

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Співфінансується
Європейським Союзом

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

2026

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Матеріал підготовлено за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження» в рамках спільної ініціативи «Вступаємо в ЄС разом». Матеріал представляє позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу чи Міжнародного фонду «Відродження».

Міжнародний фонд «Відродження» – одна з найбільших благодійних фондаций в Україні, що з 1990-го року допомагає розвивати в Україні Відкрите Суспільство на основі цінностей свободи, поваги прав людини і демократії. За час своєї діяльності Фонд підтримав понад 20 тисяч проєктів на суму понад 365 мільйонів доларів США.

Сайт: www.irf.ua

Facebook: [www.fb.com/irf.ukraine](https://www.facebook.com/irf.ukraine)

Європейський Союз – це економічний і політичний союз 27 європейських країн. Він заснований на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини, зокрема прав осіб, що належать до меншин. ЄС діє на глобальному рівні для сприяння сталому розвитку суспільств, довкілля та економік, щоб кожен міг отримати з цього користь.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

ЗМІСТ

Аналітичне резюме	5
Вступ	6
Список скорочень та абревіатур	7
Методологія дослідження	8
РОЗДІЛ 1. Європейські стратегії, програми та інструменти, релевантні вугільним громадам	11
1.1. Політична рамка Європейського Союзу	11
1.2. Політика згуртованості Європейського Союзу	12
1.3. Стратегічні документи, що мають безпосередній вплив на політику згуртованості ЄС	13
1.4. Справедлива трансформація у ЄС	14
1.5. Програми ЄС, доступні для України та релевантні для громад	16
1.5.1. Програми прямого доступу	16
1.5.2. Програми опосередкованого доступу	17
1.5.3. Програми стратегічно пов'язаного доступу	17
1.6. Інституційна архітектура регіональної політики ЄС	17
<i>Проміжні висновки по розділу 1</i>	20
РОЗДІЛ 2. Національна рамка регіонального розвитку України та місце вугільних громад	22
2.1. Еволюція державної регіональної політики України та її зближення з моделлю ЄС	22
2.2. Програмні та стратегічні інструменти: українська адаптація європейської логіки	23
2.3. Нормативно-правова рамка регіонального розвитку в Україні	25
2.4. Державні стратегічні документи регіонального розвитку та справедливої трансформації: українська адаптація європейської логіки програмування	25
2.5. Інституційна система реалізації регіональної політики	27
2.5.1. Державні інституції та їхні ролі	28
2.5.2. Механізми координації між рівнями управління	29
2.5.3. Недержавні інституції та партнерські мережі	30
2.5.4. Операційна логіка та ключові етапи реалізації регіональної політики	30
2.6. Фінансове забезпечення регіональної політики	31
2.6.1. Державні інструменти фінансування регіонального розвитку	31
2.6.2. Національні інструменти залучення інвестицій та кредитних ресурсів	32
2.6.3. Інструменти міжнародних фінансових організацій та програм Європейського Союзу	32
2.6.4. Місцеві та партнерські джерела фінансування	33
2.6.5. Узгодження стратегічного планування, інвестиційних програм та системи управління даними	34
<i>Проміжні висновки до розділу 2</i>	35
РОЗДІЛ 3. Багаторівневе програмування розвитку: від регіонального до місцевого рівня	38
3.1. Шептицький вугільний мікрорегіон як аналітична рамка дослідження	38
3.2. Регіональний контур узгодження: Львівська область у логіці Політики згуртованості ЄС	39
3.2.1. Стратегія розвитку Львівської області: стратегічна рамка узгодження	39
3.2.2. План заходів 2025–2027: програмна рамка та операціоналізація Стратегії	39
3.2.3. Регіональні програми розвитку як фінансова основа реалізації Стратегії	40

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

3.2.4. Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій (СППІ): інвестиційна рамка регіонального розвитку	40
3.3. Субрегіон як проміжний рівень узгодження	41
3.3.1. Територіальні виклики та спільні пріоритети громад Шептицького мікрорегіону	43
3.3.2. Узгодження Плану дій Шептицького мікрорегіону зі Стратегією розвитку Львівської області та СППІ 2026–2028 років	43
3.3.3. Справедлива трансформація та субрегіональна рамка як механізм узгодженості місцевих інтервенцій	44
3.4. Узгодження місцевих документів розвитку з субрегіональною та регіональною політикою: практики громад Шептицького мікрорегіону	46
3.4.1. Місцева система стратегічного планування: структура, зв'язки та наближення до європейських підходів	46
3.4.2. Узгодженість місцевих стратегій, планів, програм та проєктів	46
3.4.3. Плани дій справедливої трансформації як елемент локального програмування	54
<i>Проміжні висновки до розділу 3</i>	55
4. Інтегровані висновки і рекомендації дослідження	57
4.1. Інтегровані висновки дослідження	57
4.2. Рекомендації дослідження	58
Додатки	61
Додатки до розділу 1	61
Додатки до розділу 2	76
Додатки до розділу 3	119

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Аналітичне резюме

Дослідження виходить з того, що європейська політика розвитку територій ґрунтується на чіткій програмній логіці, яка поєднує стратегії, інструменти фінансування та інституційні механізми реалізації. Аналіз показує, що українська система стратегічного планування загалом наближена до цієї логіки, однак її практична ефективність обмежується недостатньою узгодженістю між стратегічними документами, програмами та механізмами фінансування. У результаті перехід від стратегічних цілей до реалізації інвестиційних проєктів відбувається непослідовно, що особливо відчутно для територій із глибокими структурними трансформаційними викликами.

Дослідження присвячене аналізу того, як європейська логіка регіонального розвитку та справедливої трансформації — насамперед у рамках Політики згуртованості Європейського Союзу — співвідноситься з українською системою стратегічного планування, програмування та фінансування розвитку територій. Основна увага зосереджена не на формальній наявності документів, а на їхній здатності працювати як узгоджена система, що дозволяє громадам переходити від стратегічних цілей до реалізації інвестиційних рішень.

У першому розділі окреслено ключові принципи європейського підходу до розвитку територій: програмну логіку, орієнтацію на місце, багаторівневе управління, партнерство та результативність. Показано, що ці принципи формують цілісну модель територіального розвитку, у якій стратегічні документи, інструменти фінансування та інституційні механізми працюють як взаємопов'язана система. Вугільні та інші території зі структурними викликами в Європейському Союзі розглядаються як такі, що потребують довгострокових, інтегрованих і територіально специфічних рішень, реалізованих через поєднання стратегій, програм і фінансових інструментів. Окремо наголошено на ролі інтегрованих територіальних підходів і стабільних інституційних механізмів.

Другий розділ аналізує українську систему стратегічних і програмних документів у зіставленні з європейською логікою. Зроблено висновок, що Україна загалом має сумісну архітектуру планування (стратегії різних рівнів, плани заходів, місцеві та обласні програми, середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій), однак ця система поки що функціонує недостатньо узгоджено. Ключовими обмеженнями залишаються фрагментованість зв'язків між її елементами, незавершеність системи просторового планування та відсутність стабільних механізмів інтегрованого територіального програмування. Особливо чутливими до цих розривів є громади з глибокими структурними трансформаційними викликами.

Третій розділ демонструє практичний вимір узгодження політик і інструментів на прикладі Львівської області та Шептицького мікрорегіону. Показано, як регіональна рамка стратегічних документів, середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій і План дій справедливої трансформації мікрорегіону формують спільну логіку пріоритизації та підготовки інвестиційних проєктів. Кейс мікрорегіону дозволяє побачити, як на практиці поєднуються стратегічні документи різних рівнів і які інституційні та програмні обмеження виникають у процесі реалізації трансформаційних проєктів. Особливу увагу приділено ролі мікрорегіону як формату координації між громадами та областю, а також значенню міжмуниципальних проєктів, які дозволяють узгоджувати спільні виклики й забезпечують чіткіше позиціонування портфеля проєктів громад для обласного рівня та донорів.

Узагальнені висновки дослідження підводять до того, що основною проблемою є не відсутність стратегій чи інструментів, а недостатня узгодженість між ними, через що ланцюжок від цілей до фінансування працює непослідовно (від стратегічних цілей через плани заходів і програми до фінансування та реалізації). Саме на усунення цих розривів спрямовані рекомендації дослідження, які зосереджуються на мінімальних, але системно важливих кроках, достатніх для підвищення керованості розвитку територій в умовах обмежених ресурсів і воєнного часу.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Вступ

Воєнний час та відновлення висувають до розвитку територій в Україні нові вимоги: рішення мають бути узгодженими між рівнями управління, спиратися на наявні документи планування і водночас бути придатними для програмування та фінансування. В умовах обмежених ресурсів зростає ціна помилок — коли стратегічні цілі, плани заходів, програми та інвестиційні інструменти працюють роз'єднано і не формують послідовного переходу від планування до реалізації.

Для України, що рухається в напрямі європейської інтеграції, важливим орієнтиром є Політика згуртованості Європейського Союзу, яка поєднує територіальний підхід, програмну логіку та інструменти фінансування. Водночас українські інституційні умови, нерівна спроможність громад і незавершеність системи просторового планування зумовлюють потребу адаптації підходів, а не їх прямого копіювання.

У цьому контексті ключовим питанням є те, наскільки українська система стратегічного планування та інвестиційного програмування дозволяє забезпечити послідовний перехід від визначення стратегічних цілей до реалізації інвестиційних рішень. Особливо важливим є розуміння того, чи працюють наявні документи та інструменти як узгоджена система, і де саме виникають розриви між рівнями планування, програмування та фінансування розвитку територій.

У фокусі дослідження — зв'язки між стратегіями, планами заходів, місцевими й обласними цільовими програмами розвитку, середньостроковими планами пріоритетних публічних інвестицій і просторовими рішеннями, а також інституційні механізми, що забезпечують координацію та моніторинг.

Практичний вимір аналізу розкрито на прикладі Львівської області та Шептицького мікрорегіону як території з вираженими трансформаційними викликами та сформованим мікрорегіональним форматом координації. Кейс мікрорегіону використано для того, щоб проаналізувати, як взаємодіють стратегічні документи, програмні інструменти та інституційні механізми у реальних управлінських умовах, і сформулювати рекомендації, орієнтовані на підвищення узгодженості планування, програмування та фінансування, особливо на регіональному та місцевому рівнях.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Список скорочень та абрєвіатур

Європейська політика та інструменти підтримки

Політика згуртованості Європейського Союзу – Cohesion Policy

CPR – Common Provisions Regulation / Загальний регламент положень (Regulation (EU) 2021/1060)

ЄЗК – Європейський зелений курс / The European Green Deal

ESIF – European Structural and Investment Funds / Європейські структурні та інвестиційні фонди

ERDF – European Regional Development Fund / Європейський фонд регіонального розвитку

ESF+ – European Social Fund Plus / Європейський соціальний фонд плюс

CF – Cohesion Fund / Фонд згуртованості

JTM – Just Transition Mechanism / Механізм справедливої трансформації

JTF – Just Transition Fund / Фонд справедливої трансформації

TJTP – Territorial Just Transition Plan / Територіальний план справедливої трансформації

ITI – Integrated Territorial Investments / Інтегровані територіальні інвестиції

CLLD – Community-Led Local Development / Місцевий розвиток, керований громадою

CRIT – Coal Regions in Transition Initiative / Ініціатива Європейського Союзу для вугільних регіонів у процесі трансформації

CRIT-WBUA – Coal Regions in Transition Initiative in the Western Balkans and Ukraine / Ініціатива для Західних Балкан та України

Ukraine Facility – Механізм фінансової підтримки України (2024–2027)

Ukraine Plan (План України) – План реформ і інвестицій для залучення коштів у межах Ukraine Facility

LIFE – Programme for the Environment and Climate Action / Програма Європейського Союзу з довкілля та клімату

Horizon Europe – Програма Європейського Союзу з досліджень та інновацій

NDICI – Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument / Інструмент сусідства, розвитку та міжнародного співробітництва (якщо використано в тексті)

InvestEU – Програма інвестування Європейського Союзу (якщо використано в тексті)

RRF – Recovery and Resilience Facility / Фонд відновлення та стійкості (якщо використано в тексті)

REPowerEU – План Європейського Союзу щодо енергетичної безпеки та зменшення залежності від російських енергоресурсів (якщо використано в тексті)

Міжнародні фінансові інституції та донори

МФО – Міжнародні фінансові організації

WB – World Bank / Світовий банк

ЄБРР (EBRD) – Європейський банк реконструкції та розвитку

ЄІБ (EIB) – Європейський інвестиційний банк

ПРООН (UNDP) – United Nations Development Programme / Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй

GIZ – Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit / Німецьке товариство міжнародного співробітництва

Національна система планування, програмування та управління розвитком

ДСРР – Державна стратегія регіонального розвитку

ДФРР – Державний фонд регіонального розвитку

ДПП – Державно-приватне партнерство

ЄДЕССБ – Єдина державна електронна система у сфері будівництва

КППРТГ – Комплексний план просторового розвитку території громади

ОВА – Обласна військова адміністрація

СППІ – Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

DREAM – Цифрова екосистема управління відновленням / Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management
Моніторинг і оцінка (M&E) – Monitoring & Evaluation

Методологія дослідження

Мета, об'єкт і логіка побудови

Мета – описати, як європейська програмна логіка просторового розвитку та справедливої трансформації може бути «перекладена» на українську систему документів, фінансування та інституцій так, щоб громади мали зрозумілу модель узгодження проєктів у воєнних умовах. Ключовою рамкою для такого порівняння виступає Політика згуртованості Європейського Союзу як головна система територіально орієнтованого програмування, фінансування та моніторингу розвитку регіонів.

Об'єкт – багаторівнева система планування і програмування розвитку: політики та програми Європейського Союзу, рамка стратегічних і фінансових документів України та практичний приклад узгодження на регіональному, субрегіональному й місцевому рівнях у Львівській області та Шептицькому мікрорегіоні.

Логіка дослідження полягає у послідовному зіставленні європейських підходів до територіального розвитку з українською системою стратегічного планування та інвестиційного програмування з подальшою перевіркою їх практичної узгодженості на прикладі конкретної території.

Дизайн дослідження

Застосовано якісне кабінетне дослідження (desk research) з елементами порівняльного аналізу та кейс-аналізу.

- Порівняльний аналіз: у розділах 1–2 здійснюється зіставлення принципів і інструментів Політики згуртованості Європейського Союзу з українською системою стратегічного планування та програмування розвитку територій. Такий аналіз дозволяє визначити рівень сумісності підходів і виявити ключові структурні розриви.

- Аналіз практичного прикладу (кейс-аналіз): у розділі 3 розглядається досвід Львівської області та Шептицького мікрорегіону як приклад узгодження стратегічних документів, інвестиційних пріоритетів та проєктної підготовки у території з вираженими трансформаційними викликами.

- Узагальнення механізмів узгодження планування та інвестицій: у розділі 3 на основі аналізу документів регіонального, мікрорегіонального та місцевого рівнів систематизовано практику взаємодії стратегій, планів заходів, програм розвитку та інвестиційних інструментів, що дозволяє описати робочу схему узгодження розвитку територій у логіці, наближеній до підходів Політики згуртованості Європейського Союзу.

Джерела даних і матеріали

Використано такі групи джерел:

- *Нормативні та програмні матеріали Європейського Союзу*, включно з регламентною та методичною базою Політики згуртованості Європейського Союзу, вимогами до партнерства, програмування та моніторингу програм, а також з описами інтегрованих територіальних інструментів реалізації політики розвитку територій (Integrated Territorial Investments, Community-Led Local Development)..

- *Матеріали про канали участі України в програмах і фінансуванні Європейського Союзу* (зокрема Ukraine Facility, План України, Horizon Europe, LIFE та інші).

- *Українські документи стратегічного та інвестиційного програмування, а також практики відкритих даних і проєктного обліку* (зокрема екосистема DREAM, розглянута у відповідному розділі дослідження)..

- *Документи регіонального, субрегіонального й місцевого рівнів Львівської області та Шептицького мікрорегіону*, що дають змогу відстежити фактичну узгодженість проблем, пріоритетів та інструментів фінансування.

Дослідження супроводжується розширеним пакетом додатків до кожного розділу, що містять деталізовані таблиці, порівняльні схеми, фрагменти аналітичних профілів і приклади проєктних

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

портфелів. Така структура поєднує стислий виклад основного тексту з розширеною емпіричною базою, забезпечуючи прозорість логіки висновків і можливість перевірки та відтворення результатів.

Методи аналізу

Застосовано комбінацію методів:

- *Структурно-логічний аналіз документів*: виділення «ланцюжка» від стратегічних цілей і пріоритетів до програм, інструментів фінансування, вимог до даних і моніторингу, щоб визначити, де саме виникають розриви між намірами та реалізацією.

- *Контент-аналіз*: виділення ключових повторюваних тем (програмність, фінансова логіка, інституції, дані/моніторинг, просторова узгодженість, справедлива трансформація) і фіксація реперних вузлів, у яких найчастіше гальмується підготовка та узгодження проєктів.

- *Порівняльне зіставлення (benchmarking)*: оцінка відповідності українських підходів принципам і практикам Політики згуртованості Європейського Союзу — зокрема щодо програмного підходу, інтегрованості інтервенцій, партнерства, системи індикаторів і моніторингу, а також ролі інтегрованих територіальних інструментів планування та реалізації розвитку територій.

- *Кейс-зіставлення «проблема → відповідний інструмент»*: перевірка того, як конкретні проблеми мікрорегіону відображені у пріоритетах регіональних і місцевих планувальних документів — стратегій, середньострокових планів пріоритетних публічних інвестицій та цільових програм розвитку.

Перевірка узгодженості та верифікація висновків

Щоб висновки не зводилися до констатації викладеного, а відображали вузлові рішення і зв'язки між ними, застосовано внутрішню перевірку узгодженості:

- кожен висновок зіставлявся з тим, чи має він продовження в наступному рівні аналізу (від рамки Політики згуртованості Європейського Союзу → до рамки України → до кейсу узгодження);

- у кейс-блоці перевірялося, чи простежується зв'язок між проблемою території та відповідними інструментами регіонального рівня — стратегічними документами, програмами фінансування та системою показників і даних для моніторингу.

Обмеження дослідження

- Дослідження спирається на аналіз наявних документів і описаних практик, тому не підміняє собою перевірку фактичної реалізації політик і програм розвитку — зокрема виконання рішень, бюджетних процесів, інституційної спроможності та практик моніторингу на місцевому й регіональному рівнях.

- Фокус на Львівській області та Шептицькому мікрорегіоні дозволяє показати робочу модель узгодження, але потребує обережності при прямому перенесенні на регіони з іншою структурою економіки або без сформованих субрегіональних механізмів координації.

- Крім того, кейс Шептицького мікрорегіону відображає початковий етап формування та впровадження відповідних інструментів і має обмежений часовий горизонт спостереження. Це не дає змоги повноцінно проаналізувати довгострокову динаміку реалізації рішень, інституційні зміни та стійкість результатів у часі.

Логіка та аналітична рамка дослідження

Логіка цього дослідження базується на послідовному порівнянні моделі політики справедливої трансформації Європейського Союзу з інституційною системою регіональної політики України та її практичною реалізацією на прикладі Шептицького вугільного мікрорегіону. Такий підхід дозволяє поєднати аналіз нормативної та інституційної рамки політики з оцінкою її фактичної реалізації на територіальному рівні.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

МОДЕЛЬ ПОЛІТИКИ ЄС (розділ 1)

Ключові елементи моделі:

- територіальні плани трансформації
 - фінансові інструменти
 - інституційна координація
 - інтегровані інвестиції
 - система моніторингу

ПЕРЕВІРКА СУМІСНОСТІ (розділ 2)

Аналіз української системи:

- стратегічна рамка
- інструменти регіонального розвитку
 - інституційна система
 - фінансові механізми

ПРАКТИЧНА ПЕРЕВІРКА (розділ 3)

Кейс Шептицького вугільного мікрорегіону

ВИСНОВКИ

Оцінка сумісності систем та рекомендації для політики

Схема 1. Логіка дослідження сумісності політики справедливої трансформації Європейського Союзу та системи регіональної політики України

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

РОЗДІЛ 1. Європейські стратегії, програми та інструменти, релевантні вугільним громадам

Розділ систематизує стратегічні документи, політики та фінансові інструменти Європейського Союзу, що формують середовище підтримки територій зі структурними викликами. Його мета — показати логіку європейської системи підтримки територіального розвитку та ті принципи управління, які визначають підготовку програм, інвестицій і територіальних стратегій.

У цьому контексті важливо не лише описати інструменти, а й показати вимоги до планування, координації та фінансування розвитку територій, закладені у політиці Європейського Союзу. Саме ці елементи далі використовуються як рамка для зіставлення з українською системою регіональної політики.

Розділ також демонструє, як наднаціональні пріоритети Європейського Союзу — зелений і цифровий перехід, інноваційність, стійкість та територіальна рівність — трансформуються у програми та механізми розвитку територій. Окрема увага приділяється підходам і інструментам, що застосовуються до регіонів зі структурними викликами, зокрема територій, де відбувається трансформація вугільної економіки.

Структурно розділ побудований від загальної політичної рамки Європейського Союзу до конкретних інструментів і механізмів підтримки територій. Спочатку розглядаються політичні пріоритети Європейського Союзу та принципи політики згуртованості, далі — ключові стратегічні ініціативи, що визначають напрям трансформації економіки Європейського Союзу. Наступні підрозділи аналізують підхід справедливої трансформації, фінансові програми та інструменти підтримки, а також інституційну архітектуру регіональної політики.

1.1. Політична рамка Європейського Союзу

У 2024–2029 роках Європейський Союз визначив чотири політичні пріоритети, які формують підґрунтя для реалізації політики згуртованості: забезпечення стратегічної стійкості, посилення зеленої та цифрової трансформації, зміцнення конкурентоспроможності Європи та підтримка територіальної рівності.

Ці орієнтири закріплені у документах - [Стратегічний порядок денний ЄС](#) та [Пріоритети Європейської Комісії](#), які визначають загальну політичну рамку розвитку Європейського Союзу на поточний інституційний цикл. У цих документах політика згуртованості розглядається як ключовий механізм реалізації стратегічних пріоритетів на рівні регіонів і територіальних спільнот.

Стратегічний порядок денний Європейського Союзу та Пріоритети Європейської Комісії підкреслюють, що політика згуртованості залишається одним із центральних інструментів досягнення стратегічних цілей Європейського Союзу. Саме через цю політику наднаціональні пріоритети трансформуються у програми розвитку регіонів, інвестиційні інструменти та фінансову підтримку територій.

У цій системі регіони та громади визнаються ключовими суб'єктами реалізації структурних змін — зокрема зеленого переходу, підвищення інноваційного потенціалу, розвитку інфраструктури та зміцнення соціальної спроможності територій.

Особливу увагу в межах цієї політичної рамки приділено територіям зі структурними викликами. До них належать регіони, економіка яких залежить від галузей, що перебувають у процесі глибокої трансформації, зокрема вугільної промисловості. Для таких територій у політиці Європейського Союзу формується спеціальна логіка підтримки, яка поєднує територіальне планування, програмні інструменти та цільові фінансові механізми.

Таким чином, політична рамка Європейського Союзу задає загальні принципи підтримки територій зі структурними викликами: інтегрованість політик, орієнтацію на територіальні потреби та поєднання стратегічних цілей із програмними та фінансовими інструментами. Саме ці принципи визначають подальшу архітектуру інструментів справедливої трансформації, розглянутих у наступних підрозділах.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

1.2. Політика згуртованості Європейського Союзу

Політика згуртованості Європейського Союзу є основним інструментом просторового розвитку та економічної конвергенції регіонів Європи. Вона спрямована на зменшення структурних дисбалансів між територіями, підтримку інтегрованого розвитку регіонів та забезпечення рівних можливостей для громадян незалежно від місця проживання.

У системі політик Європейського Союзу політика згуртованості виконує роль ключового механізму реалізації стратегічних пріоритетів на територіальному рівні. Через її програми та фінансові інструменти здійснюється інвестування у розвиток інфраструктури, інноваційної економіки, людського капіталу та територіальної конкурентоспроможності.

Територіальна логіка та place-based підхід

Однією з базових характеристик сучасної політики згуртованості є підхід, що ґрунтується на «місці» (place-based approach). Він передбачає, що розвиток територій має враховувати їхні унікальні соціально-економічні умови, потенціали та виклики.

Такий підхід означає відхід від універсальних моделей розвитку на користь політики, що адаптується до особливостей конкретних регіонів і громад. Території розглядаються як активні суб'єкти політики, а місцеві та регіональні органи влади відіграють важливу роль у формуванні стратегій розвитку та реалізації інвестиційних програм.

Place-based підхід також передбачає інтеграцію різних напрямів політики — економічної, соціальної, екологічної та просторової — у межах комплексних територіальних стратегій. Така інтегрованість є ключовою умовою ефективного управління розвитком регіонів.

Принципи реалізації політики згуртованості

Реалізація політики згуртованості базується на кількох ключових принципах. Одним із них є принцип партнерства, який передбачає участь у плануванні та реалізації програм різних рівнів влади, а також економічних і соціальних партнерів.

Іншим важливим принципом є програмування, що означає реалізацію політики через багаторічні стратегічні програми розвитку, у яких визначаються пріоритети інвестицій та очікувані результати.

Важливу роль відіграє також принцип концентрації ресурсів, відповідно до якого фінансування спрямовується на обмежену кількість стратегічних напрямів розвитку. Це дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів і забезпечити досягнення вимірюваних результатів.

Значення політики згуртованості для територій структурної трансформації

Політика згуртованості відіграє особливо важливу роль для територій, які стикаються зі структурними економічними викликами. До таких територій належать регіони з високою залежністю від окремих галузей економіки, зокрема від видобувної або важкої промисловості.

Для цих територій політика згуртованості створює можливості для диверсифікації економіки, розвитку підприємництва, модернізації інфраструктури та інвестицій у людський капітал. Такий підхід дозволяє поєднувати економічний розвиток із соціальною стабільністю та екологічною модернізацією.

Особливу увагу в межах цієї політики приділено територіям, де відбувається трансформація економіки, пов'язана зі скороченням використання викопних енергоресурсів. У межах європейської регіональної політики для таких регіонів сформовано спеціалізовані механізми підтримки, спрямовані на пом'якшення соціально-економічних наслідків енергетичного переходу та створення нових можливостей розвитку.

Інструменти реалізації політики

Політика згуртованості реалізується через систему фінансових інструментів, програм та фондів Європейського Союзу, спрямованих на підтримку економічного розвитку, соціальної інтеграції, інновацій та модернізації інфраструктури.

Узагальнений перелік політичних цілей політики згуртованості, її основних фондів та територіальних інструментів подано у *Додатку 1.1*. Додаткові програми територіальної співпраці та підтримки регіонального розвитку, доступні для України, наведено у *Додатку 1.2*. Окремі енергетичні інструменти Європейського Союзу, що формують рамку інвестицій у декарбонізацію та енергетичний перехід, розглянуто у *Додатку 1.3*.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

У наступних підрозділах розглядаються стратегічні політики та спеціалізовані механізми Європейського Союзу, які безпосередньо впливають на підтримку територій структурної трансформації, зокрема вугільних регіонів.

1.3. Стратегічні ініціативи Європейського Союзу, що визначають інвестиційні пріоритети територіального розвитку

Стратегічні ініціативи Європейського Союзу формують загальний напрям економічної, кліматичної та енергетичної трансформації, у межах якого функціонують інструменти територіального розвитку, зокрема політика згуртованості. Саме ці ініціативи визначають довгострокові пріоритети інвестицій, які згодом реалізуються через програми регіонального розвитку та спеціалізовані механізми підтримки територій.

Для територій зі структурними викликами, зокрема для вугільних громад, стратегічні політики Європейського Союзу задають орієнтири переходу до низьковуглецевої економіки, диверсифікації виробництва, модернізації інфраструктури та розвитку людського капіталу.

У цьому контексті особливе значення мають стратегічні ініціативи Європейського Союзу, спрямовані на кліматичну трансформацію, енергетичну безпеку та модернізацію економіки, які формують політичну та інвестиційну рамку структурних змін у державах-членах та регіонах Європи.

Європейський зелений курс (European Green Deal)

Європейський зелений курс визначає кліматичну нейтральність до 2050 року як стратегічну мету трансформації економіки Європейського Союзу. Він задає напрям структурних змін у енергетиці, промисловості, транспорті, будівництві та інших секторах економіки.

Для політики згуртованості це означає переорієнтацію інвестицій на декарбонізацію економіки, розвиток енергоефективності, впровадження інноваційних технологій та підтримку циркулярної економіки.

У межах реалізації цієї політики сформовано спеціалізовані інструменти підтримки територій, економіка яких залежить від викопних ресурсів, зокрема Механізм справедливої трансформації.

Пакет Fit for 55

Пакет Fit for 55 є комплексом законодавчих ініціатив Європейського Союзу, спрямованих на скорочення викидів парникових газів щонайменше на 55 % до 2030 року.

Його реалізація передбачає масштабні інвестиції у декарбонізацію економіки, модернізацію енергетичних систем та розвиток низьковуглецевих технологій. Для політики згуртованості це означає посилення вимог до регіональних стратегій розвитку та інтеграцію кліматичних цілей у інвестиційні програми.

Для територій зі структурними викликами, зокрема для вугільних громад, пакет Fit for 55 означає необхідність структурної модернізації економіки та створює можливості для розвитку нових енергетичних і технологічних секторів.

Промислова політика Європейського Союзу

Промислова політика Європейського Союзу спрямована на формування інноваційної та конкурентоспроможної економіки, здатної забезпечити технологічну автономію та стійкість європейського виробництва.

У контексті територіального розвитку вона стимулює формування нових виробничих кластерів, розвиток малого та середнього підприємництва та інтеграцію регіонів у сучасні ланцюги доданої вартості.

Для територій зі структурними викликами, зокрема для вугільних громад, інструменти промислової політики створюють можливості для диверсифікації економіки та розвитку нових секторів виробництва, пов'язаних із чистими технологіями та інноваціями.

Механізм відновлення та стійкості (Recovery and Resilience Facility, RRF)

Механізм відновлення та стійкості є центральним фінансовим інструментом програми NextGenerationEU, спрямованої на відновлення економіки Європейського Союзу після пандемії COVID-19.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

RRF фінансує інвестиції та реформи, спрямовані на зелений і цифровий перехід, модернізацію економіки та підвищення економічної стійкості держав-членів.

Хоча цей механізм не входить до системи політики згуртованості, його інвестиції тісно пов'язані з регіональними програмами розвитку та доповнюють фінансування структурної трансформації територій.

План REPowerEU

REPowerEU є стратегічною ініціативою Європейського Союзу, спрямованою на скорочення залежності від імпорту викопних енергоресурсів та прискорення енергетичного переходу.

План передбачає розвиток відновлюваних джерел енергії, підвищення енергоефективності, модернізацію енергетичної інфраструктури та диверсифікацію джерел енергопостачання.

Для територій зі структурними викликами REPowerEU створює додаткові можливості для інвестицій у відновлювану енергетику, розвиток нової енергетичної інфраструктури та інтеграцію енергетичних проєктів у регіональні стратегії розвитку.

Розглянуті стратегічні ініціативи Європейського Союзу формують політичну рамку економічної, кліматичної та енергетичної трансформації. Саме в межах цієї рамки виникли спеціалізовані механізми підтримки територій, що зазнають найбільшого впливу від переходу до кліматично нейтральної економіки, зокрема інструменти справедливої трансформації.

1.4. Справедлива трансформація у ЄС

Справедлива трансформація у Європейському Союзі не є окремою галузевою політикою. Вона є територіально орієнтованим підходом до підтримки регіонів, які зазнають найбільшого соціально-економічного впливу від переходу до кліматично нейтральної економіки.

У системі політик Європейського Союзу справедлива трансформація формується на перетині двох стратегічних напрямів:

1. *Кліматичної та енергетичної трансформації*, визначеної Європейським зеленим курсом;
2. *Політики згуртованості*, яка забезпечує інституційні та фінансові інструменти підтримки територій.

Таким чином, справедлива трансформація є територіально орієнтованим підходом до пом'якшення соціально-економічних наслідків переходу до низьковуглецевої економіки. Його застосування насамперед стосується регіонів, економіка яких історично залежить від:

- видобутку вугілля, торфу та сланцю;
- вуглецевомістких промислових процесів;
- енергоємних секторів економіки.

Для таких територій енергетичний та промисловий перехід може супроводжуватися скороченням робочих місць, структурними змінами економіки та необхідністю комплексної модернізації інфраструктури.

У цьому контексті справедлива трансформація поєднує кілька напрямів підтримки:

- диверсифікацію економіки та розвиток нових секторів виробництва;
- підтримку підприємництва і створення нових робочих місць;
- перекваліфікацію працівників і розвиток людського капіталу;
- екологічну реабілітацію промислових територій;
- модернізацію інфраструктури та енергетичних систем.

Ключовим елементом реалізації цього підходу є територіальне планування трансформації, яке здійснюється через спеціальні стратегії переходу, що враховують соціально-економічні особливості конкретних регіонів.

Механізм справедливої трансформації (Just Transition Mechanism)

Для реалізації підходу справедливої трансформації Європейський Союз створив *Механізм справедливої трансформації (Just Transition Mechanism, JTM)* — систему фінансових інструментів, спрямовану на підтримку територій, які зазнають найбільшого впливу від енергетичного переходу.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Механізм був започаткований у 2020 році в рамках реалізації Європейського зеленого курсу та інтегрований у систему фінансових інструментів Європейського Союзу.

ЖТМ складається з трьох взаємодоповнювальних компонентів:

- *Фонд справедливого переходу* (Just Transition Fund, JTF) — грантовий інструмент політики згуртованості, спрямований на підтримку територій із високою залежністю від викопного палива та значними ризиками втрати робочих місць;
- *Схема поділу ризиків у межах програми InvestEU*, що стимулює приватні інвестиції у диверсифікацію економіки, розвиток підприємництва та технологічну модернізацію;
- *Кредитний механізм Європейського інвестиційного банку* для державного сектору, який забезпечує пільгове фінансування інфраструктурних проєктів, модернізації енергетичних систем та розвитку соціальної інфраструктури.

Поєднання грантових, фінансових та кредитних інструментів дозволяє забезпечити комплексну підтримку трансформації територій — від локальних проєктів економічної диверсифікації до масштабної модернізації інфраструктури.

Спільно три складові Механізму справедливої трансформації формують повний спектр інструментів — від грантів до фінансових і кредитних механізмів, що дозволяє підтримувати місцеві громади, підприємства та державний сектор. Детальніша характеристика структури та інструментів ЖТМ подана у *Додатку 1.4*.

Важливим елементом реалізації механізму є *Територіальні плани справедливого переходу* (Territorial Just Transition Plans, TJTP), які визначають території підтримки, основні соціально-економічні виклики трансформації та пріоритетні напрями інвестицій.

Уроки справедливої трансформації для України

Аналіз підходів Європейського Союзу дозволяє виокремити кілька принципів, які є релевантними для українських вугільних громад.

1. Справедлива трансформація має територіальний характер.

Вона спрямована не на підтримку окремих галузей, а на комплексний розвиток територій, що зазнають структурних змін.

2. Місцеві громади виступають ключовими суб'єктами трансформації.

У Європейському Союзі вони беруть участь у підготовці територіальних планів переходу та формуванні портфелів інвестиційних проєктів.

3. Економічна диверсифікація є центральним елементом трансформації.

Інфраструктурні та соціальні проєкти мають доповнювати створення нових секторів економіки.

4. Територіальні плани переходу виконують функцію стратегічного програмування.

Саме через такі документи визначаються пріоритети інвестицій та структура підтримки територій.

5. Фінансові інструменти мають діяти комплексно.

У європейській практиці гранти, фінансові інструменти та кредити використовуються як взаємодоповнювальні механізми підтримки трансформації.

6. Участь громад та місцевих інституцій є критичною умовою успішного переходу.

Саме місцевий рівень забезпечує формування реалістичних стратегій розвитку та підтримку трансформаційних процесів.

Український контекст

У 2025 році в Україні було ухвалено низку рішень, які формують нормативну рамку політики справедливої трансформації:

- затверджено *Державну цільову програму справедливої трансформації вугільних регіонів до 2030 року* (Постанова Кабінету Міністрів України №711);
- у державній типології територій закріплено категорію «*території справедливої трансформації*» (Постанова Кабінету Міністрів України №1493).

Ці рішення створюють передумови для інтеграції інструментів справедливої трансформації у систему стратегічного планування розвитку вугільних громад та формування нових економічних можливостей для територій, що проходять процес структурної перебудови.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

1.5. Програми ЄС, доступні для України та релевантні для громад

Безпосередній доступ до більшості структурних фондів і класичних інструментів політики згуртованості Європейського Союзу наразі залишається обмеженим для держав-членів ЄС. Водночас Україна вже бере участь у низці програм Європейського Союзу як країна-кандидат, асоційована країна або країна-пріоритетний партнер, а коло таких можливостей поступово розширюється відповідно до прогресу у реформах та наближенні до правової системи ЄС.

Для вугільних громад і регіонів, що переживають структурні зміни, важливо розрізняти три типи доступу до програм та інструментів Європейського Союзу:

1. **прямий доступ** — коли українські учасники можуть брати участь у програмі на формально закріплених умовах як заявники, партнери або бенефіціари;
2. **опосередкований доступ** — коли участь відбувається через міжнародних партнерів, спеціальні компоненти, регіональні платформи або фінансових посередників;
3. **стратегічно пов'язаний доступ** — коли Україна не має прямої участі у програмі, але відповідна ініціатива формує політичне, регуляторне або інвестиційне середовище, важливе для розвитку українських громад.

У цьому підрозділі подано узагальнену характеристику цих трьох типів доступу та найбільш релевантних програм для громад. Детальні описи програм, бюджетів, дат запуску та форматів участі наведено у *Додатку 1.5*.

1.5.1. Програми прямого доступу

Прямий доступ означає, що Україна має формалізовану можливість участі у відповідній програмі Європейського Союзу на основі асоціації, спеціальної угоди або окремої фінансово-програмної рамки. Для громад це найбільш практичний тип доступу, оскільки він відкриває можливості для підготовки проєктів, участі в конкурсах, залучення партнерств і технічної допомоги.

До програм прямого або інституційно закріпленого доступу, найбільш релевантних для громад, належать:

- **Ukraine Facility** — як спеціальний фінансовий інструмент ЄС для підтримки макроекономічної стабільності, реформ, відновлення та євроінтеграції України;
- **Horizon Europe** — як рамкова програма досліджень та інновацій, що підтримує розвиток технологій, енергетичних рішень, кліматичних інновацій та партнерств;
- **LIFE** — як основний інструмент фінансування екологічних та кліматичних проєктів, зокрема у сфері біорізноманіття, циркулярної економіки та енергоефективності;
- **NDICI – Global Europe** — як зовнішній інструмент підтримки розвитку, реформ і стабільності країн-партнерів ЄС, у межах якого Україна є пріоритетною країною;
- **Interreg Europe** — як програма міжрегіонального співробітництва, що підтримує обмін практиками та вдосконалення регіональної політики;
- **Interreg NEXT Польща–Україна** — як програма прикордонного співробітництва, що фінансує спільні проєкти громад прикордонних регіонів;
- **EU4Environment** — як програма підтримки екологічної політики, переходу до зеленої економіки та управління природними ресурсами;
- **EU4Climate** — як ініціатива підтримки кліматичної політики та імплементації кліматичних стандартів ЄС;
- **EU4Energy** — як програма підтримки енергетичних реформ, планування енергетичного сектору та переходу до низьковуглецевої економіки;
- **EU4Youth** — як інструмент розвитку молодіжної політики, зайнятості та підприємництва серед молоді;
- **Erasmus+** — як програма розвитку освіти, молодіжної політики та міжнародної академічної співпраці;
- **Digital Europe** — як програма підтримки цифрової трансформації, розвитку цифрових навичок та впровадження нових технологій.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Практична цінність цих програм для вугільних громад полягає в тому, що вони дозволяють поєднувати різні напрями трансформації: розвиток людського капіталу, інноваційні рішення, екологічну модернізацію, енергетичний перехід, цифровізацію та міжмуніципальне партнерство.

Детальні описи програм, параметри фінансування та формати участі України наведені у **Додатку 1.5.**

1.5.2 Програми опосередкованого доступу

Опосередкований доступ означає, що Україна не завжди бере участь у програмі як повноправний бенефіціар, але українські суб'єкти можуть долучатися до окремих компонентів через міжнародні організації, банки розвитку, консорціуми, регіональні платформи або спеціальні інструменти технічної підтримки.

Цей формат є особливо важливим для громад, які ще не мають достатньої спроможності для прямої участі у складних конкурсних програмах, але можуть отримувати підтримку через партнерські механізми.

До найбільш релевантних програм та інструментів такого типу належать:

- **REPowerEU** – як джерело інвестиційної та політичної рамки для енергетичного переходу;
- **InvestEU** – як інструмент мобілізації інвестицій через гарантійні та консультаційні механізми;
- **Single Market Programme (SMP)** – як інструмент підтримки підприємництва, конкурентоспроможності та стандартів ринку;
- **Technical Support Instrument (TSI)** – як інструмент підтримки реформ і вдосконалення публічного управління;
- **Innovation Fund** – як механізм підтримки низьковуглецевих технологій;
- **EU Missions**, зокрема місія кліматично нейтральних міст;
- **EU City Facility** – як інструмент підготовки інвестиційних концепцій для енергетичного переходу;
- **окремі інструменти Східного партнерства**, які відкривають можливості участі через регіональні формати.

Для вугільних громад опосередкований доступ є важливим насамперед тому, що дозволяє готувати інвестиційні концепції, посилювати місцеву інституційну спроможність та входити у ширші міжнародні партнерства ще до набуття повного доступу до окремих фондів ЄС.

1.5.3 Програми стратегічно пов'язаного доступу

Стратегічно пов'язаний доступ означає, що Україна не є прямим учасником відповідної програми або ініціативи, але вони мають суттєвий вплив на формування політики, інституційної спроможності, стандартів управління та інвестиційного середовища.

Для громад та регіонів це важливо, оскільки такі ініціативи часто визначають майбутні правила доступу до фінансування, вимоги до проєктної підготовки, стандарти врядування і рамки інтеграції до політик Європейського Союзу.

До найбільш релевантних ініціатив цього типу належать:

- **Global Gateway** – стратегія ЄС з розвитку інфраструктурних і партнерських проєктів;
- **SIGMA** – інструмент підтримки реформ у сфері державного управління та врядування;
- **інші ініціативи**, пов'язані з наближенням до стандартів ЄС у сферах публічного управління, енергетики, кліматичної політики, цифровізації та управління інвестиціями.

Для українських вугільних громад такі програми важливі не стільки як джерело безпосереднього фінансування, скільки як механізм підготовки до повноцінної інтеграції у систему європейських політик розвитку території.

1.6. Інституційна архітектура регіональної політики ЄС

Політика згуртованості та пов'язані з нею інструменти – включно з механізмами підтримки справедливої трансформації – реалізуються через складну, але відносно стабільну систему

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

інституцій, що забезпечують формування цілей, регуляторне середовище, фінансування та моніторинг результатів.

Загальна логіка інституційної архітектури регіональної політики ЄС та взаємодії її основних рівнів управління узагальнено представлена у **Додатку 1.6**.

Розуміння цієї архітектури є важливим для українських вугільних громад, оскільки дозволяє:

- побачити, як у ЄС організовано прийняття рішень щодо територіального розвитку;
- зрозуміти роль різних інституцій у підтримці регіонів із комплексними викликами;
- визначити інституційні орієнтири для побудови власної системи управління трансформацією на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Європейська Комісія та профільні Генеральні директорати

Ключову роль у формуванні та реалізації територіальної політики відіграє Європейська Комісія, зокрема низка Генеральних директоратів (DG), які відповідають за окремі напрями регіонального, економічного, соціального, енергетичного та екологічного розвитку:

- **DG REGIO** (Регіональна та міська політика) – головний інституційний центр політики згуртованості. Відповідає за розроблення регламентів, узгодження програм держав-членів, загальну логіку використання структурних і інвестиційних фондів, а також за територіальний вимір зеленого та цифрового переходу.
- **DG EMPL** (Зайнятість, соціальні справи та інклюзія) – адмініструє Європейський соціальний фонд Plus (ESF+), інструменти підтримки зайнятості, перепідготовки та соціальної інтеграції, включно з регіонами, що переживають структурні зміни.
- **DG ENER** (Енергетика) – формує політику енергетичного переходу, енергетичної безпеки та розвитку відновлюваних джерел енергії, що прямо впливає на регіони, залежні від викопного палива.
- **DG CLIMA** (Кліматична дія) – відповідає за кліматичну політику, систему торгівлі викидами (EU ETS), інструменти декарбонізації, що визначають рамки для інвестицій у низьковуглецеву економіку.
- **DG GROW** (Внутрішній ринок, промисловість, підприємництво та МСП) – опікується промисловою політикою, розвитком малого та середнього бізнесу, кластерами та інноваційними секторами, які є потенційними напрямками диверсифікації для вугільних регіонів.
- **DG ENV** (Довкілля) – визначає принципи екологічної політики, стандарти охорони довкілля та управління природними ресурсами, що є критично важливими для територій з накопиченим промисловим впливом.

У сфері територіального розвитку вугільних громад особливе значення має координація між цими директоратами, адже трансформація таких територій не може бути суто інфраструктурною, енергетичною чи соціальною – вона завжди комплексна.

Європейський парламент та Рада ЄС

Європейський парламент і Рада Європейського Союзу виконують спільну законодавчу та бюджетну функції:

- затверджують багаторічну фінансову рамку ЄС, у межах якої визначаються обсяги фінансування політики згуртованості;
- ухвалюють регламенти, що визначають правила функціонування структурних фондів, Фонду згуртованості, Фонду справедливого переходу, а також низки інших інструментів підтримки;
- впливають на розстановку політичних і фінансових пріоритетів – зокрема, на частку ресурсів, спрямованих на зелений перехід, цифровізацію, інновації та регіони зі структурними викликами.

Для вугільних громад важливим є те, що правила доступу до ресурсів, вимоги до планів та звітності, а також ступінь підтримки територій у транзиції визначаються на цьому рівні. Саме тут задається рамка, у межах якої працюють національні уряди, регіони та громади.

Комітет регіонів та інші дорадчі органи

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Комітет регіонів (CoR) – консультативний орган ЄС, який представляє місцеві та регіональні органи влади держав-членів. Він:

- надає висновки щодо законодавчих ініціатив, що стосуються регіонального розвитку, зеленого переходу, транспортної та промислової політики;
- виступає майданчиком для діалогу між Європейською Комісією, Європейським парламентом, урядами та регіональними й місцевими органами влади;
- просуває принципи багаторівневого врядування та субсидіарності, підкреслюючи роль територій як співтворців політики, а не лише виконавців.

Окрім Комітету регіонів, важливу роль відіграють:

- **Економічний і соціальний комітет (EESC)** – представляє роботодавців, профспілки та громадянське суспільство;
- тематичні платформи та мережі (наприклад, ініціатива «Coal Regions in Transition»), які забезпечують обмін досвідом між регіонами, що переживають подібні виклики.

Для українських вугільних громад ці інституції є не лише орієнтиром, а й потенційними майданчиками для майбутньої участі після набуття членства в ЄС, а на етапі підготовки – джерелом методичних та політичних підходів.

Фінансові інституції, що підтримують регіональний розвиток

Важливими елементами інституційної архітектури політики згуртованості є європейські та міжнародні фінансові інституції, які забезпечують реалізацію інвестиційної складової:

- **Європейський інвестиційний банк (EIB)** – надає кредити для великих інфраструктурних проєктів, підтримує проєкти у сфері енергетики, транспорту, довкілля, міської інфраструктури, а також бере участь у реалізації кредитного компоненту Механізму справедливої трансформації.
- **Європейський банк реконструкції та розвитку (EBRD)** – фінансує проєкти у сфері приватного сектору, муніципальної інфраструктури, зеленої економіки та енергоефективності, часто в тісній координації з політикою ЄС.
- **Європейський інвестиційний фонд (EIF)** – підтримує малі та середні підприємства, інноваційні проєкти та підприємницькі ініціативи, що є критично важливими для диверсифікації економіки вугільних регіонів.
- Інструменти InvestEU та інші платформи blending-фінансування – поєднують грантові ресурси ЄС із кредитними та приватними інвестиціями, дозволяючи масштабувати проєкти територіальної трансформації.

У випадку вугільних громад така архітектура дає можливість поєднувати грантові джерела (фонди політики згуртованості, цільові програми ЄС) з кредитними та інвестиційними інструментами, формуючи портфельне фінансування комплексних планів розвитку.

Інституційне адміністрування інструментів справедливої трансформації

Інструменти справедливої трансформації в ЄС функціонують у межах уже існуючої архітектури територіальної політики, а не як паралельна система. Ключові елементи:

- **Фонд справедливого переходу (JTF)** адмініструється в логіці політики згуртованості під керівництвом DG REGIO, через ті самі механізми програмування, партнерських угод та операційних програм, що й інші структурні фонди.
- Фінансові інструменти InvestEU, орієнтовані на території в транзиції, реалізуються через співпрацю з EIB, EIF та іншими банками розвитку, забезпечуючи важільне збільшення інвестицій у диверсифікацію економіки та інновації.
- Кредитний механізм ЄІБ для державного сектору, пов'язаний із JTM, підтримує проєкти модернізації інфраструктури, енергетичних систем та соціальних об'єктів у регіонах, що відмовляються від вугілля.

Управління цими інструментами ґрунтується на:

- розробленні територіальних планів справедливого переходу (TJTP) на рівні держав-членів та регіонів;

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- узгодженні цих планів із програмами політики згуртованості та національними стратегіями розвитку;
- участі місцевих громад, бізнесу та громадянського суспільства у підготовці та реалізації планів.

Для України ключовий урок полягає в тому, що справедлива трансформація не створює окремої інституційної системи, а вбудовується в існуючу архітектуру регіональної політики та фінансування.

Роль національного, регіонального та місцевого рівнів: уроки для України

У країнах-членах ЄС реалізація політики згуртованості та інструментів справедливої трансформації базується на чітко розподілених ролях.

На національному або регіональному рівні управління програмами політики згуртованості здійснюють так звані керуючі органи (Managing Authorities), які відповідають за програмування інвестицій, відбір проєктів, фінансове управління програмами та моніторинг результатів їх реалізації. У цій системі ролі основних рівнів врядування розподіляються так:

- національний рівень:
 - веде переговори з Європейською Комісією щодо партнерських угод і програм;
 - визначає загальнонаціональні пріоритети, типи цільових територій, механізми співфінансування;
 - координує міжгалузеву політику (енергетика, промисловість, довкілля, ринок праці).
- регіональний рівень:
 - адаптує загальнонаціональні рамки до специфіки окремих територій;
 - формує регіональні програми й стратегії розвитку, включно з планами підтримки територій у транзиції;
 - координує підхід до кластерів, інновацій, МСП, просторового розвитку.
- місцевий рівень (громади, міста, мікрорегіони):
 - визначає конкретні пріоритети та проєкти;
 - виступає бенефіціаром інвестицій;
 - забезпечує залучення громадян та локальних стейкхолдерів;
 - відповідає за готовність портфеля проєктів та спроможність реалізації.

Для українських вугільних громад це означає:

- необхідність формування власної інституційної моделі управління трансформацією, яка б відображала логіку багаторівневого врядування;
- важливість зміцнення спроможності громад до стратегічного планування, підготовки проєктів та участі в програмуванні підтримки;
- потребу в чіткій координації між національними органами, областями та громадами, щоб майбутні інструменти справедливої трансформації та політики згуртованості були узгодженими та орієнтованими на реальні потреби територій.

У подальших розділах цього дослідження ці уроки будуть розглянуті в контексті українських умов та, зокрема, вугільних громад Львівської області.

Проміжні висновки по розділу 1

Політична рамка та логіка політики згуртованості

1. У 2024–2029 роках Європейський Союз визначає політичну рамку розвитку через чотири пріоритети: стратегічну стійкість, зелений і цифровий перехід, конкурентоспроможність та територіальну рівність. У реалізації цих пріоритетів ключова роль відводиться регіонам і громадам як рівням, на яких стратегічні цілі трансформуються у програми та інвестиційні рішення.

2. Політика згуртованості Європейського Союзу є головним інструментом територіального розвитку. Вона ґрунтується на підході «орієнтація на місце», за якого рішення формуються з урахуванням особливостей конкретної території та поєднують економічні, соціальні, екологічні й просторові складові розвитку.

3. Для територій зі структурними викликами, зокрема вугільних регіонів, політика згуртованості передбачає не разові заходи, а комплексні та взаємопов'язані інструменти підтримки. Фонди політики

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

згуртованості та територіальні інструменти застосовуються у взаємодоповнювальний спосіб, що дозволяє поєднати інфраструктурні інвестиції, розвиток підприємництва, людського капіталу та місцевої спроможності.

4. Політика згуртованості орієнтована на досягнення вимірюваних результатів і дедалі більше пов'язана з кліматичними, інноваційними та цифровими цілями. У цій логіці громади виступають не лише бенефіціарами, а й учасниками програмування, підготовки та реалізації проєктів.

Справедлива трансформація та Механізм справедливої трансформації

5. Справедлива трансформація у Європейському Союзі є не окремою галузевою політикою, а територіально орієнтованим підходом до підтримки регіонів, які зазнають найбільшого соціально-економічного впливу від переходу до кліматично нейтральної економіки.

6. Практичним інструментом реалізації цього підходу є Механізм справедливої трансформації (JTM), який поєднує гранти Фонду справедливого переходу, фінансові інструменти InvestEU та кредитний механізм Європейського інвестиційного банку. Центральним інструментом програмування підтримки виступають територіальні плани справедливого переходу.

Програми та доступ України

7. Доступ України до програм та інструментів Європейського Союзу має три основні формати: прямий, опосередкований і стратегічно пов'язаний. Для вугільних громад це означає наявність уже сьогодні різних каналів залучення ресурсів, знань, партнерств і технічної допомоги, а також поступову підготовку до повноцінної інтеграції у систему політики згуртованості ЄС.

Інституційна архітектура та ролі рівнів управління

8. Інституційна система реалізації регіональної політики Європейського Союзу поєднує Європейську Комісію, законодавчі інституції, дорадчі органи, фінансові установи та багаторівневу систему управління програмами. Саме ця архітектура забезпечує узгодженість програмування, фінансування, моніторингу та реалізації територіального розвитку.

9. У системі багаторівневого врядування національний рівень визначає рамки та погоджує програми з Європейською Комісією, регіональний рівень адаптує пріоритети до специфіки територій і координує регіональні програми, а місцевий рівень формує портфель проєктів, забезпечує участь заінтересованих сторін і відповідає за реалізацію. Для українських вугільних громад це означає потребу у власній операційній моделі управління трансформацією, посиленні спроможності до програмування та чіткій координації між рівнями влади.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

РОЗДІЛ 2. Національна рамка регіонального розвитку України та місце вугільних громад

Політика справедливої трансформації Європейського Союзу ґрунтується на поєднанні кількох ключових елементів: територіального програмування розвитку, спеціалізованих фінансових інструментів, багаторівневого управління та системи моніторингу результатів. Така модель дозволяє спрямовувати інвестиції на підтримку територій, що зазнають найбільших структурних змін унаслідок переходу до низьковуглецевої економіки.

У цьому розділі аналізується, наскільки система регіональної політики України відповідає зазначеним підходам. Розгляд охоплює еволюцію державної регіональної політики, архітектуру стратегічного планування, інструменти територіального розвитку, інституційну систему управління та фінансові механізми підтримки розвитку територій. Такий аналіз дозволяє оцінити ступінь сумісності української системи регіональної політики з логікою політики згуртованості Європейського Союзу та визначити наявні інституційні й програмні прогалини у підтримці територій структурної трансформації.

2.1. Еволюція державної регіональної політики України та її зближення з моделлю ЄС

У цьому підрозділі розглядається еволюція державної регіональної політики України крізь призму її поступового зближення з моделлю політики згуртованості Європейського Союзу. Аналіз охоплює вплив європейської концепції територіального розвитку, роль євроінтеграційних процесів, значення реформи децентралізації та поступове запровадження програмної логіки планування розвитку територій.

Такий підхід дозволяє оцінити, наскільки українська система регіональної політики наближається до принципів політики згуртованості, а також визначити ключові прогалини, які впливають на можливості підтримки територій зі структурними викликами, зокрема вугільних громад.

Європейська модель регіонального розвитку як концептуальна рамка

Для України визначальними є три властивості європейської моделі:

1. *Територіальна логіка (place-based)* — політика та інвестиції формуються не як універсальні галузеві рішення, а з урахуванням просторових особливостей територій. Це створює можливість для виділення територій зі структурними викликами, у тому числі вугільних регіонів, як окремих пріоритетних груп.

2. *Багаторівнева система управління* — стратегічні та інвестиційні рішення ухвалюються за участі національного, регіонального та місцевого рівнів. Модель партнерства, що є фундаментом Політики згуртованості, визначає: громади є повноцінними суб'єктами політики, а не лише об'єктами державних рішень.

3. *Програмний підхід* — інвестиції здійснюються через багаторічні програми, прив'язані до стратегічних документів. Це забезпечує передбачуваність, послідовність та узгодженість публічних інвестицій.

Вплив цих елементів на Україну став особливо відчутним після 2014 року, коли євроінтеграція, секторальна підтримка ЄС та реформа децентралізації створили умови для наближення української моделі до європейської.

Євроінтеграція України як драйвер трансформації державної регіональної політики

Після підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом розвиток державної регіональної політики отримав новий імпульс. Європейська інтеграція стала важливим фактором модернізації системи стратегічного планування та управління розвитком територій.

На концептуальному рівні Україна зобов'язалась:

- підвищення ролі регіонального та місцевого рівнів у плануванні розвитку;
- забезпечення стратегічного та прозорого використання публічних ресурсів;
- формування системи багаторічного програмування;
- розвиток інструментів участі громадян і економічних партнерів;
- врахування територіальних особливостей у формуванні економічної політики.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Суттєву роль у цьому процесі відіграла секторальна підтримка Європейського Союзу у сфері регіонального розвитку (2016–2020 роки), яка сприяла запровадженню програмної логіки планування, систем індикаторів результативності, механізмів моніторингу та вимог до стратегічного планування розвитку територій.

У результаті українська система регіональної політики поступово перейшла від фрагментарної підтримки окремих територій до більш системного підходу, що враховує принципи програмування та багаторівневого управління.

Децентралізація як фундамент наближення до моделі згуртованості

Реформа децентралізації стала ключовою передумовою для наближення України до європейської моделі територіальної політики. Укрупнення громад, передача повноважень і ресурсів на місцевий рівень, зміна системи міжбюджетних відносин та посилення ролі місцевого самоврядування означали перехід від суто адміністративної вертикалі до більш багаторівневої моделі врядування, близької до логіки Політики згуртованості.

Сформовані спроможні громади отримали можливість самостійно визначати пріоритети розвитку, планувати інвестиції та виступати повноцінними партнерами держави й донорів. Запровадження стратегічного планування на місцевому рівні, а також прив'язка державної підтримки до наявності стратегічних документів стали кроком до програмного та place-based підходу. Для вугільних громад це створило потенціал переходу від ролі «промислових сателітів» до статусу суб'єктів власної трансформації, навіть якщо відповідні інструменти підтримки ще не повністю сформовані.

Аналітичний висновок

Таким чином, протягом останнього десятиліття державна регіональна політика України поступово наближається до принципів політики згуртованості Європейського Союзу. Водночас національна система залишається орієнтованою переважно на загальний розвиток територій і поки що не містить спеціалізованих інструментів підтримки територій структурної трансформації, зокрема вугільних регіонів.

23

2.2. Програмні та стратегічні інструменти: українська адаптація європейської логіки

У Європейському Союзі програмна логіка регіонального розвитку реалізується через трирівневу систему документів: Партнерську угоду (національний рівень), Операційні програми (регіональний/секторальний рівень) та локальні інтегровані стратегії (місцевий рівень). Як показано у розділі 2, ця система забезпечує узгодженість стратегічних цілей, інвестицій та очікуваних результатів.

В Україні протягом останнього десятиліття була сформована структура документів, яка частково відтворює цю логіку. Хоча вони не повністю еквівалентні європейським, їх порівняння демонструє базову сумісність двох моделей (табл.2.1).

Відповідність системи стратегічних документів Україна ↔ ЄС

Рівень	Європейська модель	Українська модель	Коментар
Національний	Partnership Agreement (PA)	Державна стратегія регіонального розвитку, плани заходів, система публічних інвестицій	ДСРР виконує роль загальнонаціональної рамки розвитку, подібної до ПА, однак не має прямої прив'язки до багаторічного бюджетного програмування
Регіональний	Operational Programmes (OPs)	Регіональні стратегії розвитку та плани заходів, регіональні інструменти програмування інвестицій	Формально наявні ключові інструменти, але вони не завжди працюють як єдиний програмний цикл від стратегічних цілей до інвестиційних рішень
Місцевий	Integrated territorial strategies (CLLD, ITI)	Стратегії розвитку громад, плани заходів, місцеві програми розвитку	Локальний рівень відповідає place-based підходу, але інструменти не завжди інтегровані в єдину систему управління розвитком

24

Таким чином, українська система стратегічного та програмного планування містить ключові елементи, притаманні моделі політики згуртованості, однак не забезпечує повної інтеграції рішень між рівнями управління і не прив'язана до стабільних багаторічних інвестиційних програм.

Ця особливість створює важливі прогалини для територій зі структурними викликами, оскільки формальна наявність стратегічних документів не завжди означає реальну можливість їх фінансування та реалізації.

Європейський контекст: території зі структурними викликами та їх релевантність для України

Як було показано в розділі 1 цього дослідження, у Європейському Союзі існує розвинена система підтримки територій, що стикаються зі структурними викликами — старопромислових регіонів, депопуляційних зон, монофункціональних міст та, зокрема, вугільних територій. Їх виділення у формалізовані категорії дозволяє застосовувати спеціальні інструменти політики згуртованості: цільові кошики фондів, інтегровані інвестиційні підходи, програмування на регіональному рівні та механізми справедливого переходу.

Для України це має два ключові наслідки.

По-перше, українська регіональна політика не має формально визначених категорій територій зі структурними викликами, хоча їх фактична наявність є очевидною. Вугільні громади, постіндустріальні міста та природно депресивні території мають специфічні проблеми, які не можуть бути вирішені стандартними інструментами загальної регіональної політики.

По-друге, у європейській логіці саме такі території є природними бенефіціарами інтегрованого підходу до розвитку. Це передбачає:

- комплексне планування, що одночасно охоплює економіку, інфраструктуру, довкілля та зайнятість;
- багаторівневе управління;
- цільову підтримку та програмність;
- підготовку спеціальних територіальних планів розвитку.

Українські вугільні громади за своїми характеристиками повністю відповідають європейському визначенню територій зі структурними викликами. Це робить їх логічною групою для пріоритизації у

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

державній регіональній політиці, особливо в контексті євроінтеграції та майбутнього доступу до інструментів політики згуртованості.

Аналітичний висновок

Таким чином, українська система стратегічного та програмного планування розвитку територій містить основні структурні елементи, характерні для моделі політики згуртованості Європейського Союзу. Водночас вона поки що не забезпечує повної інтеграції стратегічних рішень, інвестиційних програм та фінансових інструментів, що особливо обмежує можливості системної підтримки територій зі структурними викликами, зокрема вугільних громад.

2.3. Нормативно-правова рамка регіонального розвитку в Україні

Нормативно-правова основа регіональної політики України формувалася протягом останніх двох десятиліть, однак її сучасна архітектура склалася переважно після реформи децентралізації та початку системної євроінтеграції. Саме в цей період було закладено правові засади стратегічного планування розвитку територій, багаторівневого врядування та програмного підходу до державних інвестицій.

Нинішня нормативна рамка поєднує кілька груп правових актів. По-перше, рамкові закони, що визначають принципи державної регіональної політики, систему стратегічних документів і ролі різних рівнів влади у плануванні розвитку. По-друге, законодавство у сфері просторового планування, яке встановлює інструменти комплексного використання територій та формує зв'язок між стратегічними цілями розвитку і просторовими рішеннями. По-третє, фінансово-бюджетні норми, що регулюють формування місцевих бюджетів, міжбюджетні трансферти та можливості фінансування інвестиційних проектів. Окрему роль відіграють правові механізми міжмуніципального співробітництва, які створюють можливість реалізації спільних проектів кількох громад.

Суттєвим елементом нормативної системи є також підзаконні акти уряду, які деталізують порядок розроблення стратегічних документів, відбору інвестиційних проектів регіонального розвитку, функціонування державних фондів та цифрових систем управління інвестиціями.

Загалом нормативно-правова база регіональної політики України містить більшість інституційних елементів, характерних для європейської моделі територіального розвитку: стратегічне планування, просторове програмування, багаторівневе управління та інструменти фінансування розвитку територій. Водночас вона залишається фрагментованою і не формує цілісного механізму підтримки територій зі структурними викликами.

Детальний перелік законів, підзаконних актів та регуляторних інструментів, що формують нормативну основу регіональної політики, наведено у *Додатку 2.1*

Аналітичний висновок

Нормативно-правова база регіональної політики України загалом сформована і містить основні елементи, притаманні європейській моделі територіального розвитку: стратегічне планування, просторові інструменти, фінансово-бюджетні механізми та можливості міжмуніципального співробітництва. Водночас система залишається фрагментованою і поки не забезпечує цілісної політики підтримки територій зі структурними викликами, зокрема вугільних громад. Це обмежує практичне застосування повноцінного територіально орієнтованого (place-based) підходу, характерного для Політики згуртованості ЄС.

2.4. Державні стратегічні документи регіонального розвитку та справедливої трансформації: українська адаптація європейської логіки програмування

У системі політики згуртованості Європейського Союзу стратегічні документи виконують програмну функцію: вони пов'язують територіальні пріоритети з інвестиційними програмами, механізмами фінансування та системою моніторингу результатів. Для України питання полягає не стільки в наявності стратегічних документів, скільки в тому, наскільки вони працюють як узгоджена рамка програмування розвитку територій.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Ключовим державним документом у цій системі є *Державна стратегія регіонального розвитку до 2027 року та плани заходів з її реалізації*. Перелік та коротка характеристика цих документів наведені у **Додатку 2.2**. Саме вони найбільшою мірою наближають українську модель до європейської логіки багаторічного програмування: задають стратегічні пріоритети, визначають типи територій, що потребують спеціальної уваги, та формують основу для відбору інвестиційних рішень на регіональному і місцевому рівнях. Для цілей цього дослідження особливо важливо, що в межах цієї логіки в українській політиці поступово з'являється територіальна диференціація — передусім щодо монофункціональних, прикордонних, демографічно депресивних та екологічно вразливих територій.

Водночас, на відміну від моделі Європейського Союзу, українська система не формує повноцінного програмного циклу, у якому стратегія автоматично переходить у багаторічну інвестиційну програму з чітко визначеним фінансовим інструментом. Саме тому навіть за наявності типології територій та стратегічних пріоритетів території зі структурними викликами, зокрема вугільні громади, поки що не отримують інструментів, аналогічних Territorial Just Transition Plans або окремого фонду підтримки переходу.

На архітектуру регіональної політики також суттєво впливають секторальні стратегії та рамки реформ, пов'язані з євроінтеграцією. Національна економічна стратегія, енергетична стратегія, документи у сфері підтримки малого і середнього підприємництва, екологічної безпеки та кліматичної адаптації формують важливі напрями економічної, енергетичної та екологічної трансформації (див. **Додаток 2.3**). Проте ці документи здебільшого побудовані в галузевій логіці і лише частково інтегровані з інструментами територіального розвитку. У результаті виникає типова для України проблема: стратегічні рамки існують, але не завжди поєднуються в єдину територіально орієнтовану модель політики.

Особливу роль у зближенні з європейською моделлю відіграють *Ukraine Facility* та *Ukraine Plan* (див. **Додаток 2.4**), які вперше пов'язують зовнішню підтримку ЄС не з окремими проєктами, а з виконанням реформ, результативністю та оновленням системи публічних інвестицій. Для регіональної політики це означає посилення вимог до програмності, моніторингу, цифрового управління інвестиціями та узгодження між рівнями влади. У цьому сенсі *Ukraine Facility* виступає каталізатором інституційного зближення України з логікою політики згуртованості, хоча поки що не створює окремого спеціалізованого механізму для вугільних територій.

Критично важливим, але все ще незавершеним елементом цієї архітектури залишається просторова політика (див. **Додаток 2.5**). У європейській моделі place-based розвиток спирається на поєднання стратегічного та просторового планування, тоді як в Україні ця зв'язка лише формується. Комплексні плани просторового розвитку територій громад створюють інструмент для прив'язки стратегічних цілей до конкретних територіальних рішень, однак їх розроблення і практичне використання залишаються нерівномірними. Для вугільних громад це має особливе значення, оскільки саме просторові рішення визначають можливості репрофілювання промислових майданчиків, рекультивациі територій та підготовки нових інвестиційних зон.

Окремо слід відзначити, що українська система лише частково наближається до європейських інтегрованих територіальних інструментів (див. **Додаток 2.6**). Міжмуніципальне співробітництво, мікрорегіональні підходи та окремі пілоти інтегрованого планування створюють важливі передумови для майбутнього впровадження аналогів ITI або CLLD, однак поки що не оформлені як повноцінні інструменти державної політики.

У цій системі політика справедливої трансформації в Україні перебуває на етапі становлення. Затвердження державної Програми справедливої трансформації вугільних регіонів та поява офіційної категорії «території справедливої трансформації» (див. **Додаток 2.7**) є важливими кроками до інституційного визнання проблеми. Водночас ці рішення поки не супроводжуються повною фінансовою, програмною та управлінською архітектурою, яка в Європейському Союзі забезпечується поєднанням спеціалізованих планів, фондів і багаторівневого управління.

У 2021–2024 роках в Україні було представлено низку масштабних політичних та концептуальних документів, які декларували бачення трансформації та повоєнного відновлення країни, але не набули статусу офіційних стратегій або не були інтегровані у державну регіональну політику. До їх числа

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

можна віднести План трансформації України (2021) та План Відновлення України (2022), які відіграли важливу роль у формуванні публічної дискусії про економічну трансформацію та відновлення України, однак вони залишилися переважно концептуальними рамками, а не інструментами реалізації політики. Відсутність чіткої інституційної архітектури, механізмів фінансування та інтеграції з системою стратегічного і просторового планування призвела до того, що ці документи не стали частиною діючої системи державної регіональної політики. У контексті справедливої трансформації це означає, що питання структурних змін територій тривалий час розглядалося фрагментарно і не було інтегроване у єдину програмну рамку державної політики (див. *Додаток 2.8*).

Аналітичний висновок

Українська система державних стратегічних документів у сфері регіонального розвитку поступово наближається до європейської логіки програмування територіального розвитку. Запровадження Державної стратегії регіонального розвитку, поява типології територій, а також інтеграція вимог програмності та моніторингу у межах євроінтеграційних реформ створюють основу для формування більш системної політики розвитку територій.

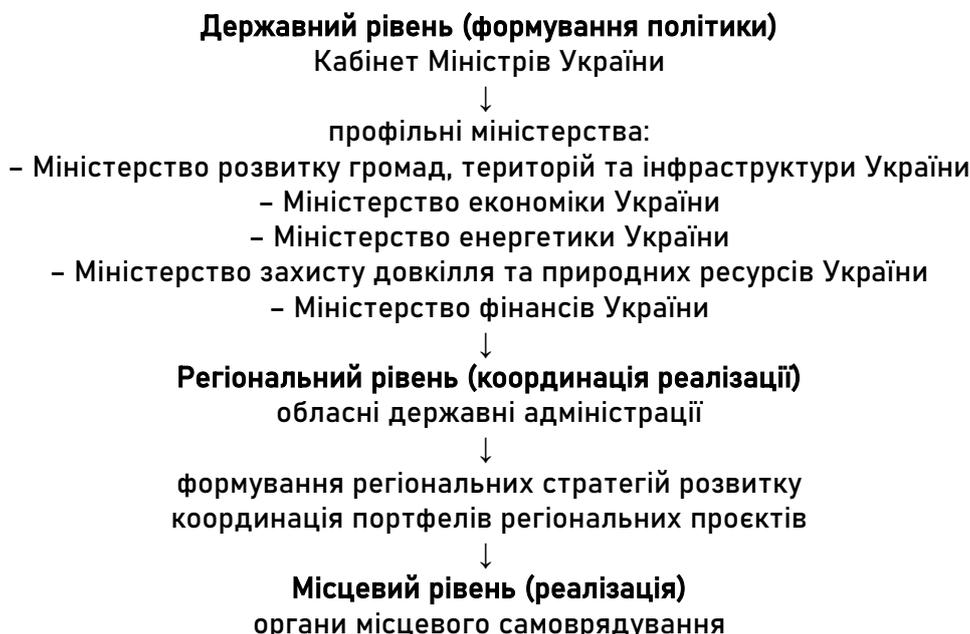
Водночас ця система поки що не утворює повноцінного програмного циклу, у якому стратегічні пріоритети безпосередньо переходять у багаторічні інвестиційні програми з чітко визначеними фінансовими інструментами. У результаті підтримка територій зі структурними викликами, зокрема вугільних громад, залишається частково фрагментованою, а зв'язок між стратегічним плануванням, просторовими рішеннями та фінансовими механізмами державної політики ще не сформований як єдина цілісна система.

2.5. Інституційна система реалізації регіональної політики

Інституційна система регіональної політики України поєднує державні органи, регіональні та місцеві органи влади, а також недержавні інституції та міжнародних партнерів. У межах цієї системи формуються стратегічні документи розвитку, ухвалюються управлінські рішення щодо територіальних інвестицій та забезпечується реалізація проєктів на регіональному і місцевому рівнях.

У контексті справедливої трансформації інституційна система є ключовим елементом узгодження економічної, енергетичної, екологічної та регіональної політики. Саме ефективність взаємодії між різними рівнями управління визначає здатність держави переходити від стратегічних документів до реалізації комплексних програм територіального розвитку.

Загальна структура взаємодії інституцій у системі регіональної політики представлена на Схемі 2.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

↓
підготовка та реалізація проектів
планування територій
залучення інвестицій

Партнерський рівень
- недержавні організації
- асоціації громад
- міжнародні партнери
- донорські організації

Схема 2. Багаторівнева інституційна система реалізації регіональної політики України

2.5.1. Державні інституції та їхні ролі

Інституційна система реалізації регіональної політики України побудована за принципом багаторівневого врядування та передбачає розподіл функцій між державним, регіональним і місцевим рівнями управління. Структура інституційної системи реалізації регіональної політики представлена у табл.2.2, а детальний опис функцій державних інституцій та їх ролі в процесі справедливої трансформації - у *Додатку 2.9*.

Таблиця 2.2 28

Основні інституції реалізації державної регіональної політики України

Інституція	Основні функції у сфері регіональної політики	Роль у процесах справедливої трансформації
Кабінет Міністрів України	Формування державної регіональної політики; затвердження Державної стратегії регіонального розвитку та планів її реалізації; прийняття державних програм розвитку територій	Визначає загальну політичну рамку трансформації територій та ухвалює державні рішення щодо підтримки структурних змін
Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України	Формування та реалізація державної регіональної політики; стратегічне та просторове планування; координація регіонального розвитку	Ключовий координатор територіальної політики та взаємодії держави з громадами
Міністерство економіки України	Політика публічних інвестицій; розвиток малого і середнього підприємництва; ринок праці; координація Ukraine Facility	Формує економічну основу трансформації та механізми інвестиційної підтримки
Міністерство енергетики України	Політика розвитку енергетичного сектору; трансформація вугільної галузі; декарбонізація	Визначає сценарії енергетичного переходу та майбутнє вугільних територій
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України	Екологічна політика; стратегічна екологічна оцінка (CEO); оцінка впливу на довкілля (ОВД); рекультивация територій	Забезпечує екологічну безпечність трансформації територій
Міністерство фінансів України	Формування бюджетної політики; управління державними фінансами; бюджетне планування	Визначає фінансові рамки підтримки територіального розвитку

Інституція	Основні функції у сфері регіональної політики	Роль у процесах справедливої трансформації
Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України	Реалізація державної політики у сфері енергоефективності	Підтримка впровадження енергетичних рішень у громадах
Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України	Реалізація інфраструктурних проєктів; модернізація об'єктів інфраструктури	Виконання інфраструктурних проєктів у регіонах
Обласні державні адміністрації	Координація регіональної політики на рівні області; підготовка регіональних стратегій	Формування регіональних портфелів проєктів розвитку
Органи місцевого самоврядування	Планування розвитку територій; підготовка та реалізація проєктів	Реалізація інвестиційних проєктів та управління територіальним розвитком

2.5.2. Механізми координації між рівнями управління

Реалізація регіональної політики передбачає постійну координацію між державним, регіональним і місцевим рівнями управління. Така координація здійснюється через систему міжвідомчої взаємодії, урядових рішень, робочих груп та інституційних форматів, що забезпечують узгодження стратегічних рішень і практичну реалізацію інвестиційних проєктів на територіях.

На *державному рівні* формуються стратегічні документи та нормативні правила реалізації регіональної політики, зокрема державні стратегії розвитку, державні програми та інструменти фінансової підтримки територій. Центральні органи виконавчої влади також забезпечують узгодження секторальних політик — економічної, енергетичної, екологічної та інфраструктурної — з пріоритетами територіального розвитку.

Регіональний рівень виконує координаційну функцію між державними рішеннями та практикою їх реалізації на територіях. Обласні державні адміністрації забезпечують підготовку та реалізацію регіональних стратегій розвитку, формують регіональні портфелі проєктів та здійснюють координацію між територіальними громадами і центральними органами виконавчої влади.

На *місцевому рівні* органи місцевого самоврядування здійснюють планування розвитку територій, зокрема через стратегії розвитку, комплексні плани просторового розвитку територій громад, а також забезпечують підготовку, супровід і реалізацію інвестиційних проєктів. Саме на цьому рівні стратегічні рішення державної та регіональної політики трансформуються у конкретні проєкти розвитку територій.

Операційну прозорість управління територіальними інвестиціями поступово підсилюють цифрові інструменти. Зокрема державна цифрова екосистема управління відновленням DREAM використовується для реєстрації, планування, моніторингу та публічного відстеження інвестиційних проєктів. Використання цієї системи дозволяє інтегрувати дані різних рівнів управління, підвищувати прозорість процесу реалізації інвестицій та формувати єдину базу проєктів відновлення і розвитку.

Додатковим фактором інституційної координації виступає впровадження механізмів *Ukraine Facility*, які передбачають посилення програмності державних інвестицій, підвищення вимог до прозорості фінансування та впровадження систем моніторингу результатів публічних інвестицій. У межах цих реформ поступово формується більш системний підхід до управління інвестиційними проєктами та їх узгодження з державними і регіональними пріоритетами розвитку.

У контексті справедливої трансформації у 2020 році було створено [Координаційний центр з питань трансформації вугільних регіонів України](#). Постановою Кабінету Міністрів визначено склад основних учасників процесу трансформації, до якого увійшли представники профільних міністерств, голови обласних державних адміністрацій Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Луганської та Львівської областей, представники асоціацій органів місцевого самоврядування, а також експерти

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

державного і приватного секторів. Передбачалося, що центр стане майданчиком для узгодження державної політики щодо трансформації вугільних територій та координації між різними секторальними політиками.

Проте після 2021 року засідання координаційного центру фактично не проводилися, що обмежило можливості системної координації між енергетичною, екологічною та регіональною політикою. Для вугільних громад це означає несталу інституційну взаємодію між органами влади та ускладнює перехід від окремих проєктних ініціатив до формування консолідованих портфелів інвестицій.

Після затвердження Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України до 2030 року політика переходу вугільних територій отримала перше офіційне інституційне оформлення. Водночас система управління трансформацією поки що не має низки ключових елементів, характерних для практики Європейського Союзу, зокрема інтегрованих територіальних планів переходу, стабільних фінансових інструментів підтримки трансформації та чітко структурованих механізмів багаторівневої координації державної політики.

2.5.3. Недержавні інституції та партнерські мережі

Важливу роль у формуванні та реалізації політики регіонального розвитку, у тому числі справедливої трансформації відіграють недержавні інституції, які забезпечують експертну підтримку, аналітику та координацію між громадами.

Однією з ключових мережевих структур є Асоціація вугільних громад України, створена у 2023 році. До її складу входять громади з різних регіонів України, економіка яких пов'язана з вугледобувною галуззю. Організація виступає майданчиком для координації позицій громад, залучення міжнародної технічної допомоги та просування інтересів територій трансформації на національному рівні.

До формування аналітичної та експертної підтримки процесів трансформації також долучаються українські неурядові організації та дослідницькі центри, зокрема Центр екологічних ініціатив «Екодія», Всеукраїнська агенція інвестицій та сталого розвитку та інші аналітичні інституції.

Значну роль у підтримці процесів трансформації відіграють міжнародні партнери, зокрема Європейський Союз, GIZ, ПРООН, Світовий банк та інші донорські організації, які надають технічну допомогу, фінансують пілотні проєкти та підтримують розвиток інституційної спроможності громад.

Детальніша характеристика діяльності міжнародних партнерів у сфері регіонального розвитку та справедливої трансформації наведена у *Додатку 2.10*.

2.5.4. Операційна логіка та ключові етапи реалізації регіональної політики

Реалізація регіональної політики України, у тому числі справедливої трансформації, здійснюється через послідовність управлінських процесів, що охоплюють стратегічне планування, територіальну адаптацію державних рішень, підготовку та фінансування інвестиційних проєктів, їх реалізацію та подальший моніторинг результатів. У сукупності ці процеси формують операційну логіку управління територіальним розвитком та визначають ролі різних рівнів влади у підготовці й реалізації інвестиційних рішень.

У межах цієї системи держава визначає стратегічні рамки політики та загальні правила реалізації програм розвитку, регіональний рівень забезпечує координацію територіальних стратегій і формування регіональних портфелів проєктів, а органи місцевого самоврядування відповідають за підготовку конкретних інвестиційних ініціатив та їх реалізацію. Така модель відповідає принципам багаторівневого врядування, характерним для сучасної регіональної політики, і передбачає взаємодію стратегічного планування, просторового розвитку та системи публічних інвестицій.

У сучасних умовах ця операційна логіка поступово доповнюється новими інструментами управління публічними інвестиціями, вимогами до програмності та прозорості використання ресурсів, а також цифровими системами моніторингу реалізації проєктів. Узагальнену схему операційної логіки реалізації регіональної політики та взаємодії ключових етапів управління територіальним розвитком наведено у *Додатку 2.11*

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Аналітичний висновок

Інституційна система регіональної політики України побудована за принципом багаторівневого врядування та охоплює державний, регіональний і місцевий рівні управління, а також партнерське середовище, до якого входять недержавні організації, асоціації громад і міжнародні партнери. Така модель забезпечує формування стратегічних рамок розвитку на національному рівні, їх адаптацію до територіальних умов на регіональному рівні та реалізацію інвестиційних проєктів на рівні громад.

Водночас система координації між секторальними політиками та рівнями управління залишається недостатньо узгодженою, що ускладнює реалізацію комплексних програм територіального розвитку. У сфері справедливої трансформації інституційна модель лише формується: попри наявність нормативної основи, бракує стабільних механізмів координації та спеціалізованих інструментів підтримки територій трансформації.

Загалом інституційна архітектура регіональної політики створює базові передумови для реалізації політики справедливої трансформації, проте потребує подальшого посилення міжвідомчої координації та інституційної спроможності регіонів і громад..

2.6. Фінансове забезпечення регіональної політики

Фінансове забезпечення визначає можливість практичної реалізації державної регіональної політики та політики справедливої трансформації. У сучасній логіці політики згуртованості Європейського Союзу фінансові ресурси спрямовуються не на окремі проєкти, а на реалізацію програм розвитку та досягнення вимірюваних результатів. У зв'язку з цим доступ до фінансування дедалі більше залежить від якості стратегічного програмування, узгодженості просторового розвитку та прозорості управління інвестиціями, зокрема через цифрові системи управління проєктами, такі як екосистема DREAM.

Узагальнену схему взаємодії основних джерел фінансування та інституційних механізмів їх реалізації в Україні наведено у *Додатку 2.12*.

2.6.1. Державні інструменти фінансування регіонального розвитку

Базовим джерелом фінансування регіонального розвитку в Україні залишається Державний бюджет, через який реалізуються програми підтримки інфраструктури, відновлення та модернізації територій. Основними інструментами державної підтримки є Державний фонд регіонального розвитку, цільові субвенції державного бюджету та державні цільові програми.

Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР) є ключовим інструментом підтримки інвестиційних проєктів територіального розвитку. Фонд спрямований на фінансування інфраструктурних і соціально-економічних проєктів, що відповідають стратегічним документам розвитку регіонів та територіальних громад. Після періоду обмеженого фінансування в умовах воєнного стану у 2025 році ДФРР відновив підтримку інвестиційних проєктів громад.

Поряд із цим важливу роль відіграють цільові субвенції державного бюджету, які спрямовуються на фінансування окремих напрямів розвитку — модернізацію інфраструктури, відновлення об'єктів соціальної сфери, забезпечення базових послуг. На відміну від ДФРР, такі інструменти зазвичай мають коротший бюджетний горизонт і меншою мірою інтегровані у довгострокове програмування регіонального розвитку.

Додатковим механізмом підтримки є державні цільові програми, що формують багаторічні рамки фінансування у визначених секторах. У контексті територій із вугільною спадщиною важливим кроком стало затвердження Державної цільової програми справедливої трансформації до 2030 року, яка створює першу інституційну рамку державної підтримки структурних змін у таких громадах.

Детальні характеристики державних інструментів фінансування, параметри бюджетних програм та приклади інвестиційних проєктів наведено у *Додатку 2.13*

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

2.6.2. Національні інструменти залучення інвестицій та кредитних ресурсів

Поряд із бюджетними програмами важливу роль у фінансуванні регіонального розвитку відіграють інструменти залучення інвестицій та кредитних ресурсів. До них належать державні гарантії, державно-приватне партнерство та кредитні програми державних банків, що реалізуються у співпраці з міжнародними фінансовими організаціями.

Ці механізми використовуються переважно для реалізації масштабних інфраструктурних проєктів або модернізації муніципальних систем, коли обсяг інвестицій перевищує можливості місцевих бюджетів. Вибір конкретного фінансового інструмента залежить від джерела повернення коштів, структури ризиків та економічної моделі проєкту.

У практиці територіального розвитку такі інструменти часто поєднуються з грантовими ресурсами або бюджетним співфінансуванням, формуючи змішані фінансові моделі. Це дозволяє реалізовувати великі інвестиційні проєкти у сфері енергетики, транспорту, водопостачання, енергоефективності та міської інфраструктури.

Детальні вимоги до застосування цих механізмів, типові моделі фінансування та етапи підготовки інвестиційних проєктів наведено у *Додатку 2.14*, а практична матриця вибору фінансового інструменту реалізації інвестиційного проєкту – у *Додатку 2.15*.

2.6.3. Інструменти міжнародних фінансових організацій та програм Європейського Союзу

Важливим джерелом ресурсів для розвитку територій є інструменти міжнародних фінансових організацій та програми Європейського Союзу. Вони забезпечують доступ до довгострокових кредитних ресурсів, грантової підтримки та технічної допомоги, необхідної для підготовки і реалізації інвестиційних проєктів.

У сучасній системі фінансування регіонального розвитку ці інструменти виконують взаємодоповнювальні функції: стратегічні програми Європейського Союзу формують рамку реформ і програмування інвестицій, грантові програми підтримують підготовку та пілотування проєктів, а міжнародні фінансові організації забезпечують довгострокове фінансування масштабних інфраструктурних інвестицій (Табл.2.3).

Таблиця 2.3

Основні міжнародні інструменти фінансування регіонального розвитку та трансформації

Тип інструменту	Інституції / програми	Основний фінансовий інструмент	Сфера застосування	Доступ для громад	Особливості застосування
Стратегічні програми Європейського Союзу	Ukraine Facility / Ukraine Plan	макрофінансова підтримка, інвестиційні програми, технічна допомога	реформи державного управління, регіональна політика, управління публічними інвестиціями	опосередковано через державні програми та інвестиційні портфелі	встановлює стандарти програмності, індикаторів, моніторингу та інтеграції інвестиційних проєктів у систему DREAM
Грантові програми Європейського Союзу	EU4Energy, EU4Environment – Green Economy, EUKI, EU4Business, U-LEAD with Europe	гранти, технічна допомога	енергоефективність, зелена економіка, розвиток малого і середнього підприємництва, інституційна спроможність громад	прямі грантові конкурси або спільні програми з міжнародними партнерами	часто використовуються як пілотні проєкти або для підготовки інвестицій
Донорські програми міжнародної	GIZ, ПРООН, USAID, NEFCO, SIDA	гранти, технічна допомога	місцевий економічний розвиток,	відкриті конкурси або	підтримують підготовку інвестиційних

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Тип інструменту	Інституції / програми	Основний фінансовий інструмент	Сфера застосування	Доступ для громад	Особливості застосування
технічної допомоги			енергетична стійкість, відновлення інфраструктури, розвиток громад	партнерські програми	проектів та розвиток інституційної спроможності громад
Кредитні інструменти міжнародних фінансових організацій	Європейський інвестиційний банк (EIB), Європейський банк реконструкції та розвитку (EBRD), Світовий банк	довгострокові кредити, інвестиційні програми	інфраструктура міст, тепlopостачання, водопостачання, транспорт, поводження з відходами	кредити через державні або муніципальні проекти	вимагають техніко-економічного обґрунтування, екологічних стандартів та співфінансування
Комбіновані інструменти (blended finance)	ЄС + МФО (EIB, EBRD, World Bank)	поєднання грантів і кредитів	великі інфраструктурні проекти, модернізація комунальної інфраструктури	через державні або муніципальні програми	дозволяють зменшити кредитне навантаження та фінансувати масштабні проекти

У практиці реалізації інвестиційних проектів ці інструменти часто застосовуються у комбінованих фінансових моделях, що поєднують грантову підтримку програм Європейського Союзу, кредити міжнародних фінансових організацій та співфінансування з державного або місцевих бюджетів. Такий підхід дозволяє зменшувати фінансове навантаження на громади та забезпечувати реалізацію великих інфраструктурних проектів у сферах енергетики, водопостачання, транспорту, поводження з відходами та міської інфраструктури.

Розширену характеристику міжнародних фінансових програм, зокрема механізму Ukraine Facility та окремих програм Європейського Союзу, наведено у **Додатку 2.16**.

2.6.4. Місцеві та партнерські джерела фінансування

Важливою складовою фінансування інвестиційних проектів є формування «власної частки» громади, яка зазвичай складається з поєднання ресурсів місцевого бюджету, муніципальних запозичень та партнерських внесків.

Місцеві бюджети забезпечують базове співфінансування інвестиційних проектів і дозволяють покривати витрати підготовчих етапів — зокрема проектування, інженерну підготовку територій, земельні та майнові процедури. Саме ці витрати часто стають необхідною умовою залучення зовнішнього фінансування.

Партнерські внески бізнесу, міжнародних програм технічної допомоги та благодійних організацій відіграють важливу роль у підготовці проектів, розвитку інституційної спроможності громад і реалізації окремих компонентів інвестиційних програм.

Детальні приклади формування співфінансування та типові структури поєднання різних джерел ресурсів наведено у **Додатку 2.17**

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

2.6.5. Узгодження стратегічного планування, інвестиційних програм та системи управління даними

Ефективність фінансування регіонального розвитку залежить не лише від обсягу доступних фінансових ресурсів, а й від узгодженості між стратегічними документами, просторовими рішеннями та інвестиційними проектами. Саме взаємодія цих елементів визначає можливість переходу від формального включення проєктів у плани до їх фактичної реалізації.

У практиці Європейського Союзу така узгодженість забезпечується через систему програмування політики згуртованості, яка поєднує територіальне планування, спеціалізовані фінансові інструменти, багаторічні інвестиційні програми, систему показників результативності та багаторівневе управління. Фінансування програм у цій системі безпосередньо пов'язане з наявністю затверджених програм розвитку та виконанням визначених умов програмування.

Важливим елементом цієї моделі є інтеграція інвестиційного планування з цифровими системами управління даними, що забезпечують прозорість підготовки та реалізації проєктів, моніторинг результатів і порівнянність інвестиційних програм між регіонами.

В Україні окремі елементи такої системи вже сформовані. Зокрема, функціонує система стратегічного планування регіонального розвитку, розвиваються інструменти підготовки інвестиційних проєктів, а також впроваджується державна цифрова екосистема DREAM, яка забезпечує прозорість підготовки, фінансування та реалізації проєктів відновлення і розвитку. Водночас ці інструменти поки що не формують цілісної програмної моделі підтримки територій структурної трансформації, подібної до механізмів політики згуртованості Європейського Союзу.

Узагальнення ключових елементів системи регіональної політики, фінансування розвитку та управління інвестиціями у Європейському Союзі та Україні наведено у таблиці 2.3

34

Порівняння ключових елементів моделі регіональної політики та підтримки територій трансформації у Європейському Союзі та Україні

Елемент системи	Підхід Європейського Союзу	Стан у системі регіональної політики України (2024)
Територіальне програмування трансформації	Територіальні плани справедливого переходу (Territorial Just Transition Plans) визначають потреби, інвестиції та інструменти трансформації для конкретних регіонів	Спеціалізовані територіальні програми трансформації відсутні; планування здійснюється в межах загальних стратегій регіонального розвитку
Фінансовий інструмент трансформації	Фонд справедливого переходу (Just Transition Fund) та інші інструменти Механізму справедливої трансформації	Спеціалізований фінансовий інструмент підтримки трансформації відсутній; фінансування здійснюється через загальні інструменти регіонального розвитку
Програмна умовність фінансування	Доступ до фінансування пов'язаний із затвердженням програм розвитку та виконанням умов програмування (ex-ante conditionalities)	Фінансування інвестиційних проєктів не завжди безпосередньо пов'язане з виконанням стратегічних програм або умов реформ
Інвестиційне програмування	Багаторічні операційні програми політики згуртованості визначають пріоритети фінансування та структуру інвестицій	Інвестиційні проєкти формуються в межах окремих програм і бюджетних інструментів без єдиної програмної рамки
Інтегровані територіальні інвестиції	Використовуються інструменти інтегрованих територіальних	Інструменти інтегрованих територіальних інвестицій системно не застосовуються

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Елемент системи	Підхід Європейського Союзу	Стан у системі регіональної політики України (2024)
	інвестицій (ІТІ) та підходи, керовані місцевими громадами (CLLD)	
Інституційна координація	Єдина програмна рамка операційних програм та багаторівневе управління політикою згуртованості	Повноваження розподілені між різними інституціями; координація програм і інструментів розвитку обмежена
Моніторинг результатів трансформації	Використовується система показників продукту та результату (RCO/RCR) для оцінки ефективності програм	Система індикаторів стратегічного планування існує, але не орієнтована спеціально на оцінку трансформації територій
Участь територій у програмуванні	Регіони та громади беруть участь у формуванні програм і територіальних планів трансформації	Участь територій у стратегічному плануванні існує, але не супроводжується спеціалізованими інструментами підтримки трансформації

Проведене порівняння свідчить, що українська система регіональної політики вже містить окремі елементи, сумісні з підходами політики згуртованості Європейського Союзу. Водночас ці елементи поки що не формують цілісної моделі підтримки територій структурної трансформації. Насамперед відсутні спеціалізовані механізми територіального програмування трансформації, інтегровані інвестиційні інструменти та окремий фінансовий інструмент підтримки таких територій.

Подальший розвиток системи регіональної політики України пов'язаний із посиленням зв'язку між стратегічним плануванням, інвестиційними програмами та фінансовими інструментами, а також із розвитком систем моніторингу результатів і цифрових платформ управління інвестиціями. У цьому контексті інтеграція стратегічного програмування, фінансових інструментів та систем управління даними, зокрема екосистеми DREAM, створює передумови для поступового наближення української системи регіонального розвитку до підходів політики згуртованості Європейського Союзу.

Аналітичний висновок

Проведене порівняння свідчить, що українська система регіональної політики вже містить окремі інституційні та інструментальні елементи, сумісні з підходами політики згуртованості Європейського Союзу. Водночас ці елементи поки що не формують цілісної програмної моделі підтримки територій структурної трансформації. Зокрема, відсутні спеціалізовані механізми територіального програмування трансформації, інтегровані інвестиційні інструменти та окремий фінансовий інструмент підтримки таких територій, а зв'язок між стратегічним плануванням, інвестиційними програмами та фінансуванням залишається обмеженим..

Проміжні висновки до розділу 2

Зближення української регіональної політики з моделлю Політики згуртованості Європейського Союзу

1. Державна регіональна політика України протягом останнього десятиліття поступово зближується з логікою Політики згуртованості Європейського Союзу через впровадження територіального підходу, принципів багаторівневого врядування та програмної логіки інвестицій.
2. Євроінтеграційний курс після 2014 року став ключовим чинником трансформації державної регіональної політики України: зобов'язання в межах Угоди про асоціацію та секторальна

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

підтримка Європейського Союзу спрямували політику від окремих, несистемних інтервенцій до довгострокового стратегічного та програмного планування розвитку територій.

3. Реформа децентралізації створила інституційну основу для такого зближення: територіальні громади отримали розширені повноваження, фінансову базу та формальну роль суб'єктів регіональної політики, що дозволило змістити акцент управління розвитком ближче до територій.

Програмні та стратегічні рамки: наявність логіки, але нестача інструментів

4. Українська система стратегічних документів побудована на трьох рівнях: стратегічному (Державна стратегія регіонального розвитку, регіональні стратегії, стратегії розвитку громад), операційному (плани реалізації стратегій, плани соціально-економічного розвитку), та інвестиційно-програмному (зокрема Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій).

Ця система частково відтворює програмну логіку Політики згуртованості Європейського Союзу, однак поки не забезпечує стабільного багаторічного фінансування, притаманного оперативним програмам ЄС.

5. Формальна наявність стратегічних документів не гарантує реалізації. Зв'язок між елементами «стратегічна ціль → інвестиційний проєкт → джерело фінансування → просторове рішення → система даних» часто залишається неповним. Відсутність інституціоналізованих інтегрованих територіальних інструментів та нерівномірна інтеграція комплексних планів просторового розвитку територій громад і цифрової екосистеми DREAM обмежують конвертацію стратегій у завершені інвестиції.

Території зі структурними викликами та місце вугільних громад

6. Вугільні громади України за своїми характеристиками відповідають європейському поняттю територій зі структурними викликами, однак тривалий час не мали формалізованого статусу та спеціалізованих інструментів підтримки у межах державної регіональної політики.
7. Запровадження державної типології територій відповідно до постанови Кабінету Міністрів України №1493 та віднесення вугільних громад до функціонального типу «території справедливої трансформації» створює спільну термінологічну основу для планування, пріоритизації та фінансування. Водночас класифікація територій сама по собі не замінює інтегрованих територіальних програм розвитку та спеціалізованих фінансових механізмів, необхідних для практичної трансформації вугільних територій.

Нормативна та інституційна архітектура

8. Нормативно-правова база регіонального розвитку України сформувала базовий інституційний каркас — систему стратегічних документів, інструменти просторового планування, бюджетні правила та цифрові системи даних. Водночас взаємозв'язки між цими елементами не завжди закріплені процедурами програмування, відбору та фінансування інвестиційних проєктів.
9. Інституційна система реалізації регіональної політики охоплює широкий спектр державних і недержавних акторів, однак міжвідомча та багаторівнева координація, зокрема у сфері справедливої трансформації вугільних регіонів, залишається фрагментарною та недостатньо інституціоналізованою.

Фінансування, дані та практична реалізація

10. Перехід до результативної регіональної політики дедалі більше залежить від узгодження трьох ключових компонентів: стратегічного та просторового планування, фінансових інструментів і цифрових систем даних. Там, де цей зв'язок порушений, навіть пріоритетні напрями державної політики, включно зі справедливою трансформацією, не конвертуються у завершені інвестиції на місцевому рівні.
11. Механізми фінансування регіонального розвитку поступово набувають програмної логіки: доступ до ресурсів дедалі більше прив'язується до стратегічних документів, підготовленості проєктів та прозорості управління даними, зокрема через використання цифрової екосистеми DREAM.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

12. Програма «Ukraine Facility» та «Ukraine Plan» вперше системно пов'язали доступ до міжнародного фінансування з виконанням реформ, програмним плануванням і прозорістю даних, що наближує інституційну модель регіональної політики України до підходів Європейського Союзу.

Просторова політика та інтегровані територіальні інструменти

13. Просторова рамка регіонального розвитку України залишається неповністю сформованою: відсутня загальнонаціональна стратегія просторового розвитку, а комплексні плани просторового розвитку територій громад впроваджуються нерівномірно. Крім того, в Україні поки не інституціоналізовані інтегровані територіальні інструменти, подібні до інструментів політики згуртованості ЄС — інтегрованих територіальних інвестицій та підходу, керованого місцевими громадами. Відсутність таких інструментів ускладнює формування узгоджених міжсекторних портфелів проєктів і їх поетапне фінансування, що особливо відчутно на територіях зі структурними викликами, зокрема у вугільних громадах.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

РОЗДІЛ 3. Багаторівневе програмування розвитку: від регіонального до місцевого рівня

3.1 Шептицький вугільний мікрорегіон як аналітична рамка дослідження

Проведений у розділі 2 аналіз показує, що система регіональної політики України містить окремі елементи, сумісні з підходами політики згуртованості Європейського Союзу, однак ці елементи поки не формують цілісної моделі підтримки територій структурної трансформації. Зокрема, попри наявність загальнодержавної програмної рамки справедливої трансформації, в українській системі відсутні спеціалізовані територіальні програми або плани трансформації для конкретних вугільних територій, окремий фінансовий інструмент підтримки трансформації, а також інтегровані механізми програмування та координації інвестицій.

У цьому контексті важливо проаналізувати, як зазначені інституційні та програмні особливості проявляються на практиці на рівні конкретної території. Для цього у розділі 3 Шептицький вугільний мікрорегіон Львівської області розглядається як територія аналізу процесів справедливої трансформації — простір, у якому зосереджені ключові виклики поствугільного переходу та водночас сформовано нову систему стратегічних і програмних документів різних рівнів.

Перші два розділи дослідження окреслили операційну логіку Політики згуртованості Європейського Союзу, яка поєднує стратегічне планування, програмування інтервенцій, фінансування та дані в єдиний цикл ухвалення рішень. Було показано, що українська система регіональної політики поки не має такої цілісності: стратегічні, інституційні, планувальні та інформаційні розриви обмежують можливості громад і регіонів діяти узгоджено, залучати фінансування та впроваджувати політику розвитку на основі доказів.

Разом із тим у Львівській області та в Шептицькому мікрорегіоні протягом останніх років сформовано нову систему планувальних документів, які створюють інституційну та програмну основу для впровадження логіки згуртованості на територіальному рівні. На регіональному рівні це — Стратегія розвитку Львівської області до 2027 року, План заходів з її реалізації на 2025–2027 роки та Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій на 2026–2028 роки. На субрегіональному рівні — Профіль Шептицького мікрорегіону та План дій його справедливої трансформації. На місцевому рівні — оновлені плани заходів громад мікрорегіону, у яких системно зафіксовано взаємозв'язок між проектами громад, їхніми середньостроковими планами публічних інвестицій та місцевими програмами розвитку.

Таким чином, у межах Шептицького мікрорегіону формується багаторівнева система стратегічного та інвестиційного планування, у якій взаємодіють документи регіонального, субрегіонального та місцевого рівнів. Аналіз цієї системи дозволяє оцінити, наскільки на практиці можливо сформувати узгоджену модель розвитку території, у якій місцеві інвестиції, програми громад, субрегіональні рішення та регіональні пріоритети поєднуються у спільну рамку планування.

У цьому розділі аналізується, як така багаторівнева система планування працює у практиці трансформації вугільної території. Аналіз здійснюється за п'ятьма ключовими елементами:

- узгодження стратегічних документів різних рівнів;
- інституційна координація регіонального, субрегіонального та місцевого рівнів;
- використання інструментів інвестиційного програмування;
- формування портфеля взаємопов'язаних проектів трансформації;
- бар'єри реалізації трансформаційної політики на місцевому рівні.

Такий підхід дозволяє розглядати Шептицький вугільний мікрорегіон не лише як територію поствугільних викликів, але і як практичний простір перевірки того, наскільки елементи системи регіональної політики України можуть функціонувати у логіці політики згуртованості Європейського Союзу — через узгоджене планування, програмування інвестицій та координацію розвитку на різних рівнях управління.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

3.2. Регіональний контур узгодження: Львівська область у логіці Політики згуртованості ЄС

Регіональний рівень у системі багаторівневого врядування Європейського Союзу відіграє ключову роль: саме він формує стратегічну рамку, програмні орієнтири та фінансову архітектуру, які забезпечують узгодженість розвитку територій. У логіці Політики згуртованості це означає, що регіон визначає цілі, пріоритети інвестицій, механізми програмування та систему моніторингу результатів.

Для громад Шептицького мікрорегіону, які перебувають у процесі структурної перебудови економіки та справедливої трансформації, наявність такої регіональної рамки є критичною умовою інтеграції в європейську модель розвитку..

У Львівській області ця рамка складається з чотирьох взаємопов'язаних компонентів:

1. [Стратегії розвитку області до 2027 року](#) (оновленої),
2. [Плану заходів на 2025–2027 роки](#),
3. [Середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій \(СППІ\) на 2026–2028 роки](#)
4. [Обласних цільових програм розвитку](#)

У сукупності вони формують функціональний аналог європейської тривірневої моделі «стратегія – програмування – інвестиції», де стратегічні цілі трансформуються у програмні інструменти та конкретні інвестиційні рішення. Нижче розглянуто роль кожного з цих елементів та їх значення для громад Львівщини і Шептицького мікрорегіону..

3.2.1. Стратегія розвитку Львівської області: стратегічна рамка узгодження

Оновлена Стратегія Львівської області визначає три взаємопов'язані стратегічні цілі, релевантні як для регіону, так і для мікрорегіону:

1. *Економічне зростання*, зокрема розвиток промисловості, інноваційних екосистем, логістики, професійної освіти;
2. *Якість життя та послуг*, включно з безпечним середовищем, розвитком соціальних та медичних послуг, модернізацією інфраструктури;
3. *Стійкість територій*, що охоплює енергетичну незалежність, екологічну модернізацію, управління відходами, захист довкілля, просторове планування, адаптацію до воєнних і кліматичних ризиків.

Для громад Шептицького мікрорегіону Стратегія має практичне значення як єдина система цілей, яка визначає напрями регіональної інвестиційної політики. Саме вона задає рамку узгодженості, відповідність якій є базовою умовою доступу до фінансування у логіці Політики згуртованості.

Низка стратегічних пріоритетів області безпосередньо відповідає викликам вугільних територій. До них належать модернізація критичної інфраструктури, розвиток транспортної мережі, енергоефективність, безпека та соціальна інтеграція. Це створює стратегічну основу для відбору інвестиційних інтервенцій у громадах, які проходять процес економічної трансформації.

Деталізований перелік оперативних цілей і завдань Стратегії, релевантних Політиці згуртованості та справедливій трансформації, наведено у *Додатку 3.1*.

3.2.2. План заходів 2025–2027: програмна рамка та операціоналізація Стратегії

План заходів з реалізації Стратегії розвитку Львівської області на 2025–2027 роки є ключовим документом, що операціоналізує стратегічні пріоритети. Він трансформує стратегічні цілі у конкретні заходи, індикатори результативності та часові рамки реалізації.

План охоплює низку напрямів, що відповідають сучасній логіці регіонального розвитку: безпеку, енергетичну модернізацію, розвиток людського капіталу, інфраструктуру, цифровізацію та екологічну стійкість. Таким чином він виконує роль програмного мосту між стратегічними намірами та інвестиційними ресурсами.

У межах дослідження було виокремлено проекти та заходи Плану, які:

- відповідають логіці Політики згуртованості Європейського Союзу;
- безпосередньо пов'язані з пріоритетами справедливої трансформації.

Ці інтервенції згруповано за стратегічними та оперативними цілями Стратегії області та поділено на два блоки:

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

(1) проєкти, орієнтовані на інфраструктурний і територіальний розвиток,
(2) інтервенції, спрямовані на економічну диверсифікацію, енергетичний перехід та ревіталізацію постпромислових територій.

Повний перелік таких проєктів і заходів подано у *Додатку 3.2*.

Важливо, що підготовка оновленої Стратегії області та Плану заходів відбувалася паралельно з розробленням Плану дій справедливої трансформації Шептицького вугільного мікрорегіону. Це дало змогу узгодити стратегічні цілі обох документів та взаємопов'язати їх інвестиційні інтервенції.

Зокрема, у Стратегії розвитку Львівської області було передбачено окрему *оперативну ціль 3.5 «Зменшення негативного впливу вугільного видобування та теплової генерації на довкілля»*, яка безпосередньо відображає виклики вугільних територій. Її детальний опис подано у *Додатку 3.3*.

Таким чином, План заходів виступає ключовим інструментом інтеграції місцевих проєктів у регіональний програмний цикл розвитку..

3.2.3. Регіональні програми розвитку як фінансова основа реалізації Стратегії

Регіональні програми розвитку посідають центральне місце між стратегічними документами та практичною реалізацією інвестиційної політики області. На відміну від Стратегії, яка визначає довгострокові пріоритети, програми розвитку є операційними інструментами, що забезпечують фінансові та інституційні механізми їх впровадження.

Їхня роль у системі планування Львівської області має два ключові виміри.

По-перше, вони забезпечують фінансову конкретизацію стратегічних пріоритетів, оскільки містять визначені бюджетні ресурси, строки реалізації, відповідальних виконавців та очікувані результати. Саме через програми розвитку формуються бюджетні напрями обласного рівня.

По-друге, програми виступають інструментом узгодження стратегічного та інвестиційного планування. Проєкти, включені до Плану заходів Стратегії області, можуть бути ефективно реалізовані лише тоді, коли вони спираються на відповідну регіональну програму розвитку, що забезпечує механізми фінансування та управління.

Такий підхід відповідає принципу програмності, характерному для Політики згуртованості ЄС, де стратегія, програми та інвестиційні проєкти формують єдиний інтегрований цикл розвитку.

Перелік регіональних програм розвитку Львівської області, релевантних Політиці згуртованості та справедливій трансформації, наведено у *Додатку 3.4*.

Для громад Шептицького мікрорегіону це означає, що їхні інвестиційні проєкти можуть бути підтримані на регіональному рівні лише за умови:

- узгодженості з оперативними цілями Стратегії області;
- прив'язки до відповідної регіональної програми розвитку;
- наявності реалістичної моделі співфінансування;
- відповідності секторальним пріоритетам Середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій.

3.2.4. Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій (СППІ): інвестиційна рамка регіонального розвитку

Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій Львівської області на 2026–2028 роки є ключовим інструментом фінансового планування регіонального розвитку. У структурі системи стратегічного управління він визначає трирічні інвестиційні пріоритети та формує секторальну архітектуру публічних інвестицій.

СППІ охоплює дванадцять секторів публічних інвестицій, серед яких громадська безпека, довкілля, муніципальна інфраструктура, енергетика, соціальні послуги, освіта, охорона здоров'я, транспорт та спортивна інфраструктура. Кожен сектор деталізується через підсектори та напрями інтервенцій, що дозволяє чітко визначати допустимі типи інвестицій.

Важливим компонентом СППІ є система індикаторів результативності з базовими та цільовими значеннями на 2028 рік. Вона охоплює інфраструктурні, соціальні, екологічні та інноваційні показники і визначає очікувані результати інвестиційної політики області.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

У практичному вимірі СППІ виконує функцію секторального та фінансового фільтра, через який проходять інвестиційні пропозиції громад. Проекти можуть бути включені до регіональних пріоритетів лише за умови їх відповідності:

- секторам і підсекторами СППІ;
- індикаторам результативності;
- оперативним цілям Стратегії області;
- можливостям фінансування через регіональні програми розвитку.

Таким чином, СППІ визначає не лише пріоритети розвитку, а й типи інвестицій, допустимі для підтримки в межах регіональної політики. Структуру СППІ Львівської області на 2026–2028 роки (у форматі «сектор – підсектор – напрям») із тематичним поділом на блоки «Політика згуртованості ЄС» та «Справедлива трансформація» наведено в **Додатку 3.5**.

Примітка. Принцип поділу: застосовано тематичний (європейський) підхід.

- *Згуртованість: транспорт, водопостачання/муніципальна інфраструктура, довкілля, культура, освіта, спорт, публічні послуги та цифровізація, охорона здоров'я, соціальні послуги, житло, громадська безпека.*
- *Справедлива трансформація: енергетика, промисловість (індустріальні парки та споріднені напрями), електроенергетика.*

Аналіз структури СППІ Львівської області показує, що переважна більшість інвестиційних напрямів відповідає логіці Політики згуртованості Європейського Союзу. Водночас лише окремі напрями у сферах енергетики та промислового розвитку безпосередньо стосуються справедливої трансформації. Це свідчить, що СППІ виконує насамперед функцію загальної інвестиційної рамки регіонального розвитку, тоді як трансформація вугільних територій потребує додаткових спеціалізованих інструментів.

41

Аналітичний висновок

Регіональний рівень у Львівській області формує комплексну систему узгодження розвитку територій, яка поєднує стратегічні орієнтири, програмні інструменти та інвестиційні механізми. Стратегія розвитку визначає довгострокові цілі, План заходів конкретизує їх у програмні інтервенції, регіональні програми забезпечують фінансову основу реалізації, а Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій формує секторальну рамку відбору проектів.

У такій системі регіон виступає не лише рівнем стратегічного планування, а й механізмом встановлення умов доступу до інвестиційних ресурсів. Водночас він не замінює субрегіональний і місцевий рівні управління: область визначає правила та рамки, тоді як зміст конкретних рішень формується на рівні мікрорегіонів і громад.

Подальший аналіз зосереджується на тому, як ці регіональні рамки інтерпретуються на субрегіональному рівні Шептицького мікрорегіону та адаптуються громадами до власних стратегій розвитку. Саме у взаємодії регіонального, субрегіонального та місцевого рівнів формується практична модель узгодженого планування, що відповідає принципам Політики згуртованості Європейського Союзу.

3.3. Субрегіон як проміжний рівень узгодження (аналог інтегрованих територіальних інвестицій у політиці згуртованості)

У Львівській області між рівнем громади та рівнем області формується субрегіональний рівень координації, який не закріплений окремим нормативним актом, але фактично функціонує як механізм узгодження просторових і економічних рішень. Він виникає там, де громади мають спільні виклики і де рішення вимагають ширшого масштабу. На практиці на Львівщині це проявляється в щонайменше у трьох типах субрегіонів, які суттєво відрізняються за природою, але виконують одну функцію — забезпечують логіку узгоджених інвестицій.

Львівська агломерація

Львівська агломерація охоплює місто Львів і навколишні 16 громад, що інтегровані в єдиний транспортний, трудовий, сервісний та просторовий простір. Її стратегічні матеріали фіксують:

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- спільність транспортної системи,
- нерівномірність розвитку периферій та їх залежність від ядра,
- потребу у єдиній просторовій та мобільній політиці.

У стратегічному документі агломерації наголошено, що локальні рішення перестають працювати, коли питання стосуються мобільності, інженерної інфраструктури чи розселення. Системні зміни можливі лише через узгоджені дії кількох громад. Львівська агломерація є прикладом міського субрегіону, подібного до функціональних міських зон (Functional Urban Areas), що використовуються у політиці згуртованості ЄС.

Дрогобицька агломерація (проєкт)

Навколо Дрогобича і Трускавця формується другий тип субрегіону: середнє місто як ядро мережі громад із високою функціональною взаємодією.

Основні характеристики, підтверджені у проєктних документах і концептуальних матеріалах:

- високий рівень маятникової міграції між Дрогобичем, Трускавцем, Бориславом і навколишніми громадами;
- спільність ринку праці (медицина, туризм, освіта, промисловість);
- залежність периферійних громад від сервісів базового ядра – лікарень, коледжів, культурної інфраструктури;
- спільні проблеми транспортної доступності та водних ресурсів;
- потреба узгоджувати просторовий розвиток курортної та промислової зон.

У стратегічних аналітичних матеріалах ці громади вже розглядаються як функціональна зона, яка потребує координації інвестицій, навіть якщо формальний статус ще в процесі становлення.

Дрогобицька агломерація – це тип субрегіону, особливо характерний для Центральної та Східної Європи – місто другого порядку з периферією (secondary city region), який у політиці згуртованості часто отримує окремі інструменти підтримки.

Гірські території Карпатського макрорегіону (природно обумовлений субрегіон)

Гірські громади Львівщини інтегровані у державну Програму розвитку регіону українських Карпат (Постанова КМУ № 880 від 20.10.2019), а також у Стратегію розвитку Карпат. Офіційні документи виділяють такі особливості:

- складна транспортна доступність та вартість інфраструктурних рішень;
- обмеження щодо землекористування;
- підвищена цінність природних ресурсів та екосистем;
- необхідність міжмуніципальної співпраці в туризмі, екології, культурній спадщині.

Карпатський регіон – це субрегіон, який формується не навколо міста чи галузі, а навколо територіальної специфіки. Для інвестицій у гірських районах логіка «одна громада – один проєкт» малоефективна; потрібні міжмуніципальні рішення (спільні маршрути, інфраструктурні коридори, екологічні проєкти).

Шептицький мікрорегіон (індустріальна субрегіональність і трансформаційна залежність)

Шептицький (Червоноградський) мікрорегіон – єдиний у Львівській області, де субрегіональність визначена історичною індустріальною спеціалізацією та енергетичною залежністю.

Профіль мікрорегіону демонструє:

- взаємозалежні ринки праці вугільних громад;
- просторову концентрацію інфраструктури вугледобувної галузі;
- системне зношення комунальних і промислових мереж;
- різку різницю у розвитку центральних і периферійних громад;
- потребу у переорієнтації економіки на нові види діяльності.

Це формує модель субрегіону, у якому координація є не просто бажаною, а критичною умовою виживання території. Жодна громада не здатна самостійно вирішити проблеми занепаду вугледобувної інфраструктури, рекультивативної промислових майданчиків або втрати економічної бази.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Що спільного в цих чотирьох моделях і чому це має значення.

Попри різну природу (міська, гірська, індустріальна), всі ці території мають спільну рису: ключові рішення розвитку формуються не на рівні окремих громад, а на рівні функціональних територіальних систем, де громади пов'язані спільними ресурсами, ризиками та інвестиційними ефектами. Шептицький мікрорегіон належить саме до таких систем.

Для його планування необхідно враховувати:

- структуру субрегіональної економіки;
- спільні ресурси, а також спільні ризики й зовнішні ефекти;
- міжмуніципальні залежності інфраструктури та послуг;
- просторові й інституційні обмеження, визначені державними підходами до типів територій (агломераційні, гірські, постіндустріальні/монофункціональні, прикордонні).

Звідси випливає потреба переходити від розрізнених локальних проєктів до пакетів взаємопов'язаних інтервенцій, що охоплюють кілька громад і працюють як єдине рішення для спільної території. Саме для таких ситуацій у Європейському Союзі застосовуються інтегровані територіальні інвестиції і Шептицький мікрорегіон є найближчою українською аналогією цього підходу.

3.3.1. Територіальні виклики та спільні пріоритети громад Шептицького мікрорегіону

Сім громад Шептицького мікрорегіону — Шептицька, Сокальська, Белзька, Великомоствська, Добротвірська, Радехівська та Лопатинська утворюють просторово й функціонально взаємопов'язану систему, сформовану навколо вугільної та енергетичної спеціалізації. Профіль мікрорегіону фіксує спільний набір територіальних викликів, які неможливо ефективно розв'язати ізольовано на рівні окремих громад через їх надмісцевий характер та обмеженість ресурсів.

1) Економіка: залежність від вугілля та вразливий ринок праці.

Історична концентрація зайнятості у вугледобуванні та суміжних видах діяльності, згортання видобутку й зношена промислова база створюють ризики втрати робочих місць і доходів домогосподарств. Спільні риси для всіх громад: низька частка нових секторів, повільна динаміка малого й середнього підприємництва, висока трудова міграція. Висновок: диверсифікація зайнятості має вирішуватися на субрегіональному рівні.

2) Демографія: депопуляція та старіння.

Стійке скорочення населення, від'їзд молоді, зростання частки старших вікових груп звужують кадрову базу трансформації та підвищують навантаження на соціальну інфраструктуру.

3) Інфраструктура: зношення комунальних і промислових систем.

Водопостачання, тепло, водовідведення, дорожня мережа, соціальні об'єкти — у критичному стані; значна частина створювалася під потреби шахт і нині не відповідає профілю попиту. Масштаб модернізації перевищує можливості окремих бюджетів, тож потрібні міжмуніципальні інвестиції у воду, тепло, відходи та транспортну доступність.

4) Довкілля: постпромислові ризики та шахтні води.

Техногенні ландшафти, забруднення, підтоплення, відсутність належної рекультивації шахтних майданчиків створюють міжмуніципальні екологічні ризики й вимагають узгодженої політики на рівні всього мікрорегіону.

5) Соціальна сфера: нерівний доступ до послуг.

Відмінності між центрами й периферією у доступності медицини, освіти, соціальної підтримки, культурної інфраструктури та громадської безпеки підсилюють внутрішні дисбаланси.

3.3.2. Узгодження Плану дій Шептицького мікрорегіону зі Стратегією розвитку Львівської області та СППІ 2026–2028 років

[План дій зі справедливої трансформації Шептицького вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року](#), затверджений розпорядженням Львівської обласної військової адміністрації 15.10.2024 р. План дій зі справедливої трансформації Шептицького мікрорегіону (ШМР) розроблено із

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

врахуванням положень Статті 11 Регламенту (ЄС) 2021/1056 Європейського Парламенту та Ради від 24.06.2021 р. про створення Фонду справедливої трансформації.

Метою Плану дій є забезпечення структурної трансформації мікрорегіону таким чином, щоб вона була соціально та економічно справедливою, екологічно збалансованою та відповідала екологічним стандартам і стандартам безпеки ЄС. Територіальні громади ШМР є економічно, соціально та екологічно стійкими, якість життя їх мешканців покращилась після зменшення видобутку вугілля та генерації вугільної енергії, поступового закриття вугледобувних та суміжних підприємств. Основою для формування стратегічних, оперативних цілей та завдань («Дерева цілей») Плану дій став аналіз соціально-економічного розвитку Шептицького мікрорегіону, на основі якого було визначено стратегічні цілі:

1. Енергетичний перехід та чисте довкілля
2. Нова конкурентоспроможна економіка
3. Адаптація до нових соціальних потреб мешканців мікрорегіону

Структура «Дерева цілей» Плану дій наведена у *додатку 3.6*.

План дій формує субрегіональну рамку розвитку, однак його повна реалізація можлива лише за умови узгодження з державною та регіональною політикою та інвестиційними документами Львівської області. Стратегія розвитку області до 2027 року, План заходів на 2025–2027 роки та Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій на 2026–2028 роки задають правила, за якими розподіляються ресурси, визначаються пріоритети та відбувається відбір інвестицій. Саме тому узгодженість субрегіонального та регіонального рівнів є ключовою умовою перетворення Плану дій на реальні інтервенції.

- *Цільова відповідність.* Теми Плану (економічна диверсифікація, модернізація інфраструктури, рекультивація постпромислових територій, розвиток людського потенціалу, екологічна безпека/енергетика) узгоджені з оперативними цілями Стратегії області у блоках економіки, інженерної та соціальної інфраструктури, довкілля та енергетики.
- *Операційна відповідність.* У Плані заходів ці теми конкретизовані через напрями та показники результативності, що задають спільну «мову вимірювання» для субрегіональних інтервенцій без повторення переліків секторів у тексті.
- *Інвестиційна відповідність.* СППІ визначає секторальні коридори та допустимі типи інвестицій, через які інтервенції можуть отримати фінансування на обласному рівні.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що План дій Шептицького мікрорегіону виконує роль зв'язуючої ланки між локальними потребами та регіональною програмно-фінансовою логікою: проблеми субрегіону переводяться у формат інтервенцій, сумісних із цілями, індикаторами та інвестиційними інструментами області. Практичний ефект узгодженості полягає в наступному:

- інституційна сумісність: одна логіка документів і форм опису інтервенцій.
- фінансова сумісність: наявні «ворота» співфінансування через обласні інструменти.
- програмна сумісність: узгодженість цілей/індикаторів між субрегіоном та областю.
- просторове накладання: врахування субрегіонального масштабу інтервенцій

3.3.3. Справедлива трансформація та субрегіональна рамка як механізм узгодженості місцевих інтервенцій

Справедлива трансформація у Шептицькому мікрорегіоні вписується у логіку політики згуртованості тим, що працює не з окремими громадами, а з територією як цілісною соціально-економічною системою. Окремі проблеми мікрорегіону — водопостачання, рекультивація, зайнятість, транспортна доступність, стан соціальної інфраструктури мають міжмуниципальний характер і тому можуть бути оцінені лише у взаємозв'язку між громадами. Саме ця характеристика робить субрегіональний рівень ключовим для формування інтервенцій, а справедливу трансформацію — частиною більш широкого підходу до просторового вирівнювання, притаманного політиці згуртованості ЄС.

Аналітичне зіставлення Плану дій Шептицького мікрорегіону зі стратегічними документами області показує, що три найбільш суттєві для мікрорегіону блоки — водопостачання і водовідведення,

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

рекультивация та розвиток постпромислових територій, зайнятість і перекваліфікація одночасно присутні у регіональних політиках різних рівнів:

- у Стратегії Львівської області вони відображені як частина цілей у сферах економічного розвитку, інженерної інфраструктури, довкілля, енергетики та людського капіталу;
- у Плані заходів області вони мають конкретизовані напрями та індикатори, що дозволяють оцінювати зміни;
- у Середньостроковому плані пріоритетних публічних інвестицій (СППІ) ці сфери є серед пріоритетних секторів, які можуть отримувати фінансування;
- у регіональних програмах розвитку існують визначені «канали» підтримки (комунальна інфраструктура, промислові території, зайнятість, енергетична модернізація).

Таке накладання рівнів планування створює ситуацію, коли субрегіональні проблеми мають одночасно локальний, субрегіональний і регіональний вимір. Це означає, що інтервенції, які формуються громадами, фактично не є «місцевими» у вузькому сенсі — вони належать до ширшої системи планування й підпадають під рамки, що визначаються регіональною Стратегією, Планом заходів і СППІ.

У цьому контексті субрегіональна рамка виконує аналітичну функцію зіставлення: вона показує, як конкретні проблеми мікрорегіону співвідносяться з регіональними стратегічними та фінансовими документами. Наприклад:

- проблеми водопостачання та водовідведення корелюють із секторами СППІ, відповідними обласними програмами модернізації комунальної інфраструктури та цілями підвищення якості публічних послуг;
- рекультивация шахтних та інших постпромислових територій збігається з регіональними пріоритетами екологічної безпеки та відновлення промислових зон;
- питання зайнятості та перекваліфікації співпадають з блоками Стратегії у сфері людського капіталу та зайнятості.

Таким чином, субрегіональна рамка не «навчає» громади, як діяти, а описує структуру обмежень і можливостей, у межах якої місцеві інтервенції набувають змісту та реалістичності. Вона демонструє, що окремі дії громад не можуть розглядатися поза контекстом регіональної логіки: їхній зміст, масштаб, індикатори та потенційні джерела фінансування визначаються тим, як ці сфери представлені у документах обласного рівня.

У цій системі справедлива трансформація виступає не автономним напрямом, а частиною механізму територіального вирівнювання, де кожна ключова проблема мікрорегіону знаходить «дзеркало» у відповідних секторах та цілях регіональної політики. Це узгодження рівнів — місцевого, субрегіонального та обласного — і є ключовим елементом політики згуртованості.

Аналітичний висновок

Таким чином, субрегіональна рамка не визначає для громад конкретних рішень, а описує структуру обмежень і можливостей, у межах якої місцеві інтервенції набувають змісту та реалістичності. Вона демонструє, що окремі дії громад не можуть розглядатися поза контекстом регіональної логіки: їхній зміст, масштаб, індикатори та потенційні джерела фінансування визначаються тим, як відповідні сфери представлені у стратегічних та інвестиційних документах обласного рівня.

У цій системі справедлива трансформація виступає не автономним напрямом, а складовою механізму територіального вирівнювання, у якому ключові проблеми мікрорегіону знаходять відображення у відповідних секторах та цілях регіональної політики. Узгодження рівнів планування — місцевого, субрегіонального та обласного — є одним із базових принципів політики згуртованості Європейського Союзу і створює інституційні умови для реалізації комплексних територіальних інтервенцій..

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

3.4. Узгодження місцевих документів розвитку з субрегіональною та регіональною політикою: практики громад Шептицького мікрорегіону

3.4.1. Місцева система стратегічного планування: структура, зв'язки та наближення до європейських підходів

Система стратегічного планування на рівні територіальних громад України поєднує стратегії розвитку, плани заходів до них, середньострокові плани пріоритетних публічних інвестицій (СППІ), місцеві програми розвитку та просторові документи планування. У сукупності ці документи визначають цілі місцевого розвитку, інструменти їх реалізації, інвестиційні пріоритети та просторову логіку розміщення інтервенцій.

Її ключова особливість полягає у поєднанні кількох рівнів планування: стратегія задає напрям, план заходів конкретизує інструменти, СППІ формує інвестиційну рамку, місцеві програми деталізують секторальні дії, а просторові документи забезпечують територіальне обґрунтування. Водночас ця система має бути узгоджена з регіональними та державними документами, що створює вертикальний зв'язок між місцевим, субрегіональним, обласним і державним рівнями.

У громадах Шептицького мікрорегіону ця система ускладнюється впровадженням політики справедливої трансформації. Сім громад мікрорегіону мають різний рівень сформованості стратегічних документів, але спільний економічний та інфраструктурний контекст. Найбільш показовим є приклад Червоноградської громади, яка, окрім стратегії та плану заходів, має окремий План дій справедливої трансформації до 2030 року. Інші громади перебувають на різних етапах інтеграції цього підходу, а в частині з них підготовка таких Планів дій запланована на 2026 рік.

Міське планування також взаємодіє з галузевими політиками області — у сферах освіти, малого і середнього підприємництва, охорони здоров'я, соціального захисту та енергоефективності. У результаті формується подвійна логіка узгодження: територіальна (громада → субрегіон → область → держава) і секторальна (галузеві програми → місцеві програми розвитку та заходи).

Таким чином, система стратегічного планування громад Шептицького мікрорегіону поступово наближається до європейської програмної моделі, заснованої на послідовності: цілі → операційні напрями → інтервенції → інвестиційні інструменти → просторове розміщення. Інтеграція елементів справедливої трансформації посилює цей процес, оскільки вимагає чіткішого структурування потреб громад, узгодженості документів і спільної субрегіональної рамки для координації інвестицій.

3.4.2. Узгодженість місцевих стратегій, планів, програм та проєктів

Аналіз охоплює чотири групи документів шести громад Шептицького мікрорегіону: стратегії розвитку, плани заходів, середньострокові плани пріоритетних публічних інвестицій та місцеві програми розвитку. Мета — з'ясувати, наскільки стратегічні документи громад узгоджені із субрегіональною рамкою (План дій Шептицького мікрорегіону) та регіональними документами (Стратегія та План заходів Львівської області, середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій (СППІ) області). Окремо аналізується еволюція планів заходів: від ранніх переліків проєктів 2021–2024 років до програмно структурованих документів 2025–2027 років зі секторальною логікою та індикаторами результативності. Таке оновлення наближає місцеве стратегічне планування до стандартів політики згуртованості Європейського Союзу та полегшує інтеграцію до державних і регіональних механізмів фінансування.

3.4.2.1 Стратегії розвитку громад

Усі шість громад Шептицького мікрорегіону, за винятком Лопатинської громади, мають чинні стратегії розвитку до 2027 року. Їх підготовку здійснювали у різні періоди — від 2020 до 2025 року, що вплинуло на зміст документів та їх акценти. На формування стратегічних пріоритетів відчутно вплинули як умови воєнного часу, так і процеси європейської інтеграції, які поступово змінювали підходи до планування на місцевому рівні.

Шептицька територіальна громада

Стратегія розвитку Шептицької громади є найбільш структурованою серед документів шести громад мікрорегіону. Вона містить повноцінну систему стратегічних і операційних цілей, що

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

охоплюють розвиток людського потенціалу, модернізацію інфраструктури, підвищення якості соціальних послуг, формування сприятливих умов для місцевого підприємництва та диверсифікацію економіки в умовах поствугільної трансформації.

Зміст документа добре узгоджується зі Стратегією Львівської області, зокрема в частині інженерної інфраструктури, економічного розвитку, соціальних послуг і підвищення енергоефективності. Стратегія також повністю кореспондує основним напрямам Плану дій Шептицького мікрорегіону — модернізації інфраструктури, розвитку людського потенціалу, рекультивации постпромислових територій і економічної диверсифікації.

Водночас окремі напрями сформульовані надто узагальнено, зокрема щодо майбутнього промислових майданчиків та інноваційних секторів. Загальна логіка документа демонструє високу готовність громади до портфельного підходу, оскільки стратегія містить взаємопов'язані напрями, які можуть бути трансформовані у проекти та комплексні інтервенції.

Сокальська міська територіальна громада

Стратегія розвитку Сокальської громади має широкий інфраструктурний профіль та зосереджується на модернізації комунальних систем, розвитку місцевої економічної активності, покращенні соціальних послуг і збереженні природного середовища.

Структура документа відповідає основним цілям і завданням Стратегії Львівської області, насамперед у частині інженерної інфраструктури, соціальних послуг та підтримки економічної активності. Взаємозв'язок із Планом дій Шептицького мікрорегіону є частковим: стратегія інтегрує пріоритети інфраструктурної модернізації та підвищення якості послуг, але значно слабше окреслює економічну диверсифікацію та роботу з постпромисловими територіями.

Основними прогалинами документа є недостатня деталізація напрямів, пов'язаних з інноваційною економікою, і відсутність чіткого бачення подальшого використання промислових майданчиків. Хоча стратегія має широкий спектр напрямів і може бути основою для портфельного підходу, вона потребує більшої структурованості, щоб забезпечити логічне групування інтервенцій.

Великомостівська територіальна громада

Стратегія розвитку Великомоствівської громади є порівняно компактною та орієнтована на розвиток людського потенціалу, місцевої економічної активності, культурної та освітньої інфраструктури, а також покращення якості середовища.

Документ узгоджується зі Стратегією Львівської області в частині соціальних послуг, освіти, культури та підтримки місцевого бізнесу, але значно меншою мірою — у сфері інженерної інфраструктури та просторового розвитку. Відповідність Плану дій Шептицького мікрорегіону є обмеженою: стратегія акцентує розвиток людського потенціалу та соціальної сфери, але майже не охоплює сфери, пов'язані з промисловими територіями, рекультивацією та диверсифікацією економіки, які є ключовими для мікрорегіону.

Це створює помітний розрив між локальною стратегією та субрегіональними пріоритетами. Документ має цінні ідеї та сильний соціокультурний компонент, проте готовність до портфельного підходу є середньою: стратегія потребує чіткішого структурування інвестиційних напрямів.

Белзька територіальна громада

Стратегія Белзької громади виразно орієнтована на розвиток культурної спадщини, туризму, соціальної сфери та громадського простору. Документ має якісно сформовану візію розвитку культури та туризму та демонструє прагнення створити унікальну територіальну ідентичність.

Відповідність Стратегії Львівської області висока у частині культурної спадщини, туризму та соціальних послуг, але обмежена в частині інженерної інфраструктури, економічної диверсифікації та промислових територій. Зв'язок із Планом дій Шептицького мікрорегіону є частковим: громада відображає напрями розвитку людського потенціалу, але майже не охоплює критичні для мікрорегіону питання інфраструктури та економіки.

Як наслідок, документ має структурні прогалини в секторах, важливих для субрегіональної узгодженості. Стратегія демонструє середню готовність до портфельного підходу: культурні та соціальні напрями сформовані добре, однак вони мало інтегровані з інфраструктурними та економічними рішеннями.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Радехівська територіальна громада

Стратегія розвитку Радехівської громади орієнтована на модернізацію житлово-комунальної інфраструктури, розвиток економічної активності, соціальних послуг, транспортних рішень та енергетичної ефективності.

Документ добре узгоджується зі Стратегією Львівської області, оскільки охоплює ті самі ключові сектори: інфраструктуру, енергетику, соціальні послуги та підтримку місцевого підприємництва. Взаємозв'язок із Планом дій Шептицького мікрорегіону є частковим: стратегія відображає важливі інфраструктурні пріоритети, але слабо акцентує розвиток нових секторів економіки.

Це є ключовою прогалиною в контексті субрегіональної логіки. Загалом документ демонструє середній рівень готовності до портфельного підходу: інфраструктурні напрями сформовані добре, але економічна частина недостатньо розгорнута.

Добротвірська територіальна громада

Стратегія Добротвірської громади має виражену специфіку, пов'язану з енергетичною інфраструктурою та історичною роллю громади як енергетичного виробничого центру. Основні пріоритети документа стосуються модернізації комунальної інфраструктури, розвитку соціальних послуг, покращення транспортної доступності та створення умов для диверсифікації економіки у майбутньому.

Документ узгоджується зі Стратегією Львівської області у сферах енергетики, інфраструктури, довкілля та соціальних послуг. Відповідність Плану дій Шептицького мікрорегіону є середньою: стратегія охоплює інфраструктурні напрями, але дуже обмежено — економічну диверсифікацію та розвиток промислових територій, які є критичними для мікрорегіону.

Основними прогалинами є недостатня деталізація економічної частини та відсутність чіткої концепції майбутнього використання промислових площадок. Готовність до портфельного підходу оцінюється як середня: стратегія має сильні інфраструктурні напрями, але потребує істотного посилення економічного блоку.

48

Більш детальний опис стратегій розвитку 6-и громад Шептицького мікрорегіону наведений у

Додатку 3.7

Узагальнюючи коротку характеристику стратегій громад, можна стверджувати що:

- усі громади мають базові стратегічні документи, але рівень деталізації та узгодженості значно різняться.
- найповніше узгоджені з регіональною рамкою: Червоноградська, Радехівська, Сокальська.
- найбільші прогалини в економічній диверсифікації і промислових територіях: Великомоствська, Белзька, Добротвірська.
- усі громади мають потенціал для портфельного підходу, але тільки Червоноградська громада має достатньо сформовану структуру для його повноцінного впровадження.
- у кількох громадах стратегія фокусована на соціальних або культурних напрямках, що створює дисбаланс між секторами у субрегіональному масштабі.

3.4.2.2 Плани заходів із впровадження Стратегій розвитку громад

Шептицька територіальна громада

План заходів охоплює 2024–2027 роки та має чітку програмну структуру, що повторює логіку стратегії. У ньому виокремлено дві комплексні програми, у межах яких сформовано 57 проєктів, а також окремий каталог технічних завдань. Зміст Плану поєднує інфраструктурні, соціальні, економічні та культурні напрями, що дозволяє бачити громаду як багатофункціональний центр у мікрорегіоні.

План заходів добре узгоджується зі Стратегією Львівської області: його напрями охоплюють розвиток людського потенціалу, модернізацію інженерної інфраструктури, місцеву економічну активність та охорону довкілля. Багато проєктів структуровано за тими ж секторами, що й обласні програми розвитку, що робить документ сумісним із логікою інвестиційного планування на рівні області.

Відповідність Плану дій Шептицького мікрорегіону є високою: у ньому представлені всі п'ять субрегіональних блоків — інфраструктура, економіка, людський потенціал, рекультивація територій

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

та соціальні послуги. Проте трансформаційні напрями, пов'язані з повторним використанням промислових майданчиків, поки описані узагальнено.

Рівень готовності до портфельного підходу є високим: чітка структура програм, значна кількість ТЗ та присутність індикаторів дозволяють формувати комплексні пакети проєктів для подальшої подачі у регіональні та державні інструменти.

Сокальська міська територіальна громада

План заходів розроблений на 2022–2024 роки та включає два напрями з 21 проєктом і каталог технічних завдань, що деталізує кожен напрям. Основою документа є інфраструктурні та просторові завдання, які стосуються теплопостачання, водопостачання, благоустрою, дорожнього господарства та створення умов для місцевої економічної активності.

Узгодженість із Стратегією Львівської області простежується у секторах інженерної інфраструктури, соціальних послуг, охорони довкілля та просторового розвитку. Прив'язка до джерел фінансування (місцевий, обласний, державний бюджети, міжнародна допомога) відповідає принципам регіональної рамки.

Відповідність Плану дій Шептицького мікрорегіону є частковою. Інфраструктурні напрями добре відображені, але економічна диверсифікація та робота з постпромисловими територіями поки що не мають окремих проєктів.

Готовність до портфельного підходу є середньою: каталоги ТЗ структуровані, але період дії Плану завершився, і громада потребує оновлення портфеля проєктів відповідно до нових періодів стратегічного та субрегіонального планування.

Великомостівська міська територіальна громада

План заходів охоплює 2026–2027 роки та має виразну структуру за стратегічними цілями, у межах яких подано технічні завдання. У документі зафіксовано ТЗ за кожною стратегічною ціллю, зокрема щодо безпеки, розвитку людського потенціалу, підтримки місцевого бізнесу та екологічної безпеки.

План узгоджується зі Стратегією області у частині розвитку освіти, культури, підприємництва, безпеки та соціальної інфраструктури. У секторах інженерної інфраструктури та економічної диверсифікації відображення є частковим.

Взаємозв'язок із Планом дій Шептицького мікрорегіону відчутний у напрямках, пов'язаних із людським потенціалом та місцевими послугами. Водночас проєкти, пов'язані з індустріальними майданчиками, рекультивацією та економічною трансформацією, у Плані майже не представлені.

Рівень готовності до портфельного підходу є середнім: План має чітку структуру та індикатори, але потребує більшої насиченості інвестиційними проєктами у сферах економіки та інфраструктури.

Белзька територіальна громада

План заходів сформований на 2026–2027 роки й містить технічні завдання у сферах транспорту, інженерної та екологічної безпеки, освіти, водовідведення і благоустрою. У документі подано детальні ТЗ зі структурованим описом, що прив'язані до завдань стратегії. Серед технічних завдань є як невеликі проєкти (наприклад, громадська безпека чи освітні заходи), так і масштабні інфраструктурні проєкти, зокрема модернізація очисних споруд чи реконструкція транспортної інфраструктури.

План відповідає Стратегії Львівської області у ключових секторах: транспорт, безпека, освіта, водопостачання і водовідведення, громадські послуги. Напрями, що стосуються економічного розвитку та індустріальних територій, відображені обмежено.

Відповідність Плану дій Шептицького мікрорегіону є достатньою. У документі добре представлені інженерні напрями, але економічна складова, рекультивація й розвиток промислових територій практично відсутні.

Готовність до портфельного підходу є доброю: інфраструктурні проєкти чітко структуровані, інші напрями потребують більшої інтеграції, щоб формувати комплексні пакети інвестицій.

Радехівська територіальна громада

План заходів на 2026–2027 роки містить два великі програмні блоки: розвиток економіки, безпеки й послуг та розвиток комунальної і соціальної інфраструктури. У каталозі технічних завдань представлено 41 ТЗ, що охоплюють просторове планування, комунальні мережі, енергетику,

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

благоустрій, культуру та соціальні послуги. Значна частина ТЗ — це завдання з містобудівної підготовки, оновлення документації й упорядкування територій.

План узгоджується зі Стратегією області в частині розвитку інфраструктури, енергетики, безпеки та соціальних послуг. Завдання щодо економіки та промислових територій відображені меншою мірою.

Зв'язок із Планом дій Шептицького мікрорегіону проявляється у підготовці простору до інвестицій та інфраструктурних проєктах. Водночас напрями, пов'язані з економічною диверсифікацією, ринком праці поки що подані загальною.

Готовність до портфельного підходу є середньою: наявність містобудівної основи є перевагою, однак економічний блок потребує наповнення конкретними інвестиційними рішеннями.

Добротвірська територіальна громада

План заходів охоплює 2026–2027 роки і має розгалужений каталог технічних завдань, що охоплює енергетичну модернізацію, комунальну інфраструктуру, безпеку, благоустрій, розвиток соціальних послуг, просторове планування та підготовку територій для інвестицій. У документі нумерація технічних завдань сягає понад тридцяти позицій.

План добре узгоджений зі Стратегією Львівської області, оскільки охоплює ключові сектори, важливі на рівні області: енергетику, воду і водовідведення, соціальну інфраструктуру, комунальне господарство та просторовий розвиток.

Відповідність Плану дій Шептицького мікрорегіону також є високою: у документі присутні індустріальні напрями (підготовка територій, індустріальний парк), проєкти енергетичної трансформації (когенерація, децентралізація тепла), комунальна інфраструктура та соціальні послуги. Менш повно відображені напрями, пов'язані з екологічною рекультивацією.

Готовність до портфельного підходу є високою: значна кількість ТЗ, структурована карта інвестиційних напрямів та наявність прив'язки до фінансових джерел створюють основу для формування комплексних пакетів проєктів.

Більш детальний опис Планів заходів Стратегій розвитку громад та їх узагальнений порівняльний огляд наведений у ***Додатку 3.8***.

Аналіз Планів заходів зі впровадження Стратегій розвитку громад демонструє, що документи громад відрізняються насамперед ступенем деталізації та повнотою охоплення сфер. У частини громад заходи оформлені як чіткі технічні завдання з описом проблеми, очікуваними результатами та індикаторами; в інших — це радше короткі переліки напрямів без розкриття змісту. Поширеними залишаються інфраструктурні та соціальні блоки, тоді як економічні теми й робота з промисловими територіями подані нерівномірно. Помітна також різниця у «цілісності» переліків: де заходи логічно поєднані між собою, там простіше простежити зв'язок із субрегіональними та обласними документами; фрагментарні списки такого зв'язку не демонструють.

Загалом наявні Плани формують базовий контур місцевої інвестиційної логіки, але ступінь її розкриття і зрозумілості дуже різняться між громадами. Загалом Плани заходів громад створюють базовий, але нерівномірний за глибиною і структурою контур місцевої інвестиційної політики. У таких умовах субрегіональна рамка Шептицького мікрорегіону та регіональна рамка Львівської області виконують важливу роль орієнтирів, що дозволяють громадам узгоджувати власні портфелі технічних завдань, посилювати інституційність планування та формувати підґрунтя для інтегрованого розвитку на основі принципів політики згуртованості.

Еволюція місцевих Планів заходів: зміна підходів

Аналіз «ранніх» (2021–2023) та оновлених (2025–2027) Планів заходів зі впровадження Стратегій розвитку громад Шептицького мікрорегіону показує помітну зміну характеру місцевого планування. У документах 2021–2023 років структура технічних завдань (проєктних пропозицій) вибудовувалася за стратегічними цілями, оперативними цілями та завданнями, а в багатьох Планах заходів були сформовані каталоги технічних завдань. Водночас ці технічні завдання мало опиралися на чинні місцеві програми розвитку та слабо інтегрувалися з державними і регіональними стратегічними

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

документами й галузевими програмами, що не дозволяло формувати цілісні інвестиційні пакети та узгоджувати їх із регіональними механізмами розвитку.

У 2024–2025 роках характер Планів заходів суттєво змінився. Нові документи громад — Червоноградської, Белзької, Добротвірської, Великомоствської та Радехівської уже містять програмну структуру, у межах якої сформовано каталоги технічних завдань з чіткими елементами опису: визначенням проблеми, очікуваними результатами, індикаторами, можливими джерелами фінансування та строками реалізації. Такий підхід відповідає логіці політики згуртованості Європейського Союзу, у якій технічне завдання є базовим модулем для формування інвестиційної інтервенції. З'являється також секторальна концентрація – громади групують свої технічні завдання у напрямках інженерної інфраструктури, соціальних послуг, енергетичної модернізації, просторового розвитку та підготовки територій до інвестицій.

Зміна змістових акцентів є ще однією важливою рисою цього етапу. Якщо ранні плани зосереджувалися на локальних інфраструктурних і соціальних потребах, то оновлені документи охоплюють теми, які раніше майже не відображались: просторове планування, інвентаризація активів, підготовка промислових територій, розвиток індустріальних майданчиків, екологічна модернізація та формування передумов для нових секторів економіки. Ці напрями кореспондують із сучасними вимогами європейської регіональної політики та зі змістом Плану дій справедливої трансформації Шептицького мікрорегіону.

Оновлені Плани заходів значно краще узгоджуються зі Стратегією Львівської області, її Планом заходів та Середньостроковим планом пріоритетних публічних інвестицій. У документах громад з'являється чітка структурна відповідність секторам обласного планування: інженерній та соціальній інфраструктурі, енергетиці, охороні довкілля, просторовому розвитку та громадській безпеці. Це забезпечує можливість інтегрувати місцеві технічні завдання у регіональні програми підтримки та державні інвестиційні інструменти.

Поступове впровадження у громадах логіки технічних завдань створює основу для портфельного підходу: громади можуть формувати зв'язані групи проєктів, орієнтовані на досягнення конкретних результатів у певному секторі чи територіальній зоні. Таким чином, Плани заходів перестають бути сукупністю окремих ініціатив і стають інструментом програмного управління розвитком.

У додатку 3.9 наведена коротка порівняльна характеристика Планів заходів громад Шептицького мікрорегіону на 2021–2023 роки та на 2025–2027 роки.

Загалом перехід від ранніх до оновлених Планів заходів демонструє якісне зростання спроможності громад працювати у багаторівневій системі планування, характерній для Європейського Союзу. Нові документи є більш узгодженими, більш вимірюваними і значно краще адаптованими до вимог регіонального та субрегіонального інвестиційного планування, включно із завданнями справедливої трансформації.

3.4.2.3 Середньострокові плани пріоритетних публічних інвестицій (СППІ) громад

Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій (СППІ) — це інструмент, що «перекладає» стратегічні цілі громади у середньостроковий портфель інвестицій і визначає послідовність їх реалізації. Для громад він виконує щонайменше три функції: (1) формує спільну секторальну рамку для всіх розпорядників коштів, (2) задає індикаторну логіку «база → ціль», (3) забезпечує узгодження з вищими рівнями планування й доступ до співфінансування.

Додатково СППІ слугує внутрішнім планувальним ядром: синхронізує річні програми головних розпорядників, уніфікує підходи до відбору технічних завдань і створює спільний календар етапності та ресурсів. На «зовнішньому контурі» СППІ підвищує інтегрованість громади у регіональну та державну політику розвитку (узгодження зі секторальними й обласними рамками, вимогами співфінансування, інструментами державної підтримки) і є практичним носієм справедливої трансформації: фіксує інвестиції у диверсифікацію економіки, модернізацію інфраструктури, енергоефективність та людський капітал, що відповідає логіці політики згуртованості та євроінтеграції.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

У поточному циклі документи громад охоплюють період 2026–2028 років. Правову та методичну основу задають вимоги урядових постанов до структури СППІ: секторальність, підсекторальний розріз, індикатори, фінансова рамка), а також локальні стратегічні документи (стратегія/план дій громади). В контексті цього дослідження СППІ розглядається як робоча інвестиційна рамка громади на трирічний період із фокусом на змісті та узгодженості.

Ступінь сформованості документів

Серед розглянутих громад відсутні «мінімалістичні» СППІ у вигляді простих списків. Добротвірська селищна, Белзька міська Радехівська міська та Великомоствська міська територіальні громади підготували повноцінні інвестиційні документи з чіткою схемою «сектор → підсектор → інвестиційний напрям», кількісними показниками та багаторічною фінансовою рамкою. Червоноградська міська, Сокальська міська територіальні громади мають структуровані СППІ середнього рівня деталізації: секторальна логіка збережена, фінанси й показники наявні, але не скрізь однаково глибокі.

Узгодженість зі структурою СППІ Львівської області

Усі документи загалом відтворюють обласну секторальну матрицю та типи інвестицій. Белзька, Великомоствська, Радехівська та Добротвірська громади демонструють найповнішу підсекторальну деталізацію та типізацію. Червоноградська, Сокальська громади подають ті самі сектори, проте частину підсекторів і типів інвестицій формують лаконічніше, що зменшує глибину зіставлення з обласним СППІ, не порушуючи базової сумісності.

Інвестиційна логіка: пріоритети, обсяги, етапність і співфінансування

Великомоствська, Белзька, Радехівська та Добротвірська громади демонструють найвиразнішу інвестиційну логіку: чітко позначені пріоритети за секторами, прогностичні обсяги на 2026–2028 роки, очікувані результати та потенційні джерела співфінансування. Червоноградська та Сокальська громади також фіксують пріоритети й багаторічні суми; водночас етапність і індикаторні цілі подані нерівномірно між підсекторами, тож інвестиційний цикл читається з меншою деталізацією.

Узгодження з Планами заходів громад і субрегіональною рамкою

Логічний зв'язок між Планами заходів і СППІ простежується у всіх громадах, найвиразніше — у Добротвірській, Белзькій, Радехівській та Великомоствській громадах, де технічні завдання переходять у середньострокові інвестиційні проекти з визначеними показниками та фінансовими параметрами. У Червоноградській та Сокальській громадах відповідність напрямів також наявна, передусім у комунальній інфраструктурі, енергетиці та соціальних послугах; відмінності стосуються глибини індикаторів і ступеня розпису етапності.

Детальні профілі СППІ кожної громади наведено у Додатку 3.10

Таким чином можна стверджувати, що СППІ громад Шептицького мікрорегіону виконують роль робочої інвестиційної рамки на 2026–2028 роки, із різною глибиною деталізації. Добротвірська, Белзька, Радехівська та Великомоствська громади представляють повноцінні документи з максимальною прозорістю пріоритетів, показників і фінансів. Червоноградська та Сокальська громади демонструють структуровані підходи з базовою сумісністю до обласної матриці та відчутним, хоча й нерівномірним, рівнем індикаторів і етапності.

3.4.2.4 Місцеві програми розвитку громад

Місцеві програми розвитку — це інструменти, через які громади реалізують завдання Планів заходів із впровадження Стратегії розвитку громади (далі — План заходів) та узгоджують їх із Середньостроковим планом пріоритетних публічних інвестицій (далі — СППІ). Програми «перекладають» стратегічні наміри у щоденну роботу: визначають виконавців, перелік дій, порядок підготовки та реалізації проектів.

У всіх громадах Шептицького мікрорегіону стабільно діють програми у сферах соціальної політики, охорони здоров'я, освіти, культури та спорту, благоустрою і доріг, громадської безпеки, просторового планування та земельних відносин. Водночас слабше представлені програми, потрібні для значимих змін: підвищення енергоефективності будівель і мереж теплопостачання, розвиток

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

систем централізованого водопостачання і водовідведення, сучасне управління твердими побутовими відходами.

Узгодженість зі Середньостроковим планом пріоритетних публічних інвестицій (СППІ)

У соціальних секторах і базовій муніципальній інфраструктурі відповідність між місцевими програмами та СППІ є високою: програми дозволяють готувати проектно-кошторисну документацію, проводити закупівлі, покривати експлуатаційні потреби та забезпечувати співфінансування.

Це створює простий шлях від цілі у СППІ до конкретної дії на місцевому рівні. Натомість для великих інженерних проєктів (очисні споруди, розгалужені мережі водопостачання і водовідведення, модернізація систем тепlopостачання, управління відходами, відновлювана енергетика) місцевих програм часто бракує або вони занадто загальні. Через це громадам складніше чітко закріпити поетапність, відповідальних і джерела співфінансування саме у цих напрямках, а отже — довше узгоджуються технічні рішення та графіки виконання.

Інвестиційна спроможність

Найкраще великі інвестиційні проєкти підтримують програми будівництва та реконструкцій, дорожнього господарства, житлово-комунальних послуг, охорони здоров'я, а також програми громадської безпеки і цивільного захисту. Вони зазвичай містять чіткий перелік робіт, вимоги до підготовки, етапи і форму взаємодії з іншими бюджетами. Програми у сфері освіти, культури, спорту та соціальної підтримки забезпечують сталі послуги, регулярні оновлення інфраструктури та обладнання, що важливо для якості життя. Для великих мережевих змін потрібні окремі місцеві програми з конкретним описом завдань, індикаторами та етапами — це зменшує ризики затримок і полегшує залучення зовнішніх ресурсів.

Особливості місцевих програм розвитку громад Шептицького мікрорегіону

- **Добротвірська міська територіальна громада.** Структурований і широкий портфель: соціальні, безпекові та комунальні напрями підкріплені добре; для мережевих інженерних змін доцільно мати окремі програмні рішення.
- **Белзька міська територіальна громада.** Є повний набір базових програм, які дозволяють реалізовувати План заходів; сильні позиції — капітальні ремонти, благоустрій, дорожні роботи, громадська безпека; мережеві інженерні напрями варто деталізувати в окремих місцевих програмах.
- **Великомостівська міська територіальна громада.** Добре простежується зв'язок «План заходів → місцеві програми → СППІ»; наявність програм будівництва і реконструкції полегшує укладання та виконання етапних інвестиційних проєктів.
- **Червоноградська міська територіальна громада.** Один із найбільш різнопрофільних портфелів; соціальні, медичні, безпекові та комунальні напрями мають достатню підтримку; завдання мережевого масштабу представлені вибірково і потребують чіткішої місцевої рамки.
- **Сокальська міська територіальна громада.** План заходів попереднього циклу завершився, тому опора — на чинні місцеві програми та СППІ; соціальні, медичні й базові комунальні напрями забезпечені; для мережевих інвестицій варто запровадити спеціалізовані місцеві програми.
- **Радехівська міська територіальна громада.** Програмна база охоплює ключові сфери — від просторового планування і земельних відносин до соціальної та безпекової політики; для модернізації тепlopостачання, систем централізованого водопостачання і водовідведення та управління відходами доцільні окремі програмні рішення з чіткими етапами.

У **додатку 3.11** наведена розгорнута характеристика місцевих програм розвитку громад.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що місцеві програми розвитку у всіх шести громадах забезпечують передбачувану реалізацію значної частини завдань Планів заходів і створюють робочу основу для узгодження зі СППІ. Вони надають зрозумілий механізм: хто відповідає, що робимо, у якій послідовності та як взаємодіємо з іншими бюджетами.

Спільне «вузьке місце» програм - нестача цільових програм для значимих інфраструктурних проєктів (підвищення енергоефективності будівель і мереж тепlopостачання, розвиток систем централізованого водопостачання і водовідведення, управління твердими побутовими відходами). Саме ці напрями найбільше потребують чітких місцевих програм із визначеними завданнями,

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

індикаторами та етапами, щоб у 2026–2027 роках громади могли послідовно виконувати середньострокові цілі та швидше узгоджувати проекти з регіональними і державними інструментами.

3.4.3. Плани дій справедливої трансформації як елемент локального програмування

Місце локальних Планів дій справедливої трансформації у системі багаторівневого програмування

Плани дій справедливої трансформації розташовані на перетині кількох реально наявних рівнів планування: політики згуртованості Європейського Союзу, державної рамки стратегічного розвитку, стратегічних документів Львівської області, субрегіонального Плану дій Шептицького мікрорегіону та локальних документів громад.

Рівень Європейського Союзу визначає орієнтацію на трансформацію вугільних територій і принципи політики згуртованості; держава встановлює правила та стандарти планування; область окреслює пріоритетні сектори й механізми інвестиційної підтримки; субрегіональний рівень узгоджує завдання, спільні для кількох громад.

На цій основі локальні Плани дій конкретизують реалізацію пріоритетів у межах громади: визначають втручання, очікувані результати, відповідальних і зв'язок із місцевим плануванням (Планом заходів та Середньостроковим планом пріоритетних публічних інвестицій), забезпечуючи порівнюваність результатів.

План дій Шептицької територіальної громади

Шептицька громада першою в Україні затвердила повний [План дій справедливої трансформації до 2030 р.](#) Підготовлений у 2024 році документ ухвалено 24 квітня 2025 року. План сформовано на основі аналізу соціально-економічного профілю та ресурсного потенціалу з використанням SWOT- і PESTLE-підходів; їхні висновки лягли в основу стратегічних і оперативних цілей та завдань. Структура включає: вступ і підстави, цілі та завдання, тематичні напрями, перелік інтервенцій, порядок впровадження, систему моніторингу. Тематичні напрями охоплюють економічну диверсифікацію, екологічне відновлення, енергетичну модернізацію, розвиток людського капіталу та управління розвитком.

Співставлення «дерева цілей» Плану дій громади із «деревом цілей» Плану дій Шептицького мікрорегіону засвідчило високу узгодженість завдань. Водночас у Плані дій громади логічно підсилено використання сильних сторін міста Шептицький як промислового центру з розвиненою легкою, меблевою та харчовою промисловістю, наявними професійно-технічними закладами та відносно вищим рівнем оплати праці.

«Дерево цілей» Плану дій Червоноградської міської територіальної громади наведено у *Додатку*

3.12.

Майбутні Плани дій інших громад Шептицького мікрорегіону

Паралельно з актуалізацією стратегічних документів у 2025 році Добротвірська, Белзька, Великомоствіська та Радехівська громади розпочали підготовку власних Планів дій справедливої трансформації до 2030 року; завершення очікується в першій половині 2026 року.

Локальні Плани дій деталізують завдання субрегіонального Плану дій Шептицького мікрорегіону з урахуванням профілю кожної громади. Вони підвищують узгодженість із чинними місцевими стратегіями та програмами, допомагають розподілити ролі між громадами, уникнути дублювання та сформувані інвестиційні портфелі, які можуть бути включені до Середньострокових планів пріоритетних публічних інвестицій.

Функція Планів дій як інструменту місцевого програмування

Плани дій справедливої трансформації виконують три прикладні функції, потрібні для щоденної роботи.

- Перше — структурування потреб: проблеми громади групуються за напрямками; кожна потреба перетворюється на завдання з очікуваним результатом і територією впливу.
- Друге — перехід до програмної форми: завдання оформлюються як набір втручань із заходами, індикаторами продукту і результату, відповідальними підрозділами та календарем виконання.
- Третє — формування інвестиційної логіки: для кожного втручання визначається місце у Середньостроковому плані пріоритетних публічних інвестицій (етапність, види витрат,

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

співфінансування, узгодження з іншими проєктами), що перетворює перелік ідей на пов'язаний портфель, придатний до реалізації та оцінювання.

Підсумовуючи викладене, Плани дій справедливої трансформації вугільних громад поєднують цілі політики згуртованості Європейського Союзу та обласної стратегії з конкретними втручаннями на території громад. Приклад Червоноградської міської територіальної громади демонструє перехід від загальних напрямів до чіткого переліку інтервенцій, а Плани дій інших громад мікрорегіону у 2026 році доповнять субрегіональну рамку проєктами, готовими до включення у трирічні інвестиційні плани.

Аналітичний висновок

Аналіз системи стратегічного планування громад Шептицького мікрорегіону показує, що на місцевому рівні вже сформовано базовий набір інструментів управління розвитком, який включає стратегії розвитку, плани заходів, середньострокові плани пріоритетних публічних інвестицій, місцеві програми розвитку та просторові документи. Сукупність цих документів створює інституційну основу для формування узгодженої політики місцевого розвитку.

Водночас рівень інтеграції цих інструментів у громадах мікрорегіону є нерівномірним. Частина громад вже демонструє перехід до більш програмної та інвестиційно орієнтованої моделі планування, тоді як в інших взаємозв'язки між стратегічними документами, інвестиційними пріоритетами та секторальними програмами залишаються фрагментованими.

Інтеграція Планів дій справедливої трансформації створює додатковий рівень узгодження місцевих документів із субрегіональними та регіональними пріоритетами розвитку. Це поступово формує багаторівневу систему планування, у якій місцеві інвестиції, програми громад та субрегіональні пріоритети розвитку взаємопов'язані між собою.

Таким чином, система стратегічного планування громад Шептицького мікрорегіону поступово наближається до програмної логіки політики згуртованості Європейського Союзу. Водночас відсутність спеціалізованих національних інструментів підтримки територій структурної трансформації обмежує можливості повноцінної реалізації цього підходу.

Проміжні висновки до розділу 3

Узгодження стратегічних, операційних, інвестиційних рішень і даних

1. Логіка регіонального розвитку в Україні поступово формується як послідовний цикл: стратегія розвитку та план заходів із її впровадження - середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій (як рішення про черговість і джерела фінансування) - місцеві та обласні програми розвитку - дані для моніторингу (зокрема DREAM) і просторові рішення (комплексні плани просторового розвитку територій громад). Така конструкція переводить стратегічні цілі у портфелі інвестиційних проєктів із визначеними джерелами фінансування та вимірюваними результатами.

Регіональний рівень: фінансова рамка та програми реалізації

2. Львівська область вибудувала узгоджену систему програмування, у якій Стратегія до 2027 року, План заходів 2025–2027, Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій 2026–2028 та обласні програми працюють як єдиний цикл; цю систему доповнено Планом дій справедливої трансформації Шептицького мікрорегіону, інтегрованим у секторальні та бюджетні рішення. За змістом і механікою це найближче до моделі Політики згуртованості Європейського Союзу: визначено пріоритетні теми й типи інтервенцій, правила співфінансування, систему індикаторів і вимогу просторової узгодженості..
3. Львівська область вибудувала узгоджену систему програмування, у якій Стратегія до 2027 року, План заходів 2025–2027, Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій 2026–2028 та обласні програми працюють як єдиний цикл; цю систему доповнено Планом дій справедливої трансформації Шептицького мікрорегіону. У такій конструкції План дій справедливої трансформації переходить із рівня загальних пріоритетів і намірів у пріоритетну чергу фінансування узгоджених портфелів проєктів на рівні громад і мікрорегіону.

Субрегіональний рівень: мікрорегіон як носій територіально орієнтованого підходу

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

4. План дій справедливої трансформації Шептицького мікрорегіону впорядковує проекти громад для фінансування, встановлюючи їх зміст і пріоритетність. Пріоритети звіряються з цілями Стратегії розвитку Львівської області та з Планом заходів її впровадження. Подальша інтеграція відібраних проектів громад до Середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій відбувається через процедури відбору та програмування на обласному рівні
5. Для громад це означає більш чіткий доступ до співфінансування: проекти, зведені у портфель мікрорегіону, на обласному рівні сприймаються як узгоджені пріоритети. Це підвищує шанси на підтримку, зменшує кількість доопрацювань і пришвидшує підготовку та реалізацію порівняно з окремими неузгодженими заявками.
6. Розробка Плану дій також дозволила виявити спільні для громад мікрорегіону проблеми: надійність енергопостачання об'єктів соціальної інфраструктури, модернізація мереж і систем тепlopостачання, транспортні зв'язки між опорними населеними пунктами, зайнятість і перекваліфікація. Об'єднання цих тем у спільні проекти забезпечило ефект масштабу: дозволило застосовувати однакові технічні підходи, уніфікувати вимоги до даних та скоротити дублювання проектів між громадами.

Місцевий рівень: плани заходів, Середньострокові плани пріоритетних публічних інвестицій і місцеві програми

7. Оновлені Плани заходів окремих громад Шептицького мікрорегіону на 2025–2027 роки стали робочою основою реалізації: у них закріплено технічні завдання, індикатори результативності, джерела співфінансування та відповідальних, а також вимоги до вихідних даних і просторових рішень (комплексні плани просторового розвитку територій громад). Це забезпечує перехід від переліків намірів до структурованого набору проектів із визначеними відповідальними, джерелами фінансування та графіком виконання.
8. Середньострокові плани пріоритетних публічних інвестицій громад на 2026–2028 роки виконують інвестиційно-програмну функцію: визначають послідовність і етапність фінансування, критерії відбору (відповідність стратегіям і планам заходів, технічна готовність, співфінансування), а також ув'язку з обласними пріоритетами. Це підвищує прогнозованість і дозволяє переносити непідготовлені проекти на наступні етапи.
9. Місцеві програми розвитку є основним інструментом реалізації Планів заходів до Стратегій громад та узгодження із Середньостроковим планом пріоритетних публічних інвестицій. Вони визначають виконавців, послідовність дій і процедури реалізації. У соціальних та базових інфраструктурних напрямках громад мікрорегіону така узгодженість висока; водночас бракує цільових програм для підтримки значимих комплексних проектів і пріоритетів, визначених Планом дій справедливої трансформації.

Інституційне забезпечення: ролі та взаємодія

10. Інституційне забезпечення розвитку громад Шептицького мікрорегіону формується на трьох рівнях: на обласному — Керівний комітет із мандатом моніторингу; на субрегіональному — Агенція справедливої трансформації з партнерами; на місцевому — органи самоврядування, робочі групи та громадські організації. Такий підхід узгоджений із практиками Європейського Союзу. Водночас слабким місцем залишаються кадрова спроможність і стабільне довгострокове фінансування інституцій.
11. Таким чином, у Шептицькому вугільному мікрорегіоні формується багаторівнева система стратегічного та інвестиційного планування, у якій документи регіонального, субрегіонального та місцевого рівнів поступово інтегруються в єдиний цикл програмування розвитку. Хоча ця система ще не має повної інституційної та фінансової завершеності, її структура загалом відповідає логіці політики згуртованості Європейського Союзу та створює передумови для узгодженого управління процесами справедливої трансформації територій.

4. Інтегровані висновки і рекомендації дослідження

4.1. Інтегровані висновки дослідження

1. **Європейська політика згуртованості** організовує розвиток територій через поєднання стратегічного планування, програм реалізації, інвестиційних інструментів, просторових рішень і системи даних. Ефективність цієї моделі залежить не лише від наявності окремих документів або інструментів, а від їхньої узгодженої роботи в межах єдиного циклу планування та реалізації розвитку.
2. **В Україні основні елементи такої системи** поступово формуються: діють стратегії розвитку різних рівнів, плани заходів до стратегій, середньострокові плани пріоритетних публічних інвестицій, місцеві та регіональні програми розвитку, а також цифрові системи управління даними. Водночас взаємозв'язок між цими інструментами ще не завжди працює послідовно, через що частина стратегічних цілей не переходить у реалізовані інвестиційні проекти.
3. **Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій** є ключовим інструментом переходу від стратегічних намірів до фінансування. Саме через цей інструмент визначаються пріоритетність, черговість і джерела фінансування інвестиційних проектів.
4. **На рівні громад середньострокові плани пріоритетних публічних інвестицій** поступово починають виконувати роль інвестиційного календаря. Вони дозволяють визначати послідовність підготовки проектів, планувати співфінансування та переносити недостатньо підготовлені проекти на наступні етапи.
5. **Просторове планування** залишається одним із найменш розвинених елементів системи програмування розвитку. Відсутність загальнонаціональної стратегії просторового розвитку та нерівномірне впровадження комплексних планів просторового розвитку територій громад ускладнюють поєднання стратегічних пріоритетів із конкретними інвестиційними рішеннями.
6. **Інструменти інтегрованого територіального розвитку (ІТІ, CLLD)**, подібні до тих, що застосовуються в політиці згуртованості Європейського Союзу (зокрема інтегровані територіальні інвестиції та підхід, керований місцевими громадами), в Україні поки що не мають повноцінного нормативного оформлення та стабільних механізмів фінансування. Окремі елементи такого підходу вже застосовуються на практиці, але вони ще не функціонують як системний інструмент підтримки територіальних програм розвитку.

57

Субрегіональний рівень

7. **Досвід Шептицького мікрорегіону** показує, що субрегіональний рівень співпраці громад є важливим елементом організації процесів справедливої трансформації. Саме на цьому рівні з'являється можливість узгоджувати інфраструктурні, економічні та соціальні пріоритети кількох громад.
8. **Формування спільних проектів кількох громад** дозволяє досягати ефекту масштабу, застосовувати узгоджені технічні рішення та підвищувати інвестиційну привабливість таких ініціатив. У результаті проекти, підготовлені на субрегіональному рівні, мають більше шансів на підтримку з боку обласних і державних інвестиційних програм.
9. **План дій справедливої трансформації Шептицького мікрорегіону** виконує роль інструменту координації розвитку на субрегіональному рівні. Він узгоджує пріоритети громад, формує спільний портфель проектів мікрорегіону та визначає їхню пріоритетність. Водночас План дій не замінює процедур відбору та фінансування інвестиційних проектів, які здійснюються через регіональні та державні інструменти підтримки.

Місцевий рівень

10. **Плани заходів до стратегій розвитку громад** поступово перетворюються на операційні каталоги проектів. У них визначаються технічні завдання, відповідальні виконавці, індикатори результативності та орієнтовні джерела фінансування, що дозволяє переходити від стратегічних формулювань до конкретних проектних рішень.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

11. **Місцеві програми розвитку** залишаються ключовим інструментом практичної реалізації стратегічних і інвестиційних рішень громад. У соціальних та базових інфраструктурних напрямках такі програми застосовуються достатньо активно, однак для комплексних інженерних або міжмуніципальних проєктів вони поки що використовуються нерівномірно, що сповільнює підготовку та реалізацію частини інвестицій.
12. **Обмежені кадрові ресурси органів місцевого самоврядування**, нестача фахівців з підготовки інвестиційних проєктів, залежність від короткострокових проєктів технічної допомоги та слабка координація між органами влади різних рівнів знижують ефективність навіть добре підготовлених стратегічних і програмних документів.

4.2 Рекомендації дослідження

Рекомендації сформульовано з урахуванням умов воєнного часу та нерівної спроможності громад. Вони не передбачають повного відтворення європейської моделі планування, а зосереджені на мінімальних кроках, необхідних для підготовки інвестиційних проєктів у межах планів заходів до стратегій розвитку громад і планів дій справедливої трансформації (для вугільних громад). Такі проєкти надалі можуть бути включені до місцевих і обласних програм, середньострокових планів пріоритетних публічних інвестицій, а також до державних і донорських програм фінансування.

Рівень А. Системні орієнтири

1. Спроможність і координація інституцій як передумова ефективного програмування розвитку

У подальшому розвитку системи планування доцільно зосередити увагу не на створенні нових інструментів, а на посиленні спроможності інституцій, відповідальних за планування розвитку та підготовку інвестиційних проєктів на регіональному і місцевому рівнях. Йдеться насамперед про чітке визначення ролей і відповідальностей, забезпечення стабільності функцій відповідних підрозділів органів влади та налагодження координації між обласним рівнем, мікрорегіонами та громадами

2. Перехід від окремих проєктів до програмної організації розвитку

Подальший розвиток територій потребує зміщення акценту від поодиноких проєктів до програмної організації розвитку, у якій проєкти розглядаються як інструменти реалізації стратегічних цілей. В Україні вже існують базові елементи такої системи (стратегії, плани заходів, програми, інвестиційні інструменти), однак вони часто функціонують фрагментовано. Доцільно посилювати зв'язок між цими елементами, розглядаючи проєкти як складові програм реалізації стратегій, що узгоджуються між рівнями управління та джерелами фінансування.

3. Врахування незавершеності системи просторового планування як об'єктивного обмеження

Незавершеність національної системи просторового планування, зокрема відсутність загальнонаціональної стратегії просторового розвитку та нерівномірне впровадження комплексних планів просторового розвитку територій громад, слід розглядати як об'єктивне системне обмеження, а не як технічну проблему окремих громад. За цих умов регіональні та місцеві рівні змушені працювати з наявними просторовими документами та тимчасовими рішеннями. Рекомендовано враховувати цю реальність у програмуванні розвитку, не блокуючи інвестиційні рішення через відсутність повної просторової документації, але зменшуючи ризики шляхом забезпечення базової просторової узгодженості.

4. Мікрорегіон як ключова ланка узгодження політик і інвестицій

Мікрорегіон доцільно розглядати як практичний формат координації розвитку між кількома громадами та обласним рівнем. На цьому (субрегіональному) рівні стає можливим узгодження пріоритетів, розподілу ролей і послідовності дій між громадами, застосування спільних підходів до моніторингу та даних, а також скорочення розриву між стратегічними документами громад і обласним програмуванням. Такий формат підсилює керованість процесу і за своєю логікою відповідає інтегрованим територіальним підходам, які застосовуються в політиці згуртованості Європейського Союзу, не створюючи при цьому нового адміністративного рівня управління.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Подані нижче практичні орієнтири деталізують ці системні підходи на рівні підготовки та реалізації інвестиційних проєктів.

Рівень Б. Практичні орієнтири

5. Зміст заходів стратегічних документів як основа для інвестиційних проєктів

Заходи, закладені у планах заходів із реалізації стратегій розвитку громад та у планах дій справедливої трансформації, мають бути достатньо змістовними, щоб слугувати основою для подальшої підготовки інвестиційних проєктів. Йдеться про практичну придатність таких заходів для програмування і фінансування. Вони мають містити короткий опис проєктного рішення, орієнтовний масштаб, відповідальних за підготовку та можливі джерела фінансування.

6. Мінімальні умови готовності інвестиційних проєктів

Перехід від задуму до фінансування потребує узгодженого мінімального порогу готовності проєкту: визначення масштабу і меж, орієнтовної вартості, етапності та відповідальних сторін. Доцільно також визначати відповідальний структурний підрозділ або комунальне підприємство, яке супроводжує підготовку проєкту. Такий підхід дозволяє формувати у громаді портфель підготовлених інвестиційних проєктів. На місцевому рівні це дає змогу закріпити інвестиційний проєкт у місцевих програмах як основу для його підготовки і реалізації, а на вищому рівні — подавати його до державних і обласних програм та середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій без завищених вимог до повної проєктно-кошторисної документації на початковому етапі.

7. Місцеві програми: від стратегічних цілей до щоденних рішень і співфінансування

Місцеві програми розвитку виконують ключову функцію перетворення стратегічних намірів у практичні дії. Саме через них забезпечуються поетапність реалізації, визначення відповідальних і можливість співфінансування, особливо для складних інфраструктурних проєктів. Водночас місцеві програми залишаються основним інструментом вирішення поточних завдань громади та підтримання належного рівня послуг і утримання об'єктів. Тому місцеві програми доцільно розглядати як інструмент організації реалізації стратегій і підготовки проєктів до включення у ширші інвестиційні інструменти. Вони також можуть використовуватися для співфінансування підготовки проєктної документації та передпроєктних досліджень.

8. Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій як інструмент програмування розвитку громади

Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій (СППІ) є основним інструментом, через який інвестиційні наміри переходять у рішення про фінансування. Він визначає, які проєкти і в якій послідовності можуть претендувати на бюджетні кошти і співфінансування, а також як вони плануються за роками та етапами підготовки і реалізації. Тому СППІ доцільно розглядати не як формальний перелік інвестиційних проєктів, а як спільний інструмент узгодження пріоритетів, етапності та черговості проєктів між громадами та обласним рівнем.

9. Просторова узгодженість як умова реалізації проєкту

Під час підготовки інвестиційних проєктів громади повинні забезпечувати базову просторову визначеність проєктних рішень. Йдеться насамперед про чітке визначення локації проєкту, статусу землекористування та врахування основних просторових і інженерних обмежень. Це питання не лише якості оформлення документів, а передусім реалізованості проєктів: за відсутності таких параметрів проєкти часто затримуються або потребують перегляду вже після початку реалізації. Тому навіть за умов неповного впровадження комплексних планів просторового розвитку територій громад базова просторова визначеність має розглядатися як одна з мінімальних умов підготовки інвестиційних проєктів.

10. Мікрорегіональні набори проєктів для спільних викликів

План дій справедливої трансформації Шептицького мікрорегіону вже містить значний блок проєктів, що охоплюють кілька громад і мають мікрорегіональний масштаб. Це проявляється, зокрема, у пакеті з енергоефективності бюджетних будівель, розподіленому між громадами, у проєктах водної та екологічної інфраструктури, пов'язаних із кількома територіями, а також у

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

рішеннях для забезпечення енергоживлення об'єктів водопостачання. Такий підхід доцільно зберігати і поступово розширювати. Він формує для обласного рівня та донорів зрозумілий набір спільних пріоритетів, зменшує дублювання підготовчих рішень і підвищує узгодженість подальшого фінансування.

Додатки

Додатки до розділу 1

Додаток 1.1

Політичні цілі Політики згуртованості ЄС 2021–2027 та основні інструменти реалізації

Політика згуртованості Європейського Союзу спрямована на зменшення економічних, соціальних і територіальних диспропорцій між регіонами держав-членів. У програмному періоді 2021–2027 років вона реалізується через систему стратегічних цілей, які визначають напрями інвестицій у регіональний розвиток, інновації, соціальну сферу, інфраструктуру та екологічний перехід.

Політика згуртованості є однією з найбільших інвестиційних політик Європейського Союзу і забезпечує фінансування через структурні та інвестиційні фонди ЄС.

Політична ціль	Основний зміст	Потенційні напрями для вугільних громад
PO1 – Розумніша Європа	Інновації, цифровізація економіки, підтримка малого і середнього підприємництва	створення кластерів, розвиток МСП, технологічні парки, цифрові послуги
PO2 – Зелена Європа	Перехід до кліматично нейтральної економіки, відновлювана енергетика, управління довкіллям	рекультивация територій, розвиток ВДЕ, модернізація енергетичної інфраструктури
PO3 – Пов'язана Європа	Розвиток транспортної та цифрової інфраструктури	логістика, транспортна доступність, цифрові мережі
PO4 – Соціальна Європа	Ринок праці, освіта, соціальні послуги	перепідготовка працівників, підтримка молоді, соціальна інфраструктура
PO5 – Європа ближча до громадян	Інтегровані територіальні стратегії розвитку	ІТІ, CLLD, міжмуніципальні проекти розвитку

61

Для вугільних громад найбільш релевантними є PO1, PO2 та PO4, оскільки вони безпосередньо пов'язані з економічною диверсифікацією, екологічною трансформацією та підтримкою ринку праці. PO5 створює рамку інтегрованого територіального розвитку, тоді як PO3 забезпечує інфраструктурну основу для економічної модернізації територій.

Основні фонди політики згуртованості

Політика згуртованості реалізується через систему фінансових інструментів, відомих як Структурні та інвестиційні фонди Європейського Союзу (European Structural and Investment Funds, ESIF).

Фонд	Повна назва	Основне призначення
ERDF	European Regional Development Fund	розвиток регіональної економіки, інновацій, інфраструктури, підтримка МСП
CF	Cohesion Fund	великі інфраструктурні проекти у сфері транспорту та довкілля
ESF+	European Social Fund Plus	зайнятність, розвиток навичок, соціальна інтеграція
JTF	Just Transition Fund	підтримка регіонів, що переживають перехід від викопної економіки

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Територіальні інструменти реалізації політики згуртованості

Інструмент	Основне призначення
ITI – Integrated Territorial Investments	поєднання фінансування з різних фондів ЄС для реалізації комплексних територіальних стратегій
CLLD – Community-Led Local Development	реалізація локальних стратегій розвитку за участю місцевих громад
Interreg	підтримка транскордонного, транснаціонального та міжрегіонального співробітництва

Додаток 1.2

Програми територіальної співпраці та передвступної підтримки ЄС

Окрім структурних фондів політики згуртованості, Європейський Союз реалізує низку програм, які спрямовані на підтримку територіального співробітництва, регіонального розвитку та підготовки країн-партнерів до інтеграції у європейські політики.

Програма Interreg

Програма Interreg є ключовим інструментом Європейського Союзу для розвитку транскордонної, транснаціональної та міжрегіональної співпраці. Вона спрямована на зменшення регіональних диспропорцій, розвиток спільних інноваційних рішень та підтримку економічної, соціальної та екологічної взаємодії між регіонами.

У програмному періоді 2021–2027 років бюджет Interreg становить близько 10,2 млрд євро, що фінансується переважно з Європейського фонду регіонального розвитку (ERDF).

Основні напрями Interreg:

- транскордонна співпраця;
- транснаціональні проекти;
- міжрегіональний обмін досвідом;
- розвиток регіонального врядування.

Interreg Europe

Підпрограма Interreg Europe спрямована на обмін досвідом між регіонами Європи з метою вдосконалення регіональної політики. Її бюджет до 2027 року становить 379 млн євро.

Основні тематичні напрями програми:

- інновації та цифрова економіка;
- зелений перехід;
- транспортна інтеграція;
- соціальний розвиток;
- регіональне врядування.

З 1 січня 2024 року Україна стала учасником програми Interreg Europe, що відкриває можливості для участі українських регіонів у європейських мережах співробітництва.

Interreg NEXT

Підпрограма Interreg NEXT орієнтована на співпрацю регіонів, розташованих уздовж зовнішніх кордонів Європейського Союзу. Програма охоплює 184 регіони у 33 країнах.

Основні напрями підтримки:

- охорона довкілля;
- розвиток охорони здоров'я;
- підтримка малого та середнього бізнесу;
- розвиток прикордонної інфраструктури;
- підвищення безпеки та мобільності.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Для вугільних громад Львівської та Волинської областей особливе значення має програма Interreg NEXT Польща–Україна, бюджет якої на період 2021–2027 років становить понад 262 млн євро.

Інструмент передвступної допомоги (IPA)

Instrument for Pre-Accession Assistance (IPA) — фінансовий інструмент Європейського Союзу, спрямований на підтримку країн-кандидатів та потенційних кандидатів у процесі підготовки до членства в ЄС.

Бюджет програми 2021–2027 років становить 14,1 млрд євро.

Основні напрями підтримки:

- інституційні реформи;
- економічний розвиток;
- розвиток інфраструктури;
- зміцнення верховенства права;
- наближення законодавства до *acquis* ЄС.

Реалізація програми передбачає підготовку багаторічних індикативних планів, створення моніторингових комітетів та координацію через Національного координатора IPA (NIPAC).

Додаток 1.3

План REPowerEU та його інвестиційні механізми

REPowerEU — стратегічний план Європейського Союзу, спрямований на скорочення залежності від російських викопних ресурсів та прискорення енергетичного переходу до низьковуглецевої економіки.

План передбачає комплекс заходів, спрямованих на:

- підвищення енергоефективності;
- диверсифікацію джерел енергопостачання;
- прискорене впровадження відновлюваних джерел енергії;
- розвиток водневих технологій;
- модернізацію енергетичної інфраструктури.

Центральним фінансовим інструментом реалізації плану є Механізм відновлення та стійкості (Recovery and Resilience Facility, RRF).

Для досягнення цілей REPowerEU необхідно близько 210 млрд євро додаткових інвестицій до 2027 року. Фінансування забезпечується через:

- кредити в межах RRF;
- грантові ресурси;
- кошти політики згуртованості;
- добровільні перекази з фондів ЄС.

У лютому 2023 року Європейська Рада внесла зміни до Регламенту RRF, що дозволило державам-членам додавати спеціальні розділи REPowerEU до своїх національних планів відновлення та стійкості.

Інвестиції в межах REPowerEU спрямовуються на:

- модернізацію енергетичної інфраструктури;
- підвищення енергоефективності будівель;
- декарбонізацію промисловості;
- розвиток виробництва біометану та водню;
- розширення використання відновлюваних джерел енергії;
- розвиток транспорту з нульовими викидами;
- створення систем зберігання енергії.

Таким чином, REPowerEU доповнює інструменти політики згуртованості та створює додаткові можливості фінансування для енергетичного переходу регіонів, зокрема тих, що проходять процес структурної трансформації.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Додаток 1.4

Механізм справедливої трансформації Європейського Союзу (Just Transition Mechanism)

Механізм справедливої трансформації (Just Transition Mechanism — JTM) є комплексним інструментом Європейського Союзу, створеним у 2020 році для підтримки регіонів, які зазнають найбільшого соціально-економічного впливу від переходу до кліматично нейтральної економіки.

JTM є складовою Європейського зеленого курсу та функціонує у тісному зв'язку з інструментами політики згуртованості ЄС. Його основною метою є пом'якшення соціально-економічних наслідків декарбонізації для територій, економіка яких залежить від видобутку викопних ресурсів або від вуглецевоємних галузей промисловості.

До таких територій належать насамперед регіони, пов'язані з:

- видобутком вугілля, бурого вугілля, торфу та горючих сланців;
- виробництвом електроенергії з викопного палива;
- енергоємними галузями промисловості (металургія, хімічна, цементна промисловість).

Основним принципом функціонування JTM є територіально орієнтований (place-based) підхід, що передбачає концентрацію підтримки у конкретно визначених зонах трансформації.

Структура Механізму справедливої трансформації

JTM складається з трьох взаємодоповнюючих інструментів фінансової підтримки.

1. Фонд справедливого переходу (Just Transition Fund — JTF)

Фонд справедливого переходу є грантовим інструментом, інтегрованим у систему політики згуртованості Європейського Союзу.

Його завданням є підтримка:

- економічної диверсифікації регіонів;
- створення нових робочих місць;
- розвитку малого і середнього підприємництва;
- професійної перекваліфікації працівників;
- інновацій та досліджень;
- відновлюваної енергетики та енергоефективності;
- рекультивації та реабілітації промислових територій.

Фінансування JTF надається виключно на основі *територіальних планів справедливого переходу (Territorial Just Transition Plans — TJTP)*, які розробляються державами-членами за участі регіональних та місцевих органів влади.

2. Спеціальний компонент InvestEU для справедливої трансформації

Другим елементом JTM є використання фінансових інструментів програми *InvestEU*, спрямованих на мобілізацію приватних та змішаних інвестицій у регіонах трансформації.

Цей компонент підтримує:

- інвестиції у нові виробництва;
- розвиток інноваційних технологій;
- модернізацію промисловості;
- інфраструктурні проекти;
- розвиток малого і середнього підприємництва.

Використання гарантій бюджету ЄС дозволяє значно збільшити обсяг інвестицій шляхом залучення приватного капіталу.

3. Кредитний механізм для державного сектору (Public Sector Loan Facility)

Третім інструментом JTM є кредитний механізм для державного сектору, що реалізується у співпраці з Європейським інвестиційним банком (ЄІБ).

Механізм поєднує:

- грантову підтримку з бюджету ЄС
- кредити Європейського інвестиційного банку.

Він спрямований на фінансування інфраструктурних проектів у регіонах трансформації, зокрема:

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- модернізації енергетичних систем;
- розвитку транспортної та комунальної інфраструктури;
- модернізації соціальних об'єктів;
- енергоефективності публічних будівель.

Територіальні плани справедливого переходу (ТЈТР)

Ключовою умовою доступу до фінансування JTF є підготовка територіальних планів справедливого переходу.

ТЈТР визначають:

- території, що зазнають найбільшого впливу трансформації;
- соціально-економічні виклики переходу;
- інвестиційні потреби;
- напрями диверсифікації економіки;
- пріоритетні інвестиційні проекти.

Ці плани погоджуються з Європейською Комісією та інтегруються до програм політики згуртованості держав-членів.

Багаторівневе управління механізмом

Реалізація JTM здійснюється через систему багаторівневого управління.

Європейська Комісія

- затверджує територіальні плани переходу;
- визначає регуляторні вимоги;
- здійснює моніторинг реалізації;
- координує JTM з іншими політиками ЄС.

Держави-члени

- визначають території переходу;
- розробляють ТЈТР;
- управляють програмами фінансування;
- координують взаємодію між національним, регіональним і місцевим рівнями.

Регіони

- уточнюють економічні пріоритети трансформації;
- формують портфелі інвестиційних проектів;
- координують міжмуніципальну співпрацю.

Місцеві громади

Місцеві громади виступають ключовими суб'єктами реалізації трансформації. Вони беруть участь у:

- формуванні проектних ініціатив;
- реалізації інфраструктурних і соціальних проектів;
- впровадженні програм зайнятості;
- забезпеченні участі громадян у процесі трансформації.

Додаток 1.5

Програми ЄС, релевантні для України та громад: формати доступу, зміст і орієнтовні параметри

1. Програми прямого доступу

The Ukraine Facility (2024–2027) – це окремий, спеціально створений інструмент Європейського Союзу, який не є частиною звичайних програм ЄС, але:

- відтворює логіку та інструменти програм типу InvestEU, REPowerEU, TSI, JTM;
- використовує бюджети і підходи програм ЄС, зосереджені виключно на підтримці України;
- діє в межах міжбюджетного та політичного співробітництва, а не стандартного асоційованого членства в програмах ЄС.

15 квітня 2024 р. Європейська комісія The Ukraine Facility – ключовий інструмент реалізації «Плану України» (плану реформ євроінтеграції) у рамках стратегії Європейського Союзу для вирішення

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

викликів, з якими стикається Україна після російської агресії. Для отримання підтримки Україна має втілити свій План відновлення і задекларовані реформи.

Ukraine Facility організовано навколо трьох компонентів (3 «стовпи»):

- **Пілар I: пряма фінансова підтримка України.** По суті цей компонент фінансування – це бюджетна підтримка “Ukraine Plan” (План відновлення України), спрямований на екологічне, інклюзивне та стійке економічне зростання, а також план реформ, необхідних для вступу до ЄС. У межах першої складової планується підтримка у тому числі проєктів відновлення у громадах, які сьогодні акумулюються на платформі DREAM. Тут запроваджується механізм, який реалізовувався на деяких державних програмах, які фінансувалися коштом партнерів. Відбір проєктів у таких програмах здійснюється державою, але під супервізією міжнародних партнерів.
- **Пілар II – Ukraine Investment Framework** (гарантії та “blending”). Мета – мобілізувати публічні і приватні інвестиції (суверенні/субсуверенні, держпідприємства, приватний сектор): кредити (в т.ч. у місцевій валюті), гарантії/контргарантії, ринкові інструменти, страхування, (квазі) капітал. За другою складовою інвестиції спрямовуються на реалізацію великих інфраструктурних проєктів, зокрема на засадах публічно-приватного партнерства, які будуть враховувати регіональні пріоритети, визначені в регіональних стратегіях і планах відновлення. У документі Єврокомісії сказано, що ця складова має на меті підтримати інвестиції різних суб’єктів в реконструкцію і модернізацію, у тому числі з боку приватного сектору, державних підприємств і муніципалітетів.
- **Пілар III – технічна допомога та підтримка вступу до ЄС.** цей компонент фінансування направлений на:
 - **ТА (Technical Assistance)** – технічна допомога (фінансування експертів, консультантів, тренінгів, обладнання, щоб допомогти державним органам або громадам виконувати завдання якісніше
 - **інституційну розбудову, підготовку/імплементацію acquis** (допомога Україні у перекладі, адаптації та фактичному впровадженні цих правил у національне законодавство та практику)
 - **підтримку громадянського суспільства** (фінансування і технічна допомога для громадських організацій, незалежних медіа, профспілок, ініціативних груп, щоб вони могли брати участь у контролі реформ і сприяти демократичному процесу)
 - **субсидування відсоткових ставок за позиками Facility/попередньої MFA.** ЄС може компенсувати частину відсоткової ставки за кредитами, щоб зробити запозичення дешевшим для України. Це стосується як нових позик Ukraine Facility, так і кредитів за попереднім інструментом MFA (макрофінансова допомога).

Третя складова більш звична для українських громад і регіонів, які мають досвід роботи з програмами донорської технічної підтримки, але передбачений обсяг такої підтримки незрівнянно вищий. У межах цієї складової будуть підтримуватись здебільшого м’які проєкти, спрямовані на підвищення спроможності й інституційний розвиток, у яких інвестиційна складова буде відсутня або буде невеликою. Проєкти будуть відбиратися на конкурсних засадах.

Підтримка місцевого розвитку і децентралізації визначені як одні зі спеціальних цілей інструменту Ukraine Facility. При цьому прямо відзначено, що План України має містити суттєву частку проєктів, які відбираються та реалізуються владними інституціями субнаціонального, тобто регіонального і місцевого рівня. Виходячи з цього, здатність готувати якісні проєктні пропозиції і забезпечувати ефективний проєктний менеджмент буде важливою і для використання нових можливостей інструменту Ukraine Facility на регіональному і місцевому рівнях. У його межах ОМС і регіональні інституції будуть набувати тих спроможностей, які будуть надалі необхідні вже для роботи зі структурними фондами ЄС.

Програма «Горизонт Європа». Мета – протидія змінам клімату, сприяння досягненню Цілей сталого розвитку ООН, підвищення конкурентоспроможності і сприяння зростанню ЄС. Програма підтримує

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

співпрацю у сфері досліджень та розроблення інновацій, посилення їх впливу на розроблення і впровадження політик ЄС, поширення нових знань і технологій і таким чином стимулює створення робочих місць і бізнес-конкуренції. Horizon Europe охоплює три напрями: Передова наука (Excellent Science); Глобальні виклики та європейська індустріальна конкурентоздатність (Global Challenges and European Industrial Competitiveness); Інноваційна Європа (Innovative Europe). Бюджет програми – €95,5 млрд

Україна мала доступ до попередньої програми Horizon 2020. 10 жовтня 2021 року була укладена нова угода з ЄС, яка надала Україні доступ до Horizon Europe та Евратом (Європейська спільнота з атомної енергії). Відповідно до Угоди про асоціацію українські організації можуть брати участь у цих програмах на тих же умовах, що й організації з країн ЄС.

Інструмент сусідства, розвитку та міжнародного співробітництва – «Глобальна Європа» (NDICI – Global Europe) є ключовим фінансовим інструментом Європейського Союзу для зовнішньої допомоги на 2021–2027 роки. В контексті справедливої трансформації NDICI:

1. Фінансує реформи, які є передумовою справедливої трансформації Енергетичний перехід, децентралізація, стале управління природними ресурсами, кліматична адаптація, зелена економіка. Наприклад, NDICI підтримує імплементацію кліматичного та енергетичного acquis ЄС, а це включає закриття вугільних шахт, розвиток ВДЕ, енергоефективність і декарбонізацію.

2. Може надавати фінансування та гарантії для трансформаційних інвестицій

- Через підінструмент EFSD+ NDICI дозволяє мобілізувати інвестиції у відновлення, зелену енергетику, інфраструктуру в постіндустріальних регіонах.
- Гарантії та blending-механізми можуть бути використані для підтримки проєктів справедливої трансформації, які реалізуються громадами, держпідприємствами чи МФО.

3. Фінансує технічну допомогу для стратегічного планування. Через тематичні програми NDICI може фінансувати розробку планів справедливої трансформації, підвищення спроможності органів влади, участь громадян і НУО у трансформаційних процесах.

4. Зв'язок з іншими ініціативами ЄС. NDICI тісно інтегрований з політикою Green Deal, ініціативою Global Gateway і механізмом Ukraine Facility, які вже прямо згадують справедливу трансформацію серед пріоритетів.

Тобто NDICI є «базовим зовнішнім фінансовим каркасом», у межах якого реалізуються більш конкретні тематичні та регіональні інструменти (включно з вугільними регіонами).

EU4Environment – Action for Environment and Green Economy in the Eastern Partnership countries. Мета: посилити екологічне управління, стимулювати зелене зростання, інтегрувати принципи циркулярної економіки, зменшити тиск на природні ресурси та забруднення в країнах Східного Партнерства.

Країни-учасниці: Україна, Молдова, Грузія, Вірменія, Азербайджан (Білорусь – до 2021 р.)

Виконавці:

- OECD – політики сталого розвитку
- UNECE – екологічне управління, CEO/ОВД
- UNIDO – циркулярна економіка, екоінновації для бізнесу
- UNEP – фінансування зеленого зростання
- Світовий банк – моніторинг довкілля, аналітика

Цільові бенефіціари в Україні: Міндовкілля, Мінекономіки, громади, бізнеси, освітні та аналітичні установи

Перспективи для України:

- Підтримка розробки регіональних політик зеленого зростання.
- Участь у пілотних проєктах (наприклад, оцінка екосистемних послуг, інструменти екологічного обліку).
- Інституційна інтеграція практик CEO, оцінки впливу на довкілля (ОВД) у плани трансформації громад.
- Потенційне розширення дії програми після 2024 року на основі політичного діалогу з ЄС.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

EU4Climate – Supporting Climate Action in the Eastern Partnership countries. Мета: підтримка країн Східного Партнерства у розбудові кліматично-орієнтованої політики, адаптації до кліматичних змін, зменшенні викидів парникових газів та виконанні Паризької кліматичної угоди.

Країни-учасниці: Україна, Молдова, Грузія, Вірменія, Азербайджан, (Білорусь – до 2021 р.)

Виконавець: UNDP (ПРООН) у партнерстві з ЄС

Цільові бенефіціари в Україні: Міндовкілля, громади, держслужбовці, органи регіонального розвитку, аналітичні центри, потенційні бенефіціари NECP

Перспективи для України:

- NECP України, який нині готується, стане ключовим стратегічним документом, на основі якого реалізовуватимуться проекти справедливої трансформації.
- Розробка міських/регіональних кліматичних стратегій у шахтарських та індустріальних громадах.
- Підвищення потенціалу для участі в механізмах вуглецевого регулювання (CBAM) та співпраці в межах Європейського кліматичного союзу.
- Включення до майбутніх консолідованих програм допомоги Green Deal/Ukraine Facility.

Interreg NEXT Польща – Україна 2021–2027 – це двостороння програма транскордонного співробітництва між Польщею та Україною для прикордонних регіонів Волинської, Львівської, Івано-Франківської, Рівненської та Закарпатської областей в Україні та декількох воєводств у Польщі. В контексті справедливої трансформації можна наступні пріоритети програми:

Екологічна та кліматична складова. У пріоритеті Environment доступна конкретна мета – переходу до циркулярної економіки, управління відходами, еко-пляжів, зеленої інфраструктури – що відповідає принципам справедливої трансформації регіонів, які колись були залежні від вугілля

Підтримка розвитку громад. Пріоритет Cooperation охоплює співпрацю на рівні громада–громада, міждержавні культурні, освітні та соціальні проекти, націлені на зміцнення довіри і локальних зв'язків

Таким чином, програма може бути ефективним інструментом підтримки:

- ініціатив з ландшафтного відновлення, енергоощадних рішень,
- розвитку туристичної економіки в постшахтарських регіонах,
- навчання або культурної адаптації громад.

Team Europe – Green Recovery for Eastern Partnership Countries – це не окрема програма, а координаційна ініціатива, запущена в рамках механізму Team Europe (2020), яка об'єднує ресурси та ЄК, держав-членів ЄС, фінансових інституцій (ЄІБ, ЄБРР) для підтримки зеленого відновлення після COVID-19.

Географія: усі шість країн Східного Партнерства (включно з Україною).

Фокус: підтримка переходу до зеленої економіки, низьковуглецевої енергетики, екологічної модернізації підприємств та інституційної реформи в сфері довкілля та клімату.

Інструменти, які використовуються в рамках ініціативи. Team Europe – Green Recovery не є самостійним фондом, але діє через об'єднання фінансування з:

- Програм ЄС: EU4Environment, EU4Climate, NDICI – Global Europe
- Фінансових інституцій: ЄІБ (EIB), ЄБРР (EBRD), FMO, AFD, KfW
- Двосторонніх програм країн-членів ЄС, напр., SIDA (Швеція), GIZ (Німеччина)

Україна вже отримала низку проектів у сфері: зеленої реконструкції (енергоефективність будівель), підвищення енергоефективності громад, підтримки «зелених» інноваційних кластерів.

Перспективи для України:

- Підтримка планів трансформації регіонів
- Фінансування підприємств з вугільних регіонів
- Участь в проектах з енергоефективності (через GIZ, ЄІБ), зеленого муніципального планування
- Підвищення спроможності громад до участі у майбутніх інструментах Green Deal / Ukraine Facility

EU4Energy – Improving Energy Data and Governance in Eastern Partnership Countries – Ініціатива ЄС, спрямована на підтримку країн Східного Партнерства в розбудові ефективної, сталої, безпечної та конкурентної енергетичної системи.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Країни-учасниці: Україна, Молдова, Грузія, Вірменія, Азербайджан (Білорусь – до 2021 р.)

Основні виконавці:

- IEA (Міжнародне енергетичне агентство) – аналітика, статистика
- Energy Community Secretariat – імплементація acquis ЄС
- EU Neighbours East – інформування та комунікація

Тип доступу України: Опосередкований, через членство в Енергетичному Співтоваристві, участь у проєктах технічної допомоги та регіональних ініціативах.

Перспективи для України:

- Регіональні NECP. Громади можуть адаптувати енергетичні плани під свої потреби трансформації
- Технічна допомога OMC. Технічна підтримка вже надається муніципалітетам для енергомоніторингу
- Поглиблення інтеграції з енергетичним ринком ЄС полегшить перехід до чистої енергетики
- EU4Energy підтримує політики, які сприяють енергетичній незалежності громад

EU4Youth – fostering youth employment and active participation in society. Ініціатива ЄС, спрямована на розширення можливостей для молодих людей у шести країнах Східного Партнерства, з фокусом на: працевлаштування, підприємництво, розвиток навичок, активну громадянську участь.

Країни-учасниці: Україна, Грузія, Молдова, Азербайджан, Вірменія (Білорусь – участь припинена)

Структура: включає грантові компоненти, технічну допомогу, стипендії та обміни, навчальні програми, підтримку молодіжних центрів.

Перспективи для України:

- Молодь в індустріальних/вугільних регіонах
- Доступ до фінансування. Громади, НУО та заклади освіти можуть подавати проєкти в межах щорічних грантових конкурсів
- Синергія з іншими програмами. EU4Youth працює у зв'язці з EU4Skills, Erasmus+, Interreg, що дозволяє створювати мультипрограмні ініціативи на рівні громад
- Digital & Green skills. Програма адаптує навчальні програми для молоді до викликів кліматичної та цифрової трансформації

Програма ERASMUS+ працює загалом уже 35 років. У поточному періоді велика увага приділяється соціальній інтеграції, переходу на зелені та цифрові технології та сприянню участі молоді у творенні демократичного суспільства.

В контексті справедливої трансформації ERASMUS+ охоплює такі сфери підтримки:

- професійна освіта та навчання: підтримання системи професійної освіти та навчання для підвищення якості, мобільності та співпраці між навчальними закладами та бізнесом;
- освіта для дорослих: покращення навичок та компетенцій дорослих через проєкти мобільності, стратегічні партнерства та ініціативи, що підтримують навчання впродовж життя;
- молодь: підтримування мобільності, участі й залученості молоді, заохочення активної громадянської позиції, міжкультурного діалогу і соціальної інтеграції.

REPowerEU. Мета програми – пришвидшити енергетичну незалежність ЄС від російських енергоносіїв та прискорити зелений перехід. Бюджет €300+ млрд (інвестиційна частина, зокрема через NextGenerationEU, InvestEU, ETS Innovation Fund). Інструменти реалізації: гранти, позики, інвестиційні платформи, реформні компоненти у рамках національних планів.

Програма базується на 5 стратегічних блоках дій:

1. Енергозбереження (Energy savings) – заходи для зниження споживання енергії, модернізація будівель, цифрове управління енергоспоживанням.
2. Диверсифікація постачання енергії – збільшення імпорту СПГ, водню, біометану; інвестиції у нові термінали та інтерконектори.
3. Розгортання відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) – підтримка вітрової, сонячної, біоенергетики, гнучких мереж, smart grid.
4. Інвестиції у ключову інфраструктуру та трансформацію системи – підтримка електромереж, водневих хабів, зберігання енергії.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

5. Реформи в енергетичних ринках і спрощення процедур – скорочення термінів надання дозволів, підтримка локалізації виробництва обладнання.

▪ Доступ України до REPowerEU:

Правові та політичні передумови:

- Угода про асоціацію Україна–ЄС Розділ про енергетику (глава 11), зобов'язання щодо інтеграції в енергетичний ринок ЄС
- Меморандум про стратегічне енергетичне партнерство ЄС–Україна (2023) Прямо посилається на REPowerEU як рамку для підтримки декарбонізації та інтеграції
- Energy Community. Україна – повноправний член, виконує *acquis* ЄС в енергетиці
- Plan for Ukraine / Ukraine Facility (2024–2027). REPowerEU визначено як частину рамки для відновлення і зеленої трансформації України

Формати участі України:

- Інституційна участь через Енергетичне співтовариство;
- Фінансова підтримка - через спеціальні компоненти Ukraine Facility, ЕІБ, ЕІФ, Світовий банк;
- Пілотні проєкти на кордоні з ЄС (водневі коридори, біометан, "зелені" електростанції);
- Технічна допомога - спрощення процедур дозволів, інтеграція у ринок електроенергії ЄС (ENTSO-E).

InvestEU. Основна функція InvestEU на 2021-2027 рр. полягає у наданні гарантій для інвестицій партнерів-виконавців, таких як ЕІБ, та розблокуванні державних та приватних інвестицій (45% загальних гарантій або 34 млрд євро). Окремі країни, що не є членами ЄС, можуть бути частиною певних фінансових продуктів, якщо вони зроблять внески в InvestEU у сферах сталої інфраструктури, досліджень, інновацій та діджиталізації, МСП та соціальних інвестицій. Загальний бюджет ЄС €26,2 млрд (гарантії ЄС), з потенціалом залучення понад €372 млрд інвестицій.

- Програма функціонує через чотири політичні вікна (policy windows) – напрями інвестування:
 1. Сталий розвиток інфраструктури – транспорт, цифровізація, енергетика, водопостачання, чисті технології.
 2. Дослідження, інновації та цифровізація – підтримка наукових розробок, стартапів, цифрової трансформації.
 3. МСП (малий та середній бізнес) – фінансові інструменти для кредитування, гранти, гарантії.
 4. Соціальні інвестиції та навички – освіта, медична інфраструктура, соціальні послуги, професійна підготовка.
- Програма InvestEU не фінансує проєкти безпосередньо, а працює через:
 - гарантії ЄС для фінансових установ, які далі кредитують чи інвестують;
 - інвестиційні платформи та партнерів по впровадженню, серед яких:
 - Європейський інвестиційний банк (ЕІБ),
 - Європейський інвестиційний фонд (ЕІФ),
 - національні банки розвитку (у майбутньому – українські),
 - інші інституції.
- Доступ України до InvestEU
 - Правова база та перспективи доступу:
 - Угода про асоціацію Україна–ЄС. Надає можливість залучення України до фінансових інструментів ЄС
 - Європейський план відновлення для України (Ukraine Facility, 2024–2027). Прогнозує пілотне використання інструментів InvestEU для підтримки інвестицій
 - Меморандуми між Україною, ЕІБ та ЕК. З 2022 року погоджено поступову участь України в механізмах фінансування
 - Спільні інвестиційні платформи з ЕІБ та ІФС. Уже діють як тестові моделі для трансформаційних секторів (енергоефективність, відновлювана енергетика, МСП)

Очікуване розширення доступу – в рамках Plan for Ukraine (2024–2027) InvestEU може бути відкрито через спеціальні інвестиційні вікна для країн-сусідів ЄС. Українські партнери – насамперед

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

державні банки розвитку, Укрфінжитло, Фонд енергоефективності, зможуть виконувати функцію імплементаційних партнерів. **Technical Support Instrument (TSI)** Інструмент технічної підтримки ЄС Запущено: 2021 року як наступника програми Structural Reform Support Programme (SRSP). Мета: надання безоплатної технічної допомоги державам-членам ЄС (і деяким партнерам) для проєктування та реалізації структурних реформ, зокрема в економіці, управлінні, екології, освіті, охороні здоров'я. Координатор: Генеральне управління Європейської Комісії з питань підтримки реформ (DG REFORM). Типи підтримки: експертна допомога (policy advice), розробка стратегій, планів і методологій, навчання і розбудова інституційного потенціалу, пілотні моделі реформ. TSI не є фінансовим інструментом, але виконує критичну роль як "архітектор трансформації", надаючи інтелектуальну, аналітичну та методичну підтримку реформам, зокрема:

Перспективи для України. Хоча TSI офіційно доступний лише державам-членам ЄС, Україна:

- Вперше була допущена до участі у TSI в 2023 році (у межах Ukraine Facility та розширеної програми DG REFORM).
- Станом на 2024 р. подано понад 10 проєктів технічної допомоги, зокрема щодо:
 - реформи публічного адміністрування,
 - підвищення якості освіти,
 - зеленого відновлення та енергетичної реформи,
 - регіонального управління.
- TSI потенційно може бути джерелом підтримки для розробки регіональних планів справедливої трансформації – за умови узгодження з Єврокомісією та координації з Ukraine Facility.

Digital Europe. (DIGITAL) Цифрова Європа – інвестиції у цифрову трансформацію ЄС. Запущена: 2021 року Європейською Комісією (2021–2027). Головна мета: зміцнення технологічного суверенітету ЄС, підтримка широкомасштабного впровадження цифрових технологій в економіку, суспільство та державне управління. Цільові напрями фінансування: суперкомп'ютери (high-performance computing), штучний інтелект (AI), кібербезпека, передові цифрові навички, впровадження цифрових технологій в економіку та суспільство (у т.ч. цифровізація МСП, е-здоров'я, е-урядування).

Зв'язок зі справедливою трансформацією:

Digital Europe не є спеціалізованою програмою справедливої трансформації, але має значний вплив на інклюзивний цифровий перехід, особливо в регіонах, які втрачають традиційні сектори промисловості, як-от вугільні або монофункціональні території. Внесок у справедливу трансформацію:

- Цифрова інклюзія. Створення можливостей для участі регіонів та громад у цифровій економіці
- Навички для нової економіки. Програми для розвитку базових та передових цифрових компетенцій серед молоді, працівників, службовців
- Цифрова модернізація МСП. Підтримка малих і середніх підприємств у переході до цифрових бізнес-моделей
- Регіональний розвиток. Можливість створення Центрів цифрових інновацій (European Digital Innovation Hubs) у регіонах, що проходять структурну трансформацію
- Електронне урядування. Розвиток е-сервісів для громад, що дозволяє забезпечити рівний доступ до послуг у сільських або депресивних районах

Перспективи для України. Україна не є офіційним учасником програми Digital Europe, але має кілька каналів стратегічної взаємодії та можливостей. У 2022–2023 роках Україна подала запит на приєднання до Digital Europe як асоційована країна. Ведеться переговорний процес, синхронізований із Угодою про асоціацію та імплементацією цифрового компоненту Спільного економічного простору з ЄС. У 2023 році Україна підписала Угоду про участь у програмі Digital Europe на рівні політичної домовленості, але ще не має повного доступу до всіх інструментів.

Практичні можливості вже зараз:

- Участь українських організацій у консорціумах у межах грантів DIGITAL, де координатором є організація з країни-члена ЄС.
- Створення партнерств для Центрів цифрових інновацій, які можуть згодом стати національними або регіональними точками трансформації.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- Використання DIGITAL як платформи для переходу до зеленої та цифрової економіки, особливо у вугільних та деіндустріалізованих регіонах.

EU Cities Facility. Фінансування для міст для розробки інвестиційних концепцій у сфері сталого енергетичного переходу. Запущена: у 2020 році Європейською Комісією в межах програми Horizon 2020, пізніше продовжена у Horizon Europe (2021–2027). Мета: надання прямої підтримки малим і середнім містам та муніципалітетам для розробки інвестиційних концепцій (Investment Concepts, ICs) для сталого енергетичного переходу.

Типи підтримки: грант 60 000 євро без необхідності співфінансування, консультації, шаблони, методичні рекомендації, обмін досвідом у мережах муніципалітетів.

Цільові напрями інвестиційних концепцій: енергоефективність, відновлювана енергетика, модернізація тепломереж, енергетичні кооперативи, проекти енергетичного менеджменту.

Перспективи для України. Україна не має прямого доступу до EUCF, однак:

- У 2023 році Україна офіційно заявила про зацікавленість приєднатись до EUCF через асоційовану участь у Horizon Europe.
- Кілька українських муніципалітетів (зокрема Львів, Житомир, Кам'янець-Подільський) вже адаптували підхід EUCF при підготовці інвестиційних проектів у рамках GIZ, Covenant of Mayors, USAID.
- Українські експерти беруть участь у навчаннях і консультаціях через ICLEI, Energy Cities, Fedarene.

Перспективні напрями:

- Енергетичні плани для вугільних громад.
- Підготовка до інвестування. EUCF забезпечує технічну підготовку заявок до інших програм (InvestEU, LIFE, JTM, Green Deal)
- Партнерство через консорціуми. Можлива участь громад у заявках EUCF через партнерські подачі із містами ЄС (наприклад, Польща, Литва, Румунія)

Interreg Europe 2021–2027. Міжрегіональна співпраця для інноваційної, сталої та інтегрованої Європи. Тип програми: частина політики згуртованості ЄС у рамках Європейської територіальної співпраці (Interreg). Головна мета - покращення політик регіонального розвитку, зокрема щодо: інновацій, цифровізації, сталої енергетики, ресурсоефективності, смартспеціалізації, зеленої економіки. Територія дії: усі 27 країн-членів ЄС + Норвегія, Швейцарія, Балкани, асоційовані країни (включно з Україною)

Механізми підтримки:

- Грантове фінансування проектів міжрегіонального обміну політиками (напр., між областями Польщі, Франції та України).
- Policy Learning Platform (PLP) – онлайн-платформа для поширення знань, кейсів, інструментів управління.
- Capacity building – навчання, тематичні візити, індивідуальні консультації для органів влади.

Перспективи для України. Україна офіційно бере участь у Interreg Europe з 2022 року як асоційована країна в межах програми Interreg NEXT та окремої угоди з ЄС. У 2022–2024 рр. українські регіони (зокрема Львівська, Івано-Франківська, Дніпропетровська області, міста Луцьк, Житомир) вже приєдналися до партнерств у проектах Interreg Europe. Громади, ОВА, агенції регіонального розвитку беруть участь у Policy Learning Platform, подають заявки на відкриті конкурси.

Перспективи використання для справедливої трансформації:

- Вугільні регіони – Донецька, Дніпропетровська, Львівська області можуть адаптувати європейський досвід індустріальної реконверсії
- Покращення місцевих політик. Розробка або оновлення планів регіонального розвитку, стратегій МСП, зеленої трансформації, інструментів інвестицій
- Міжрегіональні пілоти. Запуск спільних ініціатив з партнерами з ЄС у сфері зеленої промисловості, цифровізації, освіти, циркулярної економіки
- Професійна підготовка. Підвищення фаховості команд у громадах, які готують і впроваджують трансформаційні програми

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Програма LIFE – це фінансовий інструмент Європейського Союзу для реалізації заходів із захисту довкілля та боротьби зі змінами клімату, який діє з 1992 року. Програма містить чотири підпрограми: охорона природи та біорізноманіття; циркулярна економіка та якість життя; запобігання змінам клімату та адаптація до них; перехід до альтернативних джерел енергії. Управління програмою здійснює Європейське агентство з питань клімату, інфраструктури та навколишнього середовища (European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency – CINEA), яке відіграє ключову роль у підтримці Європейського зеленого курсу. 24 червня 2022 року Україна уклала угоду з ЄС про приєднання до цієї програми. Програма LIFE підтримує гранти на конкурсній основі.

Перспективи для України

- Інституційна інтеграція: У 2024–2025 роках триває підготовка до повноцінної участі в кількох програмах ЄС, зокрема в рамках майбутньої угоди про асоціацію до LIFE або її наступника після 2027.
- Пілотні проекти вугільних громад: LIFE може фінансувати відновлення шахтних ландшафтів, рекультивацію, розвиток біоенергетики, очистку ґрунтів, екологізацію МСП тощо.
- Підвищення спроможності місцевих акторів: Програма пропонує фінансування для будівництва інституційної та аналітичної бази, що важливо для стратегій справедливої трансформації.
- Інтеграція з Ukraine Facility: Очікується, що механізми LIFE будуть враховані як співфінансуюча рамка для проектів із "зеленого кошика" Плану відновлення України.

SIGMA — підтримка реформи держуправління (EU-OECD). Спільна ініціатива ЄС та OECD для реформування публічної адміністрації за Принципами державного управління (policy-making, координація, HRM, бюджет/ПФУ, публічні закупівлі, зовнішній аудит, сервіс-делівері). В Україні SIGMA веде регулярну аналітику/оцінювання та надає адресну технічну допомогу урядовим інституціям. Формати роботи SIGMA: моніторингові звіти/оцінки проти Принципів (baseline/monitoring), з індикаторами та балами за кожним принципом; адресні рекомендації і дорожні карти змін (work programmes); тематичні дослідження/керівництва і регіональні семінари для peer-learning. Як приклад: моніторинговий звіт для України (грудень 2023р.)

«Ukraine2EU – Фонд підтримки інтеграції України до ЄС». Новий фінансовий інструмент Європейської Комісії для допомоги Україні в інтеграції до внутрішнього ринку ЄС Оголошений: у червні 2024 року Єврокомісією як фінансово-технічна рамка для підтримки імплементації acquis ЄС в Україні. Очікуваний старт повноцінної реалізації: з 2025 року. Передбачається як частина або супровідна структура до Ukraine Facility, але зі специфічним фокусом на інституційну, законодавчу, адміністративну та ринкову інтеграцію. Координація: Генеральний директорат ЄС з питань розширення (DG NEAR), спільно з іншими структурами (DG GROW, DG CLIMA, DG ENER).

Структура підтримки. Фонд Ukraine2EU передбачає гнучку, тематичну і багаторівневу підтримку, зокрема:

- Інституційна інтеграція. Адаптація нормативно-правової бази до acquis (прав ЄС)
- Технічна допомога. Консультації, обміни, twinning для міністерств, агенцій, ОВА
- Підтримка бізнесу. Адаптація МСП до ринкових вимог ЄС, доступ до програм SMP, Horizon, LIFE
- Секторальна інтеграція. Поглиблення інтеграції у сфері енергетики, довкілля, клімату, цифровізації

Східне Партнерство (Eastern Partnership, EaP) — це ініціатива Європейського Союзу, започаткована у 2009 році, яка має на меті поглибити політичні, економічні та секторальні зв'язки між ЄС та шістьма країнами-партнерами: Україною, Молдовою, Грузією, Азербайджаном, Вірменією та Білоруссю (з обмеженим статусом). Ініціатива функціонує як політична платформа та інструмент реалізації програм підтримки в різних сферах.

Хоча Східне Партнерство не є спеціалізованим інструментом справедливої трансформації, воно опосередковано підтримує ключові компоненти цього процесу через окремі тематичні програми:

1. EU4Environment (2021–2027)

- розвиток ресурсоефективного та чистого виробництва в МСП;
- впровадження стратегічної екологічної оцінки (CEO) та оцінки впливу на довкілля (ОВД);
- розробку індикаторів зеленого зростання;

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- підтримку сталого лісового господарства та торгівлі деревиною.

2. *EU4ClimateResilience (2024–2027)*

- підтримку зеленої реконструкції України;
- покращення кліматичної політики та систем моніторингу викидів;
- реалізацію демонстраційних проєктів з адаптації до змін клімату;
- розвиток ринку зелених облігацій.

3. *EU4Energy (2021–2027)*

- інтеграцію енергетичного ринку України з ЄС;
- покращення енергоефективності;
- розвиток відновлюваних джерел енергії.

4. *EU4ResilientRegions (2019–2025)*

- відновлення інфраструктури в постраждалих регіонах;
- покращення доступу до соціальних та адміністративних послуг;
- підтримку внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

5. *EU4Business*. Підтримка малим та середнім підприємствам через:

- фінансування;
- технічну допомогу;
- інноваційні ваучери для впровадження кліматичних технологій.

6. *Програма підтримки євроінтеграції (2025–2027)*

- посилення спроможності українських інституцій у веденні переговорів про вступ до ЄС;
- підвищення обізнаності громадськості щодо процесу євроінтеграції.

7. *SUN4Ukraine (2025–2027)*

- розробці планів досягнення кліматичної нейтральності;
- обміні досвідом з містами ЄС;
- впровадженні інноваційних рішень для сталого розвитку.

74

Додаток 1.6

Інституційна архітектура регіональної політики Європейського Союзу

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РІВЕНЬ

Європейська Комісія (DG REGIO, DG EMPL, DG ENER,
DG CLIMA, DG GROW, DG ENV)

Європейський парламент ————— Рада ЄС
(законодавча та бюджетна функція)

Консультативні органи:
Комітет регіонів (CoR)
Європейський економічний і соціальний комітет (EESC)

↓
Регуляторна рамка та фінансування

НАЦІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ

Уряди держав-членів

Партнерські угоди з Європейською Комісією
Національні та регіональні програми
Територіальні плани справедливого переходу (TJTP)

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Керуючі органи програм (Managing Authorities)

↓
Програмування та управління
інвестиціями

РЕГІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ

Регіональні органи влади

Регіональні стратегії розвитку
Підтримка інновацій, кластерів та МСП
Координація територіальних програм

↓
Реалізація політики

МІСЦЕВИЙ РІВЕНЬ

Міста, громади, мікрорегіони

Підготовка та реалізація проєктів
Інтегровані територіальні інвестиції (ITI)
Місцевий розвиток за участю громад (CLLD)
Залучення громадян і бізнесу

↓
Реалізація проєктів

ФІНАНСОВІ ІНСТИТУЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЇ

Європейський інвестиційний банк (EIB)
Європейський інвестиційний фонд (EIF)
Європейський банк реконструкції та розвитку (EBRD)

Інструменти:

InvestEU
Just Transition Mechanism
blending-фінансування

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Додатки до розділу 2

Додаток 2.1

Нормативно-правова рамка регіонального розвитку в Україні

Базові закони, що визначають державну регіональну політику

Державна регіональна політика.

Закон України «Про засади державної регіональної політики» (2015) визначає принципи регіонального розвитку, інструменти програмування та ролі рівнів влади. Закон закріплює необхідність:

- розроблення Державної стратегії регіонального розвитку та регіональних стратегій;
- підходу багаторівневого врядування;
- спрямування державних інвестицій на стратегічні цілі;
- координації між ЦОВВ і місцевим самоврядуванням

Просторове планування.

- Закон «Про регулювання містобудівної діяльності» (2011) ввів комплексні плани просторового розвитку територій громад (КППРТГ), які поєднують використання територій, інженерну та критичну інфраструктуру. КППРТГ забезпечують зв'язок стратегічних цілей із конкретними просторовими рішеннями. Для вугільних територій це критично, адже саме просторові рішення відкривають можливості перепрофілювання, зонування та інвестиційні майданчики.
- Закон «Про Національну інфраструктуру геопросторових даних» (2020) встановлює єдині стандарти геоданих, необхідні для інтеграції КППРТГ, регіональних схем і реєстрів даних (зокрема DREAM).

Відновлення та довкілля.

Закон «Про особливості регулювання відносин у сфері відновлення» (2023) визначає реєстр пошкодженого/знищеного майна, механізми пріоритизації проектів і стандарти даних. Це прямо впливає на доступ до держфінансування, бо вводить вимоги прозорості, відстежуваності та обґрунтування рішень. Пов'язано з процедурами оцінки впливу на довкілля (ОВД) та стратегічної екологічної оцінки (СЕО), що застосовуються до планів і проектів.

Фінансово-бюджетна рамка місцевого рівня.

Бюджетний кодекс України визначає доходи/видатки місцевих бюджетів, міжбюджетні трансферти, правила капітальних видатків, місцеві та державні запозичення, державні гарантії (ст. 17) — базу для формування та співфінансування портфелів проектів. Податкове законодавство (ключові норми Податкового кодексу) визначає податкову спроможність територій і впливає на власну частку та боргову стійкість громад.

Міжмуніципальне співробітництво.

Закон України «Про співробітництво територіальних громад» устанавлює форми ММС (спільні проекти, спільні підприємства/установи, делегування завдань, утворення спільних органів), що є функціональним аналогом інтегрованих територіальних підходів (CLLD/ITI) у практиках ЄС. Хоча ММС поступово розвивається, цей закон поки використовується несистемно як інструмент регіональної політики

Перелічені закони разом утворюють «каркас»: стратегічні документи і просторові рішення (ДСРР/стратегії/КППРТГ), дані й процедури відновлення (реєстри, ОВД/СЕО), а також бюджетно-боргові правила й інструменти ММС, без яких неможливо зібрати та профінансувати портфель інвестицій на рівні громад і регіонів.

Постанови КМУ та урядові акти

Наводяться підзаконні акти, що деталізують застосування законів: класифікації територій, порядки відбору/реалізації проектів, регламенти координації та даних.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Ключовим документом є Постанова КМУ від 19 листопада 2025 р. №1493 «Про визначення переліку функціональних типів територій та вимог до показників для віднесення територій до різних функціональних типів». Вона запровадила офіційну державну типологію територій, зокрема категорію «території справедливої трансформації», до яких віднесено вугільні громади. Постанова визначає критерії (податкоспроможність, демографічні тренди, екологічні навантаження, інфраструктурні обмеження, масштаби ушкоджень) і використовується для планування, фінансування та моніторингу інтервенцій [офіційно підтверджено].

До важливих підзаконних актів також належать:

- Порядок розроблення та виконання регіональних стратегій та планів реалізації (КМУ) — визначає ролі, структуру документів і цикл оновлення;
- Порядок підготовки та відбору інвестиційних програм і проєктів регіонального розвитку — механізми Державного фонду регіонального розвитку;
- Порядок функціонування екосистеми DREAM — правила внесення даних про проєкти, просторової прив'язки, звітності та моніторингу;
- Підзаконні акти у сфері просторового планування — структури та зміст КППРТГ, вимоги до геоданих і їх сумісності;
- Процедури ОВД і CEO — порядок погодження проєктів і планів з урахуванням вимог довкілля;
- Акти з відновлення — порядок ведення реєстрів пошкодженого/знищеного майна та пріоритизації проєктів відновлення.

Окремі фінансові процедури врегульовано урядовими актами:

- Порядок здійснення місцевих та державних запозичень (постанова КМУ) — умови доступу громад до бюджетних кредитів;
- Порядок надання державних гарантій / підзаконні рішення до Бюджетного кодексу — рамка залучення кредитів під держгарантії для проєктів регіонального розвитку.

Проєкти нормативних актів, що можуть змінити систему

Наводяться офіційно оприлюднені ініціативи та законопроєкти, які перебувають у процесі ухвалення і здатні суттєво вплинути на правила регіональної політики:

- [проєкт Закону України «Про засади відновлення України»](#). У 2024 році Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури представило проєкт Закону України «Про засади відновлення України» як рамковий документ для врегулювання підходів до повоєнного відновлення, інвестицій та управління проєктами із використанням системи DREAM. Документ декларує намір забезпечити прозорість, ефективність і підзвітність процесу відновлення та пропонує формування нової архітектури управління державними інвестиціями.

Водночас проєкт закону потребує істотного доопрацювання, оскільки в нинішній редакції він частково дублює положення чинного Закону України «Про засади державної регіональної політики», має нечітку термінологію та недостатньо окреслені механізми фінансового забезпечення, координації між рівнями влади та інтеграції зі стратегічним і просторовим плануванням. Станом на 2025 рік документ залишається законодавчою ініціативою і не є частиною діючої нормативно-правової бази, проте його подальший розвиток може суттєво вплинути на архітектуру державної регіональної політики.

- «Про стимулювання розвитку регіонів» (нова редакція). Чинний закон 2005 року № 2850-IV втратив чинність (з 27.07.2022). У попередні роки існували ініціативи нової редакції (зокрема № 2023а у 2015 р.), однак на сьогодні актуальної ухваленної нової редакції немає.
- Оновлення процедур планування регіонального розвитку. Базовий Порядок затверджено постановою КМУ № 816 від 04.08.2023; у 2025 р. уряд заявляє про подальшу стандартизацію вимог до даних і моніторингу.
- Цифрова інтеграція даних/DREAM. Уряд формує політику поетапної інтеграції даних відновлення з використанням екосистеми DREAM та суміжних реєстрів; це підтверджений напрям, але спеціальних «проєктів постанов КМУ про повну інтеграцію всіх реєстрів у DREAM» наразі публічно не оприлюднено.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Додаток 2.2

Державні стратегічні документи регіонального розвитку

Стратегічні документи визначають пріоритети розвитку країни та спрямовують державні інвестиції. У цьому контексті ключовим документом є.

[Державна стратегія регіонального розвитку до 2027 року](#) (ДСРР-2027) (5.08 2020). ДСРР-2027 визначає три стратегічні цілі:

1. Підвищення конкурентоспроможності регіонів
2. Розвиток людського потенціалу
3. Підвищення рівня інтеграції регіонів у національний економічний простір

Ці цілі формують рамку для програмування інвестицій на регіональному та місцевому рівнях та частково відповідають логіці Політики згуртованості ЄС.

Однією з ключових інновацій ДСРР стало запровадження нових підходів до державної регіональної політики, зокрема перехід до територіально спрямованої моделі розвитку, що ґрунтується на стимулюванні використання власного потенціалу регіонів і громад. Стратегія підкреслює необхідність підтримки окремих територій, які характеризуються структурними, соціально-економічними або просторовими обмеженнями, а також високим культурним, екологічним чи рекреаційним потенціалом.

У межах цього підходу ДСРР визначила типи територій, що потребують особливої уваги з боку держави та застосування спеціальних механізмів підтримки. Серед них:

- *монофункціональні міста* — населені пункти, розвиток яких історично прив'язаний до однієї виробничої функції (вугільна промисловість, видобуток рудної та нерудної сировини, хімічне виробництво, нафтопереробка). Внаслідок занепаду профільних галузей такі міста стикаються з депопуляцією, зростанням безробіття, деградацією соціальної інфраструктури та погіршенням стану довкілля. Ця категорія безпосередньо охоплює значну частину вугільних громад, що є важливими для аналізу у наступних підрозділах;

- *прикордонні території у несприятливих умовах* — громади, розташовані біля кордонів із державами, співпраця з якими пов'язана з підвищеними вимогами безпеки, обмеженням руху людей і товарів та підвищеними логістичними бар'єрами. Ці фактори стримують розвиток місцевої економіки та зменшують інвестиційну привабливість;

- *території з особливими природними та екологічними умовами*, де обмеження земельного та природокористування вимагають спеціальних політик підтримки, спрямованих на поєднання збереження природного середовища з розвитком місцевої економіки;

- *території з високим історико-культурним потенціалом*, для яких необхідне цільове планування розвитку, орієнтоване на культурну спадщину, туризм та креативні індустрії;

- *території з низькою щільністю населення або демографічною депресією*, що потребують спеціальних програм підтримки зайнятості, мобільності та підвищення доступності базових послуг.

Запровадження цих типів територій стало важливим кроком до адаптації української державної регіональної політики до європейської логіки place-based. Хоча ДСРР не створює спеціальних правових режимів для кожної категорії та не забезпечує їх стабільним фінансуванням, вона вперше окреслила спектр територій зі структурними викликами, що потребують індивідуалізованих політик розвитку. Для вугільних громад це означає визнання їхніх проблем на концептуальному рівні, але водночас демонструє відсутність чітких механізмів підтримки, які в ЄС забезпечує Політика згуртованості.

План реалізації ДСРР охоплює весь період 2021–2027 років та оформлюється як послідовність урядових документів, що оновлюються на проміжні цикли (перша редакція — на 2021–2023 роки, оновлена — на 2024–2027 роки). Така побудова частково відображає європейську логіку багаторічного програмування й наближає українську модель до структури оперативних програм у політиці згуртованості.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

[План заходів на 2021–2023 роки](#) був сформований у відносно стабільних умовах, до повномасштабного вторгнення, і відображав переважно “класичний” порядок денний регіонального розвитку: зменшення міжрегіональних диспропорцій, розвиток інфраструктури, підтримка підприємництва, посилення людського капіталу. Для цілей цього дослідження важливо, що саме перший План започаткував більш системний зв'язок між ДСРР, регіональними стратегіями та інвестиційними рішеннями, тобто створив перший каркас програмної логіки, близької до європейської. Водночас у ньому ще не було повноцінно відображено специфіку територій зі структурними викликами (зокрема вугільних громад): вони радше “розчинялися” у загальних пріоритетах, ніж ставали окремими об'єктами політики.

[Державна стратегія регіонального розвитку до 2027 року](#) (13.08.2024). Оновлена у 2024 році Державна стратегія регіонального розвитку (ДСРР) значно посилила територіальну орієнтацію української регіональної політики, інтегрувавши в неї порядок денний відновлення, безпеки та євроінтеграції. Уряд прямо позиціонує оновлену ДСРР як крок до зближення з Політикою згуртованості ЄС, підкреслюючи необхідність розвитку людського потенціалу, повернення населення в регіони, підвищення стійкості критичної інфраструктури, а також посилення ролі місцевого самоврядування та принципів багаторівневого врядування.

Для цілей цього дослідження важливо, що оновлена Стратегія уточнює типологію територій, які потребують особливої уваги держави — зокрема монофункціональні міста, прикордонні території, громади з екологічними обмеженнями або демографічною депресією. Значна частина вугільних громад належить саме до цих категорій, що формально визнає їх особливий статус на концептуальному рівні. В питанні визначення типів територій виникла суттєва розбіжність, яка і до сьогодні викликає полеміку в експертному середовищі і може призвести до неефективності використання інструментів їхньої державної підтримки та стимулювання.

Однак розбіжності в підходах до типологізації територій були частково зняті [Постановою від 19 листопада 2025 р. № 1493 «Про визначення переліку функціональних типів територій та вимог до показників для віднесення територій до різних функціональних типів»](#), яка запровадила єдині функціональні типи територій та вимоги до показників їх віднесення. Це створює спільну «мову» для державної, регіональної та місцевої політики, зокрема щодо вугільних громад, і дає підстави переглянути карти пріоритетів, портфелі проєктів і критерії доступу до фінансування відповідно до нової класифікації.

У межах цієї класифікації вугільні громади прямо відносяться до «територій справедливої трансформації». Це забезпечує спільну термінологію для державного, регіонального та місцевого рівнів і дозволяє прив'язувати пріоритети, портфелі проєктів та критерії доступу до фінансування до офіційного типу території, а не лише до галузевої історії населеного пункту

[План заходів із впровадження оновленої ДСРР на 2025–2027 роки](#) (12.09.2025) формувався вже в умовах повномасштабної війни, відновлення та прискореної євроінтеграції. У цьому документі посилено акценти на відбудові, стійкості, інтеграції з європейськими інструментами підтримки, включно з тими, що орієнтовані на зелений перехід та модернізацію інфраструктури. Для цього дослідження цей план важливий тим, що він демонструє потенціал переформатування регіональної політики в напрямі більшої сумісності з Політикою згуртованості ЄС: зростає роль програмності, пріоритетності, зв'язку з секторальними реформами. Разом з тим, навіть у цій оновленій версії відсутній спеціалізований інструмент для вугільних територій, немає чітко сформованих “українських аналогів” територіальних планів справедливого переходу. Це ще раз підкреслює розрив між концептуальним визнанням структурних проблем (через типологію територій у ДСРР) та фактичною відсутністю цільових механізмів підтримки вугільних громад.

У такому вигляді обидва плани реалізації ДСРР у цьому дослідженні виступають як індикатори еволюції української регіональної політики: від перших кроків програмного підходу до спроб інтегрувати порядок денний відновлення та євроінтеграції. Водночас вони демонструють, що без спеціалізованих інструментів та правового статусу територій зі структурними викликами (у тому числі вугільних громад) потенціал цієї програмної рамки залишається реалізованим лише частково.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Додаток 2.3

Секторальні стратегії, що впливають на регіональний розвиток

Окрім ДСРР, на територіальний розвиток суттєво впливає низка секторальних стратегій державного рівня, які визначають рамки економічної, екологічної, енергетичної політики. Ці документи задають пріоритети у ключових сферах, проте їх інтеграція з державною регіональною політикою залишається частковою, що створює фрагментованість політик.

[Стратегія розвитку малого та середнього підприємництва \(МСП\)](#). Стратегія розвитку малого та середнього підприємництва (МСП) до 2027 року — це державний план, який включає операційний план заходів на 2024–2027 роки, зосереджений на зеленому переході, цифровій трансформації, інноваційному розвитку та інклюзивності бізнесу. Ця стратегія покликана створити сприятливі умови для МСП, щоб стимулювати конкурентоспроможність та сталий розвиток. Водночас стратегія розроблена переважно у секторальній логіці і лише частково враховує територіальні специфіки, що знижує її потенціал як інструменту place-based політики.

[Національна економічна стратегія на період до 2030 року](#) (03.03.2021) окреслює довгострокову рамку розвитку економіки України до 2030 року. У контексті територіального розвитку вона формує напрями промислової та інноваційної політики, людського капіталу, інфраструктури та енергетики. Проте НЕС майже не містить територіальної сегментації, а отже її вплив на регіональний розвиток проявляється опосередковано — через галузеві програми, а не через інтегровану регіональну політику.

[На думку експертів](#) МБО «Екологія-Право-Людина» цей документ має низку недоліків. Зокрема одним з орієнтирів в економічній політиці визначено декарбонізацію економіки (підвищення енергоефективності, розвиток відновлюваних джерел енергії, розвиток циркулярної економіки та синхронізація із ініціативою «Європейський зелений курс»). Цей пункт не враховує комплексність проблеми підтримання доброго стану навколишнього природного середовища та інші його складові, такі як біорізноманіття, водні ресурси, атмосферне повітря, ґрунти.

[Енергетична стратегія України на період до 2050 року](#) (21.04.2023). Планувалось, що ця стратегія має відобразити цілі Європейського зеленого курсу та базуватися на принципах комплексного підходу до формування та реалізації політики у сфері енергетики і створення умов для сталого розвитку економіки України. Стратегія враховує міжнародні зобов'язання України щодо енергоефективності та використання ВДЕ, зменшення викидів парникових газів тощо.

Для вугільних регіонів її значення є принциповим, оскільки саме вона задає темпи скорочення вугільної галузі, розвиток ВДЕ та нових технологій, що мають безпосередній вплив на зайнятість, промислову базу та інфраструктуру. Водночас стратегія фокусується на галузевих аспектах і не містить інструментів для пом'якшення територіальних наслідків енергетичного переходу. Варто зазначити, що повний текст Енергетичної стратегії України до 2050 року наразі не оприлюднений у відкритому доступі.

[Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року та операційний план реалізації у 2022–2024 роках](#) (20.10.2021) містить 12 стратегічних цілей та 28 заходів на 2022–2024 роки. Ця стратегія визначає підходи до охорони довкілля, управління ресурсами, зменшення забруднень та адаптації до змін клімату. Вона має суттєвий територіальний вимір, особливо для промислових і вугільних територій, де накопичені екологічні ризики вимагають цільових рішень. Проте інтеграція екологічних цілей у регіональне планування залишається обмеженою, а природоохоронні заходи часто не пов'язані з економічними та соціальними пріоритетами територій.

Додаток 2.4

Ukraine Facility та Ukraine Plan як каталізатор інституційних та територіальних реформ

[Програма EU Ukraine Facility](#) (2024–2027) та відповідний Ukraine Plan стали ключовими інструментами, які визначають напрям реформ в Україні впродовж перехідного періоду до вступу в ЄС. Уперше фінансування ЄС для України прив'язане не до окремих проєктів, а до виконання структурних реформ і досягнення результатів, що наближає модель планування до логіки регламентів ЄС.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Для регіональної політики це має кілька важливих наслідків. По-перше, Ukraine Plan передбачає зміцнення системи публічного інвестиційного менеджменту, включно зі створенням єдиної цифрової екосистеми DREAM та оновленням правил планування і відбору інвестицій. По-друге, документ містить прямі вимоги щодо наближення регіональної політики до *acquis* ЄС, включно з програмністю, координацією між рівнями влади, моніторингом і звітністю. По-третє, у Плані визначено реформи у сферах зеленої трансформації, декарбонізації, енергетики, підтримки МСП, цифрової інфраструктури та відновлення – усі ці сфери мають територіальний вимір і безпосередньо стосуються вугільних і промислових громад.

Ukraine Facility також створює передумови для інтеграції регіональної політики України з майбутніми інструментами ЄС у рамках Політики згуртованості. Навіть без спеціального компоненту для вугільних територій, документ формує регуляторний та інституційний *baseline*, який згодом стане основою для українських аналогів TJTP та інших інтегрованих територіальних інструментів.

У цілому Ukraine Facility виступає каталізатором реформ, що мають змінити архітектуру державної регіональної політики та забезпечити її сумісність з європейськими нормами. Це робить його одним з ключових наднаціональних документів для розуміння поточного етапу розвитку територіальної політики України.

Додаток 2.5

Просторова політика: критичний недобудований елемент

Всупереч європейській практиці, в Україні відсутня повноцінна *Національна стратегія просторового розвитку* (Spatial Development Strategy), яка є ключовим документом для інтеграції економічної, соціальної та екологічної політики у просторовому вимірі. Це суттєво ускладнює запровадження *place-based* підходів та узгодження просторових і стратегічних рішень.

Комплексний план просторового розвитку території громади (КППРТГ) – це новий базовий інструмент просторової політики, запроваджений у межах оновленого містобудівного законодавства. Він охоплює усю територію громади, поєднує функції містобудівної документації та документації із землеустрою, інтегрується з Єдиною державною електронною системою у сфері будівництва (ЄДЕССБ) і задає цілісну модель використання територій, інженерної та соціальної інфраструктури.

Для регіональної політики загалом КППРТГ є ключовою передумовою переходу до *place-based* підходу: він дає змогу пов'язати стратегічні пріоритети розвитку з просторовими рішеннями, визначити функціональні зони, обмеження, потенційні майданчики для інвестицій, розвитку МСП, рекреації тощо. Для вугільних громад цей інструмент має особливе значення, оскільки дозволяє планувати перепрофілювання шахтних і промислових територій, рекультивацію порушених земель, розміщення нових виробничих, логістичних чи рекреаційних функцій.

Формально КППРТГ є обов'язковим для всіх громад, однак стан його розроблення є нерівномірним: частина громад просунулася завдяки донорській підтримці, тоді як інші зіштовхнулися з браком фінансування, фахових кадрів та якісних просторових даних. У підсумку потенціал КППРТГ як інструменту трансформації, зокрема для вугільних територій, використано лише частково, а його інтеграція з регіональною політикою та державними програмами відновлення залишається незавершеною. Практична цінність КППРТГ для вугільних громад полягає у фіксації майданчиків перепрофілювання (індустріальні, логістичні, рекреаційні), рішень із рекультивації та підведення інженерної інфраструктури. Саме такі просторові рішення стають «замками» до фінансових інструментів, оскільки зменшують регуляторні ризики й пришвидшують підготовку проєктної документації

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Додаток 2.6

Інтегровані територіальні інструменти

Інтегровані територіальні підходи є ключовим елементом Політики згуртованості ЄС, оскільки дозволяють планувати розвиток для конкретних територій, а не лише для галузей. Для України це особливо важливо у контексті вугільних громад та інших територій зі структурними викликами.

Сьогодні українська система має лише окремі передумови для ІТІ/CLLD, але вони не оформлені як повноцінні інструменти державної політики.

Існуючі елементи:

- міжмуніципальне співробітництво (спільні проєкти кількох громад);
- мікрорегіональні стратегії та пілоти інтегрованого планування (здебільшого за підтримки донорів);
- поодинокі приклади узгодження стратегічного, просторового й інфраструктурного планування.

Чого бракує:

- правового визначення ІТІ та CLLD у законодавстві та підзаконних актах;
- окремих фінансових інструментів/«кошиків» під інтегровані територіальні інвестиції (аналогів фондів ЄС);
- затверджених методичних вимог до інтегрованих територіальних стратегій і планів з чіткими індикаторами.

У країнах ЄС саме ІТІ й CLLD є базою для підтримки постіндустріальних, вугільних, прикордонних та депресивних територій. Для України ці підходи стануть критично важливими після вступу до ЄС: вони можуть стати архітектурною основою «українських ТЖТР» для вугільних громад. Поки ж відсутність інституціоналізованих інтегрованих інструментів залишається одним із головних розривів між українською регіональною політикою та європейською логікою згуртованості.

Додаток 2.7

Справедлива трансформація в українській нормативній системі

Політика справедливої трансформації в Україні перебуває на етапі формування та поступового інституційного оформлення. У 2025 році з'явилися два важливі елементи:

- державна програма справедливої трансформації вугільних регіонів (Програма СТ),
- офіційне закріплення типу «території справедливої трансформації» у державній класифікації територій (Постанова №1493).

[Державна цільова програма справедливої трансформації вугільних регіонів України до 2030 року](#)

Це перша в Україні офіційно затверджена державна програма, спрямована спеціально на підтримку вугільних регіонів у процесі економічного, соціального та екологічного переходу. Програма охоплює період до 2030 року та визначає:

- цілі: економічна диверсифікація, створення нових робочих місць, сталий розвиток територій, подолання наслідків закриття шахт;
- напрями підтримки: розвиток малого та середнього бізнесу, перепрофілювання промислових майданчиків, відновлення довкілля, модернізація інфраструктури, програми зайнятості та перекваліфікації;
- механізми реалізації: міжвідомча координація, фінансування в рамках державних програм та асоційованих міжнародних інструментів, підготовка територіальних планів переходу;
- цільовий фокус: Донецька, Луганська, Дніпропетровська, Львівська та Волинська області (вугільні громади).

Програма офіційно закріплює політику справедливої трансформації як інституціоналізований державний інструмент, що забезпечує правову рамку для майбутніх проєктів і доступу до ресурсів.

[Постанова №1493 «Про визначення переліку функціональних типів територій та вимог до показників для віднесення територій до різних функціональних типів»](#)

Постанова дає визначення переліку функціональних типів територій та вимог до показників для віднесення територій до різних функціональних типів» і є важливим елементом формування нової

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

типології територій у системі державної регіональної політики. Документ вводить офіційний перелік функціональних типів територій, що використовується для планування державних інтервенцій, розподілу фінансових ресурсів та моніторингу регіонального розвитку.

У контексті справедливої трансформації особливе значення має те, що постанова вперше закріплює категорію «території справедливої трансформації», до яких віднесено громади, економіка яких значною мірою залежить від вугільної промисловості або інших секторів, що перебувають у процесі структурного скорочення. Визначення таких територій здійснюється на основі системи соціально-економічних, демографічних, інфраструктурних та екологічних показників.

Таким чином, постанова створює формальну статистичну та планувальну основу для ідентифікації територій трансформації у державній політиці. Це є важливим кроком для інтеграції підходів справедливої трансформації у систему стратегічного планування регіонального розвитку. Водночас документ має обмежений вплив на практичну реалізацію політики справедливої трансформації.

Разом державна програма справедливої трансформації вугільних регіонів та постанова «Про визначення переліку функціональних типів територій» формують основу майбутньої системи, однак політика все ще не має цілісної нормативної, фінансової та управлінської архітектури. Її поточний стан характеризується такими рисами:

1. Певне інституційне просування, але відсутність завершеної системи

- Програма СТ створює рамку дій для підтримки вугільних регіонів.
- Постанова №1493 уперше офіційно визначила «території справедливої трансформації» як один із функціональних типів територій, що є важливим кроком до їхнього правового визнання.
- Водночас відсутній базовий закон, який би визначав цілі, принципи та інструменти справедливої трансформації — аналогів Регламенту ЄС про Just Transition Fund або Territorial Just Transition Plans.

2. Часткова інтеграція в систему державної регіональної політики

- Постанова №1493 формально інтегрує вугільні громади в систему територіальної типології та може стати основою для пріоритетизації підтримки.
- Однак ні Закон «Про засади державної регіональної політики», ні ДСРР-2024 не містять спеціального режиму або окремої політики для вугільних територій.
- Програма СТ функціонує паралельно стратегічній системі (ДСРР, регіональні стратегії, КППРТГ) і поки не інтегрована в єдину логіку програмування чи відбору інвестицій.

3. Обмеженість фінансової та програмної рамки

- Програма СТ має визначений, але обмежений бюджет і не є багаторічним фондом на зразок JTF.
- В Україні відсутні інструменти, подібні до Territorial Just Transition Plans, які в ЄС є ядром фінансування трансформації і пов'язують інвестиції з територіальними планами переходу.

4. Відсутність інтегрованих територіальних планів і системи багаторівневого управління

- Національно стандартизованого формату територіальних планів справедливої трансформації (аналогів EU TJTP) поки не запроваджено. Водночас з'являються перші приклади затверджених документів на регіональному рівні — зокрема Плани дій справедливої трансформації Шептицького та Волинського мікрорегіонів.
- Немає визначених механізмів координації між урядом, регіонами та громадами; взаємодія здебільшого проєктна або фрагментарна.

5. Наслідки для вугільних громад

- Вугільні громади здобули формальне визнання в державній типології територій та отримали державну програму, що створює платформу для подальших інструментів підтримки.
- Однак відсутність закону, повноцінної фінансової рамки, інтегрованих планів та механізмів реалізації означає, що політика справедливої трансформації залишається незавершеною, фрагментарною та недостатньо керованою.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Додаток 2.8

Інші рамкові ініціативи та концепції регіонального розвитку (неформалізовані документи)

План трансформації України (2021), представлений Президентом України у США. План містив понад 80 інвестиційних проєктів загальною вартістю \$277 млрд, об'єднаних у вісім напрямів: «аграрний», «інфраструктурний» та «цифровий» хаби, «Безпековий форпост», а також блоки «Технологічний розвиток», «Енергетична безпека», «Людський капітал» та «Зелена трансформація». Попри амбітність, документ мав переважно декларативний характер і поєднував різномірні плани міністерств і державних компаній, не будучи системною стратегією. Більшість запланованих проєктів передбачали залучення зовнішнього фінансування (228 із 277 млрд дол.), що робило їх реалізацію залежною від міжнародної підтримки та не інтегрованою в національну систему стратегічного та просторового планування.

У 2022 році на Конференції в Лугано було презентовано **План Відновлення України**, який позиціонувався як «український план Маршалла» та оцінював потреби у відновленні на рівні понад \$750 млрд. Документ включав 15 національних програм та понад 850 проєктів, зокрема у сферах довкілля, енергетики, регіонального розвитку та інфраструктури. Водночас відсутність чіткої архітектури мети, завдань, принципів, механізмів взаємодії та критеріїв пріоритетності призвела до появи кількох взаємно неузгоджених варіантів Плану. Документ не був повноцінно інтегрований у державну політику відновлення, регіонального розвитку та енергетичного переходу, а питання справедливої трансформації залишилось поза його структурною логікою.

Обидві ініціативи важливі для розуміння контексту цього дослідження: вони продемонстрували дефіцит інституційної цілісності та відсутність єдиного стратегічного підходу до трансформації територій, а також те, що амбітні плани без системи управління, фінансування та територіальної прив'язки не здатні замінити собою державну регіональну політику та політику справедливої трансформації.

84

Додаток 2.9

Державні інституції та їхні ролі у реалізації регіональної політики та справедливої трансформації

Державні інституції та їхні ролі

Кабінет Міністрів України є центральним органом виконавчої влади, який формує і реалізує державну політику у сфері регіонального розвитку. У межах цієї функції уряд затверджує ключові стратегічні документи, зокрема Державну стратегію регіонального розвитку та плани заходів з її реалізації, державні цільові програми, а також нормативно-правові акти, що визначають механізми фінансування та інституційної координації територіального розвитку.

Уряд визначає пріоритети державної регіональної політики, встановлює правила розподілу фінансових ресурсів (зокрема через Державний фонд регіонального розвитку, субвенції та державні програми) та забезпечує координацію діяльності центральних органів виконавчої влади у сфері територіального розвитку.

У контексті структурних територіальних змін Кабінет Міністрів формує рамку державних рішень щодо модернізації економіки, відновлення інфраструктури та трансформації окремих секторів, зокрема вугільної промисловості. Через урядові програми та постанови визначаються основні напрями державної підтримки територій до 2030 року.

Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України є ключовим органом виконавчої влади, відповідальним за формування та реалізацію державної регіональної політики.

До основних функцій міністерства належать:

- розроблення та координація Державної стратегії регіонального розвитку;
- формування політики територіального та просторового планування;
- управління інструментами державної підтримки регіонального розвитку;
- взаємодія з органами місцевого самоврядування та регіональними адміністраціями;
- координація використання міжнародної допомоги у сфері територіального розвитку.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Міністерство також відповідає за впровадження інструментів планування, таких як комплексні плани просторового розвитку територій громад, та забезпечує інтеграцію стратегічного, просторового та інвестиційного планування.

У контексті справедливої трансформації міністерство виконує роль інституційного координатора територіального підходу, забезпечуючи взаємодію між центральними органами влади, регіонами та громадами у процесі підготовки та реалізації програм розвитку.

[Міністерство економіки України](#) формує державну політику у сферах економічного розвитку, публічних інвестицій, ринку праці та підтримки малого і середнього підприємництва.

У системі регіональної політики міністерство відіграє важливу роль у:

- формуванні політики публічних інвестицій;
- розвитку інструментів підтримки підприємництва та економічної диверсифікації територій;
- координації економічних реформ, пов'язаних з євроінтеграцією.

Міністерство також виступає одним із координаторів впровадження механізму Ukraine Facility, що передбачає посилення вимог до програмності державних інвестицій, прозорості фінансування та системи моніторингу результатів.

Через політику розвитку підприємництва, інвестиційні стимули та інструменти підтримки ринку праці Міністерство економіки впливає на економічну складову структурних територіальних змін, зокрема на диверсифікацію економіки в регіонах із залежністю від вугільної промисловості..

[Міністерство енергетики України](#) формує державну політику у сфері енергетики, включаючи розвиток енергетичних ринків, енергетичну безпеку, декарбонізацію та модернізацію енергетичної інфраструктури.

У контексті структурних змін територій міністерство:

- визначає стратегію трансформації вугільної галузі;
- формує політику поступового скорочення використання вугілля;
- розробляє сценарії використання та перепрофілювання промислових майданчиків;
- координує розвиток нових енергетичних технологій, зокрема відновлюваної енергетики.

Рішення міністерства безпосередньо впливають на економічні перспективи територій, де історично сформувалася залежність від вугільної промисловості.

[Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України](#) відповідає за формування та реалізацію державної екологічної політики, включаючи питання кліматичної політики, охорони природних ресурсів та екологічної безпеки.

До ключових інструментів міністерства належать:

- процедури стратегічної екологічної оцінки (СЕО);
- процедури оцінки впливу на довкілля (ОВД);
- екологічний моніторинг та контроль;
- політика рекультивзації порушених територій.

У процесах територіальної трансформації міністерство відповідає за екологічну безпечність переходу, зокрема у питаннях ліквідації або консервації шахт, рекультивации земель та відновлення природного середовища..

[Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження](#) відповідає за реалізацію державної політики у сфері енергоефективності, розвитку відновлюваної енергетики та скорочення викидів парникових газів.

Агентство розробляє та впроваджує інструменти підтримки:

- модернізації будівель та систем теплопостачання;
- розвитку відновлюваних джерел енергії;
- впровадження енергосервісних механізмів.

На територіальному рівні діяльність агентства сприяє впровадженню енергоефективних рішень у муніципальному секторі, що є важливим елементом модернізації інфраструктури та зниження енергетичних витрат громад..

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України виконує функції замовника та координатора реалізації інфраструктурних проєктів, пов'язаних із відновленням та модернізацією транспортної, інженерної та соціальної інфраструктури.

До ключових напрямів діяльності агентства належать:

- відновлення пошкоджених об'єктів інфраструктури;
- реалізація державних інвестиційних програм;
- управління великими інфраструктурними проєктами;
- координація використання міжнародної фінансової допомоги.

У контексті територіальної трансформації агентство відіграє важливу роль у модернізації критичної інфраструктури та соціальних об'єктів на територіях, що переживають структурні економічні зміни

Мінфін, Міністерство закордонних справ України та парламентські комітети.

Міністерство фінансів України відповідає за формування бюджетної політики держави, управління державним боргом та координацію використання міжнародних фінансових ресурсів. У системі регіонального розвитку Мінфін визначає параметри бюджетного фінансування програм розвитку територій, а також правила використання державних гарантій та міжнародних кредитів.

Міністерство закордонних справ України відіграє важливу роль у координації міжнародного співробітництва та залученні зовнішньої фінансової підтримки для програм відновлення і розвитку.

Парламентські комітети Верховної Ради України забезпечують нормативне регулювання, законодавче забезпечення та парламентський контроль у сфері регіональної політики, державних інвестицій і трансформації економіки.

Додаток 2.10 86

Недержавні інституції та мережі в системі реалізації політики регіонального розвитку і справедливої трансформації

Національні інституції та мережі:

Асоціація органів місцевого самоврядування "Асоціація вугільних громад України" (АВГУ) була зареєстрована 9.11.2023 р. Засновниками АВГУ виступили голови вугільних громад України, а саме: Першотравенської, Зеленодольської (Дніпропетровська область); Ладжинської (Вінницька область); Бурштинської (Івано-Франківська область); Белзької, Шептицької, Сокальської (Львівська область); Литовезької, Поромівської (Волинська область).

Місія АВГУ полягає у сприянні сталому розвитку вугільних регіонів, покращенні умов життя місцевих мешканців та забезпеченні їхнього добробуту опираючись на принципи справедливої трансформації.

Оцінюючи ефективність АВГУ в процесі справедливої трансформації можна відзначити наступне:

Сильні сторони:

- Інституційна легітимність: об'єднання 24 громад надає АВГУ вагомий голос у процесах трансформації.
- Фінансова підтримка: залучення значного обсягу грантового фінансування свідчить про довіру донорів та ефективність у реалізації проєктів.
- Освітні ініціативи: проведення тренінгів та програм підвищення кваліфікації сприяє адаптації населення до нових економічних умов.

Виклики:

- Обмеженість ресурсів: як неприбуткова організація, АВГУ може стикатися з обмеженнями у фінансуванні та кадровому забезпеченні.
- Необхідність широкої координації: для досягнення максимального ефекту потрібна тісна співпраця з іншими органами влади та організаціями.

Центр екологічних ініціатив "Екодія" бере активну участь у формуванні кліматичної та енергетичної політики України, просуває питання декарбонізації економіки та проводить аналітичні дослідження щодо трансформації вугільних регіонів.

«Всеукраїнська агенція інвестицій та сталого розвитку» зосереджується на розвитку інвестиційних механізмів для енергетичної трансформації, зокрема через створення цифрових інструментів для

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

презентації інвестиційних проєктів. Одним із таких інструментів стала веб-платформа [UAMAP](#), яка містить базу інвестиційних проєктів у сфері відновлюваної енергетики та енергоефективності.

[Центр антикризових досліджень](#) здійснює аналітичну підтримку процесів трансформації промислових регіонів, проводить дослідження економічних і соціальних наслідків структурних змін та організовує публічні дискусійні платформи.

Ці організації беруть участь у підготовці аналітичних досліджень, розробці рекомендацій для державної політики, а також у проведенні професійних дискусій та конференцій. Зокрема, регулярно проводяться форуми та експертні заходи, присвячені питанням справедливої трансформації та відновлення економіки в умовах війни, які об'єднують представників громад, державних органів влади, міжнародних партнерів та експертного середовища

Міжнародні партнери

Міжнародні партнери відіграють важливу роль у підтримці регіонального розвитку та справедливої трансформації в Україні, насамперед через фінансування реформ, підготовку стратегічних і інвестиційних документів, розвиток інституційної спроможності громад та реалізацію пілотних проєктів. Їхня участь є особливо важливою в умовах, коли національна система підтримки територій зі структурними викликами ще перебуває на етапі становлення, а значна частина інструментів трансформації формується під впливом євроінтеграційних і відновлювальних процесів.

Європейський Союз виступає ключовим зовнішнім партнером України у сфері регіонального розвитку, відновлення та модернізації системи публічних інвестицій. Його роль полягає не лише у фінансовій підтримці, а й у запровадженні нових стандартів програмування, моніторингу, прозорості та територіального планування.

У практичному вимірі підтримка Європейського Союзу для України проявляється у кількох напрямках:

- підтримка реформи системи публічних інвестицій, зокрема через впровадження підходів програмності, результативності та цифрового моніторингу;
- фінансування відновлення та модернізації інфраструктури в межах інструментів зовнішньої підтримки та механізму Ukraine Facility;
- підтримка енергетичних реформ, включаючи розвиток енергетичних ринків, енергоефективності, декарбонізації та інтеграції України до європейського енергетичного простору;
- підтримка екологічної політики, зокрема у сферах зеленої економіки, управління природними ресурсами, адаптації до кліматичних змін та екологічної модернізації;
- підтримка підготовки стратегічних і програмних документів, які наближають українську систему регіональної політики до логіки політики згуртованості Європейського Союзу.

Для вугільних громад значення Європейського Союзу полягає насамперед у тому, що саме європейські підходи формують орієнтир для майбутнього запровадження більш цілісної системи підтримки територій справедливої трансформації.

Німецьке агентство міжнародного співробітництва GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) є одним із найбільш активних партнерів України у сферах місцевого розвитку, енергетичної стійкості та зміцнення спроможності громад. Його діяльність має прикладний характер і часто зосереджується на підготовці та супроводі конкретних проєктних рішень на місцевому рівні.

Основні напрями участі GIZ в Україні включають:

- підтримку реформи децентралізації та розвитку спроможності органів місцевого самоврядування;
- допомогу громадам у підготовці стратегічних, інвестиційних і технічних документів, необхідних для реалізації проєктів розвитку;
- реалізацію проєктів, спрямованих на підвищення енергетичної стійкості громад, модернізацію муніципальної та соціальної інфраструктури;
- підтримку місцевого економічного розвитку, зокрема у територіях, які потребують економічної диверсифікації;
- впровадження пілотних рішень у сферах енергоефективності, енергоменеджменту, модернізації будівель та об'єктів комунальної інфраструктури.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

У контексті справедливої трансформації роль GIZ полягає в тому, що організація працює не лише на рівні політики, а й на рівні конкретних громад, допомагаючи їм перейти від загальних пріоритетів до підготовки реальних інвестиційних проєктів.

Програма розвитку ООН (ПРООН) є одним із провідних міжнародних партнерів у сфері місцевого розвитку, відновлення громад та зміцнення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування. На відміну від фінансових інституцій, ПРООН зосереджується передусім на організаційному, інституційному та соціальному вимірах розвитку територій.

Основні напрями діяльності ПРООН в Україні охоплюють:

- підтримку місцевого економічного розвитку та розробки стратегій розвитку громад;
- розвиток механізмів участі громадян у плануванні та реалізації місцевої політики;
- підтримку громад у відновленні соціальної та комунальної інфраструктури, необхідної для забезпечення базових послуг;
- підготовку стратегічних і програмних документів на місцевому рівні;
- розвиток проєктної спроможності громад, включаючи підготовку заявок, інвестиційних концепцій та взаємодію з міжнародними донорами.

У контексті справедливої трансформації ПРООН є важливим партнером насамперед там, де трансформація території пов'язана не лише з інфраструктурою чи економікою, а й із потребою у посиленні місцевих інституцій, участі мешканців та відновленні довіри до процесів змін.

Світовий банк забезпечує фінансову та експертну підтримку реформ державного управління, інфраструктурного відновлення та модернізації системи публічних інвестицій. Його роль в Україні пов'язана передусім із великими програмами фінансування, реформуванням державних систем управління та підтримкою інституційних змін, необхідних для реалізації масштабних інвестицій.

88

Основні напрями підтримки включають:

- фінансування програм відновлення та модернізації інфраструктури;
- підтримку реформ у сфері управління державними фінансами та публічними інвестиціями;
- розвиток системи планування, відбору та моніторингу інвестиційних проєктів;
- аналітичну підтримку реформ, пов'язаних із економічною трансформацією регіонів;
- сприяння впровадженню сучасних стандартів управління інвестиційними проєктами, включаючи цифрові системи обліку, контролю та звітності.

Для територій зі структурними викликами, зокрема вугільних громад, значення Світового банку полягає в тому, що його підтримка допомагає створювати інституційні та фінансові умови для реалізації великих проєктів модернізації, які не можуть бути профінансовані лише за рахунок місцевих або навіть державних ресурсів.

Додаток 2.11

Операційна логіка та ключові етапи реалізації регіональної політики

Етап 1. Рамка політики

- **Управлінське рішення.** Узгодити державні документи (Державна стратегія регіонального розвитку та плани її реалізації, секторальні стратегії) з вимогами Ukraine Facility/Ukraine Plan: програмність, вимірювані показники, прозорість даних.
- **Обов'язкові документи/інструменти.** Держстратегія і план реалізації; короткі методичні вимоги до показників і даних; календар оновлень.
- **Показники якості.** Документи чинні та оприлюднені; наявні мінімальні вимоги до показників і відкритих даних; узгодженість із Ukraine Facility/Ukraine Plan.
- **Типові проблеми.** Розірвана координація між центральними органами; вимоги Ukraine Facility частково враховані.
- **Ролі (хто за що відповідає).** Держава — формує правила; обласний рівень — адаптує; громади — надають дані і пропозиції; профільні агентства — підтримка і методики.

Етап 2. Регіоналізація рішень

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- **Управлінське рішення.** Перекласти державну рамку на територіальний рівень: регіональні стратегії й плани, комплексні плани просторового розвитку територій громад (КППРТГ), мікрорегіональні підходи, міжмуніципальне співробітництво.
- **Обов'язкові документи/інструменти.** Чинна регіональна стратегія та план; затверджені КППРТГ; карта мікрорегіонів і міжмуніципальних сервісів; опис геоданих.
- **Показники якості.** Покриття КППРТГ; актуальні картографічні шари; зв'язок проєктів зі схемами просторового розвитку; інтеграція з DREAM.
- **Типові проблеми.** Нерівномірний прогрес КППРТГ; різний рівень аналітики/GIS; відсутність врегульованих інтегрованих інструментів на кшталт ITI/CLLD.
- **Ролі.** Область — координує; громади — готують та оновлюють просторові рішення; держава — затверджує методику; аналітичні центри — технічна допомога.

Етап 3. Відбір і фінансування портфелів проєктів

- **Управлінське рішення.** Формувати і відбирати портфелі з урахуванням просторових рішень та рівня готовності, під джерела фінансування (ДФРР, державні програми, міжнародні фінансові організації, гранти).
- **Обов'язкові документи/інструменти.** Регіональний портфель; єдині критерії допустимості/готовності; паспорти проєктів із кошторисами; підтвердження узгодження з КППРТГ; план залучення фінансування.
- **Показники якості.** Частка проєктів із рівнем готовності не нижче 2; відповідність просторовим рішенням; наявні джерела співфінансування.
- **Типові проблеми.** Немає єдиних критеріїв; слабкий зв'язок «просторова логіка ↔ фінансування»..
- **Ролі.** Область — формує портфель і організує відбір; громади — готують проєкти; держава/донори — визначають програми та умови; незалежні експерти — оцінювання.

Етап 4. Виконання

- **Управлінське рішення.** Забезпечити якісну підготовку і реалізацію контрактів. **Обов'язкові документи/інструменти.** Затверджене технічне завдання; календар-графік; рішення щодо процедур оцінки впливу на довкілля (ОВД) та стратегічної екологічної оцінки (СЕО); договір із підрядником; план управління ризиками й змінами.
- **Показники якості.** Виконання в строк і в бюджет; дотримання стандартів якості й безпеки; частка закупівель без порушень.
- **Типові проблеми.** Різний формат технічних завдань; нерівний рівень проєктного менеджменту; дефіцит інженерних підрядників.
- **Ролі.** Замовник (громада/область) — відповідає за реалізацію; профільні агентства — технічний супровід; підрядник — будівельно-інженерні роботи; нагляд — технічний і громадський.

Етап 5. Моніторинг і корекція

- **Управлінське рішення.** Постійно відстежувати виконання, оновлювати дані та переформатовувати портфель за результатами.
- **Обов'язкові документи/інструменти.** Реєстрація всіх проєктів у DREAM; мінімальний набір показників; квартальні звіти; процедура перегляду портфеля.
- **Показники якості.** Повнота і актуальність даних; досягнення цілей за показниками; піврічні «перезапуски» портфеля за результатами.
- **Типові проблеми.** Неповне внесення проєктів у DREAM; нерегулярні оновлення; слабкі показники..
- **Ролі.** Громади/замовники — дані та звіти; область — агрегує і переглядає портфель; держава/донори — моніторинг програм; громадськість — публічний контроль.

Підсумовуючи вище наведене, можна стверджувати, що у практиці реалізації регіональної політики наразі спостерігається таке:

- **На державному рівні:** вимоги програмності, вимірюваних показників та прозорості даних частково інтегровані в документи планування; міжвідомча координація має фрагментарний характер

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- *На регіональному рівні:* регіональні стратегії та плани реалізації оновлюються нерівномірно; комплексні плани просторового розвитку територій громад охоплюють території з різною глибиною опрацювання та різним рівнем геоаналітичної спроможності
- *На місцевому рівні:* відбір проєктів і формування портфелів часто здійснюються без єдиного набору критеріїв підготовленості; зв'язок між просторовими рішеннями та фінансуванням фіксується не в усіх випадках
- *На етапі виконання:* формат технічних завдань та підходи до управління проєктами відрізняються між замовниками; існує залежність від зовнішніх підрядників у будівельно-інженерних роботах
- *На етапі моніторингу:* внесення проєктів до екосистеми DREAM є неповним; набір показників та періодичність оновлення даних різняться між регіонами і громадами

Додаток 2.12

Класифікація джерел фінансування регіонального розвитку в Україні

Класифікація наявних фінансових програм і інструментів за джерелами їх фінансування дозволяє відобразити як політичну відповідальність за їх реалізацію, так і можливості практичного залучення на місцевому та регіональному рівнях. Така класифікація є не лише зручною для аналізу, а й корисною для практичної підготовки фінансових стратегій, подання проєктів і формування партнерств.

Програми фінансування регіонального розвитку в Україні, зокрема у сфері справедливої трансформації згруповано за 3-ма категоріями:

- Програми з державним фінансуванням — фінансуються виключно з державного бюджету України, реалізуються під керівництвом центральних органів влади і відображають внутрішню політичну волю держави до підтримки справедливої трансформації.
- Програми зі змішаним фінансуванням — поєднують ресурси державного бюджету України та міжнародної технічної чи фінансової допомоги. Такі програми є результатом міжнародного партнерства і відповідають логіці співфінансування стратегічних процесів.
- Програми з міжнародним фінансуванням — ініційовані та фінансуються міжнародними структурами (Європейський Союз, міжнародні фінансові організації, донори), в яких Україна виступає учасником або реципієнтом. Ці програми мають потенціал доповнення і посилення внутрішніх зусиль у сфері трансформації.

Переваги такого підходу:

▪ Простота та зрозумілість	Класифікація базується на реальних джерелах фінансування й архітектурі управління, що полегшує аналітику, подання заявок і формування фінансових та інституційних політик.
▪ Політична та бюджетна релевантність	Дає змогу розмежувати фінансову відповідальність і участь держави та міжнародних партнерів, забезпечуючи прозорість.
▪ Інструмент для стратегій громад і регіонів	Дозволяє чітко бачити, на які ресурси можна розраховувати безпосередньо, а які потребують зовнішнього залучення або співфінансування.
▪ Логіка міжсекторального управління	Забезпечує поєднання джерел (бюджет, міжнародні фонди, гранти) у єдиній моделі підтримки справедливої трансформації, що особливо актуально в умовах обмежених ресурсів.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Співфінансується
Європейським Союзом

Додаток 2.13

Державний бюджет України на 2025 рік.

Державний бюджет України на 2025 рік.

Державний бюджет України сам по собі є фінансовим документом, що містить і програми з державним фінансуванням, і програми зі змішаним фінансуванням. Параметри держбюджету на 2025 рік та перелік кредитів (позик), що залучаються державою до спеціального фонду держбюджету від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій

Параметри 2025 року (Закон України про Держбюджет): доходи — 2,832 трлн грн (загальний фонд — 2,358 трлн грн), видатки — 3,392 трлн грн, дефіцит — 1,593 трлн грн, борг — понад 7 трлн грн (~96% ВВП), прогноз зростання ВВП — +5%.

Спеціальний фонд фінансує інвестиційні, капітальні та цільові програми за рахунок міжнародної допомоги, запозичень, екоподатку, рентних платежів. Основні напрями: інвестпроекти МФО — 178 млрд грн; ДФРР — 1 млрд грн; «Питна вода України» — 900 млн грн; аграрні програми — 1,2 млрд грн; енергоефективність — через Фонд декарбонізації; субвенції для ОТГ — до 0,9 млрд грн; муніципальні гарантії та субкредити МФО.

Видатки загального фонду: оборона і безпека — 1,7 трлн грн (50%), освіта — 186 млрд грн, охорона здоров'я — 180 млрд грн, соцзахист — 470 млрд грн, економічна діяльність — 140 млрд грн (транспорт — 45, енергетика — 9, підприємництво — 3,5, цифровізація — 4,3, регіональна політика — 6).

Покриття дефіциту: зовнішні позики (ЄС, Світовий банк, ЄІБ, ЄБРР, KfW), внутрішній ринок ОВДП — понад 500 млрд грн, гарантовані кредити (USAID, JICA), реструктуризація боргу.

Особливості 2025 року: воєнний стан, актуалізація програм під План відновлення та The Ukraine Facility, паралельне адміністрування кількох пакетів зовнішнього фінансування.

91

Державний бюджет України

(програми з державним та змішаним фінансуванням справедливої трансформації)

Загальні параметри бюджету (Закон України про Державний бюджет на 2025 рік:

- Обсяг доходів: 2,832 трлн грн (у тому числі загальний фонд — 2,358 трлн грн).
- Обсяг видатків: 3,392 трлн грн.
- Граничний обсяг дефіциту: 1,593 трлн грн (покривається за рахунок внутрішніх і зовнішніх запозичень).
- Обсяг державного боргу (на кінець року): прогноз — понад 7 трлн грн або ~96% ВВП.
- Прогноз зростання ВВП: +5% у 2025 році (реальний показник).

Фінансування через спеціальний фонд державного бюджету (капітальні та цільові програми):

Спеціальний фонд бюджету виконує функцію фінансування інвестиційних, капітальних, транзитних та позичкових програм. Він формується, зокрема, за рахунок: коштів міжнародної допомоги; надходжень від запозичень (державні гарантії); окремих податків (екологічний податок, рентні платежі); цільових надходжень від донорів.

Основні напрями цільового фінансування (через спеціальний фонд) у 2025 році:

- Інвестиційні проекти за рахунок кредитів МФО: 178 млрд грн [офіційно підтверджено, ст. 4 Закону].
- Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР): 1 млрд грн (загальний фонд).
- Програма «Питна вода України»: понад 900 млн грн.
- Підтримка аграріїв (через державні програми Мінагрополітики): 1,2 млрд грн.
- Фінансування енергоефективності та відновлюваної енергетики: через Фонд декарбонізації (частково – спецфонд).
- Субвенції на формування інфраструктури ОТГ: орієнтовно 0,5–0,9 млрд грн.
- Муніципальні гарантії та субкредити від МФО: реалізація проектів з ЄІБ, ЄБРР, KfW, World Bank.

Видатки загального фонду (фінансування секторів):

- Оборона і безпека: понад 1,7 трлн грн (50% видатків).

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- Освіта: ~186 млрд грн.
- Охорона здоров'я: ~180 млрд грн.
- Соціальний захист: ~470 млрд грн.
- Економічна діяльність (усі види підтримки розвитку): ~140 млрд грн, з них:
 - транспорт — 45 млрд грн (включно з Укравтодором);
 - енергетика — 9 млрд грн;
 - розвиток підприємництва — 3,5 млрд грн;
 - цифровізація — 4,3 млрд грн;
 - регіональна політика — ~6 млрд грн.

Запозичення та державні гарантії (джерела покриття дефіциту):

- Зовнішні позики:
 - макрофінансова допомога ЄС (MFA);
 - кредити Світового банку (DAF, PEACE in Ukraine);
 - цільові проекти ЄІБ, ЄБРР, KfW.
- Внутрішній ринок ОВДП: понад 500 млрд грн.
- Гарантовані кредити міжнародними партнерами (через USAID, JICA тощо).
- Інструменти управління боргом: реструктуризація/продовження, облігації військових облігацій.

Особливості бюджетного процесу 2025 року:

- Продовження дії воєнного стану (специфічний режим секвестру/перерозподілу);
- Актуалізація програм з урахуванням Плану відновлення та Угоди про фінансування The Ukraine Facility (бюджетна підтримка з боку ЄС);
- Паралельне адміністрування кількох пакетів зовнішнього фінансування (EU, WB, IMF, bilateral donors).

92

Перелік кредитів (позик), що залучаються державою до спеціального фонду Державного бюджету України на 2025 рік від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій

Назва кредитора та інвестиційного проекту, за рахунок кредиту (позики)	Найменування згідно з програмною класифікацією видатків та кредитування державного бюджету	Обсяг залучення кредиту (тис. грн)
Міжнародний банк реконструкції та розвитку		
Проект розвитку міської інфраструктури - 2	Впровадження та координація заходів проекту розвитку міської інфраструктури та програми розвитку муніципальної інфраструктури України	26 361,8
	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на відновлення об'єктів критичної інфраструктури в рамках спільного з Міжнародним банком реконструкції та розвитку проекту "Проект розвитку міської інфраструктури - 2"	127 350,0
Європейський інвестиційний банк		
Проект "Програма підтримки професійно-технічної освіти в Україні"	Створення Центрів професійної досконалості	1 109 184,0
Проект "Надзвичайна кредитна програма для відновлення України"	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів в рамках Надзвичайної кредитної програми для відновлення України	1 551 152,5

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Проект "Програма розвитку муніципальної інфраструктури України"	Програма розвитку муніципальної інфраструктури	9 411 128,6
	Впровадження та координація заходів проекту розвитку міської інфраструктури та програми розвитку муніципальної інфраструктури України	12 926,6
Проект "Програма з відновлення України"	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів в рамках Програми з відновлення України	5 000 000,0
Проект "Програма відновлення України III"	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію проектів в рамках Програми відновлення України III	1 000 000,0
Проект "Енергоефективність громадських будівель в Україні"	Енергоефективність громадських будівель в Україні	1 596 407,0
Кредитна установа для відбудови		
Проект "Енергоефективність у громадах"	Енергоефективність громадських будівель в Україні	865 097,9
Уряд Республіки Польща		
Проект з розбудови прикордонної дорожньої інфраструктури та облаштування пунктів пропуску українсько-польського кордону	Реалізація проекту з розбудови прикордонної дорожньої інфраструктури та облаштування пунктів пропуску	946 946,7
Всього		21 646 555,10

93

Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР).

У 2025 році Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР) відновив фінансування проектів. За кошти державного бюджету передбачено 1 млрд грн на підтримку громад, ухвалено перелік 48 проектів, які будуть профінансовані в поточному році, та завершено відбір за участі профільних міністерств. Перелік проектів і розподіл коштів публікуються в офіційних джерелах Міністерства розвитку громад та територій.

Уряд затвердив фінансування 48 інвестиційних проектів у 16 регіонах України на загальну суму 1 млрд грн за кошти Державного фонду регіонального розвитку у 2025 році.

Розподіл за галузями:

- цивільний захист – 17 проектів на 391 млн грн;
- охорона здоров'я – 10 проектів на 207,6 млн грн;
- публічні послуги – 2 проекти на 64,5 млн грн;
- муніципальна інфраструктура (водопостачання та водовідведення) – 3 проекти на 16,2 млн грн;
- освіта – 16 проектів (6 дошкільних, 10 шкільних) на 320,7 млн грн.

Розподіл за регіонами (макрорегіонами):

- фронтові регіони – 15 проектів (≈ 495,9 млн грн);
- центральні регіони – 12 проектів (≈ 276,6 млн грн);
- західні регіони – 21 проект (≈ 227,5 млн грн).

За даними DREAM (система є державною платформою публічних інвестицій), список проектів з кодами, ініціаторами та бюджетами доступний у [модулі аналітики DREAM](#)

Державна цільова програма справедливої трансформації до 2030 року

- *Призначення та сфера застосування.* Багаторічні рамки під конкретні державні цілі (енергоефективність, охорона довкілля, відновлення інфраструктури, підтримка зайнятості тощо) з виділеними бюджетними асигнуваннями.
- *Доступ.* Визначається паспортами програм: перелік допустимих заходів, показники результативності, порядок подання, співфінансування, вимоги до підготовки проектів.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- **Координаційний аспект:** паспорти державних програм визначають показники та звітність, що мають бути зіставні з індикаторами інших інструментів фінансування, включно з наднаціональними рамками.
- **Застосування для громад, які переживають структурні зміни.** Надає формалізований «вхід» до державної підтримки структурних змін; ефективність зростає за наявності інтегрованих планів розвитку та портфельного підходу з чіткими індикаторами
- **Обмеження.** Відсутність окремого довгострокового «кошика» фінансування, аналогічного європейським фондам; залежність від щорічного бюджетного циклу та пріоритизації.

Фінансовий план реалізації заходів Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України.

Найменування завдання	Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела	Обсяг, млн. грн
1. Структурна трансформація локальної економіки	реєстрація індустріальних парків у вугільних територіальних громадах	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	4,5
	розроблення проектної документації для розбудови інфраструктури індустріальних парків	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	9,7
			інші джерела	94,6
			Разом	104,3
	розбудова інфраструктури індустріальних парків у вугільних територіальних громадах	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	64
			інші джерела	1 329
			Разом	1 393
	створення робочих місць на території індустріальних парків	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	інші джерела	6 500
			Разом	6 500
	створення інституцій підтримки бізнесу	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	8,7
			інші джерела	37,5
			Разом	46,2
	надання підтримки (фінансової, консультаційної тощо) суб'єктам малого та середнього підприємництва, у тому числі у сфері стартапів, новітніх технологій та інновацій	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	40,6
			інші джерела	103
			Разом	143,6
розроблення комплексних планів просторового розвитку вугільних територіальних громад	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	44,5	
		інші джерела	176,5	
		Разом	221	
розроблення планів використання у виробництві породи шахтних відвалів та шахтних вод	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	інші джерела	232,3	

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Найменування завдання	Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела	Обсяг, млн. грн
		Разом		
Разом за завданням 1				8645,1
2. Пом'якшення соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств, розвиток людського капіталу	розроблення проектної документації для будівництва об'єктів соціальної інфраструктури	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет інші джерела	259 130
	Разом			389
	будівництво об'єктів соціальної інфраструктури, необхідних для пом'якшення соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств (співфінансування з місцевих бюджетів не менше 10 відсотків)	Мінрозвитку обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	державний бюджет	2 392,8
			місцевий бюджет	2 484
			інші джерела	800
	Разом			5 676,8
	сприяння соціальній згуртованості та інтеграції жителів вугільних територіальних громад шляхом розвитку інфраструктури навчальних центрів, закладів догляду за дітьми та людьми похилого віку тощо	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	17,9
			інші джерела	60
	Разом			77,9
	підвищення кваліфікації та перекваліфікація працівників вугільних підприємств (та членів їх сімей),	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	13,9
			інші джерела	164,2
	Разом			183,6
	надання послуг сприяння праце-владштуванню та самозайнятості жителів вугільних територіальних громад	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	63,8
			інші джерела	136,3
Разом			200,1	
перепрофілювання та модернізація закладів професійно-технічної освіти	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	20,1	
		інші джерела	107	
Разом			127,1	
Разом за завданням 2				6 654,4
3. Перехід на відновлювальні джерела енергії та підвищення	впровадження енергоефективних заходів у закладах соціальної та комунальної інфраструктури	Мінрозвитку обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	державний бюджет*	1 994
			місцевий бюджет	2 174
			інші джерела	650
		Разом		

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Найменування завдання	Найменування заходу	Головний розпорядник бюджетних коштів	Джерела	Обсяг, млн. грн	
енергоефективності	забезпечення енергетичної стійкості вугільних територіальних громад та регіонів шляхом будівництва сонячних (у тому числі дахових) електростанцій	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	15,1	
			інші джерела	217,1	
		Разом		232,2	
	децентралізація, модернізація, підвищення ефективності, адаптивності та декарбонізації систем теплопостачання з переходом на альтернативні джерела	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	54,5	
			інші джерела	279,1	
		Разом		333,6	
	оновлення рухомого складу громадського транспорту (з урахуванням потреби декарбонізації місцевого транспортного сектору та його інфраструктури)	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	8,6	
			інші джерела	128	
		Разом		136,6	
	Разом за завданням 3				5 220,4
	4. Вирішення екологічних проблем та протидія змінам клімату	адаптація вугільних територіальних громад до зміни клімату шляхом розроблення стратегій адаптації до зміни клімату або включення питань адаптації до зміни клімату до стратегій розвитку вугільних територіальних громад та планів заходів з їх реалізації	обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	інші джерела	10,5
				Разом	10,5
відтворення екосистем та створення відповідних зон рекреацій та відпочинку		обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	місцевий бюджет	233,3	
			інші джерела	140	
		Разом		373,3	
забезпечення збереження, відновлення та збалансоване використання природоохоронних територій		обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	інші джерела	839,5	
			Разом		839,5
будівництво об'єктів поводження з твердими побутовими відходами у вугільних громадах		обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	інші джерела	3 800	
			Разом		3 800
будівництво (реконструкція) систем водопостачання та каналізування в населених пунктах вугільних громад		обласні держадміністрації (військові адміністрації), органи місцевого самоврядування (за згодою)	інші джерела	4600	
			Разом		4600
Разом за завданням 4				9 623,3	
Разом за Програмою				30 443,2	

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

** Фінансування Програми за рахунок коштів державного бюджету здійснюється починаючи з другого бюджетного періоду після припинення або скасування воєнного стану в Україні.*

Програма Відновлення України III (EU4Ukrainian Recovery, у співпраці з ЄІБ)

Фінансова структура програми

1. Європейський інвестиційний банк (ЄІБ).

- У 2023 році ЄІБ схвалив виділення 340 млн євро для реалізації Програми «Відновлення України» в межах проекту Ukraine Recovery Programme (URP).
- Це продовження вже наявної серії фінансових угод, включаючи попередні Програми відновлення (I–III), реалізовані у 2015–2022 роках.
- Середня ставка кредитування — пільгова, з відтермінуванням виплат на період воєнного стану (до 5 років)

2. Гарантії ЄС / NDICI – Global Europe. Позики ЄІБ у межах цієї програми гарантовані Європейським Союзом через Інструмент сусідства, розвитку та міжнародного співробітництва (NDICI – Global Europe), що мінімізує ризики для українських сторін і дозволяє використовувати кошти за зниженими умовами обслуговування боргу.

3. Національне співфінансування з держбюджету України. Згідно з фінансовими угодами між Україною та ЄІБ, обов'язкове співфінансування з держбюджету становить не менше 15% вартості кожного підпроєкту. У 2025 році Мінфін планує виділення коштів на співфінансування в рамках середньострокового бюджетного планування.

4. Участь місцевих бюджетів / муніципалітетів. У межах окремих субпроєктів (відбудова шкіл, лікарень, водоканалів, ТЕЦ тощо) очікується внесок з боку громад, особливо в частині підготовки проєктної документації, інженерного супроводу та компенсації ПДВ. Частка таких витрат може становити до 5–10%.

Напрями фінансування у 2025 році

- **Відновлення муніципальної інфраструктури**
 - Водопостачання, каналізація, тепlopостачання, енергетична інфраструктура в містах і селищах, що зазнали пошкоджень внаслідок війни.
 - Окремий акцент — відбудова ТЕЦ, котельень та мереж централізованого тепlopостачання з енергоефективною модернізацією.
- **Відновлення соціальної інфраструктури**
 - Реконструкція та будівництво дитячих садків, шкіл, медичних установ, будинків культури.
 - Передбачається впровадження принципів енергоефективності, інклюзії та кліматичної стійкості.
- **Підтримка міст і громад через кредити субнаціональним органам влади**
 - Запроваджено можливість прямого кредитування муніципалітетів за згодою Мінфіну.
 - Фінансовий супровід включає технічну допомогу з боку ЄІБ та консультаційних компаній (TAIEX, EIB Advisory Hub).

Технічна допомога

- У рамках програми фінансується передінвестиційна підготовка, технічне проєктування та аудит — за підтримки ЄС і донорських механізмів (ELENA, NIP).
- Створено спеціальні інституційні підрозділи в Мінрегіоні та Укрфінжитлі (державна установа, відповідальна за адміністрування).

Програма вважається однією з ключових у системі післявоєнного фінансування України, що поєднує пільгове кредитування, грантову допомогу та інфраструктурні інвестиції, і потенційно інтегрується в більшу архітектуру механізму Ukraine Facility.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Додаток 2.14

Національні інвестиційні та кредитні інструменти: повна технічна характеристика

Національні інструменти працюють у трьох зв'язках: державні гарантії ↔ державно-приватне партнерство (ДПП) ↔ державні банки/кредитні лінії міжнародних фінансових організацій (МФО). Вибір інструмента залежить від джерела повернення коштів і розподілу ризиків. Якщо є стабільний грошовий потік (тарифи/плата користувачів) — пріоритетно ДПП або кредит банку; якщо погашення опирається на місцевий/державний бюджет — доречні держгарантії та/або пільгові лінії МФО.

Державні гарантії України

- *Призначення та сфера застосування.* Державні гарантії — це зобов'язання держави щодо виконання боргових зобов'язань позичальника перед кредиторами (стаття 17 Бюджетного кодексу України). Використовуються для залучення фінансування під державне забезпечення для інфраструктурних, енергетичних, екологічних, транспортних, інноваційних та інших інвестиційних проєктів.
- *Доступ*
 - щорічно визначається Законом України «Про Державний бюджет»;
 - проєкти включаються до переліку Кабінету Міністрів України;
 - фінансування залучається через міжнародні фінансові організації (Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, KfW, Світовий банк) або комерційні банки;
 - обов'язкові вимоги: техніко-економічне обґрунтування, підтвердження соціально-економічної доцільності, екологічні стандарти, гарантійні угоди.
- *Застосування на регіональному та місцевому рівнях.* Державні гарантії використовуються для модернізації систем тепlopостачання та водopостачання, оновлення муніципального електротранспорту, підвищення енергоефективності громадських будівель, реалізації масштабних інфраструктурних та інвестиційних проєктів у регіонах зі складною структурою економіки.
- *Обмеження*
 - збільшення державного боргового навантаження у разі дефолту позичальника;
 - високі вимоги міжнародних партнерів до інституційної та екологічної відповідності;
 - тривалий цикл підготовки документів та погоджень;
 - конкуренція між секторами за доступ до лімітів державних гарантій.

Державно-приватне партнерство (ДПП)

- *Призначення та сфера застосування.* Державно-приватне партнерство — форма співпраці між органами державної влади або місцевого самоврядування та приватними інвесторами з реалізації суспільно значущих проєктів. Регулюється Законом України «Про державно-приватне партнерство» та спеціальними законами у сферах концесій, енергетики, транспорту.
- *Доступ*
 - підготовка техніко-економічного обґрунтування;
 - аналіз ефективності та розподілу ризиків;
 - рішення уповноваженого органу про доцільність ДПП;
 - укладення довгострокового договору між замовником і приватним партнером;
 - можливість компенсації частини витрат, передання об'єкта чи ділянки в управління.
- *Координаційний аспект:* підготовка та погодження проєктів державно-приватного партнерства здійснюються у взаємозв'язку з бюджетними програмами та, за потреби, з кредитними лініями міжнародних фінансових організацій, аби збалансувати ризики та джерела.
- *Застосування на регіональному рівні.* ДПП використовується для розвитку портової інфраструктури, будівництва та експлуатації об'єктів поводження з відходами, розвитку індустріальних парків, модернізації інфраструктури громадських послуг.
- Обмеження

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- складність підготовки та узгодження проєктів;
- високі вимоги до прозорості процедур;
- обмеження щодо переліку сфер, де ДПП може бути застосоване;
- довготривалі строки реалізації.

Кредитні програми державних банків розвитку

АТ «Укргазбанк»

- *Призначення та сфера застосування.* Банк із розвинутою лінійкою «зелених» фінансових продуктів, який підтримує енергоефективність, відновлювану енергетику та екологічну модернізацію.
- *Доступ.* Пільгові кредити, кредитні лінії Європейського інвестиційного банку та Міжнародної фінансової корпорації, програми компенсації відсотків; обов'язкові вимоги — бізнес-план, фінансова спроможність позичальника та підтвердження екологічних показників.
- *Координаційний аспект:* банківські продукти використовуються у зв'язці з державними програмами компенсації та гарантійними інструментами, що дозволяє узгоджувати графіки залучення коштів і вимоги до забезпечення.
- *Застосування*
 - модернізація громадських і житлових будівель;
 - проєкти з відновлюваної енергетики (фотоелектричні станції, біогазові комплекси);
 - екологічна модернізація виробничих майданчиків.
- *Обмеження.* Необхідність застави; залежність від кредитоспроможності позичальника; тривалі процедури погодження.

АТ «Укрексімбанк»

- *Призначення та сфера застосування.* Банк із мандатом на підтримку експорту, індустріалізації та модернізації виробництва; оператор державних гарантійних та експортно-кредитних інструментів.
- *Доступ.* Середньо- та довгострокові кредити, фінансування імпорту обладнання, експортні гарантії, лінії співфінансування з міжнародними донорами.
- *Координаційний аспект:* банківські продукти використовуються у зв'язці з державними програмами компенсації та гарантійними інструментами, що дозволяє узгоджувати графіки залучення коштів і вимоги до забезпечення.
- *Застосування*
 - закупівля технологічного обладнання;
 - підтримка підприємств індустріальних парків;
 - рефінансування інвестицій приватного сектору;
 - підтримка експорту продукції з високою доданою вартістю.
- *Обмеження.* Потреба у стійкій бізнес-моделі; обмеження за типами діяльності; кредитні ризики та вимоги до застави.

99

Додаток 2.15

Практична матриця вибору фінансового інструменту реалізації інвестиційного проєкту

1. Є стабільний платний попит →спершу ДПП / ESCO

Якщо проєкт передбачає наявність стабільного джерела доходу (тариф, плата за послугу, економія витрат), доцільно використовувати ринкові механізми фінансування:

- *ДПП (державно-приватне партнерство)* – форма співпраці держави або громади з приватним інвестором, за якої приватна сторона інвестує кошти у створення або модернізацію інфраструктури та отримує дохід від її експлуатації (наприклад, концесії, договори управління, оренди з інвестиційними зобов'язаннями).
- *ESCO (Energy Service Company)* – механізм енергосервісу, за яким приватна компанія фінансує заходи з енергоефективності (теплодернізація, модернізація освітлення,

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

енергоменеджмент), а повернення інвестицій відбувається за рахунок досягнутої економії енергоресурсів.

2. Немає платного попиту, але CAPEX великий і об'єкт критичний → держгарантія / МФО

Якщо проєкт не генерує прямого доходу, але є стратегічно важливим (водопостачання, тепло, транспортна чи соціальна інфраструктура), фінансування зазвичай здійснюється через механізми міжнародного фінансування.

- **CAPEX (Capital Expenditure)** – капітальні інвестиції у створення або модернізацію інфраструктури (будівництво, реконструкція, закупівля обладнання).
- **МФО (міжнародні фінансові організації)** – інституції розвитку, що надають довгострокові кредити та технічну допомогу (наприклад, Світовий банк, ЄБРР, ЄІБ).
- **Державні гарантії** – механізм, за яким держава гарантує повернення кредиту, що дозволяє залучати дешевші позики для реалізації великих інфраструктурних проєктів.

3. «Середній» проєкт із швидкою економією енергії або витрат → державні банки / кредитні лінії МФО

Для проєктів середнього масштабу, які забезпечують швидкий економічний ефект (енергоефективність, модернізація комунальної інфраструктури, цифровізація послуг), можливе використання:

- кредитів державних банків розвитку або банків з державною участю;
- кредитних ліній міжнародних фінансових організацій, що реалізуються через національні банки.

Базові вимоги до всіх варіантів фінансування

Незалежно від обраного інструменту, інвестиційний проєкт повинен відповідати низці базових умов: 100

- відповідність *КППРТГ* (комплексному плану просторового розвитку території громади);
- наявність *ТЕО* (техніко-економічного обґрунтування) та кошторисної документації;
- підготовлений *план закупівель* відповідно до правил міжнародних фінансових організацій або Закону України «Про публічні закупівлі»;
- проходження каскаду готовності проєкту, що включає:
 - внесення даних до системи *DREAM* (Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management) – державної цифрової екосистеми управління відновленням;
 - врегульований статус землі та майна;
 - проходження процедур *ОВД* (оцінка впливу на довкілля) або *СЕО* (стратегічна екологічна оцінка) за потреби;
 - наявність співфінансування (зазвичай 10–30%).

Застосування для вугільних громад

Для вугільних громад ці вимоги дозволяють прив'язувати інвестиційні проєкти до Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України до 2030 року та комбінувати різні фінансові інструменти:

- *грант* – для підготовки проєкту або часткового фінансування робіт;
- *пільговий кредит* – для капітальних інвестицій;
- *тариф або бюджетні кошти* – для обслуговування боргу.

Послідовність підготовки інвестиційного проєкту

Практична реалізація інвестиційної ініціативи передбачає таку логіку дій:

- узгодження проєкту зі стратегією розвитку громади та просторовим плануванням;
- врегулювання юридичних передумов (земля, майно, дозволи);
- підтвердження джерела погашення інвестицій;
- вибір фінансового інструменту (ДПП, державна гарантія, кредит державного банку тощо);
- відображення проєкту в системі *DREAM* для забезпечення прозорості та моніторингу реалізації.

Огляд основних програм Європейського Союзу та міжнародних ініціатив, доступних для фінансування проєктів розвитку

У межах політики підтримки України Європейський Союз та міжнародні партнери реалізують низку програм, які можуть використовуватися для фінансування інвестиційних проєктів розвитку територій. Ці інструменти охоплюють грантову підтримку, технічну допомогу, інноваційні програми та інвестиційні механізми. Узагальнену інформацію про основні програми наведено у таблицях цього додатку.

Опис програм прямого доступу

[The Ukraine Facility](#)

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	50 мільярдів євро (2024–2027): – 39 млрд у вигляді макрофінансової підтримки (грантів і позик), – 11 млрд — гарантії для інвестицій і технічної допомоги. [офіційно підтверджено]
Бюджет для України	Весь бюджет програми цілеспрямовано для України. Кошти виділяються відповідно до погодженого ЄС Плану для України (Ukraine Plan). [офіційно підтверджено]
Механізм фінансування	Кошти надаються за результатами оцінки досягнення визначених цілей Плану для України. Виплати — траншами (двічі на рік), із деталізованими умовами реформ. [офіційно підтверджено]
Умови співфінансування	Не обов'язкове, але можливе за проєктами інвестиційного компоненту (особливо з місцевими бюджетами або донорами). [офіційно підтверджено]
Види фінансової допомоги	◆ Макрофінансова допомога (гранти та пільгові позики); ◆ Гарантії для інвесторів; ◆ Бюджетна підтримка; ◆ Технічна допомога (включаючи реформування держуправління, енергетики тощо). [офіційно підтверджено]
Суми по окремих компонентах	▪ Бюджетна підтримка (MFA): 39 млрд євро ▪ Інвестиційні гарантії та технічна допомога: 11 млрд євро ▪ Щорічне середнє фінансування: ≈ 12,5 млрд євро [офіційно підтверджено]
Канали фінансування	Європейська Комісія (DG NEAR, DG ECFIN), спільно з Європейським інвестиційним банком, іншими фінансовими установами, реалізація згідно з Plan for Ukraine. [офіційно підтверджено]
Адміністратор / координатор	Європейська Комісія, Уряд України (Секретаріат КМУ, Мінекономіки, Мінфін), за участі інституцій ЄС (EIB, EBRD). [офіційно підтверджено]
Фінансова стабільність	Законодавчо затверджений пакет на 4 роки (2024–2027), підкріплений політичним рішенням Європейської Ради. Високий рівень гарантованого фінансування. [офіційно підтверджено]
Попередній досвід України	Це нова програма, але базується на досвіді макрофінансової допомоги 2014–2023 років. За перші місяці 2024 року вже надано перший транш у 4,5 млрд євро. [офіційно підтверджено]
Можливе фінансування справедливої трансформації	Пряме: фінансування заходів із регіонального розвитку, модернізації вугільних регіонів, енергетичного переходу, управління людським капіталом, соціальної інклюзії, діджиталізації та прозорості управління. [офіційно підтверджено]

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	95,5 млрд євро на 2021–2027 рр., включно з додатковими коштами з програми NextGenerationEU. Horizon Europe є найбільшою дослідницькою програмою ЄС. [офіційно підтверджено]
Бюджет для України	Українські організації можуть брати участь на рівні з учасниками з країн ЄС. За даними 2021–2023 рр., Україна щорічно залучає ≈ 25–50 млн євро. Частка може зростати через запит націлених проєктів. [аналітична оцінка]
Механізм фінансування	Грантове фінансування за результатами відкритих конкурсів. Українські організації подають заявки у партнерстві з іншими країнами або координують консорціями. [офіційно підтверджено]
Умови співфінансування	Зазвичай відсутні – гранти покривають до 100% витрат. Іноді вимагається власний внесок у формі ресурсів (людських, технічних). [офіційно підтверджено]
Види фінансової допомоги	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Гранти для досліджень та інновацій (RIA) ◆ Гранти для інновацій (IA) ◆ Координаційні проєкти (CSA) ◆ Місії, кластерні ініціативи, демонстраційні проєкти [офіційно підтверджено]
Суми по окремих компонентах	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Середній бюджет одного проєкту: 1–10 млн євро ▪ Частка українських учасників: ≈ 100–500 тис. євро/проєкт ▪ Великі флагманські проєкти — до 50 млн євро [аналітична оцінка]
Канали фінансування	Через Європейську виконавчу агенцію з досліджень (REA) або інші агенції ЄС залежно від конкурсу. Конкурси відкриті через портал Funding & Tenders Opportunities. [офіційно підтверджено]
Адміністратор / координатор	Європейська комісія (DG RTD), виконавчі агентства (REA, EISMEA, CINEA), в Україні — Національний контактний пункт при НАН України, підтримка від Horizon Europe Office. [офіційно підтверджено]
Фінансова стабільність	Програма гарантує фінансування до 2027 року. Бюджет затверджено Європейським парламентом і Радою ЄС. [офіційно підтверджено]
Попередній досвід України	Україна бере участь у програмі з 2014 р. (спочатку як асоційований партнер до Horizon 2020). З 2021 — повноправна асоційована країна Horizon Europe. Успішно реалізовано понад 500 проєктів. [офіційно підтверджено]
Можливе фінансування справедливої трансформації	Пряме — фінансуються дослідження, демонстрації та пілотні рішення у сферах декарбонізації, трансформації вугільних регіонів, сталого транспорту, кліматичної адаптації, інноваційної зайнятості та соціальної інклюзії. [офіційно підтверджено]

102

Інструмент сусідства, розвитку та міжнародного співробітництва – «Глобальна Європа» (NDICI – Global Europe)

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	79,5 млрд євро (2021–2027), з яких: <ul style="list-style-type: none"> ▪ 60,38 млрд – географічні програми (включно зі Східним сусідством) ▪ 6,36 млрд – тематичні програми ▪ 9,53 млрд – резерв швидкого реагування [офіційно підтверджено]
Бюджет для України	Україна є пріоритетною країною в регіоні Східного партнерства. За оцінками, щорічно отримує близько 300–500 млн євро. Зокрема, фінансуються програми Twinning, TAIEX, SIGMA, бюджетна підтримка, реформування секторів. [аналітична оцінка]
Механізм фінансування	Гранти, бюджетна підтримка, інструменти розвитку, фінансові гарантії, механізми співфінансування, залучення міжнародних фінансових інституцій (EBRD, EIB тощо). [офіційно підтверджено]

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Категорія	Інформація
Умови співфінансування	Часто відсутні, але в окремих компонентах (пілотні регіональні ініціативи, проекти інфраструктури) можливе співфінансування з боку держави або місцевих органів. [офіційно підтверджено]
Види фінансової допомоги	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Гранти на реформи та розвиток ◆ Бюджетна підтримка ◆ Інституційна допомога ◆ Гарантії та технічна допомога ◆ Співфінансування з міжнародними банками [офіційно підтверджено]
Суми по окремих компонентах	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Twinning-проекти — 500 тис.–2 млн євро ▪ Пряма бюджетна підтримка секторів — 10–50 млн євро/рік ▪ Пілотні ініціативи — 1–10 млн євро [аналітична оцінка]
Канали фінансування	Генеральний директорат ЄК з питань сусідства та розширення (DG NEAR), делегація ЄС в Україні, через міжнародні агенції (UNDP, GIZ тощо). [офіційно підтверджено]
Адміністратор / координатор	Європейська Комісія (DG NEAR), безпосередньо або через агентства; в Україні — координується з боку Кабінету Міністрів та профільних міністерств. [офіційно підтверджено]
Фінансова стабільність	Програма забезпечена в рамках довгострокового бюджету ЄС до 2027 р. Фінансування стабільне і передбачене на весь багаторічний період. [офіційно підтверджено]
Попередній досвід України	Україна активно користується NDICI з моменту його запуску. Інструмент поглинув попередній ENI (2014–2020). Сотні проектів реалізовано в енергетиці, соціальному розвитку, управлінні, довкіллі, підтримці малого бізнесу. [офіційно підтверджено]
Можливе фінансування справедливої трансформації	Пряме: включає підтримку інституційних змін, програм сталого енергетичного розвитку, адаптації до клімату, розвитку регіонів, зайнятості, освіти, інфраструктури та посилення потенціалу державного та місцевого управління. [аналітична оцінка]

103

EU4Environment – Action for Environment and Green Economy in the Eastern Partnership countries.

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	≈ 20 млн євро на період 2019–2024 (1 фаза); друга фаза (2025–2029) у підготовці. [офіційно підтверджено]
Бюджет для України	≈ 4,4 млн євро в межах першої фази. [офіційно підтверджено]
Тип доступу України	Опосередкований — через участь у багатосторонніх ініціативах для країн Східного партнерства.
Механізм фінансування	Гранти технічної допомоги, що надаються міжнародними організаціями (UNEP, OECD, UNECE, UNIDO, Світовий банк). [офіційно підтверджено]
Умови співфінансування	Не вимагаються для країн-отримувачів. [офіційно підтверджено]
Види фінансової допомоги	Технічна допомога, консультації, навчання, підтримка реформ, аналітична підтримка. [офіційно підтверджено]
Суми по окремих компонентах	Детально не оприлюднюються; розподіл пропорційний до напрямів роботи в кожній країні. [аналітична оцінка]
Канали фінансування	Через міжнародні організації-виконавці (UNEP, OECD, UNIDO тощо); координація з боку Єврокомісії (DG NEAR). [офіційно підтверджено]
Адміністратор / координатор	Європейська Комісія (DG NEAR), реалізація через міжнародні організації. В Україні — співпраця з Міністерством довкілля та іншими відомствами. [офіційно підтверджено]

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Категорія	Інформація
Фінансова стабільність	Фінансування першої фази повністю забезпечене; очікується продовження у 2025–2029 роках. [офіційно підтверджено]
Попередній досвід України	Україна бере участь у ключових напрямках: зелена економіка, стратегічна екологічна оцінка, підтримка регуляторної політики. [офіційно підтверджено]
Можливе фінансування справедливої трансформації	Опосередковано — через посилення інституційної спроможності з питань довкілля, підтримку екологічного урядування, інтеграцію зеленої економіки в регіональні політики. [аналітична оцінка]

[EU4Climate – Supporting Climate Action in the Eastern Partnership countries.](#)

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	≈ 17,65 млн євро (з яких 16,65 млн – внесок ЄС, 1 млн – ПРООН). Реалізація: 2019–2024. [офіційно підтверджено]
Бюджет для України	≈ 3 млн євро на весь період реалізації (оцінка за даними ПРООН). [аналітична оцінка]
Тип доступу України	Опосередкований — як одна з країн Східного партнерства, що охоплюються регіональною програмою.
Механізм фінансування	Надання технічної допомоги через ПРООН на основі регіональної угоди з ЄС. [офіційно підтверджено]
Умови співфінансування	Відсутні – програма реалізується в рамках зовнішньої допомоги ЄС. [офіційно підтверджено]
Види фінансової допомоги	Технічна допомога, підтримка політики, тренінги, стратегічна аналітика, звітність щодо кліматичних зобов'язань. [офіційно підтверджено]
Суми по окремих компонентах	Не деталізуються у відкритому доступі; є розподіл за країнами у звітах ПРООН. [аналітична оцінка]
Канали фінансування	Європейський Союз → ПРООН (єдиний виконавець) → національні та регіональні органи. [офіційно підтверджено]
Адміністратор / координатор	ПРООН у партнерстві з урядами країн Східного партнерства. В Україні – співпраця з Міндовкілля, Мінекономіки, Мінфіном. [офіційно підтверджено]
Фінансова стабільність	Програма завершена у 2024 році; очікується наступна ініціатива у сфері клімату у 2025–2029 роках. [офіційно підтверджено]
Попередній досвід України	Розробка кліматичної політики, оновлення національно визначеного внеску (НВВ), інтеграція кліматичної політики в енергетику, транспорт та АПК. [офіційно підтверджено]
Можливе фінансування справедливої трансформації	Опосередковано – через посилення кліматичного планування, зокрема у секторах, що мають високе вуглецеве навантаження, а також підвищення інституційної готовності до декарбонізації регіонів. [аналітична оцінка]

[Interreg NEXT Польща – Україна 2021–2027](#)

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	187,4 млн євро на весь програмний період 2021–2027 років [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Приблизно 40% бюджету спрямовано на українських партнерів (≈ 75 млн євро) [офіційно підтверджено]. Частина коштів у 2022–2024 рр. перепрофільована на подолання наслідків війни.
Механізм фінансування	Грантове фінансування в межах транскордонних партнерських проєктів. Заявки подаються спільно з польськими партнерами на відкриті конкурси, оголошені Спільним Секретаріатом [офіційно підтверджено].

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Категорія	Інформація
Умови співфінансування	Співфінансування з боку партнерів становить мінімум 10%. Для українських бенефіціарів можливе часткове покриття коштом місцевих бюджетів або донорів.
Види фінансової допомоги	Гранти на реалізацію проєктів у сферах: охорона довкілля, енергоефективність, МСП, туризм, транскордонна інфраструктура, соціальні послуги, охорона здоров'я [офіційно підтверджено].
*Суми по окремих компонентах	<ul style="list-style-type: none"> • Пріоритет 1: зелений кордон – 70,7 млн євро • Пріоритет 2: доступність і інклюзивність послуг – 70,3 млн євро • Пріоритет 3: інституційна співпраця – 46,4 млн євро [офіційно підтверджено].
Канали фінансування	Фінансування здійснюється через Інструмент сусідства NDICI, кошти адмініструються Спільним технічним секретаріатом (м. Жешув, Польща) [офіційно підтверджено].
Адміністратор / координатор	Міністерство фондів і регіональної політики Польщі, Спільний Секретаріат (Жешув); з української сторони – Мінвідновлення, обласні військові адміністрації, громади.
Фінансова стабільність	Бюджет затверджено до 2027 року, програма має високий рівень політичної підтримки ЄС і Польщі, незважаючи на воєнний стан [офіційно підтверджено].
Попередній досвід України	У період 2014–2020 українські партнери реалізували понад 100 проєктів, загальна підтримка – понад 70 млн євро. Активно долучались громади Волині, Львівщини, Закарпаття.
Можливе фінансування справедливої трансформації	Опосередковано: програма підтримує проєкти з енергетики, МСП, освіти, довкілля, які можуть бути інтегровані у регіональні плани справедливої трансформації, особливо у прикордонних поствугільних громадах.

105

Team Europe – Green Recovery for Eastern Partnership Countries

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	Team Europe Green Recovery акумулює понад 2 млрд євро з NDICI – Global Europe, ЄІБ, ЄБРР, кліматичних фондів та урядів країн ЄС. Програма не має фіксованого бюджету, оскільки це об'єднання ініціатив і донорів під загальним прапором [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Україна є основним реципієнтом підтримки серед країн Східного партнерства. Фокус – на модернізації електромереж, ВДЕ, відновленні інфраструктури, енергоефективності, кліматичній адаптації.
Механізм фінансування	Інтегровані гранти, кредити, гарантії через програми ЄС, міжнародні фінансові інституції та національні донори ЄС. Конкурси, прямі угоди, державні проєкти.
Умови співфінансування	Співфінансування залежить від механізму – від 10% (гранти) до 50% (інвестиційні гарантії або проєкти з МФІ).
Види фінансової допомоги	Гранти, інвестиції, технічна допомога, гарантії. Програма підтримує “зелену” інфраструктуру, кліматичну адаптацію, енергоефективність, розвиток МСП.
Суми по окремих компонентах	Немає фіксованого розподілу – фінансування виділяється за принципом мобілізації ресурсів під конкретні напрями (енергетика, транспорт, ВДЕ, водопостачання тощо).
Канали фінансування	Team Europe як інструмент мобілізації – кошти надходять через NDICI, ЄІБ, ЄБРР, двосторонні фонди (наприклад, GIZ, AFD, SIDA).
Адміністратор / координатор	Європейська Комісія, у співпраці з державами-членами, МФІ, Урядом України. Впровадження часто відбувається через донорські агентства.
Фінансова стабільність	Програма є політично пріоритетною для ЄС, з довгостроковою рамкою до 2027 року. Джерела фінансування – стабільні.
Попередній досвід України	Україна бере участь з 2021 року. У 2022–2024 роках підтримано десятки ініціатив у сфері зеленої реконструкції, ВДЕ, клімату, технічної допомоги.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Категорія	Інформація
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так: особливо в енергетичних, транспортних, муніципальних проєктах. Підтримка регіональних стратегій переходу, включаючи вугільні громади.

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	EU4Energy (фаза II: 2021–2024) має загальний бюджет понад 10 млн євро. Програма реалізується за підтримки Європейської Комісії [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Україна є ключовим бенефіціаром ініціативи. Конкретна сума варіюється в залежності від компонентів (урядова політика, доступ до даних, планування).
Механізм фінансування	Пряма технічна допомога від міжнародних організацій – MEA (IEA), Секретаріату Енергетичного Співтовариства, МЦЕ (UNECE). Без конкурсного фінансування.
Умови співфінансування	Не передбачено. Проєкти повністю фінансуються ЄС.
Види фінансової допомоги	Аналітична, консультативна, освітня та методологічна підтримка державним інституціям, ОМС, регуляторам, аналітичним центрам.
Суми по окремих компонентах	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Компонент енергетичних даних (IEA) ▪ Компонент енергетичної політики (Energy Community) ▪ Компонент доступу до енергетичних ресурсів (UNECE).
Канали фінансування	Пряма передача фінансування до міжнародних організацій (IEA, Енергоспівтовариство, UNECE), які впроваджують програму в Україні.
Адміністратор / координатор	Європейська Комісія, разом з IEA, Energy Community Secretariat, UNECE. З боку України – Мінвідновлення, НКРЕКП, Держенергоефективності, ОМС.
Фінансова стабільність	Забезпечене фінансування до кінця 2024 року з високою ймовірністю продовження (враховуючи потреби України в енергетичному плануванні в умовах війни).
Попередній досвід України	Україна активно брала участь у фазі I (2016–2020) та є провідним учасником у фазі II. Запроваджено інструменти для покращення енергетичного управління та даних.
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так: підтримка інституційної спроможності, енергетичного планування та доступу до даних для регіонів і громад, що сприяє підготовці до справедливої трансформації.

106

EU4Youth – fostering youth employment and active participation in society.

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	Фаза 2022–2027 передбачає орієнтовний бюджет ≈ 55 млн євро [офіційно підтверджено], включаючи підтримку міжрегіональних проєктів та заходів на рівні політик.
Бюджет для України	Україна є одним з пріоритетних бенефіціарів програми. Понад 30% бюджету спрямовано на українські організації, зокрема в регіонах, що постраждали від війни.
Механізм фінансування	Конкурси грантів, підтримка проєктів з професійної освіти, молодіжного підприємництва, мобільності. Виконавцями виступають ГО, навчальні заклади, молодіжні центри.
Умови співфінансування	У проєктах зазвичай вимагається співфінансування на рівні 10–20%, можливе часткове покриття коштом донорів або місцевих бюджетів.
Види фінансової допомоги	Гранти, навчальні програми, підтримка молодіжної політики, мобільність, практики, інкубатори для молодіжного бізнесу.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Категорія	Інформація
Суми по окремих компонентах	Немає жорсткої структури. В Україні реалізується 8+ проєктів на суми від 100 тис. до 2 млн євро. У 2023–2024 роках активна реалізація в громадах.
Канали фінансування	Фінансування надається Європейською Комісією через EU Delegation to Ukraine, управління здійснюється консорціумами або GIZ, British Council, ERYICA тощо.
Адміністратор / координатор	ЄК / DG NEAR, разом з міжнародними організаціями (GIZ, British Council). В Україні – Мінмолодьспорт, ОМС, молодіжні центри, ГО.
Фінансова стабільність	Програма має підтримку до 2027 року, включена до бюджету NDICI. У 2024 році запущено нову хвилю грантів.
Попередній досвід України	З 2017 року Україна активно реалізує EU4Youth. Понад 20 проєктів – від освіти і стажувань до менторських програм і кар’єрних хабів.
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так: через підтримку молоді у регіонах справедливої трансформації – розвиток навичок, підприємництва, залучення до місцевих політик, протидію відтоку молоді.

Програма ERASMUS+

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	26,2 млрд євро на 2021–2027 роки, що охоплює освіту, молодь, спорт і навчання дорослих [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Україна не має фіксованої квоти, але за попередніми оцінками вже залучено понад 70 млн євро з 2021 по 2024 рік. За весь період очікується 150–200 млн євро [аналітична оцінка на основі тенденцій участі].
Механізм фінансування	Гранти за результатами конкурсного відбору. Фінансування подається через національні агентства або напряму через EACEA (Брюссель).
Умови співфінансування	В залежності від компоненту – зазвичай не вимагає співфінансування або потребує символічного внеску учасника.
Види фінансової допомоги	Гранти на академічну мобільність, проєкти співпраці між університетами, закладами ПТО, молодіжними організаціями, цифрову трансформацію освіти.
Суми по окремих компонентах	<ul style="list-style-type: none">• Мобільність: 50–300 тис. євро на проєкт• Співпраця у сфері освіти: 250 тис.–1 млн євро на консорціум• Молодіжні обміни, малі ініціативи: 30–100 тис. євро [аналітична оцінка].
Канали фінансування	Пряма участь через портали EACEA (централізовані конкурси) або через національні Erasmus+ офіси (децентралізовані конкурси). В Україні діє Національний Erasmus+ офіс.
Адміністратор / координатор	Європейська Комісія (DG EAC), Європейське виконавче агентство з освіти і культури (EACEA), Національний офіс Erasmus+ в Україні.
Фінансова стабільність	Програма закріплена на період до 2027 року. Щорічні конкурси, передбачене поступове збільшення фінансування [офіційно підтверджено].
Попередній досвід України	Україна бере участь у Erasmus+ з 2014 року. У 2021–2023 понад 400 українських організацій реалізували проєкти з академічної мобільності, цифровізації освіти, молодіжного обміну.
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так: через проєкти підготовки кадрів, розвитку освіти в регіонах, підтримку молодіжних ініціатив у громадах вугільного спаду [аналітична оцінка].

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Опитс програм опосередкованого доступу REPowerEU.

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	Загальний бюджет REPowerEU – приблизно 300 млрд євро, з яких 225 млрд євро у формі кредитів через RRF, решта – гранти з бюджету ЄС, ETS та інших фондів [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Україна не є повноправним учасником REPowerEU, однак виграла доступ до певних елементів у вигляді технічної допомоги та залучення до транс'європейських енергетичних проєктів [аналітична оцінка].
Механізм фінансування	Фінансування через країни-члени ЄС (RRF), інвестфонди (CEF, Horizon Europe), спеціальні пакети підтримки для України через ЄБРР, ЄІБ, NGEU, інструменти сусідства (NDICI).
Умови співфінансування	Україна може отримувати фінансування через партнерські механізми – до 85% покриття витрат (за формою грантів або кредитів від ЄС / МФІ).
Види фінансової допомоги	<ul style="list-style-type: none">▪ Інфраструктурні проєкти (електромережі, ВДЕ, водень)▪ Енергоефективність (будівлі, промисловість)▪ Інституційна та технічна підтримка.
Суми по окремих компонентах	Суми варіюються: ЄБРР оголосив підтримку на ≈300 млн євро, ЄІБ – до 1 млрд євро для проєктів у сфері енергетики в Україні [аналітична оцінка на основі публікацій 2023–2024 років].
Канали фінансування	ЄІБ, ЄБРР, програми CEF Energy, NDICI – Global Europe, підтримка через Єврокомісію та донорські фонди (наприклад, Ukraine Energy Support Fund).
Адміністратор / координатор	Європейська Комісія (DG ENER), уряди країн-членів, ЄІБ, ЄБРР. В Україні – Мінвідновлення, Укренерго, Держенергоефективності.
Фінансова стабільність	REPowerEU закріплений у законодавстві ЄС як частина пакету RRF. Має тривале фінансування до 2026–2027 років [офіційно підтверджено].
Попередній досвід України	З 2022 року Україна почала отримувати підтримку в рамках напрямів REPowerEU. Приклади – закупівля трансформаторів, допомога в модернізації енергомереж, технічна підтримка щодо ВДЕ.
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так: REPowerEU підтримує трансформацію енергетичного сектору, що є ядром справедливої трансформації – з акцентом на декарбонізацію, децентралізацію, справедливість доступу до енергетичних послуг [аналітична оцінка].

InvestEU.

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	Бюджет гарантійної схеми InvestEU становить 26,2 млрд євро, мета – мобілізувати до 372 млрд євро приватних і публічних інвестицій у 2021–2027 [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Україна не має фіксованого обсягу коштів, однак може отримувати інвестиції через зовнішнє інвестиційне вікно (External Action Window). Очікувана орієнтовна сума – до 1–2 млрд євро у різних форматах [аналітична оцінка].
Механізм фінансування	Надання гарантій фінансовим посередникам (ЄІБ, ЄБРР, банкам розвитку) для зменшення ризиків інвестування. Українські проєкти фінансуються за схемами blended finance та технічної допомоги.
Умови співфінансування	Проєкти зазвичай вимагають приватне або публічне співфінансування. Частка ЄС у структурі проєкту – від 25% до 75%, залежно від типу інвестицій.
Види фінансової допомоги	<ul style="list-style-type: none">▪ Гарантії для інвестицій▪ Позики▪ Гранти технічної допомоги▪ Equity-механізми через фінансові установи.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Категорія	Інформація
Суми по окремих компонентах	Поточні ініціативи в Україні включають інвестиції через ЄІБ (500 млн євро), ЄБРР, а також пілотні програми у сфері зеленої економіки, інфраструктури, цифровізації [аналітична оцінка 2023–2024].
Канали фінансування	Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, МФО, а також приватні банки, які співпрацюють у рамках гарантійного механізму InvestEU.
Адміністратор / координатор	Європейська Комісія (DG ECFIN), ЄІБ як головний імплеметатор, а також інші міжнародні фінансові установи.
Фінансова стабільність	Програма забезпечена бюджетом до 2027 року, з поступовим розширенням доступу для країн-партнерів, включаючи Україну [офіційно підтверджено].
Попередній досвід України	У 2023–2024 роках Україна була включена в ряд пілотних інвестиційних інструментів, зокрема в межах зеленої та цифрової трансформації.
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так: через інвестиції в декарбонізацію промисловості, інфраструктуру, інноваційні підприємства та відновлення економіки у вразливих регіонах [аналітична оцінка].

Technical Support Instrument (TSI)

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	Програма TSI має загальний бюджет 864 млн євро на період 2021–2027. Програма фінансує технічну допомогу для структурних реформ у державах-членах та країнах-партнерах [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Україна бере участь у програмі TSI через спеціальну ініціативу TSI Ukraine. За період 2022–2025 реалізовано понад 50 проєктів підтримки на загальну суму ≈10–15 млн євро [аналітична оцінка на основі відкритих джерел].
Механізм фінансування	Фінансування надається Єврокомісією напямую після погодження запитів від національних органів влади. В межах TSI кошти виділяються не у формі грантів, а як фінансування консультантів, експертиз, аналітики.
Умови співфінансування	Не вимагається. Уся технічна допомога надається за кошти ЄС.
Види фінансової допомоги	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Підтримка розробки стратегій ▪ Експертна підтримка реформ ▪ Організаційна трансформація інституцій ▪ Розробка нормативно-правових актів ▪ Цифровізація державних послуг.
Суми по окремих компонентах	Бюджет одного проєкту – від 100 тис. до 1 млн євро. Залежить від тривалості та кількості залучених консультантів [аналітична оцінка].
Канали фінансування	Пряма взаємодія з DG REFORM – після схвалення запиту міністерством, агенцією чи іншим національним органом.
Адміністратор / координатор	Генеральний директорат з підтримки реформ (DG REFORM), Єврокомісія.
Фінансова стабільність	TSI є програмою з фіксованим бюджетом до 2027 року, з гарантованим фінансуванням у межах багаторічної фінансової перспективи [офіційно підтверджено].
Попередній досвід України	TSI Ukraine було запущено у 2022 році. За два роки реалізовано 50+ технічних проєктів – у сферах цифровізації, управління держфінансами, енергетики, публічного адміністрування.
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так: інструмент підтримує розробку стратегій і механізмів управління трансформацією в енергетичних, промислових та соціальних секторах. Важливий елемент інституційної підготовки [аналітична оцінка].

Innovation Fund (EU ETS).

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	Програма має загальний бюджет понад 38 млрд євро на період 2020–2030, фінансується з аукціонів квот викидів парникових газів в рамках EU ETS [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Україна ще не має офіційного доступу, оскільки не інтегрована до системи EU ETS. Однак з розвитком українського ETS можливий доступ до пілотних програм або партнерських ініціатив [аналітична оцінка].
Механізм фінансування	Фінансування здійснюється через конкурси, оголошені Єврокомісією (DG CLIMA), у формах грантів для великих проєктів, малих інноваційних рішень і підготовчих проєктів.
Умови співфінансування	Залежно від проєкту – може покривати до 60% допустимих витрат, решта – за рахунок національного чи приватного співфінансування.
Види фінансової допомоги	<ul style="list-style-type: none">▪ Гранти для промислових і енергетичних проєктів▪ Дослідження та впровадження інновацій▪ Декарбонізація промисловості▪ CCS/CCU, ВДЕ, воднева енергетика.
Суми по окремих компонентах	<ul style="list-style-type: none">▪ Великі проєкти: до 300 млн євро▪ Малі проєкти: 2,5–20 млн євро▪ Підготовчі заходи: до 1 млн євро [офіційно підтверджено].
Канали фінансування	Конкурси через портал Funding & Tenders, технічна допомога – через ЄІБ.
Адміністратор / координатор	Генеральний директорат з питань клімату (DG CLIMA), ЄІБ – технічна оцінка.
Фінансова стабільність	Забезпечено стабільне фінансування до 2030 року, обсяги зростають завдяки збільшенню цін на викиди CO ₂ [офіційно підтверджено].
Попередній досвід України	Україна не брала участі безпосередньо, однак за підтримки GIZ, ЄБРР та ЄС реалізує підготовку до створення національного ETS, що є умовою участі в Innovation Fund.
Можливе фінансування справедливої трансформації	⇨ Так: Fund орієнтований на індустріальні регіони, зокрема вугільні, та інноваційні рішення для їх декарбонізації, що є частиною справедливої трансформації [аналітична оцінка].

Digital Europe. (DIGITAL)

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	Програма має бюджет 7,5 млрд євро на 2021–2027 роки. Спрямована на розвиток цифрових технологій, інфраструктури, суперкомп'ютерів, штучного інтелекту та кібербезпеки [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Україна не має фіксованого бюджету, однак може подаватися на конкурси після підписання Угоди про асоційовану участь (липень 2023). Очікувані обсяги участі – до 20–40 млн євро [аналітична оцінка].
Механізм фінансування	<ul style="list-style-type: none">▪ Гранти за конкурсами (портал Funding & Tenders)▪ Підтримка цифрових інноваційних хабів▪ Співпраця з бізнесом, науковими установами, публічними органами.
Умови співфінансування	Часткове співфінансування – 30–50% залежно від типу проєкту. Перевага – інноваційні партнерства та проєкти з тривалим ефектом.
Види фінансової допомоги	<ul style="list-style-type: none">▪ Гранти на цифрові хаби▪ Цифрові навички для МСП та держслужбовців▪ Інфраструктура AI та суперкомп'ютери▪ Підтримка кібербезпеки▪ Відкриті дані.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Категорія	Інформація
Суми по окремих компонентах	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Хаби цифрових інновацій – до 1–3 млн євро ▪ Кібербезпека – до 5 млн євро ▪ Співпраця науковців – від 200 тис. євро [аналітична оцінка].
Канали фінансування	Портал Funding & Tenders, співпраця через тематичні мережі, координація через національні цифрові хаби.
Адміністратор / координатор	DG CNECT, виконавчі агенції ЄС (HaDEA).
Фінансова стабільність	Фінансування до 2027 року гарантоване в рамках МФР ЄС. Окремі компоненти діють у рамках цифрового переходу NextGenerationEU [офіційно підтверджено].
Попередній досвід України	Перші українські організації отримали право участі у конкурсах після підписання угоди в липні 2023 року. У 2024–2025 планується запуск хабів цифрових інновацій [офіційно підтверджено].
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так: через цифровізацію інфраструктури, підтримку МСП, цифрову освіту та трансформацію промисловості в регіонах [аналітична оцінка].

EU Missions (Climate-neutral cities).

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	У межах Horizon Europe на Місію «100 кліматично нейтральних і розумних міст» передбачено понад 5,4 млрд євро на 2021–2027 роки [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Українські міста не включені до основного списку 100 міст, але потенційна участь можлива через асоційовану участь у Horizon Europe, партнерства, а також через приєднання до кластерів та тематичних проєктів [офіційно підтверджено].
Механізм фінансування	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Участь у конкурсах Horizon Europe ▪ Партнерства з містами-членами ЄС ▪ Підтримка підготовки стратегій кліматичної нейтральності.
Умови співфінансування	Для конкурсних проєктів Horizon Europe – 100% для неприбуткових організацій, до 70% – для приватного сектору.
Види фінансової допомоги	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Гранти на кліматичне планування ▪ Пілотні проєкти в містах ▪ Створення міських кліматичних контрактів ▪ Технічна допомога.
Суми по окремих компонентах	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Гранти на розробку кліматичних контрактів: до 1 млн євро ▪ Демонстраційні проєкти: 3–10 млн євро [аналітична оцінка на основі конкурсів Horizon Europe 2022–2024].
Канали фінансування	Конкурси Horizon Europe (через портал Funding & Tenders), окремі запрошення від ЄК (DG RTD, CINEA), можливість для українських міст долучитися через партнерства.
Адміністратор / координатор	DG RTD, CINEA, Європейське партнерство NetZeroCities.
Фінансова стабільність	Гарантоване фінансування до 2027 року у межах Horizon Europe. Програма є пріоритетною в екологічній політиці ЄС [офіційно підтверджено].
Попередній досвід України	Деякі українські міста висловили намір долучитися через дорожні карти кліматичної трансформації (наприклад, Львів, Київ, Харків) [аналітична оцінка].
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так: особливо важливо для постіндустріальних міст, що потребують переходу до сталого транспорту, енергоефективності та нової міської економіки [аналітична оцінка].

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

EU Cities Facility.

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	EU City Facility має бюджет приблизно 37,5 млн євро на період 2021–2027, надає гранти до 60 000 євро муніципалітетам для розробки Інвестиційних концепцій у сфері енергетики [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Частка для України оцінюється на рівні кількох рушійок заявок, очікувано — кілька мільйонів євро на 2021–2027 роки, залежить від успішності заявок до 2027 року [аналітична оцінка].
Механізм фінансування	Грант окремому муніципалітету — до 60 000 євро без потреби співфінансування. Через платформу CINEA та портал Funding & Tenders, з конкурсами двічі на рік [офіційно підтверджено].
Умови співфінансування	Не вимагається співфінансування; програму спрямовано на концептуальну фазу (розробка IC), подальше фінансування подається через InvestEU, LIFE тощо [офіційно підтверджено].
Види фінансової допомоги	<ul style="list-style-type: none">▪ Гранти для інвестиційних концепцій: енергоефективність, ВДЕ, тепломережі, енергетичні кооперативи▪ Методична допомога▪ Обмін досвідом для розробки проєктів [офіційно підтверджено].
Суми по окремих компонентах	<ul style="list-style-type: none">▪ Грант до 60 000 євро на муніципалітет▪ Кожний проєкт може залучати подальше фінансування через інші інструменти [аналітична оцінка].
Канали фінансування	Funding & Tenders Portal, CINEA (виконавче агентство), участь через місцеві органи влади або деполіначні агенції [офіційно підтверджено].
Адміністратор / координатор	Європейська Комісія (DG CLIMA та CINEA), в Іспанії – Fedarene, ICLEI; для українських міст – партнерство з містами ЄС.
Фінансова стабільність	Програма профінансована до 2027 року в рамках Horizon Europe. Має добре налагоджений конкурсний цикл [офіційно підтверджено].
Попередній досвід України	Українські міста все ще очікують на перші гранти EUCEF, але вже готуються інвестиційні концепції у Львові, Житомирі, Кам'янці-Подільському [аналітична оцінка].
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так: інструмент дозволяє підготувати проєкти енергетичного переходу в муніципальних масштабах (особливо актуально для поствугільних громад), що є важливим етапом справедливої трансформації [аналітична оцінка].

Interreg Europe 2021–2027.

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	394 млн євро на 2021–2027 роки, включаючи додаткове фінансування для України та Молдови [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Понад 5 млн євро після включення до програми, що дозволяє українським партнерам брати участь у конкурсах Interreg Europe [офіційно підтверджено].
Механізм фінансування	Гранти на міжрегіональні проєкти, підтримка peer review, Policy Learning Platform, обмін досвідом [офіційно підтверджено].
Умови співфінансування	Співфінансування: до 80–90% гранту, решта – власний внесок партнерів [аналітична оцінка].
Види фінансової допомоги	<ul style="list-style-type: none">▪ Гранти на спільні міжрегіональні проєкти▪ Навчальні програми, консультації▪ Платформи обміну політиками [офіційно підтверджено].
Суми по окремих компонентах	Середній бюджет проєкту – ≈1,7 млн євро; підтримано понад 4000 проєктів за участі 26000 організацій [офіційно підтверджено].
Канали фінансування	Подача через портал Interreg Europe та Policy Learning Platform; відкриті конкурси для партнерств [офіційно підтверджено].

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Категорія	Інформація
Адміністратор / координатор	Європейська Комісія (DG REGIO), Спільний секретаріат Interreg Europe [офіційно підтверджено].
Фінансова стабільність	Фінансування забезпечено до 2027 року, програму розширено після повноцінного приєднання України [офіційно підтверджено].
Попередній досвід України	У 2024–2025 роках до програми залучено понад 50 українських партнерів, реалізовано перші навчальні сесії та партнерства [офіційно підтверджено].
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так – завдяки сприянню змінам у політиках на місцевому рівні, навчальним заходам і міжрегіональній співпраці для регіонів вугільної спадщини [аналітична оцінка].

EIT (InnoEnergy, Climate-KIC).

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	Близько 2,965 млрд євро на 2021–2027 роки в межах Horizon Europe [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Інвестиції до 3,3 млн євро на 2022–2025 рр., 53 підтриманих стартапи, понад 4 000 учасників освітніх програм [офіційно підтверджено].
Механізм фінансування	Через акселераційні та інноваційні програми (EIT Jumpstarter, Climate Launchpad), гранти, консорціумні проекти, освітні програми [офіційно підтверджено].
Умови співфінансування	Співфінансування залежить від типу проекту; для стартапів та RIS-грантів – часто до 100 % [аналітична оцінка].
Види фінансової допомоги	<ul style="list-style-type: none">▪ Гранти▪ Освітні програми▪ Менторство▪ Доступ до інвесторів▪ Акселератори▪ Платформи для кліматичних рішень [офіційно підтверджено].
Суми по окремих компонентах	Бюджети проектів варіюються від 10 000 до 500 000 євро. Climate-KIC залучив 99 млн євро у Horizon Europe Missions [аналітична оцінка].
Канали фінансування	EIT RIS, платформи KICs (InnoEnergy, Climate-KIC), портал EIT та консорціумні заявки Horizon Europe [офіційно підтверджено].
Адміністратор / координатор	EIT (European Institute of Innovation and Technology), операційна реалізація – через відповідні KICs [офіційно підтверджено].
Фінансова стабільність	Забезпечено фінансування до 2027 р., Climate-KIC – найбільший реципієнт Mission funding серед усіх KICs [офіційно підтверджено].
Попередній досвід України	Активна участь через EIT RIS, Climate Leadership Academy в Рівному, підтримка кліматичних інновацій в громадах [офіційно підтверджено].
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так – через кліматичні рішення, стартапи ВДЕ, освітні програми для місцевого кліматичного управління [аналітична оцінка].

Програма LIFE

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	≈ 5,4 млрд євро на 2021–2027 роки: 3,5 млрд – екологічна сфера, 1,9 млрд – клімат і енергетика [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Понад 5 млн євро – у 2023–2024 за підтримки проектів (Zero Waste Cities, ANEW-LIFE, ConNaturLIFE тощо) [аналітична оцінка].
Механізм фінансування	Конкурси через портал Funding & Tenders, напряду або в партнерстві з іншими країнами [офіційно підтверджено].

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Категорія	Інформація
Умови співфінансування	60–80% для стандартних проєктів; до 100% для супровідних дій [аналітична оцінка].
Види фінансової допомоги	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Гранти на природу, циркулярну економіку, клімат ▪ Підтримка чистої енергетики ▪ Освітні заходи [офіційно підтверджено].
Суми по окремих компонентах	Від 100 тис. до кількох млн євро залежно від типу проєкту [аналітична оцінка].
Канали фінансування	Через CINEA, DG ENV/CLIMA, портал Funding & Tenders [офіційно підтверджено].
Адміністратор / координатор	Єврокомісія (DG Environment, DG CLIMA), CINEA; в Україні – Міндовкілля, місцеві громади, університети [аналітична оцінка].
Фінансова стабільність	Фінансування гарантоване до 2027 року в межах МФР ЄС [офіційно підтверджено].
Попередній досвід України	Проєкти у Луцьку, Херсоні, Покровську, Люботині – Zero Waste, ConNaturLIFE, ANEW-LIFE [офіційно підтверджено].
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так – завдяки кліматичній адаптації, енергоефективності, відновленню природних ресурсів [аналітична оцінка].

Опис програм стратегічно пов'язаного доступу

Стратегія Global Gateway

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	Global Gateway передбачає мобілізацію до 300 млрд євро у 2021–2027 рр., через гранти, кредити, інвестиції [офіційно підтверджено].
Бюджет для України	Україна отримує фінансування через NDICI, EFSD+, ЄІБ, ЄБРР – точні суми залежать від проєктів [аналітична оцінка].
Механізм фінансування	NDICI, EFSD+, ЄІБ/ЄБРР, Team Europe; реалізація через TEI [офіційно підтверджено].
Умови співфінансування	Гранти до 100%, інвестиції частково гарантуються [аналітична оцінка].
Види фінансової допомоги	Інфраструктура, ВДЕ, цифровізація, транспорт, кліматична адаптація [офіційно підтверджено].
Суми по окремих компонентах	<p>EFSD+ – 18 млрд євро грантів та 135 млрд євро інвестицій [офіційно підтверджено].</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ до €135 млрд – інвестиції, «зроблені можливими» коштом ЄС (зокрема через гарантії та грантові інструменти), при бл. ▪ €145 млрд – планові обсяги інвестицій європейських фінансових та агентій розвитку; все це доповнюється грантовим фінансуванням (ТА, блендінг). ▪ На рівні інструментів зазначено гарантійний ліміт €53 млрд, що має мобілізувати до €232 млрд сталих інвестицій.
Канали фінансування	NDICI, EFSD+, ЄІБ, Team Europe, TEI, портали ЄС [офіційно підтверджено].
Адміністратор / координатор	Єврокомісія (DG INTPA), фінансові установи, партнери Team Europe [офіційно підтверджено].
Фінансова стабільність	Фінансування передбачене до 2027 року, з довгостроковим плануванням [офіційно підтверджено].
Попередній досвід України	Україна вже бере участь у TEI-проєктах з ВДЕ, інфраструктури, цифровізації [аналітична оцінка].
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так – підтримка інфраструктури, енергії, інновацій у громадах [аналітична оцінка].

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Категорія

Інформація

Global Gateway як «платформа» доповнює Ukraine Facility (2024–2027) і використовується для гарантій/кредитів через ЕІБ/ЄБРР та інших партнерів; для України вже погоджують гарантійні угоди та кредити під відбудову, енергетику, транспорт, МСП (часто з грантовими компонентами ЄС).

SIGMA

Категорія

Інформація

Загальний бюджет програми

SIGMA — спільна ініціатива OECD та ЄС, фінансується через NDICI – Global Europe [офіційно підтверджено].

Бюджет для України

Без окремого бюджету; участь у проектній підтримці, тренінгах, PAR-моніторингу [аналітична оцінка].

Механізм фінансування

Аналітика, тренінги, аудит, консультації, політична підтримка реформ [офіційно підтверджено].

Умови співфінансування

Не потребує співфінансування — технічна допомога в межах міжінституційної угоди [офіційно підтверджено].

Види фінансової допомоги

Консультації, аналітика, підвищення інституційної спроможності [офіційно підтверджено].

Суми по окремих компонентах

Не публікується; оцінка: 100–400 тис. євро на захід [аналітична оцінка].

Канали фінансування

Через OECD/SIGMA, DG NEAR, Нацагентства України [офіційно підтверджено].

Адміністратор / координатор

OECD, спільно з Єврокомісією та СКМУ [офіційно підтверджено].

Фінансова стабільність

Програма стабільна до 2027 року, продовжується з 1992 року [офіційно підтверджено].

Попередній досвід України

Підтримка PAR, антикорупційних реформ, управління держслужбою [офіційно підтверджено].

Можливе фінансування справедливої трансформації

Так — інституційна підтримка реформ у громадах вугільних регіонів [аналітична оцінка].

Green Gateway.

Категорія

Інформація

Загальний бюджет програми

Green Gateway — ініціатива ЕІБ (EIB Advisory), інтегрована до InvestEU Advisory Hub [офіційно підтверджено].

Бюджет для України

Оцінка: інструмент відкритий для фінансових установ з України; окремого ліміту не передбачено [аналітична оцінка].

Механізм фінансування

Консультації, інструменти оцінки ESG (Green Eligibility Checker, EIF ESG Tools) [офіційно підтверджено].

Умови співфінансування

Послуги переважно надаються безкоштовно або за участю фінпосередника [аналітична оцінка].

Види фінансової допомоги

ESG-інструменти, портфельна експертиза, навчання для банків, консультації [офіційно підтверджено].

Суми по окремих компонентах

Не публікуються; вартість типового консалтингу – 50–150 тис. євро [аналітична оцінка].

Канали фінансування

EIB Advisory Hub, InvestEU Hub, фінустанови ЄС, локальні банки [офіційно підтверджено].

Адміністратор / координатор

ЕІБ (EIB Advisory), у партнерстві з Європейським інвестиційним фондом (EIF) [офіційно підтверджено].

Фінансова стабільність

Ініціатива функціонує постійно, підтримується до 2027 р. в межах InvestEU [офіційно підтверджено].

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Категорія	Інформація
Попередній досвід України	Пілотна участь фінустанов можлива; активне залучення ще не зафіксовано [аналітична оцінка].
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так – ESG-інструменти, зелений банкінг, підтримка інвестицій в декарбонізацію [аналітична оцінка].

«Ukraine2EU – Фонд підтримки інтеграції України до ЄС».

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	~14 млн євро на період 2025–2027 років, фінансується ЄС, Литвою, Данією і Швецією [офіційно підтверджено]
Бюджет для України	Усі кошти призначені Україні; немає окремої квоти – фінансування цілком внутрішнє [аналітична оцінка]
Механізм фінансування	Стратегічна та експертна підтримка для ключових держорганів, моделювання переговорних кластерів, підвищення інституційної спроможності [офіційно підтверджено]
Умови співфінансування	Співфінансування не потрібне – програма повністю фінансується донорськими державами і ЄС [аналітична оцінка]
Види фінансової допомоги	Мок-сесії переговорів, шаблони NPAA, підтримка громадських організацій (CSOs) [офіційно підтверджено]
Суми по окремих компонентах	Гранти CSO до €200 000 (оптимально €125 000) для проєктів до 24 міс., 8–15 проєктів/рік [офіційно підтверджено]
Канали фінансування	Good Grants платформа, адмініструється CPVA (Литва) у партнерстві з ЄС, Данією, Швецією [офіційно підтверджено]
Адміністратор / координатор	Lithuanian Central Project Management Agency (CPVA), EU Delegation, уряд України [офіційно підтверджено]
Фінансова стабільність	Виділено кошти на 2025–2027; стратегічний характер в межах плану України до ЄС [офіційно підтверджено]
Попередній досвід України	Програма стартувала у квітні 2025; консультації, CSO гранти – вже реалізуються [офіційно підтверджено]
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так – інституційна модернізація, кліматичні й енергетичні компоненти переговорного процесу [аналітична оцінка]

Східне Партнерство (Eastern Partnership, EaP)

Категорія	Інформація
Загальний бюджет програми	Реалізується через тематичні програми ЄС (NDICI – Global Europe, EU4Environment, EU4Climate, EU4Energy, Erasmus+ тощо); не має окремого загального бюджету [офіційно підтверджено]
Бюджет для України	Фінансування відбувається за напрямками – макрофінансова допомога, технічна допомога, гранти, інфраструктурні проєкти; орієнтовно 1,9 млрд євро у 2021 році [офіційно підтверджено]
Механізм фінансування	Багаторівневий: прямі міжурядові інструменти, проєктна підтримка, тематичні ініціативи (EU4...), конкурси для ОГС, підтримка місцевих ініціатив [офіційно підтверджено]
Умови співфінансування	Залежить від інструменту: часто без потреби співфінансування для ОГС, обов'язкове співфінансування для інфраструктурних проєктів [аналітична оцінка]
Види фінансової допомоги	Гранти, технічна допомога, макрофінансова допомога, бюджетна підтримка, підтримка через Twinning, TAIEX, SIGMA [офіційно підтверджено]

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Категорія	Інформація
Суми по окремих компонентах	Залежить від конкурсу чи програми. Наприклад, EU4Youth: ~40 млн євро на регіон; EU4Climate: ~10 млн євро; EU4Energy: ~13 млн євро [офіційно підтверджено]
Канали фінансування	Через платформи: EU Funding & Tenders, Open Aid, локальні інститути (GIZ, UNDP, EBRD) [офіційно підтверджено]
Адміністратор / координатор	DG NEAR, EU Delegation to Ukraine, в окремих випадках – міжнародні організації (OECD, UNOPS, EIB, GIZ, UNDP) [офіційно підтверджено]
Фінансова стабільність	Залежить від зовнішньополітичного контексту та рішень Європейської Комісії; в рамках нового МФР 2021–2027 фінансування передбачене [офіційно підтверджено]
Попередній досвід України	З 2009 року Україна реалізувала десятки програм у рамках EaP; доєднана до багатьох тематичних ініціатив, включаючи EU4Environment, EU4Youth, EU4Climate [офіційно підтверджено]
Можливе фінансування справедливої трансформації	Так – через охоплення сфер клімату, енергетики, реформ, сталого розвитку, регіонального партнерства та участі громад [аналітична оцінка]

Примітка.

[офіційно підтверджено]

Дані взяті з офіційних джерел ЄС (Єврокомісія, регламенти, бюджети, звіти).

[аналітична оцінка]

Екстраполяція або аналітичний розрахунок на основі доступних даних.

[відсутні офіційні дані]

Точних цифр не опубліковано, можливі лише загальні оцінки або діапазони.

При використанні позначок використано:

Офіційні джерела ЄС:

- Бюджети програм (наприклад, Horizon Europe, NDICI – Global Europe) беруться з офіційних документів Єврокомісії, рішень Європейського парламенту або DG NEAR, DG RTD, CINEA тощо.
- Дані про інструменти фінансування — з порталу Funding & Tenders, фінансових регламентів, офіційних презентацій, бюджетних звітів ЄС.
- Оцінки для України — зі звітів Єврокомісії, Платформи Східного партнерства, Офісу підтримки Horizon Europe в Україні, а також аналітики ЄБРР, EIB, Світового банку.

Дані про участь України:

- Якщо відсутні агреговані цифри, використовуються офіційні звіти про реалізовані проекти або відгуки органів влади (наприклад, Мінекономіки, СКМУ, Нацконтактний пункт).

Оцінки за аналогією або розрахунок (позначаю як приблизні):

- Якщо немає конкретних цифр — робиться екстраполяція на основі відомих бюджетів, середньої вартості проектів, типового розміру грантів.
- Це стосується, наприклад, розподілу бюджету за компонентами, оцінки грантів в межах конкурсів, де офіційно не розписані суми по країнах.

Додаток 2.17

Місцеві та партнерські джерела співфінансування: інструменти, процедури, типові конструкції

Місцеві бюджети

- *Роль та сфера застосування.* Забезпечують необхідну частку співфінансування для державних програм, Державного фонду регіонального розвитку та проектів за участю міжнародних фінансових організацій.
- *Доступ.* Рішення місцевих рад у межах бюджетного процесу; програмне планування видатків розвитку.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- **Координаційний аспект:** рішення про співфінансування пов'язуються з графіками подачі на державні програми та інструменти міжнародних фінансових організацій, щоб забезпечити безперервність фінансування
- **Застосування для громад, які переживають структурні зміни.** Підтримка ключових проектів портфеля переходу (інженерна підготовка майданчиків, співфінансування енергоефективності, частка у великих інфраструктурних проектах).
- **Обмеження.** Обмежена дохідна база; потреба балансувати з поточними видатками.

Енергосервісні контракти (Energy Service Company, ESCO) та контракти з енергетичними показниками (Energy Performance Contracting, EPC)

- **Роль та сфера застосування.** Фінансування заходів з енергоефективності із поверненням інвестицій за рахунок досягнутої економії енергоресурсів у бюджетних установах і муніципальних об'єктах.
- **Доступ.** Проведення енергетичного аудиту, підготовка технічного завдання, конкурс відбору енергосервісної компанії, укладання договору з визначеними показниками економії.
- **Координаційний аспект:** дані енергетичних аудитів і договорів узгоджуються з муніципальними програмами та можливими кредитними лініями, що забезпечує сумісність показників економії з вимогами інших інструментів.
- **Застосування для громад, які переживають структурні зміни.** Швидке зниження витрат на енергоресурси, вивільнення місцевих коштів для співфінансування інших інвестицій портфеля.
- **Обмеження.** Необхідність належної підготовки та верифікації базових даних; обмеження за типами об'єктів; потреба в контролі якості робіт і вимірюванні результатів.

Інструменти підвищення ефективності видатків

- **Роль та сфера застосування.** Централізовані закупівлі, типові технічні завдання і типові проектні рішення, що зменшують капітальні та поточні витрати на реалізацію повторюваних інвестиційних проектів.
- **Доступ.** Рішення органів місцевого самоврядування/області; використання національних каталогів і типових рішень; стандартизація підходів.
- **Координаційний аспект:** стандартизовані вимоги до технічних завдань і типових рішень уніфікують пакети документів для різних джерел фінансування та спрощують міжвідомчу взаємодію.
- **Застосування для громад, які переживають структурні зміни.** Уніфікація проектів енергоефективності, модернізації закладів освіти та охорони здоров'я, оновлення мереж, що пришвидшує підготовку й знижує вартість.
- **Обмеження.** Потреба адаптації типових рішень до місцевих умов; обмеження для унікальних об'єктів.

Муніципальні запозичення (де законодавчо дозволено та економічно доцільно)

- **Роль та сфера застосування.** Додаткове джерело фінансування інвестиційних проектів із прогнозованим ефектом економії або доходу (наприклад, енергоефективність систем тепlopостачання, модернізація транспорту).
- **Доступ.** Відповідність бюджетному законодавству, ухвалення рішення місцевою радою, схвалення Міністерством фінансів, підготовка фінансової моделі та плану обслуговування боргу.
- **Координаційний аспект:** параметри запозичень узгоджуються з умовами державних субвенцій і кредитів міжнародних фінансових організацій, щоб збалансувати боргове навантаження та календар реалізації
- **Застосування для громад, які переживають структурні зміни.** Підтримка великих інфраструктурних проектів як частина змішаного фінансування (разом із субвенціями, кредитами міжнародних фінансових організацій та коштами місцевого бюджету).
- **Обмеження.** Боргові обмеження та вимоги до платоспроможності; довший цикл підготовки; потреба в належному управлінні ризиками.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Партнерські програми та філантропічні ресурси (корпоративна соціальна відповідальність, фонди, міжнародні неурядові організації)

- **Призначення та сфера застосування.** Додаткові позабюджетні ресурси для соціальних, освітніх, екологічних і міських проєктів, а також для підсилення місцевих ініціатив.
- **Доступ.** Відкриті конкурси або цільові партнерські угоди; вимоги до прозорості, звітності та вимірності результатів.
- **Координаційний аспект:** партнерські внески узгоджуються з бюджетними та донорськими потоками за спільними планами реалізації й вимогами до звітності.
- **Застосування для громад, які переживають структурні зміни.** Підтримка малих і середніх ініціатив, комплексів благоустрою, освітніх програм, локальних екологічних заходів; можливе поєднання з державними чи донорськими проєктами.
- **Обмеження.** Обмежені обсяги фінансування; непередбачуваність циклів; різномірні вимоги до звітності

Додатки до розділу 3

Додаток 3.1

Оперативні цілі Стратегії розвитку Львівської області та їх значення для справедливої трансформації

У таблиці наведено оперативні цілі Стратегії розвитку Львівської області до 2027 року, які мають безпосереднє або опосередковане значення для реалізації політики справедливої трансформації у Шептицькому мікрорегіоні. Таблиця демонструє, як регіональні стратегічні пріоритети співвідносяться з основними напрямками політики згуртованості Європейського Союзу.

119

№	Оперативна ціль	Основний зміст інтервенцій	Значення для справедливої трансформації	Відповідність підходам політики згуртованості
1	Розвиток смарт-спеціалізації регіону	підтримка економічних секторів із найбільшим потенціалом розвитку: технічні кластери, переробка, креативні індустрії, зелена енергетика	формування нових секторів економіки у поствугільних територіях	smart specialisation / innovation
2	Розвиток підприємництва та інвестиційної привабливості регіону	розвиток бізнес-сервісів, індустріальних територій, інвестиційного промо	диверсифікація економіки після згорання вуглевидобутку	SME development
3	Модернізація транспортної, прикордонної, логістичної, виробничої, цифрової та критичної інфраструктури	розвиток транспортних коридорів, інженерних мереж, цифрових сервісів та систем безпеки	інтеграція мікрорегіону в економічні мережі регіону	territorial connectivity
4	Підготовка кадрів відповідно до	розвиток професійної освіти, перекваліфікація, дуальна освіта	зменшення соціальних	human capital

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

№	Оперативна ціль	Основний зміст інтервенцій	Значення для справедливої трансформації	Відповідність підходам політики згуртованості
	актуальних потреб ринку праці		ризиків трансформації	
5	Комплексне просторове планування та ефективне управління територіями	впровадження комплексних планів просторового розвитку	забезпечення просторової узгодженості інвестицій	territorial governance
6	Енергетична безпека та самодостатність регіону	модернізація теплопостачання, розвиток розподіленої генерації та енергоефективності	перехід до нової енергетичної моделі регіону	green transition
7	Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря	очисні споруди, модернізація систем водопостачання та водовідведення	покращення екологічного стану територій	environmental protection
8	Налагодження системи поводження з відходами та формування екологічної свідомості населення	сортування, логістика відходів, створення інфраструктури управління відходами	екологічна модернізація територій	circular economy
9	Збереження біорізноманіття та розвиток природоохоронних територій	рекультивация, розвиток природоохоронних територій	диверсифікація економіки через туризм і природні ресурси	green transition
10	Зменшення негативного впливу вугільного видобування та теплової генерації на довкілля і територіальний розвиток	рекультивация шахтних територій, перепрофілювання економіки, соціальна підтримка працівників	ключовий напрям справедливої трансформації	just transition

120

Наведена система оперативних цілей демонструє, що стратегічні пріоритети регіональної політики Львівської області охоплюють економічні, інфраструктурні, соціальні та екологічні аспекти трансформації, створюючи програмну рамку для реалізації справедливої трансформації на рівні громад Шептицького мікрорегіону.

Додаток 3.2

Проекти та заходи Стратегії Львівщини, що відносяться до Політики згуртованості Європейського Союзу

(інфраструктура, мобільність, довкілля, інновації, цифровізація, енергоефективність — класичні напрями Cohesion Policy)

Стратегічна ціль 1. Безпека та збереження демографічного потенціалу

Оперативна ціль 1.4. Розвиток освітнього та духовного потенціалу нації

1. Розвиток культурного простору.

Оперативна ціль 1.5. Інклюзивне суспільство

2. Доступний громадський транспорт

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

3. Впровадження швидкісних мультимодальних пасажирських перевезень Lviv city express на базі електротранспорту (Львів + 20 км)
4. Інклюзивне суспільство
5. Доступність публічних послуг та інформатизація

Стратегічна ціль 2. Підвищення конкурентоспроможності регіону

Оперативна ціль 2.1. Розвиток смарт-спеціалізації регіону

6. Сприяння науково-технологічному розвитку

Оперативна ціль 2.2. Розвиток підприємництва та інвестиційної привабливості

7. Створення сприятливого інституційного середовища ведення бізнесу

Оперативна ціль 2.3. Модернізація транспортної, логістичної, цифрової та критичної інфраструктури

8. Покращення умов перетину кордону та прикордонної інфраструктури у Львівській області
9. Будівництво залізничної колії європейського зразка 1435 мм (Євроколія)
10. Розбудова прикордонної дорожньої інфраструктури Львів – Рава-Руська – Гребенне
11. Розбудова інфраструктури індустриальних парків, промислових зон та логістичних комплексів
12. Будівництво концесійної автомобільної дороги Львів – Краковець
13. Будівництво північної ділянки об'їзної дороги м. Львова
14. Реалізація інфраструктурного проєкту «Мале Карпатське коло»
15. Відновлення міжнародного залізничного сполучення Загуж – Хирів – Нижанковичі – Перемишль

Оперативна ціль 2.4. Підготовка кадрів у відповідності до актуальних потреб ринку праці

16. Перекваліфікація ветеранів, ВПО тощо – Організація та проведення навчальних курсів для 121 дорослого населення.
17. Залучення бізнесу до підготовки кадрів – Створення мережі наглядових (підкувальних) рад у закладах освіти.

Оперативна ціль 2.5. Управління територіальним розвитком

18. SKYLA: Екосистема навичок смарт-спеціалізації для подвійного переходу
19. Планування території на регіональному рівні – внесення змін до Схеми планування території Львівської області.
20. Активізація розроблення Комплексних планів просторового розвитку та іншої містобудівної документації громад.
21. Взаємодія територіальних громад – Тренінговий центр для підвищення інституційної спроможності громад – членів Асоціації ОМС «Львівська агломерація».
22. Якість управління регіональним розвитком – Підвищення ефективності обліку нерухомості, земельних ділянок та сплати податків в громадах.

Стратегічна ціль 3. Охорона довкілля та зелений перехід

Оперативна ціль 3.1. Енергетична безпека

23. Розробка проєкту використання попутного газу (Борислав) для виробництва електроенергії
Розвиток відновлюваної енергетики
24. Енергоменеджмент – Формування системи енергетичного менеджменту.

Оперативна ціль 3.2. Охорона водних ресурсів та повітря

25. Розвиток регіональної системи моніторингу атмосферного повітря
26. Удосконалення мережі спостережень за станом підземних вод

Оперативна ціль 3.3. Поводження з відходами

27. Чистий Буг – співпраця Добровірської громади та гміни Дорогичин
28. Будівництво заводів з переробки твердих побутових відходів
29. Налагодження системи переробки органічних відходів на базі комунальних та приватних підприємств
30. Еко-свідомість → Інформаційно-просвітницька кампанія щодо екологічної культури населення в побуті

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Оперативна ціль 3.4. Біорізноманіття

31. Збільшення площі природно-заповідного фонду
32. Відновлення лісів та підвищення їх багатофункціональної ролі
33. ПЗФ та біорізноманіття – Формування екомережі Львівської області.

Проекти та заходи Стратегії Львівщини, що належать до Справедливої трансформації (СТ)
(спеціалізований регіональний набір інтервенцій саме для Шептицького вугільного мікрорегіону)

Стратегічна ціль 2. Підвищення конкурентоспроможності регіону (частково в контексті СТ)

Оперативна ціль 2.2

1. Створення інноваційного центру для молодих підприємців «Центр підприємництва та інновацій» у вугільному мікрорегіоні

Стратегічна ціль 3. Охорона довкілля та зелений перехід (основний кластер СТ)

Оперативна ціль 3.5. Справедлива трансформація вугільного мікрорегіону

2. Створення Агенції справедливої трансформації у Шептицькому
3. Школа відновлювальної енергетики для громад вугільного мікрорегіону
4. Встановлення сонячних електростанцій для системи водопостачання у вугільному мікрорегіоні
5. Будівництво цеху для виготовлення компосту з відходів зеленого господарства у м. Шептицький
6. Рекультивация забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок вугільного мікрорегіону
7. Створення Регіонального інкубатора відновлюваної енергетики у Шептицькій громаді на базі енергетичного дерева павловнії
8. Ревіталізація постпромислових територій – Створення реєстру старопромислових зон (brownfield), придатних для інвестицій, на території вугільного мікрорегіону.

122

Додаток 3.3

Оперативна ціль 3.5. Зменшення негативного впливу вуглевидобування та теплової генерації на довкілля

Основні родовища кам'яного вугілля у Львівському регіоні сконцентровані поблизу м. Шептицький і є частиною Львівсько-Волинського вугільного басейну. На сьогодні на підприємствах вугільної галузі Львівщини працює близько 6,5 тис. осіб. Найбільшим підприємством галузі є ДП «Львіввугілля», яке об'єднує шість шахт та десять відокремлених підрозділів. Крім того, видобуток вугілля здійснює окрема шахта – ПрАТ «Шахта «Надія», а переробку (збагачення) вугілля, видобутого всіма шахтами Львівської та Волинської областей, здійснює ПАТ «Львівська вугільна компанія».

ДП «Львіввугілля» та ПрАТ «Шахта «Надія» знаходяться у державній власності, а управління цими підприємствами здійснює Міненерго України.

За період 1991–2018 рр. на території області виконані роботи із ліквідації шахт №5 «Великомостівська» та №1 «Червоноградська». Зараз на території Львівської області на стадії закриття знаходиться ДП «Шахта «Зарічна», яка з 2015 року припинила видобуток вугілля. Також готується до закриття ПрАТ «Шахта «Надія». Ще одна шахта – ВП «Шахта «Великомостівська», яка знаходиться у складі ДП «Львіввугілля», 01.10.2022 припинила видобуток вугілля і також буде ліквідована.

Фактично процес трансформації та закриття шахт має вплив на усі 7 територіальних громади Шептицького вугільного мікрорегіону. Усі територіальні громади мікрорегіону прямо чи опосередковано залежать від вуглевидобутку. До мікрорегіону увійшли 2 територіальні громади (Шептицька та Белзька), на території яких розташовані вуглевидобувні підприємства, а також 5

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

громад, де функціонують підприємства суміжних галузей та / або значна частина населення задіяна у вуглевидобуванні чи суміжних процесах.

Однією із ключових проблем вугільного мікрорегіону є низький рівень диверсифікації локальної економіки, що стримує залучення інвестицій, як наслідок – активні депопуляційні процеси, погіршення умов навколишнього природного середовища, зниження зайнятості населення. У 2023 році Львівська обласна державна адміністрація спільно з Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ) розпочала роботу над напрацюванням Плану дій справедливої трансформації для Шептицького вугільного мікрорегіону. План буде спрямований на створення нових інноваційних підприємств у Шептицькому районі, стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу, підтримку створення нових робочих місць, перекваліфікацію шахтарів, перепрофілювання професійно-технічних закладів, де готують спеціалістів з гірничої справи тощо.

Таким чином, оперативна ціль 3.5 Стратегії розвитку Львівської області фактично формує регіональну рамку для реалізації політики справедливої трансформації у Шептицькому вугільному мікрорегіоні. Її завдання охоплюють як екологічні аспекти трансформації (рекультивация територій, відновлення екосистем), так і економічні та інституційні напрями (розроблення Плану дій справедливої трансформації, ревіталізація постпромислових територій, підтримка зеленого переходу). У цьому сенсі дана оперативна ціль інтегрує екологічну модернізацію територій із завданнями економічної диверсифікації та структурної перебудови регіону.

Основні завдання досягнення оперативної цілі 3.5 та потенційні напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
3.5.1. Розроблення Плану дій зі справедливої трансформації Шептицького вугільного мікрорегіону	Розроблення Плану дій зі справедливої трансформації Шептицького вугільного мікрорегіону.
3.5.2. Підтримка проєктів, спрямованих на охорону довкілля та зелений перехід	Підтримка проєктів з модернізації енергетичного сектору, систем теплопостачання, розбудови відновлюваних джерел енергії у Шептицькому районі.
3.5.3. Відновлення антропогенно змінених екосистем	Рекультивация забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок Шептицького вугільного мікрорегіону Створення реєстру старопромислових зон (brownfield) придатних для інвестицій на території Шептицького мікрорегіону;
3.5.4. Ревіталізація постпромислових територій	Індустріальний музей на базі навчального підземного полігону Шептицького гірничо- економічного фахового коледжу.

123

Очікувані результати:

- Розроблення Плану справедливої трансформації Шептицького вугільного мікрорегіону;
- Трансформація економіки Шептицького вугільного мікрорегіону в напрямку зниження залежності від вуглевидобувних підприємств та підприємств супутніх сфер, зростання ролі малого і середнього підприємництва, розвитку видів економічної діяльності з високою доданою вартістю;
- Модернізація сфери професійної (професійно-технічної) освіти в мікрорегіоні відповідно до зміни потреб ринку праці;
- Модернізація енергетичного сектору, систем теплопостачання, розбудова відновлюваних джерел енергії у Шептицькому районі;
- Відновлення антропогенно змінених екосистем та ревіталізація постпромислових територій.

Регіональні програми розвитку, що відповідають логіці Політики згуртованості ЄС

Стратегічна ціль 1. БЕЗПЕКА ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ НАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

Оперативна ціль 1.1. Підтримка обороноздатності держави та сектору безпеки

1. Підтримка військових формувань та правоохоронних органів
2. Базова військова підготовка цивільного населення до національного спротиву
3. Забезпечення безпеки дорожнього руху на автомобільних дорогах загального користування місцевого значення Львівської області
4. Формування та забезпечення функціонування місцевих пожежно-рятувальних підрозділів
5. Створення центрів безпеки у територіальних громадах області
6. Створення місцевих систем оповіщення населення
7. Комплексне забезпечення укриттями закладів бюджетної сфери Львівської області

Оперативна ціль 1.2. Розвиток невідкладної та високоспеціалізованої медицини

8. Оновлення медичних закладів Львівщини: інвестиції в здоров'я, технології та професійний розвиток лікарів

Оперативна ціль 1.3. Реабілітація, оздоровлення, фізичне та духовне відновлення

9. Формування та розвиток системи надання реабілітаційної допомоги у закладах охорони здоров'я
10. Створення центрів психічного здоров'я у кластерних закладах охорони здоров'я
11. Використання санаторно-курортного потенціалу для відновлення громадян

Оперативна ціль 1.4. Розвиток освітнього та духовного потенціалу нації

12. Будівництво та реконструкція закладів дошкільної освіти
13. Будівництво та реконструкція закладів загальної середньої освіти
14. Розумне харчування для розумних поколінь
15. Збереження самобутності та розвиток культури Львівщини в сучасних умовах
16. Підтримка, розвиток книговидавництва та книгочитання
17. Будівництво та модернізація культурно-мистецьких закладів

Оперативна ціль 1.5. Інклюзивне суспільство

18. Розбудова мережі підтриманого проживання
19. Модернізація закладів стаціонарного догляду
20. Залучення інститутів громадянського суспільства до надання соціальних послуг
21. Оздоровлення та відпочинок дітей, які потребують підтримки
22. Забезпечення житлом дітей-сиріт
23. Соціальна підтримка захисників і ветеранів
24. Створення гідних умов проживання внутрішньо переміщених осіб
25. Покращення житлових умов військовослужбовців, ветеранів та молоді

Стратегічна ціль 2. ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Оперативна ціль 2.1. Розвиток смарт-спеціалізації регіону

26. Створення системи поширення сільськогосподарських знань, інновацій та розбудови системи дорадництва (AKIS)

Оперативна ціль 2.2. Розвиток підприємництва та інвестиційної привабливості регіону

27. Сприяння створенню суб'єктів малого підприємництва у сільському господарстві
28. Сприяння розвитку малого та середнього бізнесу
29. Сприяння розвитку ветеранського бізнесу

Оперативна ціль 2.3. Модернізація дорожньо-транспортної, прикордонної, логістичної, виробничої, цифрової та критичної інфраструктури

30. Розбудова автомобільних доріг місцевого значення за напрямками прикордонного сполучення

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- 31. Будівництво, реконструкція та ремонт автомобільних доріг місцевого значення Львівщини
- 32. Відновлення інфраструктури, пошкодженої внаслідок агресії Російської Федерації

Оперативна ціль 2.4. Підготовка кадрів відповідно до актуальних потреб ринку праці

- 33. Оновлення майстерень закладів професійної освіти
- 34. Організація та проведення навчальних курсів для дорослого населення
- 35. Створення мережі наглядових (піклувальних) рад у закладах освіти

Оперативна ціль 2.5. Комплексне просторове планування та ефективне управління територіями

- 36. Планування території на регіональному рівні — внесення змін до Схеми планування території Львівської області
- 37. Активізація розроблення Комплексних планів просторового розвитку та іншої містобудівної документації громад
- 38. Тренінговий центр для підвищення інституційної спроможності громад — членів Асоціації органів місцевого самоврядування «Львівська агломерація»
- 39. Підвищення ефективності обліку нерухомості, земельних ділянок та сплати податків в громадах

Стратегічна ціль 3. ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ ТА ЗЕЛЕНИЙ ПЕРЕХІД

Оперативна ціль 3.1. Енергетична безпека та самодостатність регіону

- 40. Підвищення енергоефективності бюджетних установ області
- 41. Підвищення енергоефективності житлового фонду області
- 42. Розвиток та модернізація систем зовнішнього освітлення

Оперативна ціль 3.2. Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря

- 43. Оздоровлення річок Львівської області (очисні споруди, каналізаційні мережі)
- 44. Розвиток та модернізація систем водопостачання
- 45. Заходи із протипаводкового захисту

Оперативна ціль 3.3. Налагодження системи поводження з відходами та формування екологічної свідомості населення

- 46. Формування комплексної системи управління відходами
- 47. Інформаційно-просвітницька кампанія щодо екологічної культури населення

Регіональні програми розвитку, що співвідносяться з політикою Справедливої трансформації

Стратегічна ціль 3. ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ ТА ЗЕЛЕНИЙ ПЕРЕХІД

Оперативна ціль 3.5. Зменшення негативного впливу вуглевидобування та теплової генерації на довкілля

- 48. Трансформація вугільного мікрорегіону до сталого майбутнього через соціально-екологічну адаптацію та стратегічні рішення для відновлення

Додаток 3.5.

СППІ Львівської області на 2026–2028 роки (структура: сектор → підсектор → напрям)

В контексті політики згуртованості ЄС

Громадська безпека

- Цивільний захист
- Створення (модернізація) об'єктів цивільного захисту та територіальної оборони області
- Створення (модернізація) в територіальних громадах місцевих ...повіщення населення про загрозу виникнення надзвичайних ситуацій
- Комплексне забезпечення укриттями закладів бюджетної сфери

Довкілля

- Збереження природно-заповідного фонду
- Збереження цінних природних територій та розширення об'єктів природно-заповідного фонду

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Житло

- Відновлення житла
- Створення фонду соціального орендного житла
- Житлові рішення
- Будівництво, відновлення та модернізація об'єктів, що викори...жуть бути використані для розміщення внутрішньо переміщених осіб

Культура та інформація

- Мистецтво та спеціалізована мистецька освіта
- Модернізація закладів культури мистецького спрямування
- Культурна спадщина та національна пам'ять
- Відродження пам'яток архітектури та туристичних локацій Львівщини

Освіта і наука

- Загальна середня освіта
- Забезпечення закладів загальної середньої освіти засобами н... (НУШ)
- Харчування в освіті
- Забезпечення доступу до якісного та безпечного харчування у... шляхом розвитку сучасної інфраструктури їдалень (харчоблоків)
- Вища та передвища освіта
- Модернізація інфраструктури закладів вищої освіти шляхом вп...безпечення та підвищення рівня енергоефективності
- Професійна (професійно-технічна) освіта
- Оновлення майстерень закладів професійної освіти
- Освіта дорослих / управління якістю
- Організація та проведення навчальних курсів для дорослого населення
- Створення мережі наглядових (підкувальних) рад у закладах освіти

Охорона здоров'я

- Інфраструктура охорони здоров'я
- Оновлення медичних закладів Львівщини: інвестиції в здоров'я, технології та професійний розвиток лікарів
- Реабілітаційні послуги
- Формування та розвиток системи надання реабілітаційної допомоги у закладах охорони здоров'я
- Психічне здоров'я
- Створення центрів психічного здоров'я у кластерних закладах охорони здоров'я
- Відновлення громадян
- Використання санаторно-курортного потенціалу для відновлення громадян

Публічні послуги і пов'язана з ними цифровізація

- Державні адміністративні послуги
- Підвищення доступності публічних послуг та інформатизація публічного управління
- Електронне урядування
- Реалізація Національної програми інформ... електронного урядування, включаючи заходи із захисту інформації

Муніципальна інфраструктура та послуги

- Водопостачання та водовідведення
- Відновлення, розвиток та модернізація інфраструктури централ...ння, в тому числі з впровадженням альтернативних джерел енергії
- Містобудування, благоустрій
- Впровадження заходів з відновлюваних джерел енергії на муніципальних об'єктах
- Підвищення енергоефективності в громадських будівлях
- Створення безбар'єрних маршрутів у населених пунктах
- Розбудова та відновлення інфраструктури субнаціональних органів
- Розбудова та відновлення інфраструктури субнаціональних органів

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- Теплопостачання
 - Відновлення, модернізація та розвиток систем централізованого та децентралізованого теплопостачання
- Туристичні послуги
 - Розвиток туристичної інфраструктури та туристичної приваблив... та створення інтегрованих інформаційно-цифрових продуктів і систем супроводу
- Управління побутовими відходами
 - Формування комплексної системи управління відходами

Соціальна сфера

- Права та інтереси дітей
 - Забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування
- Реабілітаційні послуги
 - Розширення спроможності реабілітаційних закладів забезпечувати реабілітацію військовослужбовців та осіб з інвалідністю
- Ветерани
 - Придбання житла для деяких категорій осіб з числа Захисників... членів сімей Героїв Небесної Сотні на умовах співфінансування
- Соціальні послуги
 - Модернізація системи соціального захисту
 - Створення мережі соціального житла (тренувальних квартир) для людей з інтелектуальними та/або психічними порушеннями, які перебувають під соціальним супроводом

Спорт та фізичне виховання

- Спорт та фізичне виховання
 - Розвиток спортивної та фізкультурно-реабілітаційної інфраструктури
 - Розвиток мережі баз олімпійської, параолімпійської та дефлімпійської підготовки, проведення спортивних змагань та забезпечення навчально-тренувального процесу

Транспорт

- Автомобільний транспорт та дорожнє господарство
 - Розбудова та ...лення інфраструктури автомобільних доріг загального користування
- Автомобільні пункти пропуску через державний кордон
 - Розвиток ...аструктури з країнами Європейського Союзу та Республікою Молдова
- Залізничний транспорт
 - Забезпечення стійкого функціонування... шляхом відновлення, модернізації та розвитку інфраструктури

В контексті праведлива трансформація

Економічна діяльність

- Промисловість
 - Розвиток індустріальних парків

Енергетика

- Електроенергетика
 - Модернізація/відновлення встановлених генеруючих потужностей

«Дерево цілей» Плану дій зі справедливої трансформації Шептицького мікрорегіону на період до 2030 року

Стратегічна ціль 1. Енергетичний перехід та чисте довкілля мікрорегіону для життєдіяльності різних поколінь та соціальних груп населення	
Оперативні цілі	Завдання
1.1. Вуглецево нейтральна територія вугільного мікрорегіону	1.1.1. Об'єкти житлового і комунального фондів є енергоефективними
	1.1.2. Впроваджені енерго- та ресурсощадні технології забезпечують сталий розвиток економіки вугільного мікрорегіону
	1.1.3. Територія мікрорегіону адаптована для пересування на велосипедах
	1.1.4. Розгалужена мережа інфраструктури для електротранспорту
1.2. Відновлені екосистеми для майбутніх поколінь	1.2.1. Ревіталізовані постпромислові території забезпечують потреби бізнесу та мешканців
	1.2.2. Рекультивовані деградовані землі зберігають родючість
	1.2.3. Водні ресурси території вугільного мікрорегіону задовольняють потреби населення
	1.2.4. Ефективна система моніторингу та контролю за якістю повітря сприяє привабливості території мікрорегіону
1.3. Чиста територія вугільного мікрорегіону	1.3.1. Сформована ефективна система управління відходами на території вугільного мікрорегіону
	1.3.2. Рециклінг відходів зберігає довкілля мікрорегіону
Стратегічна ціль 2. Нова конкурентоспроможна економіка вугільного мікрорегіону	
Оперативні цілі	Завдання
2.1. Сучасна інфраструктура підтримки бізнесу забезпечує формування потужного підприємницького сектора	2.1.1. Мешканці мікрорегіону отримали доступ до професійної консультаційної та фінансової підтримки для започаткування власної справи
	2.1.2. Інституції підтримки бізнесу забезпечують ефективну комунікацію мешканців, бізнесу та влади і посилюють конкурентоспроможність регіону
	2.1.3. Дорожньо-транспортна та логістична інфраструктура сприяє розвитку бізнесу та мобільності мешканців
2.2. Бізнес вугільного мікрорегіону формує робочі місця в альтернативних вуглевидобувній промисловості видах економічної діяльності	2.2.1. Активно розвиваються ВЕД з високою доданою вартістю та креативні індустрії, які формують можливості працевлаштування для мешканців вугільного мікрорегіону
	2.2.2. Підприємства та фермери створили виробництва у сфері біоекономіки
	2.2.3. Місцевий бізнес забезпечив туристичну та рекреаційну привабливість вугільного мікрорегіону
	2.2.4. Збереження та ефективне використання робочих місць на суміжних з вуглевидобуванням (сервісних) підприємствах зменшує соціальну напругу в мікрорегіоні
2.3. Промислові підприємства функціонують на ресурсо- та енергоощадних технологіях і	2.3.1. Індустріальні парки та промислові кластери забезпечують сталий розвиток економіки вугільного мікрорегіону
	2.3.2. Науково-дослідний потенціал наявний і залучений для посилення конкурентоспроможності економіки мікрорегіону

забезпечують інноваційний розвиток економіки мікрорегіону	
Стратегічна ціль 3. Вугільний мікрорегіон адаптований до нових соціальних потреб мешканців	
Оперативні цілі	Завдання
3.1. Система освіти та перекваліфікації відповідає новим потребам ринку праці мікрорегіону	3.1.1. Заклади професійної (технічної) освіти налагодили співпрацю з підприємницькими структурами і забезпечили потреби ринку праці на території мікрорегіону
	3.1.2. Сформовано програми перекваліфікації дорослого населення у відповідь на виклики трансформації економіки мікрорегіону
	3.1.3. Забезпечено підтримку підприємств у створенні зелених робочих місць
3.2. Ключові суб'єкти соціальної сфери якісно задовольняють потреби населення	3.2.1. Заклади охорони здоров'я оновили матеріально-технічну базу, розширили перелік послуг і підвищили їх якість
	3.2.2. Система реабілітації задовольняє потреби вразливих груп населення
	3.2.3. Базові потреби вивільнених працівників та соціально вразливі групи населення (в т.ч. ВПО) забезпечені адресними програмами та заходами соціальної підтримки
3.3. Розвинута інфраструктура культури і дозвілля стримує відтік населення з мікрорегіону	3.3.1. Створена мережа центрів надання культурних послуг забезпечує інтереси дітей та молоді в якісному розвитку особистості
	3.3.2. Розвинена інфраструктура дозвілля та громадських просторів гуртує мешканців
3.4. Соціально відповідальна система управління справедливою трансформацією мікрорегіону	3.4.1. Зміцнено інституційну спроможність суб'єктів, які реалізують процес справедливої трансформації
	3.4.2. Налагоджено партнерську взаємодію в управлінні процесом трансформації

129

Додаток 3.7

Стратегії розвитку громад Шептицького мікрорегіону: короткий огляд

1. ШЕПТИЦЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

1) Характеристика та особливості

Стратегія Шептицької громади найповніше структурована: має чітку ієрархію цілей і завдань, окремі блоки про якість послуг (освіта, культура, соціальний захист), підтримку місцевого підприємництва та модернізацію інженерної інфраструктури (водопостачання, водовідведення, тепlopостачання). Виразно сформульовано перехід від залежності від видобутку до диверсифікації економіки (нові види діяльності, переформатування ринку праці), а також роботу з молоддю (освіта, зайнятість, середовище).

2) Відповідність Стратегії Львівської області

Сумісна логіка у чотирьох напрямках: розвиток людського капіталу; модернізація інженерної та соціальної інфраструктури; локальна економічна активність та підприємництво; довкілля й енергоефективність. Формулювання операційних завдань кореспондують обласній рамці (подібні групи завдань і типи інтервенцій).

3) Відповідність Плану дій Шептицького мікрорегіону

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Покриває всі п'ять блоків: диверсифікація економіки; інфраструктура; рекультивація постпромислових територій; людський потенціал; соціальна інфраструктура. Функціонально виступає «якорем» для субрегіону, бо містить як локальні, так і надлокальні (міжгромадські) логіки.

4) Розриви та прогалини

Рекультивація і повторне використання промислових майданчиків описані загальною; потрібна більша конкретизація сценаріїв використання ділянок. Інноваційні сектори і нові спеціальності для ринку праці позначені, але без достатньої деталізації механізмів.

5) Готовність до портфельного підходу

Висока: напрями взаємопов'язані й піддаються згрупуванню в пакети інтервенцій (інфраструктура + послуги + зайнятість).

2. СОКАЛЬСЬКА МІСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

1) Характеристика та особливості

Стратегія має широкий інфраструктурний профіль: системне оновлення комунальних мереж і об'єктів (вода, каналізація, тепло), покращення доріг, підвищення якості послуг (освіта, охорона здоров'я), створення умов для місцевого бізнесу. Економічний блок є, але менш деталізований щодо нових видів діяльності.

2) Відповідність Стратегії області

Виразна відповідність у сферах інфраструктури (дороги, житлово-комунальне господарство), соціальних послуг і підтримки економічної активності; екологічні завдання подані як окремий напрям охорони довкілля.

3) Відповідність Плану дій Шептицького мікрорегіону

Часткова: інфраструктура й послуги відображені, людський потенціал — помірно; рекультивація та промислові майданчики позначені слабо або пунктиром.

4) Розриви та прогалини

Бракує чіткої логіки економічної диверсифікації (які саме нові види діяльності і через які інструменти), слабо опрацьована подальша доля промислових територій (які функції/класи активів, підготовчі етапи).

5) Готовність до портфельного підходу

Середня: інфраструктурні наміри є, але потрібне «зшивання» з економічними та соціальними інтервенціями в єдині пакети.

3. ВЕЛИКОМОСТІВСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

1) Характеристика та особливості

Документ компактний, із сильним соціально-культурним і освітнім акцентом, передбачає підтримку місцевого бізнесу та громадського простору. Інженерні та промислові питання подані лаконічно.

2) Відповідність Стратегії області

Добра синхронізація в частині людського капіталу, культури, підприємництва; інженерна інфраструктура і просторові рішення виражені слабше.

3) Відповідність Плану дій Шептицького мікрорегіону

Людський потенціал — так; інфраструктура — обмежено; промислові території та рекультивація здебільшого відсутні. Це створює відчутний розрив із субрегіональними пріоритетами.

4) Розриви та прогалини

Немає виразних треків щодо підготовки промислових територій та інженерних мереж; економічні інструменти (залучення інвестицій, підтримка виробництва) описані загальною.

5) Готовність до портфельного підходу

Низька-середня: потрібна деталізація «жорстких» інвестиційних напрямів, аби соціально-культурні ініціативи мали інфраструктурну й економічну опору.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

4. БЕЛЗЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

1) Характеристика та особливості

Стратегія виразно позиціонує спадщину і туризм як драйвери розвитку, поєднує культурні маршрути, простори, ідентичність міста і громади; соціальна сфера подана окремим блоком. Інженерні та промислові теми — другорядні.

2) Відповідність Стратегії області

Висока в культурі, туризмі, соціальних послугах; обмежена в модернізації інженерної інфраструктури та економічній диверсифікації (поза культурою і туризмом).

3) Відповідність Плану дій Шептицького мікрорегіону

Часткова: люди і послуги — так; інфраструктура й економіка — мінімально; рекультивация/промтериторії — відсутні. Для мікрорегіону це означає вузьку спеціалізацію без опертя на “жорсткі” інвестиції.

4) Розриви та прогалини

Бракує повноцінного економічного блоку (поза туризмом) і змістовних рішень щодо комунальної, транспортної інфраструктури; не визначено місце промислових територій.

5) Готовність до портфельного підходу

Середня: культурні напрями можна групувати, але потрібна інтеграція з інженерними та економічними інтервенціями, щоб перетворити це на інвестиційний пакет.

5. РАДЕХІВСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

1) Характеристика та особливості

Стратегія орієнтована на сервісну та комунальну інфраструктуру, енергетику/енергоефективність, підтримку місцевого підприємництва й розвиток соціальних послуг. Помітний намір системно оновлювати мережі та об'єкти.

2) Відповідність Стратегії області

Висока у частині інженерної інфраструктури, енергетики, соціальних послуг і підтримки бізнесу; формулювання сумісні з обласною логікою.

3) Відповідність Плану дій Шептицького мікрорегіону

Інфраструктура — так; диверсифікація економіки — слабо; рекультивация/промислові території — відсутні або позначені загальними формулами.

4) Розриви та прогалини

Економіка і ринок праці подані загально; відсутній змістовний блок про роботу з постпромисловими активами, які важливі в субрегіональному контексті.

5) Готовність до портфельного підходу

Середня: інфраструктурні інтервенції чіткі; економічний компонент потребує доробки, щоб сформувати збалансований портфель.

6. ДОБРОТВІРСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

1) Характеристика та особливості

Специфіка стратегії зумовлена наявністю енергетичних об'єктів: модернізація комунальної інфраструктури, соціальні послуги, використання енергетичного потенціалу як бази для нових напрямів, поступова диверсифікація економіки.

2) Відповідність Стратегії області

Добра сумісність у сферах енергетики, інженерної інфраструктури, довкілля та соціальних послуг; формулювання завдань корелюють із обласними документами.

3) Відповідність Плану дій Шептицького мікрорегіону

Інфраструктура — так; людський потенціал — частково; диверсифікація — слабо; промислові території/рекультивация — майже відсутні, попри значущість теми для мікрорегіону.

4) Розриви та прогалини

Економічний блок загальний, без чіткого опису нових видів діяльності; не визначено сценарії для промислових майданчиків (функції, підготовка, підключення до інженерних мереж).

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

5) Готовність до портфельного підходу

Середня: інженерні напрями окреслені, але бракує економічної «зв'язки», щоб утворити повні інвестиційні пакети.

Додаток 3.8

Плани заходів громад Шептицького мікрорегіону: описовий огляд

Шептицька територіальна громада

Характер і структура. План має чітку програмну побудову (дві програми) та окремий «Каталог технічних завдань», що безпосередньо «спускає» стратегію в проекти й індикатори виконання (розділ 2; 3.1–3.2), . Документ затверджений рішенням ради від 19.09.2024 №2861, що підтверджує актуальність рамки впровадження .

Відповідність регіональній рамці. У вступі прямо зазначено зв'язку з Державною стратегією регіонального розвитку та Стратегією Львівської області — отже, «зв'язка» з обласною політикою закладена процедурно.

Зв'язок із Планом дій Шептицького мікрорегіону. Тематичне ядро програм охоплює економіку/зайнятність, соціальні послуги, інженерну інфраструктуру та культуру — тобто ті блоки, що є в субрегіональному Плані дій (економіка, інфраструктура, людський потенціал, довкілля/енергія).

Розриви/прогалини. Потребує подальшої деталізації частина індустриальних/постпромислових інтервенцій та рекультивациі; каталог ТЗ є, але для трансформаційних сюжетів варто наростити інженерно-підготовчий контур (перед ТЕО).

Готовність до портфельного підходу/згуртованості. Висока: є програми, каталог ТЗ, індикативна система реалізації — це сумісно з логікою Cohesion Policy (програма—проект—індикатор) . 132

Сокальська міська територіальна громада

Характер і структура. План сформований на період 2022–2024 років і містить типові проектні картки з джерелами фінансування та прив'язкою до завдань стратегії; приклади — «Термомодернізація 2-х бюджетних закладів», «Розроблення комплексного плану просторового розвитку», , .

Відповідність регіональній рамці. Передбачені джерела «державний, обласний, місцевий бюджети, міжнародна допомога» — це дозволяє стикуватися з обласними програмами та СППІ, але часовий горизонт потребує оновлення під 2025+ .

Зв'язок із Планом дій Шептицького мікрорегіону. Є інфраструктурні й просторові інтервенції (КППРТ, термомодернізація), однак блок постпромислових територій і економічної диверсифікації окреслений слабше.

Розриви/прогалини. Завершення Плану заходів (2022–2024) та відсутність оновленого Плану на 2025–2027 роки

Готовність до портфельного підходу/згуртованості. Невизначена, з огляду на відсутність Плану заходів на 2025–2027 роки.

Великомостівська міська територіальна громада

Характер і структура. План з чіткою системою індикаторів продукту/результату по оперативних цілях (табл. 5.2) і прив'язкою до безпекових, освітніх та інфраструктурних програм, що задає вимірюваність реалізації. План на 2026–2027 роки побудований як послідовна система: від стратегічних орієнтирів громади — до конкретних технічних завдань, які формують узгоджений інвестиційний портфель. Документ показує, як цілі розвитку трансформуються у практичні рішення в різних секторах. Таблиці 3.1–3.3 демонструють логіку зв'язків між пріоритетами, програмами та ТЗ, що робить структуру зрозумілою і керованою.

Відповідність регіональній рамці. План вписаний у загальний контекст регіонального інвестування: СППІ використано як основу для класифікації й узгодження всіх технічних завдань. Кожне ТЗ співвіднесене з відповідним сектором чи напрямом СППІ, що забезпечує сумісність з

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

обласними фінансовими механізмами та вимогами до проєктів. Така логіка дозволяє громаді подавати свої ініціативи у вже визначені інвестиційні ніші та підсилює шанси на залучення підтримки з регіональних інструментів. Наявні блоки цивільного захисту, освіти, профілактики правопорушень відповідають обласним секторам «безпека/цивільний захист», «освіта», «комунальна/соціальна інфраструктура»

Зв'язок із Планом дій Шептицького мікрорегіону. Соціальні та безпекові елементи узгоджуються; економічна диверсифікація та промислові території поки менш відпрацьовані.

Розриви/прогалини. Бракує проєктів щодо індустриальних майданчиків, рекультивациі, енергетики як основних компонентів справедливої трансформації.

Готовність до портфельного підходу/згуртованості. Середня: індикативна система сильна, потребує доопрацювання трансформаційного блоку.

Белзька міська територіальна громада

Характер і структура.

План на 2026–2027 роки вибудований як послідовна логіка: від стратегічних цілей громади — до сформованого портфеля технічних завдань, інтегрованого у Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій та чинні місцеві програми. Це підкріплено окремими аналітичними підрозділами та таблицями (3.1–3.3), які демонструють зв'язок між цілями, інвестиційними напрямками та програмними інструментами. План орієнтований на транспорт, інженерну безпеку, освіту, водовідведення; приклади — утримання доріг; створення місцевої пожежної команди; системи оповіщення в освіті; будівництво каналізаційних очисних споруд (ОЦ 2.3) .

Відповідність регіональній рамці. План чітко узгоджений із регіональними інструментами програмування: СППІ використано як базову систему координат, у якій кожне технічне завдання розміщене у відповідному секторі, підсекторі чи напрямі інвестицій. Такий підхід забезпечує пряму сумісність із обласними механізмами співфінансування та дозволяє громадам подавати свої проєкти у вже визначені фінансові ніші, не порушуючи логіку регіонального планування. Чітка відповідність секторам «транспорт», «безпека/цивільний захист», «освіта», «водопостачання і водовідведення», що напряму інтегруються у СППІ та обласні програми .

Зв'язок із Планом дій Шептицького мікрорегіону. Добре стикуються комунальна інфраструктура та послуги; економічна диверсифікація/браунфілдів — мінімально.

Розриви/прогалини. Слабка проєктна частина щодо індустриальних територій, рекультивациі та енергетичної модернізації.

Готовність до портфельного підходу/згуртованості. Середня: інженерні та безпекові проєкти добре оформлені, але «економіка трансформації» потребує посилення.

Радехівська міська територіальна громада

Характер і структура. План на 2026–2027 роки вибудований як логічний ланцюг від стратегічних цілей громади до сформованого портфеля технічних завдань. У документі простежується системний зв'язок між цілями, секторами та програмними інструментами, що відображено, зокрема, у таблицях 3.1–3.2. У переліку заходів присутні просторово-планувальні завдання (генеральні плани, межі населених пунктів, внесення до кадастрів/реєстрів), громадські слухання — тобто системна підготовка до інвестицій і управління простором .

Відповідність регіональній рамці. План повністю узгоджений зі Середньостроковим планом пріоритетних публічних інвестицій, який використовується як базова інвестиційна матриця. Кожне технічне завдання позиціоноване у відповідному секторі, підсекторі або напрямі СППІ, що створює чітку прив'язку до регіональної політики та фінансових механізмів області. Такий підхід дозволяє громаді вписувати свої проєкти у визначені інвестиційні ніші та підвищує сумісність із інструментами співфінансування. У результаті документ стає не лише локальним планом дій, а й частиною ширшої системи регіонального програмування..

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Зв'язок із Планом дій Шептицького мікрорегіону. Часткова: підготовка простору є передумовою для інфраструктурних і трансформаційних інтервенцій; бракує власне індустріально-екологічних проектів.

Розриви/прогалини. Потрібно більше конкретики щодо води/тепла/відходів, енергомодернізації.

Готовність до портфельного підходу/згуртованості. Середня: є основа (містобудівна), необхідно наповнити портфель секторальними ТЗ.

Добротвірська селищна територіальна громада

Характер і структура. План на 2026–2027 роки побудований як логіка від цілей до портфеля технічних завдань із інтеграцією у СППІ та місцеві програми (є спеціальні підрозділи про зв'язок зі СППІ і програмами; таблиці 3.1–3.3). Є широкий набір ТЗ: від енергомодернізації та децентралізації тепла — до когенерації, Місцевого енергетичного плану, сонячної енергетики, водопостачання/водовідведення, благоустрою, безпеки та просторового планування.

Відповідність регіональній рамці. План прямо «вшиває» СППІ (сектори/підсектори/напрями) й позиціонує кожне ТЗ у відповідній інвестиційній ніші; це класична програмна сумісність із обласними інструментами співфінансування.

Зв'язок із Планом дій Шептицького мікрорегіону. Дуже високий: присутні індустріальні майданчики (індустріальний парк на базі «Буддеталь»), енергетична трансформація (когенерація, децентралізація тепла), комунальна інфраструктура, людський потенціал/соціальні послуги

Розриви/прогалини. Потребує системної «екологічної» лінії для постпромислових територій (рекультивация) — як окремого пакета ТЗ.

Готовність до портфельного підходу/згуртованості. Висока: наявні портфелі ТЗ, фінансові «ворота» (державний/обласний/місцевий/донори), індикативні бюджети та ролі виконавців

Узагальнений порівняльний огляд Планів заходів громад

Питання для порівняння	Загальне спостереження	Прояв у Планах заходів	Подання індикаторів/результатів у Планах заходів	Наслідок для узгодження з субрегіональною та регіональною рамками
Зміст і спосіб подачі заходів	Частина документів подає заходи як повноцінні технічні завдання; інші — як загальні наміри	Є описи з проблемою, очікуваними результатами, строками, відповідальними; інші — короткі переліки сфер чи загальні ініціативи	Індикатори наведені окремим підпунктом або вбудовані у кожне ТЗ; у стислих переліках індикаторів немає або вони загальні	Документи з чітко описаними ТЗ легше зіставляти з пріоритетами мікрорегіону та області; загальні переліки складно «прив'язати» до стратегічних рамок
Структурна повнота	Обсяг і наповнення Планів відрізняються: у деяких громадах охоплені всі ключові сфери, у інших — лише окремі напрями	Частина громад має широке охоплення (інфраструктура, соціальні послуги, економіка, просторове планування); інші — здебільшого інженерні або соціальні блоки	Якщо є індикаторні блоки по кожній сфері — видно баланс результатів; за відсутності — неможливо оцінити повноту	Рівень повноти Плану впливає на те, наскільки громада може зіставити свої пріоритети з регіональними документами

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Питання для порівняння	Загальне спостереження	Прояв у Планах заходів	Подання індикаторів/ результатів у Планах заходів	Наслідок для узгодження з субрегіональною та регіональною рамками
Відповідність регіональним документам	Усі громади включають заходи у сферах, які є базовими для регіональної політики (інфраструктура, соціальні послуги, благоустрій)	У документах наявні заходи, які співпадають із пріоритетами Стратегії області та інвестиційного планування (ремонт доріг, модернізація комунальних систем, створення сервісів)	Індикатори часто орієнтовані на «кількість об'єктів/заходів», рідше — на ефекти для послуг	Це дозволяє громадам «вписуватися» в підходи області, навіть якщо деталізація різна
Відповідність субрегіональним пріоритетам	Найбільш помітні та численні заходи — у сферах комунальної інфраструктури, енергетики, соціальних послуг та просторового розвитку	Значна частина технічних завдань стосується модернізації тепlopостачання, водopостачання, безпеки, громадських просторів	Індикатори здебільшого технічні (од., м ² , км, т/рік), інколи додаються показники доступності/якості послуг	Це забезпечує природне узгодження з Планом дій Шептицького мікрорегіону, який також фокусується на цих сферах
Розкриття економічних та промислових напрямів	Рівень уваги до економічного розвитку та роботи з промисловими територіями дуже різниться: від повних блоків — до одиничних згадок	У частини громад є завдання щодо розвитку бізнесу, рекультивациі промзон, підтримки підприємництва; в інших подібні питання окреслені лише як наміри	Індикатори там, де блок розкрито: кількість підготовлених ділянок, площі ревіталізації, кількість МСП-ініціатив; у стислих версіях — відсутні	Це впливає на узгодження з субрегіональною логікою, де економічна трансформація є ключовою
Ступінь цілісного формування пакету проєктів	Деякі громади подають взаємопов'язані та структуровані списки проєктів, інші — розрізнені заходи без єдиної логіки	У першому випадку видно зв'язок між сферами (тепло-енергетика-інфраструктура-безпека); у другому — заходи не утворюють цілісної системи	Індикатори в «цілісних» планах узгоджені між собою (продукт → результат); у «розрізнених» — показники поодинокі й несумірні	Цілісні переліки легше узгоджувати з обласними та субрегіональними планами, фрагментарні — важче

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Додаток 3.9.

Еволюція місцевих Планів заходів: від “проектних списків” до логіки програмної згуртованості та справедливої трансформації

1. Структурна еволюція: від переліків проєктів — до програм та технічних завдань

Плани заходів (2021–2023 роки)

У документах домінує проєктна логіка:

- плани складаються переважно зі списків проєктів;
- більшість проєктів — це окремі інфраструктурні ініціативи (ремонт доріг, водогони, освітні заклади, благоустрій);
- відсутня єдина методика опису проєктів: різні громади використовували різні формати, а картки проєктів нерідко склалися як загальні описи;
- технічні завдання у сучасному розумінні (як інструмент підготовки до фінансування) або відсутні, або представлені неповно.

Плани заходів добре відображають **потреби громад**, але вони ще не є частиною багаторівневої системи узгодження (область — субрегіон — громада), характерної для політики згуртованості.

Плани заходів (2025–2027 роки)

Оновлені плани демонструють перехід до програмної та техніко-інвестиційної логіки, сумісної з підходами ЄС:

- майже всі громади запровадили каталоги технічних завдань, які є основою для формування портфелів інвестицій;
- структура планів повторює дерево цілей стратегій громад та має відповідність обласним документам;
- картки технічних завдань містять визначені елементи: формулювання проблеми, очікувані результати, індикатори, джерела фінансування, період реалізації;
- з'явилися перші спроби секторальної концентрації, коли громади групують технічні завдання за пріоритетами (вода, тепло, соціальна інфраструктура, енергетика, просторове планування).

Це вже не просто переліки проєктів, а інструмент операціоналізації стратегії, ближчий до логіки Плану заходів Львівської області та СППІ.

2. Зміна тематичних акцентів: євроінтеграція та справедлива трансформація

Плани заходів (2021–2023 роки)

- домінують локальні інфраструктурні потреби (дитсадки, ФАПи, дороги, освітлення);
- економічний розвиток здебільшого зводиться до декларацій щодо підтримки малого бізнесу чи сільського господарства;
- теми індустриальних майданчиків, рекультивації шахтних територій чи підготовки просторів для інвестицій майже не зустрічаються;
- відсутні елементи, що прямо відсилають до політики згуртованості — системи індикаторів, програмна рамка, прив'язка до багаторівневого планування.

Плани заходів (2025–2027 роки) У громадах чітко простежуються нові напрямки, пов'язані з європейськими стандартами планування:

- просторове планування (комплексні плани, детальні плани територій, інвентаризація активів);
- підготовка промислових територій, індустриальні проєкти (особливо Червоноград і Добротвір);
- екологічна модернізація, включно з водовідведенням, теплодернізацією, адаптацією до змін клімату;
- підвищення інвестиційної готовності, у тому числі створення інвестиційних паспортів, кадастрові роботи, облік комунальних активів;
- перші елементи справедливої трансформації — від планування використання шахтних територій до розвитку нових економічних кластерів.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Таким чином, громади поступово включаються у європейську логіку розвитку, де проекти мають бути інтегровані у більші програми та відповідати вимогам фінансових інструментів.

3. Узгодженість із регіональними документами: від фрагментарної — до системної

Плани заходів (2021–2023 роки)

Загалом містили обмежені посилання на Стратегію Львівської області та її План заходів. У багатьох випадках відповідність носила формальний характер, адже проекти не відображали ключові обласні пріоритети.

Плани заходів (2025–2027 роки)

Громади почали вибудовувати логіку Планів заходів відповідно до обласних документів:

- з'явилась прив'язка до секторів СППІ області — вода, тепло, транспорт, соціальна інфраструктура, довкілля, енергетика;
- технічні завдання часто спроектовані так, щоб бути сумісними з обласними програмами розвитку;
- громади почали враховувати вимоги до індикаторів та результативності, що притаманні регіональному плануванню.

Таким чином, роль Планів заходів змінилася: вони стали інструментом входження у регіональні інвестиційні механізми, а не лише місцевим планом робіт.

4. Поява субрегіональної логіки Шептицького мікрорегіону

Після затвердження Плану дій Шептицького мікрорегіону (2024) громади почали відображати:

- спільні інфраструктурні виклики (вода, тепло, відходи);
- необхідність підготовки промислових територій;
- питання зайнятості й людського потенціалу у поствугільних громадах;
- екологічні ризики, пов'язані із шахтними об'єктами.

Оновлені Плани заходів вже включають технічні завдання, що відповідають субрегіональним цілям — приклади видно у всіх планах громад Шептицького мікрорегіону.

137

ПОРІВНЯЛЬНІ ТАБЛИЦІ

Структурні відмінності між ранніми та пізніми Планами заходів

Параметр	Плани заходів (2021–2023)	Плани заходів (2025–2027)
Структурна логіка	Переважно списки проектів без системної ув'язки	Програмна структура, узгоджена з цілями стратегії громади
Наявність технічних завдань	Зустрічаються епізодично або у довільному форматі	Повноцінні каталоги технічних завдань з уніфікованою структурою
Типи інтервенцій	Локальні роботи: благоустрій, ремонти, дрібні соціальні проекти	Багаторівневі інтервенції у секторах інфраструктури, соціальних послуг, інвестиційної підготовки територій
Якість зв'язку зі стратегією громади	Часто декларативний	Чітке відображення стратегічних і оперативних цілей у технічних завданнях
Наявність індикаторів	Нерегулярна або відсутня	Системні індикатори результативності для більшості технічних завдань
Період реалізації	2021–2024	2025–2027 або 2026–2027
Прив'язка до фінансування	Обмежена деталізація	Визначені потенційні джерела фінансування, що відповідають обласним і державним механізмам

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Трансформація змісту Планів заходів (на прикладі конкретних громад)

Громада	Плани заходів (2021–2023)	Плани заходів (2025–2027)
Шептицька територіальна громада	Переважно перелік проєктів, інколи великі інфраструктурні позиції; технічні завдання відсутні або неструктуровані.	Комплексна програмна структура; повний каталог технічних завдань; логіка узгодження зі Стратегією Львівської області та Планом дій Шептицького мікрорегіону.
Белзька міська територіальна громада	Локальні інфраструктурні й соціальні ініціативи; невисока деталізація завдань; відсутність секторальної логіки.	Технічні завдання у сферах транспортної інфраструктури, інженерного забезпечення, соціальних послуг; прив'язка до завдань стратегії; структура сумісна з інвестиційним плануванням.
Добровірська селищна територіальна громада	Ініціативи переважно соціально-комунального характеру; окремі проєкти у сфері енергетики, але без системної рамки.	Розширений каталог технічних завдань; чітко описані заходи у сферах енергетичної модернізації, інженерних мереж, соціальних послуг, просторового розвитку; узгодження зі СППІ та Планом дій Шептицького мікрорегіону.
Великомостівська міська територіальна громада	Проєкти соціального й освітнього характеру, фрагментарні інфраструктурні ініціативи; технічні завдання відсутні.	Деталізовані технічні завдання за стратегічними цілями; зростання ролі індикаторів; формування перших елементів інвестиційних пакетів.
Радехівська міська територіальна громада	Значна частина ранніх заходів — роботи з благоустрою та об'єктами соціальної сфери; відсутній системний підхід до інвестиційної підготовки територій.	У каталозі технічних завдань акцент на просторовому розвитку, модернізації інженерної інфраструктури, громадських послуг; логіка сумісна зі Стратегією Львівської області.

138

Прояви політики згуртованості та справедливої трансформації в Планах заходів

Ознака	Плани заходів (2021–2023)	Плани заходів (2025–2027)
Просторове планування	Епізодично	Системно: комплексні плани, детальні плани територій, інвентаризація активів
Підготовка територій для інвестицій	Практично відсутня	Наявна: промислові території, інженерна підготовка ділянок
Підготовка до справедливої трансформації	Немає змістовних елементів	Є: нові сектори, використання постпромислових територій, енергетична модернізація
Секторальна концентрація	Відсутня	Сформована: інженерна інфраструктура, соціальні послуги, екологічна модернізація
Логіка портфельного підходу	Відсутня	З'являється: каталоги технічних завдань, перші комплексні пакети
Узгодження з регіональними документами	Формальне	Системне: відповідність Стратегії Львівської області, Плану заходів та СППІ

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Ознака	Плани заходів (2021–2023)	Плани заходів (2025–2027)
Індикатори результативності	Частково або зовсім відсутні	Стали стандартним елементом планів

Додаток 3.10

Середньострокові плани пріоритетних публічних інвестицій (СППІ) громад: зміст і якісні характеристики

Добротвірська селищна територіальна громада

- Сектори. Довкілля; енергетика та енергоефективність; муніципальна/інженерна інфраструктура (водопостачання, водовідведення, тепло); освіта; охорона здоров'я; соціальний захист; спорт і культура; безпека/укриття.
- Підсектори (приклади). Термомодернізація будівель; модернізація котелень/мереж; ІТП; капремонт школі/садків; ФАП/амбулаторії; спортивні майданчики; мережі води та каналізації.
- Індикатори (приклади формулювань). кількість модернізованих об'єктів (од.); довжина мереж (км); встановлена потужність/економія енергії (кВт-год/рік); частка доступних/безбар'єрних об'єктів (%); кількість облаштованих укриттів (од.).
- Фінансова рамка 2026–2028. Подано прогнозний розподіл за секторами/напрямами по роках; видно багаторічні суми та їх структуру.
- Структурні особливості. Є загальна частина з посиланням на Постанову №294 і місцеві стратегії; чітка логіка «сектор → підсектор → цілі → індикатори → фінанси».
- Підсумок Один із найповніших СППІ у мікрорегіоні. Документ прозора відображає інвестиційні пріоритети та їх фінансування, що дозволяє відчитати етапність і очікувані результати по ключових сферах.

Белзька міська територіальна громада

- Сектори. Муніципальна інфраструктура; громадська безпека/укриття; транспорт і дороги; освіта; охорона здоров'я; енергетика/освітлення.
- Підсектори (приклади). Очистка стічних вод; мережі води/каналізації; пожежна безпека; шкільні харчоблоки; первинна медицина; сонячні установки/вуличне освітлення.
- Індикатори (приклади). кількість відремонтованих/нових об'єктів (од.); довжина/частка відновлених мереж (км/%); наявність укриттів (од.); пропускна спроможність/послуги (тис. осіб/рік).
- Фінансова рамка 2026–2028. Деталізований розподіл коштів за секторами на три роки; видно частки секторів у загальному портфелі.
- Структурні особливості. Повна спадковість з Планом заходів; секторальні блоки супроводжені підсекторами та індикаторними орієнтирами.
- Підсумок. Еталонно структурований СППІ: чіткі пріоритети, зрозумілі показники та прозора фінансова картина середнього строку.

Радехівська міська територіальна громада

- Сектори. Соціальна сфера; культура; транспорт і дороги; освіта; охорона здоров'я; (частково) інженерна інфраструктура.
- Підсектори (приклади). Культурні простори/заклади; забезпечення житлом дітей; ремонти доріг; модернізація освітніх закладів; первинна медична допомога.
- Індикатори (приклади). нові/модернізовані об'єкти культури (од.); кількість забезпечених житлом дітей (осіб/сімей); відновлені ділянки доріг (км); оновлені класи/кабінети (од.).
- Фінансова рамка 2026–2028. Є багаторічні фінансові таблиці з розподілом по секторах; показано сукупні обсяги на період.
- Структурні особливості. Повна секторальна структура; у частині підсекторів індикаторні блоки сформульовані стисло, етапність подана вибірково.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- Підсумок. Структурований СППІ із зрозумілими пріоритетами та фінансовими сумами по секторах; різниця з лідерами — у стислості індикаторів і менш детальному фазуванні, а не у відсутності структури чи фінансів.

Великомостівська міська територіальна громада

- Сектори. Муніципальна інфраструктура; освіта; соціальна сфера; публічні послуги і цифровізація; (окремо виділені) енергетичні рішення.
- Підсектори (приклади). Мережі води/каналізації; термомодернізація закладів освіти; облаштування соціальних сервісів; цифрові сервіси/ЦНАП.
- Індикатори (приклади). модернізовані будівлі (од.); мережі (км); кількість цифрових послуг (од.); оснащення закладів (од.).
- Фінансова рамка 2026–2028. Наведено агреговані суми по секторах із розподілом за роками; окреслені потенційні джерела співфінансування (ДФРР, субвенції, МТД).
- Структурні особливості. Висока читабельність «цілі → заходи → ресурси»; акцент на прикладних змінах у сервісах і цифровій інфраструктурі.
- Підсумок. Чіткий і практичний документ із добрим балансом між структурою, показниками та фінансовими орієнтирами.

ЧШептицька міська територіальна громада

- Сектори. Освіта; інженерна інфраструктура; громадська безпека/укриття; громадські простори; охорона здоров'я (частково).
- Підсектори (приклади). Харчоблоки; укриття в закладах; мережі води/тепла; благоустрій; модернізація шкіл/садків.
- Індикатори (приклади). кількість модернізованих закладів; кількість укриттів (од.); довжина мереж (км); площі оновлених просторів (м²).
- Фінансова рамка 2026–2028. Подана фрагментарно (не для всіх напрямів однаково); є секторні суми, але етапність розкрита нерівномірно.
- Структурні особливості. Є додаток із основними напрямками та індикаторами; частина секторів розкриті глибше, частина — описово.
- Підсумок. Добре окреслені пріоритети в освіті та інженерії; рівень деталізації фінансів і етапів варіює між секторами.

Сокальська міська територіальна громада

- Сектори. Інженерна інфраструктура; управління відходами; дороги/транспорт; публічні простори; ЦНАП/публічні послуги; енергетика; соціальні об'єкти.
- Підсектори (приклади). Пункти прийому/переробки відходів; ремонт доріг/мостів; освітні простори; мережі комунальних послуг; енергоефективні заходи.
- Індикатори (приклади). об'єкти (од.); довжина відремонтованих доріг (км); обладнання/оснащення (од.); базові й цільові значення до 2028 року.
- Фінансова рамка 2026–2028. Подана вибірково (в окремих секторах докладно, в інших — орієнтовно).
- Структурні особливості. Два великі додатки з чіткою логікою «база → ціль-2028» на рівні показників.
- Підсумок. Сильний блок показників із базою/ціллю; фінансова та етапна деталізація різняться між секторами.

Додаток 3.11

Аналіз місцевих програм розвитку громад Шептицького мікрорегіону

Місцеві програми розвитку Белзької громади

План заходів впровадження Стратегії розвитку Белзької громади (далі — План заходів) фіксує перелік технічних завдань і проектів за напрямками політики. Місцеві програми розвитку (далі — місцеві програми) є одним із інструментів бюджетного та організаційного забезпечення цих напрямів, але не виступають автоматичним або єдиним носієм усіх заходів. Середньостроковий план

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

пріоритетних публічних інвестицій (далі — СППІ) задає інвестиційну рамку на 2026–2028 роки. Далі оцінено, наскільки портфель місцевих програм (із яких 15 мають пряме відношення до завдань Плану заходів) створює змістову й фінансову опору для пріоритетів, а також чи узгоджується зі СППІ. Аналіз здійснено з припущенням про збереження обсягів програм у 2026–2027 роках.

1. Змістова узгодженість місцевих програм із Планом заходів

Прямий змістовий збіг виявлено у 15 програмах: охорона здоров'я, культура і спорт, благоустрій, дорожнє господарство, просторове планування та землеустрій, безпекові рішення (місцева пожежна охорона, системи оповіщення в закладах освіти), а також окремі об'єктні капітальні ремонти/реконструкції й будівництво каналізаційних очисних споруд (див. *таблицю*). Натомість у ключових модернізаційних напрямках — енергоефективність/теплопостачання, мережеве водопостачання і водовідведення поза очисними, управління твердими побутовими відходами, підтримка місцевого підприємництва — програмні рамки відсутні або надто вузькі, що звужує змістову опору частини пріоритетів Плану заходів.

2. Фінансова узгодженість програм із Планом заходів та СППІ

За умови сталих бюджетів у 2026–2027 роках місцеві програми забезпечують стабільну, переважно середню фінансову опору. Найчіткіше простежується фінансова підтримка у програмах капітальних ремонтів/реконструкцій, будівництва та модернізації очисних споруд, охорони здоров'я, житлово-комунального господарства і благоустрою, дорожньої інфраструктури, а також у безпекових рішеннях (створення місцевої пожежної команди, проектування та будівництво пожежного депо, системи оповіщення). Водночас для енергоефективності/теплопостачання мережевого рівня, системного оновлення водопостачання і водовідведення, управління відходами відсутня повноцінна фінансова підтримка, тож відповідні позиції Плану заходів і СППІ мають слабе місцеве бюджетне підґрунтя. 141

3. Здатність місцевих програм підтримувати великі інвестиційні проєкти

Розміщення великих інвестиційних проєктів можливе через кілька програм із виразним інвестиційним профілем: капітальні ремонти/реконструкції, каналізаційні очисні споруди, охорона здоров'я, а також частково — житлово-комунальне господарство і благоустрій та дорожня інфраструктура. Безпековий блок (місцева пожежна охорона, пожежне депо, системи оповіщення) також містить капітальні та проєктні позиції. Більшість інших програм мають операційний характер (утримання, невеликі закупівлі) і виконують допоміжну роль.

4. Повнота, системність і стабільність програмної бази

Портфель місцевих програм розвитку є чисельним, але структурно фрагментованим: паралельні соціально-гуманітарні програми, окремі безпекові документи, блоки благоустрою та доріг; присутні землеустрій, цифровізація, управління комунальним майном. Водночас системних програмних рамок у напрямках енергетики/теплопостачання, мережевого водопостачання і водовідведення, управління відходами не виявлено. Стабільність у 2026–2027 роках підвищує прогнозованість виконання вже наявних програм, але не усуває базові прогалини.

5. Відображення регіональних і субрегіональних пріоритетів

Добре відтворені пріоритети комунальної інфраструктури і благоустрою, громадської безпеки, соціальних послуг; частково — транспортної інфраструктури й цифрових сервісів. Слабше відтворені пріоритети енергетичної стійкості та декарбонізації, мережевого водопостачання і водовідведення (поза очисними), управління відходами та підтримки економічної активності. У контексті справедливої трансформації це означає: соціальна й базова комунальна інфраструктура мають опору, але інфраструктурно-енергетичне ядро потребує повнішого програмного відображення.

6. Роль місцевих програм у формуванні інвестиційної спроможності громади

Сукупно місцеві програми формують середній рівень інвестиційної спроможності Белзької громади. Є інструменти для фінансування частини пріоритетів Плану заходів і позицій СППІ (капітальні ремонти/реконструкції, очисні споруди, охорона здоров'я, житлово-комунальне господарство і благоустрій, дорожня інфраструктура, безпекові проєкти). Водночас відсутність системних програм у енергетиці/теплопостачанні, мережевій водній інфраструктурі та управлінні відходами обмежує масштабування інвестиційної частини середнього строку.

Таблиця

	Завдання Стратегії	Назва програми місцевого розвитку	Період реалізації	Завдання
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА ЕКОНОМІКА				
Оперативна ціль 1.1. Просторове планування				
1.	1.1.1. Розроблення та актуалізація містобудівної документації	Програма розвитку земельних відносин та землеустрою	2025	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Провести інвентаризацію земельних ділянок під об'єктами нерухомого майна, у тому числі під польовими дорогами, для впорядкування землекористування. ▪ Забезпечити встановлення меж території громади та населених пунктів, а також оновлення землевпорядної документації. ▪ Розробити та оновити інформаційні системи контролю використання земель (кадастрові дані, програмне забезпечення, виявлення земель, що не використовуються або використовуються з порушеннями
Оперативна ціль 1.2. Успішний та конкуренто - спроможний бізнес				
2.	1.2.3. Енергетична самодостатність громади	Програма капітального ремонту об'єктів комунальної власності Белзької міської територіальної громади	2025	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Підвищення енергоефективності будівель об'єктів комунальної власності та підготовка їх до опалювального сезону через реалізацію енергоефективних заходів
3.		Програма підтримки та оновлення матеріально-технічної бази закладів освіти Белзької міської територіальної громади	2025	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Забезпечення безпечних і комфортних умов навчання через підготовку освітніх об'єктів до опалювального сезону
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. КОМФОРТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ				
Оперативна ціль 2.1. Якісні та безпечні дороги				
4.	2.1.1. Створення належної та якісної дорожньої мережі	Програма утримання та розвитку автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури Белзької МТГ	2025	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Забезпечення поточних і капітальних ремонтів вулично-дорожньої мережі громади, включно з облаштуванням тротуарів і проїздів. ▪ Проведення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху. ▪ Організація утримання доріг у належному технічному стані
5.	2.1.2. Розвиток транспортної інфраструктури			
Оперативна ціль 2.2. Модернізація та розвиток інженерної інфраструктури				
6.	2.2.1. Комплексна інженерна безпека громади	Програма забезпечення діяльності місцевої пожежної охорони Белзької міської територіальної громади	2025	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Створення місцевої пожежної команди у селі Хлівчани шляхом забезпечення організаційно-правових передумов та виділення земельної ділянки під пожежне депо. ▪ Забезпечення проектної готовності будівництва пожежного депо шляхом розроблення та експертизи проектно-кошторисної документації.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

				<ul style="list-style-type: none"> ▪ Будівництво та введення в експлуатацію пожежного депо місцевої пожежної команди у с. Хлівчани за рахунок коштів міського та обласного бюджетів.
7.		Програма підтримки та розвитку освіти Белзької міської територіальної громади	2025	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Забезпечення швидкого та ефективного інформування населення і учасників освітнього процесу про надзвичайні та кризові ситуації шляхом встановлення та обслуговування систем гучномовного оповіщення на об'єктах освіти
Оперативна ціль 2.3. Покращення стану навколишнього середовища				
8.	2.3.1. Створення системи централізованого водовідведення	Програма будівництва каналізаційних очисних споруд в м. Белз	2024–2025	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Забезпечення якісної підготовки та реалізації будівництва каналізаційних очисних споруд ▪ Забезпечення фінансової участі громади у реалізації проекту будівництва КОС у ▪ Організаційно-кадровий та адміністративний супровід проекту будівництва каналізаційних очисних споруд
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. ЯКІСНЕ ЖИТТЯ				
Оперативна ціль 3.1. Сучасний освітній простір				
9.	3.1.2. Зміцнення матеріально-технічної бази освітніх закладів	Програма підтримки та оновлення матеріально-технічної бази закладів освіти Белзької міської територіальної громади	2025	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Модернізація та підтримка матеріально-технічної бази закладів освіти громади ▪ Оновлення освітнього та цифрового обладнання для впровадження сучасних освітніх програм
Оперативна ціль 3.2. Ефективна мережа закладів охорони здоров'я та соціального захисту				
10.	3.2.1. Система якісних медичних послуг в громаді	Програма розвитку первинної медичної допомоги в Белзькій територіальній громаді	2025	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Поліпшення інфраструктурних умов надання медичної допомоги шляхом фінансування капітального ремонту приміщення поліклініки м. Белз, що входить до структури ВП «Белзька районна лікарня» КНП «Сокальська РЛ»
Оперативна ціль 3.3. Інклюзивне середовище для культури, спорту та здоров'я громади				
11.	3.3.1. Облаштування відкритих «громадських просторів» та локацій	Програма капітального ремонту об'єктів комунальної власності Белзької міської територіальної громади	2025	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Забезпечення належного технічного стану об'єктів комунальної власності для безпечної експлуатації та надання послуг населенню
12.		Програма розвитку культури Белзької міської територіальної громади	2025	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Створення сучасної мобільної інфраструктури для культурних подій громади ▪ Розвиток та популяризація культурних традицій і творчого потенціалу громади

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

13.		Програма житлово-комунального господарства та благоустрою Белзької міської територіальної громади	2025	<ul style="list-style-type: none"> Створення благоустроєного громадського простору навколо пам'ятного знаку Тарасу Шевченку
14.	3.3.2. Облаштування спортивної інфраструктури	Програма розвитку фізичної культури і спорту Белзької міської територіальної громади	2025	<ul style="list-style-type: none"> Розвиток спортивної інфраструктури для активного та безпечного дозвілля дітей і молоді через облаштування спортивно-ігрового майданчика у м. Белз
15.		Програма підтримки та розвитку освіти Белзької міської територіальної громади	2025	<ul style="list-style-type: none"> Реконструкція покриття футбольного міні-поля Белзького ОЗЗСО I-III ступенів

Місцеві програми розвитку Добротвірської громади

План заходів визначає перелік технічних завдань і проєктів за стратегічними та оперативними цілями (див. *таблицю*). СППІ формує інвестиційну рамку на 2026–2028 роки (сектори, підсектори, етапність і прогностичні обсяги). Місцеві програми розвитку (далі – місцеві програми) забезпечують організаційну та бюджетну реалізацію напрямів політики на рівні громади та можуть бути одним із інструментів виконання заходів Плану заходів, у тому числі як механізм співфінансування позицій СППІ. Аналіз здійснюється з припущенням, що місцеві програми діятимуть у 2026–2027 роках із чинними бюджетами.

1. Змістова узгодженість місцевих програм із Планом заходів

Виявлено пряму відповідність між завданнями Плану заходів і місцевими програмами у ключових блоках:

- інженерна та муніципальна інфраструктура: Програма розвитку у сфері житлово-комунального господарства; Програма благоустрою населених пунктів; Програма утримання та розвитку автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури;
- безпека і стійкість: Програма створення та використання місцевого матеріального резерву; Програма забезпечення систем відеоспостереження; окрема група програм підтримки військових підрозділів;
- довкілля: екологічні програми (у різних редакціях), у тому числі природоохоронні заходи та благоустрій зелених зон;
- соціальний та гуманітарний блок: Програма розвитку первинної медичної допомоги; окрема програма з гемодіалізу; Програма розвитку освіти; Програма розвитку культури; Програма розвитку бібліотек; Програма розвитку фізичної культури і спорту; Програма соціального захисту окремих категорій населення;
- мобільність і послуги: Програма компенсації пільгових перевезень;
- просторові та земельні рішення: Програма розвитку земельних відносин, раціонального використання та охорони земель;
- економічний блок: Програма диверсифікації економіки Добротвірської громади.

Разом із тим залишаються напрями, де програмна база для завдань Плану заходів не є повною або структурованою: водопостачання та водовідведення як мережеві системи (поза загальноєкологічними заходами), управління твердими побутовими відходами як окрема політика. У сфері енергетики та тепlopостачання Добротвірська громада має чітко визначені стратегічні завдання (децентралізація тепла, резервні джерела, модульні системи), однак у портфелі місцевих програм відсутня окрема програмна рамка, яка могла б системно підтримувати ці завдання у фінансовому й організаційному вимірах. Існуючі елементи в окремих програмах не формують цілісної політики на рівні громади. За змістом Плану заходів і Програми соціально-економічного розвитку такі

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

завдання наявні (зокрема децентралізація тепла, резервні джерела теплопостачання), однак під них не простежуються окремі місцеві програми, здатні бути постійною опорою реалізації.

2. Фінансова узгодженість місцевих програм із Планом заходів та СППІ

Найбільш визначеною та передбачуваною є фінансова основа в програмах доріг, житлово-комунального господарства, благоустрою, охорони здоров'я (включно з окремими об'єктними заходами), а також у безпекових програмах (матеріальний резерв, системи відеоспостереження). Ці інструменти можуть забезпечувати співфінансування проєктів Плану заходів та окремих позицій СППІ.

Водночас відсутність окремих місцевих програм для енергоефективності/теплопостачання, мережевого водопостачання та водовідведення, управління відходами знижує фінансову визначеність для відповідних завдань Плану заходів і може ускладнювати поетапне фінансування середньострокових інвестицій.

3. Здатність місцевих програм підтримувати великі інвестиційні проєкти

Потужність підтримки великих проєктів простежується у програмах, які передбачають капітальні роботи та закупівлі: дороги, житлово-комунальне господарство, благоустрій, охорона здоров'я (включаючи інфраструктурні поліпшення і спеціалізовані медичні напрямки), а також системи відеоспостереження та матеріальний резерв у частині обладнання і спорядження. Програми гуманітарного та соціального спрямування переважно підтримують поточні послуги й менші за масштабом проєкти. Для пріоритетів на кшталт децентралізації теплопостачання, резервних джерел тепла, модернізації мереж водопостачання/водовідведення потрібні окремі програмні рамки, яких у портфелі наразі не виявлено.

4. Повнота, системність і стабільність програмної бази

Портфель місцевих програм Добровірської громади широкий і структурно різноманітний: інженерна інфраструктура, довкілля, безпека, соціальні послуги, культура, освіта, спорт, економічний розвиток, земельні відносини, організаційна спроможність. Наявна група програм підтримки військових формувань, що впливає на загальний розподіл ресурсів, але не інтегрована у логіку Плану заходів. Разом з тим помітні накладання тематик (кілька екологічних редакцій) і прогалини в енергетичній та водній інфраструктурі як окремих політиках. Припущена стабільність дії програм у 2026–2027 роках підвищує передбачуваність реалізації, однак не усуває вказаних структурних порожнин.

5. Відображення регіональних і субрегіональних пріоритетів

Добре відтворені пріоритети комунальної інфраструктури та благоустрою, громадської безпеки, мобільності, соціальних послуг, а також просторового та земельного управління. Частково відображені пріоритети економічної активності (через Програму диверсифікації економіки). Слабше відображені пріоритети енергетичної стійкості та декарбонізації, мережевого водопостачання/водовідведення та системної політики у сфері відходів. З позиції справедливої трансформації це означає наявність опори для соціальних і базових комунальних завдань, але недостатню інституційну підтримку інфраструктурно-енергетичного ядра.

6. Роль місцевих програм у формуванні інвестиційної спроможності громади

Сукупно місцеві програми формують значну, але неповну інвестиційну основу для виконання Плану заходів та позицій СППІ. Сильна частина портфеля — дороги, житлово-комунальне господарство, благоустрій, охорона здоров'я, безпекові рішення — забезпечує підготовку і реалізацію об'єктних заходів. Прогалини в енергоефективності/теплопостачанні, мережевій водній інфраструктурі та управлінні відходами звужують можливості реалізації середньострокових інвестицій, де потрібна чітка етапність і багаторічна фінансова логіка.

Таблиця

Завдання Стратегії	Назва місцевої програми/заходу	Завдання місцевої програми/заходу	Період реаліз.
Стратегічна ціль 1. Розвинута, конкурентоздатна економіка та інвестиції			
Оперативна ціль 1.1 Підготовка інвестиційних продуктів та формування позитивного инвест.іміджу			
1.1.1 Формування позитивного	Програма диверсифікації	Підготувати інвестиційні пропозиції та промоційні матеріали для пріоритетних ділянок/об'єктів;	2025–2027

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

інвестиційного іміджу громади	економіки Добровірської громади до 2027 року	Запустити супровід інвестора (one-stop-shop) і пакет стимулів на рівні громади; Організувати бізнес-події/нетворкінг для залучення партнерств та кластеризації	
Оперативна ціль 1.2 Розробка містобудівної документації			
1.2.1 Створення комплексного плану просторового розвитку	Програма розвитку земельних відносин, раціонального використання та охорони земель на території Добровірської селищної ради на 2026 - 2028 роки	Актуалізувати землевпорядну документацію та інвентаризувати земельні ділянки; Запровадити прозорі процедури надання/оренди та електронний реєстр земель; Провести заходи з охорони ґрунтів і рекультивації порушених територій	2026–2028
Стратегічна ціль 2. Висока якість життя, комфортні умови та добробут			
Оперативна ціль 2.1 Здорова громада			
2.1.2 Покращення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я	Комплексна програма розвитку медицини Добровірської громади на 2026 - 2028 роки	Підсилити матеріально-технічну базу 303 та забезпечити критичне обладнання; Розширити спектр медичних послуг на базі КНП (амбулаторні/діагностичні); Забезпечити безперебійність енергоживлення й аварійні резерви для 303	2026–2028
2.1.3 Розвиток сфери надання додаткових медичних послуг	Програма про організацію безкоштовного перевезення хворих з хронічною нирковою недостатністю, які отримують програмний гемодіаліз та проживають на території Добровірської селищної ради на 2026-2028 роки	Організувати регулярні перевезення пацієнтів на гемодіаліз за затвердженим графіком; Забезпечити медичний супровід та безпеку маршрутів; Оптимізувати витрати на перевезення (маршрути, паливо, співфінансування)	2026–2028
Оперативна ціль 2.2 Сучасний освітній простір як базис для задоволення потреб суспільства та економіки			
2.2.3 Створення сучасного освітнього простору	Програма розвитку освіти Добровірської селищної ради на 2026-2028 роки	Оновити освітню інфраструктуру та МТБ закладів освіти; Запровадити сучасні освітні ресурси та інклюзивні практики; Підвищити кваліфікацію педагогів під цілі НУШ/STEM/цифрової грамотності	2026–2028
Оперативна ціль 2.3 Розвиток культурного дозвілля			
2.3.2 Покращення інфраструктури закладів культури	Програма розвитку культури Добровірської селищної ради на 2026-2028 роки	Модернізувати заклади культури та їх матеріальне забезпечення; Розвинути культурні продукти/події та мережу партнерств; Цифровізувати культурні послуги та промоцію громади	2026–2028
2.3.1 Оновлення культурного простору	Комплексна програма створення можливостей для розвитку громадського простору,	Підтримати молодіжні проекти та громадські ініціативи; Розвинути інфраструктуру молодіжної участі та волонтерства; Провести освітньо-соціальні програми для молоді	2026–2028

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

	самореалізації та соціальної активності молоді Добротвірської громади на 2026-2028 роки		
2.3.2 Покращення інфраструктури закладів культури	Програма розвитку культури Добротвірської селищної ради на 2026-2028 роки	Модернізувати заклади культури та їх матеріальне забезпечення; Розвинути культурні продукти/події та мережу партнерств; Цифровізувати культурні послуги та промоцію громади	2026-2028
Оперативна ціль 2.4 Розвиток фізичної культури та спорту			
2.4.1 Розвиток фізичної культури та спорту	Програма розвитку спорту Добротвірської селищної ради на 2026-2028 роки	Модернізувати спортивну інфраструктуру та інвентар; Підвищити охоплення населення масовою фізкультурою; Підтримати спортивні секції/змагання та інклюзивні ініціативи	2026-2028
Оперативна ціль 2.5 Формування відкритої та безпечної громади			
2.5.1 Безпека життєдіяльності	Програма обслуговування комплексної системи відеоспостереження Добротвірської громади на 2026-2028 роки	Розгорнути/модернізувати систему відеонагляду в пріоритетних локаціях; Інтегрувати відеоспостереження з системами безпеки/ДСНС/поліції; Забезпечити кіберзахист, збереження та аналітику відеоданих	2026-2028
	Цільова програма проведення громадських та суспільно-корисних робіт Добротвірської територіальної громади на 2026-2028 роки	Організувати фронт суспільно-корисних робіт для благоустрою/безпеки; Залучити вразливі групи/безробітних із дотриманням стандартів праці; Забезпечити контроль якості, обліку годин і безпеки робіт	2026-2028
	Програма фінансування заходів та робіт з територіальної оборони на території Добротвірської селищної ради на 2026-2028 роки	Зміцнити спроможність підрозділів тероборони (матеріали, засоби, тренування); Забезпечити харчування/логістику добровольчого формування; Координувати спільні навчання та взаємодію з силовими структурами	2026-2028
	Програми підтримки військових частин	Забезпечити матеріально-технічну підтримку; Фінансувати пріоритетні заходи бойової/тилової спроможності частини; Вибудувати прозорі процедури обліку, звітності та контролю використання коштів	2026-2028
2.5.2 Впровадження сучасних стандартів управління розвитком	Програма підтримки розвитку місцевого самоврядування у Добротвірській селищній раді на 2026-2028 роки	Підвищити інституційну спроможність ОМС і якості адмінпослуг; Запровадити сучасні стандарти управління та цифрові інструменти; Розвинути механізми участі громадян і прозорість рішень	2026-2028
	Програма інформатизації «Цифрова	Цифрова трансформація управління територіальною громадою; Цифровізація публічних послуг; Кіберзахист та розвиток цифрової грамотності.	2026-2028

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

	Добротвірська громада» на 2025-2027 роки		
2.5.3 Екологічна безпека	Програма регулювання чисельності безпритульних тварин на території Добротвірської селищної ради на 2026-2028 роки	Провести ідентифікацію/облік тварин та стерилізацію; Створити/підтримати притулок і програми прилаштування; Проводити просвітницькі кампанії та контроль правил утримання	2026-2028
	Екологічна програма Добротвірської громади на 2026-2028 роки	Реалізувати природоохоронні заходи (очищення, насадження, моніторинг); Запровадити екомоніторинг та систему поводження з відходами; Підтримати екопросвіту та участь мешканців у екоініціативах	2026-2028
	Програма екологічного розвитку, благоустрою та догляду за зеленими насадженнями на території Добротвірської селищної ради на 2026-2028 роки	Реалізувати заходи з охорони довкілля та раціонального природокористування; Підтримати енергоефективні рішення у ЖКГ та комунальній інфраструктурі; Розвинути локальні екоініціативи з участю громадськості	2026-2028
2.5.4 Інклюзивне середовище	Програма соціального захисту окремих категорій населення Добротвірської селищної ради на 2026-2028 роки	Надати адресну допомогу вразливим категоріям населення; Розширити програми соціальних послуг і підтримки; Впровадити кейс-менеджмент та цифровий облік отримувачів	2026-2028
Оперативна ціль 2.6 Вдосконалення інженерної інфраструктури громади та впорядкування території			
2.6.1 Розвиток та утримання автомобільних доріг, дорожньої та придорожньої інфраструктури	Програма утримання та розвитку автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури на території Добротвірської селищної ради на 2026-2028 роки	Провести поточне утримання та ремонт дорожньої мережі; Покращити безпеку руху (розмітка, освітлення, засоби заспокоєння трафіку); Оптимізувати планування ремонтів за даними обстежень	2026-2028
	Програма компенсації пільгових перевезень окремих категорій громадян (мешканців Добротвірської громади) на автомобільному і залізничному транспорті приміського сполучення на 2026-2028 роки	Забезпечити регулярні маршрути та компенсації перевізникам; Підвищити якість і безпеку перевезень (техогляди, страхування, GPS); Оптимізувати мережу маршрутів за попитом і доступністю	2026-2028
2.6.2 Вдосконалення	Програма розвитку у сфері житлово-	Забезпечити безперебійну роботу ЖКГ (водопостачання, водовідведення, ТПВ); Модернізувати	2026-2028

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

мереж та споруд водопостачання та водовідведення	комунального господарства Добротвірської селищної ради на 2026-2028 роки	мережі та впровадити енергоощадні технології; Посилити диспетчеризацію/облік споживання та реагування на аварії	
2.6.3 Благоустрій та озеленення територій н/п громади	Програма благоустрою населених пунктів Добротвірської селищної ради на 2026-2028 роки	Виконати комплексні роботи з благоустрою та озеленення; Створити/оновити громадські простори й малу інфраструктуру; Налагодити регулярне прибирання, утримання та сортування відходів	2026-2028
	Програма створення та використання місцевого резерву матеріально-технічних ресурсів Добротвірської селищної ради на 2026-2028 роки	Створити матеріальні запаси місцевого резерву відповідно до затвердженої номенклатури; Підвищити ефективність реагування на можливі надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру на території громади	2026-2028

Місцеві програми розвитку Великомоствівської громади

План заходів із впровадження Стратегії розвитку Великомоствівської міської територіальної громади (далі — План заходів) визначає логіку «цілі → завдання → проєкти» у сферах безпеки, інженерної та соціальної інфраструктури, цифровізації та довкілля. Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій (далі — СППІ) задає інвестиційну рамку на 2026–2028 роки за секторами й підсекторами. Місцеві програми розвитку (далі — місцеві програми) слугують одним із основних інструментів організаційного та бюджетного забезпечення виконання заходів Плану заходів і співфінансування позицій СППІ. Аналіз здійснено з припущенням, що чинні програми діятимуть і у 2026–2027 роках.

1. Змістова узгодженість місцевих програм із Планом заходів

Місцеві програми відтворюють ключові напрями Плану заходів:

- безпека й цивільний захист, а також підтримка сектору оборони;
- модернізація медицини, соціальних та культурних послуг;
- освіта (середовище НУШ, STEM, харчоблоки, протипожежна безпека);
- цифрова трансформація і розвиток центрів надання адміністративних послуг;
- просторове планування і землеустрій;
- інженерна екологічна інфраструктура (водопостачання, водовідведення, каналізаційні очисні споруди, система твердих побутових відходів);
- дорожня інфраструктура, благоустрій.

Окремо діє програма будівництва, реконструкції та ремонтів, яка забезпечує виконання об'єктних проєктів із Плану заходів (у тому числі приміщення для центру надання адміністративних послуг і медичних підрозділів).

2. Фінансова узгодженість місцевих програм із Планом заходів та СППІ

Найчіткіше визначена фінансова основа у програмах дорожньої інфраструктури, житлово-комунального господарства, благоустрою, охорони здоров'я, а також у програмах безпеки (включно з матеріальним резервом та системами відеоспостереження). Програма будівництва, реконструкції та ремонтів дозволяє поєднувати кошти місцевого бюджету, міжбюджетні трансферти та ресурси міжнародної технічної допомоги. Узгодження технічних завдань Плану заходів із секторами СППІ покращує доступ до співфінансування у 2026–2027 роках.

3. Здатність місцевих програм підтримувати великі інвестиційні проєкти

Для великих проєктів місцеві програми забезпечують як підготовчі дії (проєктно-кошторисна документація, експертизи, технічний нагляд, частка співфінансування), так і безпосереднє виконання робіт. Це стосується об'єктів соціальної інфраструктури, центрів надання адміністративних послуг,

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

медичних закладів, інженерних мереж і дорожнього господарства, а також екологічних проєктів (водні системи, каналізаційні очисні споруди, тверді побутові відходи).

4. Повнота, системність і стабільність програмної бази

Портфель місцевих програм охоплює безпеку, освіту, медицину, культуру і спорт, благоустрій, житлово-комунальне господарство, просторове планування, цифровізацію, екологію, економічний розвиток і земельні відносини. Взаємозв'язок між Планом заходів, місцевими програмами та СППІ простежується у змістовних відповідностях і об'єктних позиціях, що зменшує розрив між стратегічним плануванням та бюджетним виконанням у 2026–2027 роках (див. *таблицю*).

5. Відображення регіональних і субрегіональних пріоритетів

Технічні завдання Плану заходів, співвіднесені з СППІ, відповідають державній та обласній інвестиційній логіці: освіта (НУШ/STE(M), інфраструктура, харчоблоки, протипожежні заходи), публічні послуги і цифровізація (ЦНАП), соціальна інфраструктура (у тому числі малі групові будинки), енергоефективність, водопостачання/водовідведення та тверді побутові відходи. З огляду на прикордонне розташування громади, у Плані заходів є також ініціативи, пов'язані з транспортно-логістичними рішеннями.

6. Роль місцевих програм у формуванні інвестиційної спроможності громади

Сукупно місцеві програми формують стійку інвестиційну основу для виконання Плану заходів: забезпечують юридичні та бюджетні підстави для об'єктних витрат, дозволяють поєднувати кілька джерел фінансування, підтверджують організаційну спроможність громади для участі у відборах за СППІ та інших інструментах. У 2026–2027 роках таке поєднання важливе для реалізації пріоритетів у сферах інженерної екологічної інфраструктури, цифровізації та соціальних послуг.

Таблиця 150

	Завдання Стратегії	Назва програми місцевого розвитку	Період реалізації	Завдання програми
Стратегічна ціль 1. Безпечне та гідне життя мешканців громади в умовах війни та відбудови				
Оперативна ціль 1.1. Підтримка обороноздатності та розвитку сектору безпеки				
1.	1.1.1. Покращення матеріально-технічного забезпечення Сил оборони	Програми сприяння матеріально-технічного забезпечення військових частин, підрозділів НГУ, ДПСУ, поліції (А 4355, А 0998, 3057 НГУ, Кінологічний центр, А 3628, А 4010, А 7031, Мостиський загін ДПСУ, батальйон поліції КОРД, А 3821	2025	Забезпечити співфінансування придбання матеріально-технічних ресурсів (спорядження, транспорт, спеціальна техніка, засоби зв'язку, інженерне обладнання) для відповідної військової частини / підрозділу.
2.	1.1.2. Комплексна безпека громади — у повсякденному житті та в інформаційному просторі	Програма захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	2022–2026	Забезпечити функціонування та модернізацію системи цивільного захисту, оповіщення населення. Реалізувати комплекс профілактичних заходів, спрямованих на зниження ризику виникнення надзвичайних ситуацій і пожеж
3.		Програма розвитку закладів освіти	2025	Облаштування системи протипожежного захисту у закладах освіти
4.		Комплексна Програма профілактики правопорушень та боротьби зі злочинністю	2021–2025	Забезпечити належні умови для діяльності правоохоронних органів (матеріально-технічне забезпечення, відеоспостереження, освітлення небезпечних місць)

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

	Завдання Стратегії	Назва програми місцевого розвитку	Період реалізації	Завдання програми
5.		Цільова соціальна програма розвитку цивільного захисту	2025	Профінансувати заходи з облаштування найпростіших укриттів, місць збору, евакуаційних маршрутів, засобів індивідуального захисту та оповіщення
Оперативна ціль 1.2. Якісна соціально-медична допомога та відновлення здоров'я громади				
6.	1.2.1. Доступна екстрена та якісна спеціалізована медична допомога	Програма розвитку та підтримки медичних закладів	2025	Оновити матеріально-технічну базу медичних закладів (обладнання, меблі, автотранспорт), у тому числі для первинної та амбулаторної допомоги. Капітальний ремонт приміщень КНП «Великомостівська міська лікарня»
7.		Програма будівництва, реконструкції, капітального і поточного ремонту об'єктів територіальної громади	2025	Капітальний ремонт приміщення адміністративної будівлі с. Боянець під амбулаторію
8.	1.2.2. Розвиток спорту та фізичної культури для всіх вікових груп	Комплексна Програма розвитку фізичної культури і спорту	2025	Забезпечення проведення поточних і капітальних ремонтів, реконструкції та будівництва фізкультурно-спортивних об'єктів, багатофункціональних спортивних майданчиків для ігрових видів спорту, майданчиків з тренажерним обладнанням
Оперативна ціль 1.3. Формування освітнього простору громади				
9.	1.3.1 Розвиток сучасного освітнього середовища	Програма розвитку закладів освіти	2025	Забезпечити належні умови функціонування закладів освіти (поточні ремонти, оснащення). Оновити матеріально-технічну базу закладів освіти (навчальне обладнання, меблі, комп'ютерна техніка, засоби навчання), з урахуванням вимог НУШ Покращення матеріально-технічного забезпечення харчоблоків
10.	1.3.2. Модернізація будівель та приміщень закладів освіти			
11.	1.3.3. Модернізація харчоблоків та їдалень закладів освіти			
Оперативна ціль 1.4. Доступність і якість публічних послуг в громаді				
12.	1.4.1. Публічні послуги і пов'язана з ними цифровізація	Програма будівництва, реконструкції, капітального і поточного ремонту об'єктів територіальної громади	2025	Реконструкція нежитлової будівлі в м. Великі Мости під ЦНАП
13.		Програма інформатизації «Цифрова Великомостівська територіальна громада»	2025-2027	Підвищення доступності публічних послуг та інформатизація публічного управління Забезпечення якісними адміністративними послугами в ТГ.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

	Завдання Стратегії	Назва програми місцевого розвитку	Період реалізації	Завдання програми
				Розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури громади
14.	1.4.2 Розвиток культурного і духовного простору громади	Програма будівництва, реконструкції, капітального і поточного ремонту об'єктів територіальної громади	2025	Реалізувати заходи з будівництва, реконструкції та капітального ремонту об'єктів соціальної, інженерної, культурної та спортивної інфраструктури громади згідно з пріоритетами
	1.4.3. Розвиток соціальної інфраструктури громади			
Стратегічна ціль 2. Розвиток економіки та підвищення конкурентоспроможності громади				
Оперативна ціль 2.1. Розвиток транспортно-дорожньої інфраструктури				
15.	2.1.1. Капітальний і поточний ремонт доріг та придорожньої інфраструктури у громаді	Програма «Благоустрою населених пунктів громади»	2025	Відновлення існуючого твердого покриття доріг та тротуарів, влаштування твердого покриття на комунальних дорогах
Оперативна ціль 2.2. Просторове планування і розвиток території				
16.	2.2.1. Забезпечення громад містобудівною документацією	Програма забезпечення містобудівною документацією територій населених пунктів	2025	Розробити, оновити та затвердити містобудівну документацію (генплани, ДПТ, зонінги) для населених пунктів
17.	2.2.2. Проведення інвентаризації земель та об'єктів комунальної власності	Програма розроблення документації із землеустрою	2025	Забезпечити розроблення та оновлення проєктів землеустрою, детальної документації та нормативної грошової оцінки земель громади
Оперативна ціль 2.3. Підтримка малого і середнього підприємництва				
18.	2.3.1. Сприяння зайнятості населення через розвиток бізнес-інфраструктури та формування місцевих економічних кластерів	Програма по використанню заходів, пов'язаних з економічною діяльністю	2025	Підтримати місцевий бізнес та підприємництво через інструменти співфінансування, промоції, участі у виставках і ярмарках, консультаційної підтримки. Забезпечити реалізацію економічних заходів, спрямованих на збільшення доходів місцевого бюджету, розвиток інвестиційних проєктів та інфраструктури. Сприяти розвитку зайнятості населення
Стратегічна ціль 3. Екологічна безпека, енергоефективність і зелений розвиток громади				
Оперативна ціль 3.1. Енергетична безпека та самодостатність громади				
19.	3.1.1. Підвищення енергоефективності в комунальному секторі	Програма «Будівництва, реконструкції і капітального ремонту вуличного освітлення	2025	Виконати будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт мереж вуличного освітлення у населених пунктах громади з використанням енергоощадних технологій.

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

	Завдання Стратегії	Назва програми місцевого розвитку	Період реалізації	Завдання програми
				Забезпечити належний рівень освітлення публічних просторів, вулиць, пішохідних переходів та місць масового перебування людей
20.		Програма розвитку закладів освіти	2025	Утеплення фасадів закладів освіти Реконструкція систем опалення закладів освіти Заміна світильників закладів освіти на енергозберігаючі
Оперативна ціль 3.2. Екологічно безпечна інженерна інфраструктура та благоустрій громади				
21.	3.2.1. Розвиток і модернізація систем водопостачання, водовідведення та каналізування	Програма Природоохоронних заходів	2025	Будівництво, реконструкція чи ремонт споруд для очищення стічних вод, системи роздільної каналізації, каналізаційних мереж і споруд на них
22.	3.2.2. Підвищення якості життєвого середовища та ефективна система управління твердими побутовими відходами	Програма «Благоустрою населених пунктів громади»	2025	Забезпечити утримання й розвиток елементів благоустрою (доріжки, сквери, зупинки, малі архітектурні форми, освітлення, озеленення)
23.		Програма Природоохоронних заходів	2025	Будівництво, реконструкція та облаштування полігонів твердих побутових відходів, здійснення заходів щодо мінімізації, утилізації та переробки промислових і побутових відходів

153

Місцеві програми розвитку Радехівської громади

План заходів впровадження Стратегії розвитку Радехівської громади визначає перелік технічних завдань і проєктів у розрізі стратегічних і оперативних цілей. Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій задає інвестиційну рамку на середньостроковий період. Місцеві програми розвитку — це інструменти організаційного та бюджетного забезпечення політики громади, через які можуть реалізовуватися заходи Плану заходів і позиції Середньострокового плану. Аналіз здійснюється з припущенням, що місцеві програми діятимуть у 2026–2027 роках із чинними бюджетами.

1. Змістова узгодженість місцевих програм із Планом заходів

У Радехівській громаді виявлено широкий спектр програм, які безпосередньо корелюють із напрямками Плану заходів (див. *таблицю*):

Інженерна та муніципальна інфраструктура

Програми з житлово-комунального господарства, благоустрою та дорожньої інфраструктури охоплюють утримання, ремонт, експлуатацію й облаштування об'єктів комунальної інфраструктури та територій. Ці програми відтворюють зміст технічних завдань Плану заходів у частині територіального впорядкування, дорожніх робіт, благоустрою та управління комунальними об'єктами.

Безпека і цивільний захист

Програми пожежної та техногенної безпеки, запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій, функціонування системи оповіщення, а також програми підтримки сил оборони і військових частин формують змістову опору безпекового компоненту Плану заходів.

Соціальний та гуманітарний блок

Програми охорони здоров'я, соціального захисту, підтримки окремих категорій населення, програмування послуг для внутрішньо переміщених осіб, підтримки породіль і дітей-сиріт

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

відповідають завданням Плану заходів у частині доступності базових послуг, соціальної підтримки та якості життя.

Освіта, культура і молодь

Комплексні програми в галузі освіти, культури, бібліотечної справи, розвитку молодіжного середовища та фізичної культури відтворюють зміст гуманітарних завдань Плану заходів щодо модернізації освітньої, культурної та спортивної інфраструктури.

Економічний розвиток і просторове планування

Програми земельних відносин, інвентаризації земель, встановлення меж населених пунктів, розроблення містобудівної документації та продажу земельних ділянок повністю відповідають завданням Плану заходів у частині управління земельними ресурсами, просторового розвитку та інвестиційної готовності територій.

Довкілля та благоустрій

Програми охорони навколишнього природного середовища, природоохоронних заходів, регулювання чисельності тварин, екологічного розвитку й благоустрою зелених зон узгоджуються з екологічним компонентом Плану заходів.

Разом із тим залишаються напрями, у яких програмна база є неповною або потребує посилення:

- енергоефективність і тепlopостачання як системна політика (План заходів містить відповідні завдання, але окремої місцевої програми не існує);
- водопостачання і водовідведення поза рамками загальних програм житлово-комунального господарства;
- управління твердими побутовими відходами як окрема політика.

2. Фінансова узгодженість місцевих програм із Планом заходів та Середньостроковим планом

Фінансова логіка місцевих програм дає можливість підтримувати реалізацію значної частини завдань Плану заходів. Найбільш передбачувана фінансова основа простежується у програмах дорожньої інфраструктури, житлово-комунального господарства, благоустрою, охорони здоров'я, соціального захисту, культури та спорту, а також у безпекових програмах.

Ці програми можуть слугувати основними каналами співфінансування заходів Плану заходів і позицій Середньострокового плану. Водночас відсутність окремих програм для енергоефективності, тепlopостачання, водної інфраструктури та управління відходами послаблює фінансову визначеність і ускладнює етапне фінансування середньострокових інвестицій у відповідні сектори.

3. Здатність місцевих програм підтримувати великі інвестиційні проєкти

Зміст програм показує, що вони спроможні підтримувати об'єктні інвестиції у таких напрямках:

- дорожня інфраструктура та благоустрій;
- житлово-комунальна інфраструктура та утримання об'єктів;
- заклади освіти, охорони здоров'я, культури й спорту;
- безпекові інфраструктурні рішення (цивільний захист, оповіщення, пожежна безпека).

Програми соціального та гуманітарного спрямування здебільшого підтримують поточні послуги та менш масштабні проєкти. Для великих мережових інвестицій — тепlopостачання, енергоефективність, водопостачання, водовідведення, системи збирання та перероблення відходів — у портфелі програм немає окремих рамок, які забезпечували б багаторічну підтримку.

4. Повнота, системність і стабільність програмної бази

Портфель програм Радехівської громади є великим і тематично охоплює більшість сфер місцевої політики: інженерну інфраструктуру, довкілля, соціальні послуги, гуманітарний сектор, безпеку, просторове планування та управління земельними ресурсами.

Сильні сторони:

- висока кількість програм у соціальній, гуманітарній та безпековій сферах;
- повноцінний блок просторового планування та земельного управління;
- наявність програм, що підтримують функціонування комунальних підприємств і органів місцевого самоврядування.

Прогалини стосуються:

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- системної інфраструктурної модернізації (теплопостачання, енергоефективність, мережеві водні системи);
- управління відходами як окремої політики.

Припущена стабільність дії програм у 2026–2027 роках забезпечує передбачуваність, але не усуває структурних порожнин.

5. Відображення регіональних і субрегіональних пріоритетів

Портфель добре відтворює пріоритети регіональної та субрегіональної політики в частині:

- комунальної інфраструктури та благоустрою;
- громадської безпеки та цивільного захисту;
- соціальної інклюзії та гуманітарного розвитку;
- просторового планування й управління земельними ресурсами.

Меншою мірою відображено пріоритети:

- енергетичної стійкості та декарбонізації;
- водних ресурсів та системного водовідведення;
- поводження з відходами;
- локальної економічної трансформації.

У контексті справедливої трансформації це означає наявність сильної соціальної та просторової опори, але недостатню підтримку інфраструктурно-енергетичного ядра.

6. Роль місцевих програм у формуванні інвестиційної спроможності громади

У сукупності програми створюють значну, але неповну інвестиційну основу для виконання Плану заходів і позицій Середньострокового плану. Сильні інструменти — у сферах доріг, житлово-комунальної інфраструктури, благоустрою, охорони здоров'я, освіти, соціального захисту та безпеки — забезпечують готовність до реалізації об'єктних проєктів.

Водночас відсутність програмної рамки для енергоефективності, теплопостачання, мережевого водопостачання та водовідведення і управління відходами обмежує можливість реалізувати інвестиційні наміри середньострокового періоду, де потрібні багаторічні інституційно-фінансові інструменти.

Таблиця

№	Назва програми	Завдання (заходи) програми	Період реалізації
Стратегічна ціль 1. Розвинута та конкурентоздатна економіка			
Оперативна ціль 1.1. Ефективний економічний простір			
	Програма продажу земельних ділянок	Підготувати лоти для продажу через аукціони Провести відкриті торги/Prozorro.Продажі Забезпечити надходження до бюджету та прозорість процедур	2026
	Програма інвентаризації земель	Провести інвентаризацію земель комунальної власності та резервів Оцифрувати та актуалізувати межі ділянок у ДЗК/ГІС Виявити неоформлені ділянки та підготувати пропозиції щодо легалізації/оренди	2026
	Програма проведення нормативної грошової оцінки земель н/п	Провести НГО земель населених пунктів Затвердити оцінку рішенням ради та оприлюднити Внести оцінку до баз даних і застосувати для нарахувань	2026
Оперативна ціль 1.2. Конкурентоздатне мале і середнє підприємництво (МСП)			
	Програма розвитку агропромислового комплексу (АПК)	Підтримати сільськогосподарські кооперативи та сімейні ферми Сприяти модернізації техніко-технологічної бази АПК Розвивати переробку та збут місцевої продукції	2026
	Програма організації та проведення громадських робіт	Організувати суспільно корисні та тимчасові роботи Залучити безробітних та вразливі групи до оплачуваних робіт Покращити стан благоустрою територій і об'єктів громади	2026
Стратегічна ціль 2 Розвиток людського потенціалу			
Оперативна ціль 2.1. Сучасний освітній простір			

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

6	Комплексна програма розвитку освіти	Розширення доступу до дошкільної освіти Облаштування споруд цивільного захисту закладів освіти. Модернізація шкільної інфраструктури Закупівля шкільних автобусів та організація підвезення учнів і вчителів. Впровадження сучасних технологій навчання Зміцнення національно-патріотичного виховання в закладах освіти. Розвиток позашкільної освіти	2026
7	Програма «Фінансова грамотність – шлях до успіху школярів»	Підвищити рівень фінансової грамотності учнів Провести цикл занять/тренінгів з практичними вправами Залучити партнерів/заклади освіти до реалізації програми	2026
8	Програма підтримки обдарованих дітей та учнівської молоді	Виявлення та підтримка обдарованих учнів (олімпіади/конкурси, стипендії/гранти). Створення умов для розвитку талантів (гуртки/лабораторії, наставництво, підвищення кваліфікації педагогів). Представництво та участь команд громади на регіональному/державному рівнях (відбір, підготовка, партнерства із ЗВО).	2025–2027
Оперативна ціль 2.2. Комплексне забезпечення здоров'я мешканців			
9	Комплексна програма підтримки галузі охорони здоров'я	Забезпечити доступність та якість медичної допомоги населенню, зокрема через фінансову підтримку КНП «Радохівська ЦРЛ» і покращення умов надання послуг Укріпити матеріально-технічну базу закладів охорони здоров'я, включно з придбанням сучасного обладнання, ремонтом приміщень і благоустроєм прилеглих територій. Підвищити ефективність профілактичних та інформаційних заходів	2024–2026
10	Програма розвитку фізичної культури та спорту	Розвинути спортивну інфраструктуру Збільшити участь населення у масовому спорті Підвищити якість спортивної підготовки	2024–2026
Оперативна ціль 2.3. Трансформація культурного простору			
11	Програма культурного розвитку	Забезпечити сталу діяльність та модернізацію закладів культури громади Підтримати та розвивати культурно-мистецькі події й ініціативи. Зберегти та популяризувати нематеріальну й матеріальну культурну спадщину	2024–2026
Стратегічна ціль 3. Сталий розвиток території			
Оперативна ціль 3.1. Ефективна комунальна інфраструктура			
12	Програма здійснення внесків до статутних капіталів КП	Здійснити внески до статутних капіталів комунальних підприємств Стабілізувати фінансово-господарську діяльність КП Оновити основні фонди та підвищити якість послуг	2025–2026
13	Програма на проведення ремонтів та утримання нежитлових приміщень	Виконати поточні та капітальні ремонти нежитлових будівель Забезпечити належний технічний стан і безпеку експлуатації Імплементувати базові енергоефективні заходи під час ремонтів	2026
14	Програма «Питна вода»	Забезпечити якісне та безпечне водопостачання Реконструювати мережі, насосні та очисні споруди Зменшити втрати води та енерговитрати системи	2026
15	Програма ремонту автомобільних доріг державного значення	Організувати ремонт/утримання ділянок доріг державного значення Підвищити безпеку руху (розмітка, бар'єри, водовідвід) Забезпечити належний стан мостів/шляхопроводів	2026
16	Програма встановлення меж населених пунктів	Розробити проекти землеустрою щодо встановлення/зміни меж Погодити та затвердити межі відповідно до законодавства Внести дані про межі до ДЗК та офіційних планувальних документів	2026

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

17	Програма розроблення містобудівної документації	Розробити/оновити ДПТ, внести зміни до генпланів Провести публічні обговорення та врахувати зауваження Забезпечити експертизу та затвердження містобудівних документів	2026
Оперативна ціль 3.3. Комфортне і безпечне середовище			
18	Програма охорони навколишнього середовища	Запровадити системні заходи з поводження з відходами (роздільний збір, сортування, ліквідація стихійних сміттєзвалищ). Модернізувати об'єкти водопостачання/водовідведення і посилити моніторинг якості води, повітря та ґрунтів. Розвивати зелені зони та природоохоронні заходи (озеленення, прибережні смуги, просвітницькі кампанії).	2024-2026
19	Цільова соціальна програма пожежної та техногенної безпеки, ЦЗ	Забезпечити пожежну/техногенну безпеку й цивільний захист Оснастити підрозділи необхідними засобами та навчити персонал Проводити профілактику та інформаційно-роз'яснювальну роботу	2026
20	Програма забезпечення життєдіяльності та безпеки в умовах воєнної загрози	Створити/оснастити укриття та системи оповіщення Забезпечити резервне енергозабезпечення критичної інфраструктури Організувати навчання діям у НС та плани безперервності	2026
21	Програма підтримки територіальної оборони та ЗСУ	Надати матеріально-технічну підтримку підрозділам ТрО/ЗСУ Провести навчання/збори та підготовку персоналу Забезпечити взаємодію з правоохоронними органами та ДСНС	2024-2026
22	Програма запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій	Планувати заходи запобігання НС та створити матеріальні резерви Придбати спеціальну техніку/засоби для реагування Проводити регулярні навчання та тренування сил ЦЗ	2024-2026
23	Програма технічного і фінансового забезпечення, вдосконалення та розвитку системи оповіщення централізованого оповіщення і зв'язку	Виділення необхідних коштів на придбання та встановлення обладнання та послуги з обслуговування Створення передумов для удосконалення та подальшого розвитку централізованої системи оповіщення Забезпечення функціонування системи оповіщення та інформування населення для підвищення безпеки населення і територій	2024-2026
24	Програма «Безпечна громада»	Підвищити рівень громадської безпеки та правопорядку (підтримка Муніципальної варті/взаємодія з поліцією, профілактичні заходи). Посилити спроможність реагування на НС і загрози Розвивати систему відеоспостереження та аналітики у публічних місцях і на в'їздах/виїздах громади.	2024-2026
25	Програма житлово-комунального господарства та благоустрою	Утримання та розвиток об'єктів благоустрою (освітлення, зелені зони, малі архітектурні форми, прибирання/зимове утримання). Ремонт і модернізація інженерної інфраструктури (мережі водовідведення/водопостачання, ливнева каналізація, дворові території). Організація ефективного поводження з відходами (роздільний збір, сортування, ліквідація стихійних сміттєзвалищ, просвіта).	2024-2026
Оперативна ціль 3.4. Ефективне врядування громади			
26	Програма розвитку місцевого самоврядування	Професійний розвиток персоналу і підвищення якості адмінпослуг (регламенти, стандарти, навчання). Розвивати інструменти участі жителів (громадські слухання, бюджет участі, консультації). Запровадити та розширити міжмуніципальну співпрацю й партнерства (угоди, спільні проекти).	2024-2026
27	Програма фінансового забезпечення	Фінансувати офіційні протокольні заходи та прийоми Сприяти інвестиційній привабливості та міжмуніципальній співпраці Забезпечити прозору звітність і дотримання кошторисів	2024-2026

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

	представницьких витрат		
28	Програма розвитку інформаційного простору	Оновити офіційні канали комунікації (сайт, соцмережі, розсилки), запровадити стандарти оперативності/достовірності. Розвивати відкриті дані й е-сервіси (публічні реєстри, дашборди, онлайн-послуги, доступність контенту). Проводити інформаційні кампанії з безпеки/критичного мислення та медіаграмотності.	2024-2026
29	Програма сприяння створенню ОСББ	Надати консультаційний та організаційний супровід створення ОСББ Провести тренінги з управління будинком та енергоефективності Сприяти участі ОСББ у програмах співфінансування/Фонд ЕЕ	2024-2026

Місцеві програми розвитку Шептицької територіальної громади

План заходів із впровадження Стратегії розвитку Шептицької територіальної громади (далі — План заходів) визначає операційні пріоритети у сферах економіки, соціальних послуг, інженерної інфраструктури, цифровізації, медицини, культури, спорту та просторового розвитку. Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій (далі — СППІ) встановлює інвестиційну рамку на середньостроковий період відповідно до секторальної структури, яка застосовується у Львівській області. План соціально-економічного розвитку (далі — ПСЕР) слугує щорічною операційною рамкою та визначає узгодженість програмної та бюджетної політики. Місцеві програми розвитку є основним інструментом бюджетної та організаційної підтримки завдань у цих документах. Аналіз здійснюється з припущенням, що всі програми, затверджені на 2025 рік, діятимуть у 2026–2027 роках із збереженням ключових параметрів.

1. Змістова узгодженість місцевих програм із Планом заходів

Портфель місцевих програм Шептицької громади є одним із найбільш розгалужених у Шептицькому мікрорегіоні та охоплює всі змістові блоки, на які орієнтований План заходів:

- *Освіта, культура та молодіжна політика*
Є програми «Обдаровані діти», оздоровлення дітей, культурно-мистецькі ініціативи, спортивні програми та програми підтримки молоді. Вони дають змістову опору завданням ПЗ щодо модернізації освітньої інфраструктури, підтримки талантів, розвитку творчих просторів і популяризації культурної спадщини.
- *Соціальний захист та інклюзія*
Програми соціальної підтримки, надання допомоги, підтримки внутрішньо переміщених осіб, пільг окремим категоріям, компенсацій вартості послуг та соціальних гарантій. Вони напряму відповідають завданням ПЗ у соціально-гуманітарному блоці та є одними з найбільш фінансово стабільних.
- *Охорона здоров'я*
Програми підтримки комунальних медичних закладів (Центральна міська лікарня, Соснівська міська лікарня, первинна медична допомога). Вони створюють необхідну основу для реалізації завдань ПЗ, пов'язаних із модернізацією медичних закладів, створенням нових послуг і покращенням інфраструктури.
- *ЖКГ, благоустрій, дороги*
Програми благоустрою, дорожньої інфраструктури, регулювання чисельності безпритульних тварин, підтримки теплопостачання та інших житлово-комунальних послуг. Ці програми безпосередньо забезпечують виконання значної частини технічних завдань ПЗ у комунальній та інженерній інфраструктурі.
- *Економічний розвиток*
Програма фінансової підтримки комунальних підприємств та спеціалізованих перевезень. Вони частково підсилюють економічні завдання ПЗ, але охоплення цього напряму є менш системним, ніж у соціальному чи інфраструктурному секторах.
- *Екологія, водні ресурси, природоохоронні заходи*

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Програма природоохоронних заходів є важливою для екологічного блоку ПЗ, проте питання системного управління відходами, водопостачання та водовідведення представлені менш повно.

▪ **Безпека, цивільний захист і територіальна оборона**

Комплексна програма «Безпечна громада» та програма підтримки територіальної оборони повністю відповідають завданням ПЗ у сфері безпеки, включаючи інфраструктуру відеонагляду, оповіщення та підтримку сил оборони.

▪ **Просторове планування і землеустрій**

Є програми земельної реформи та містобудівної документації, що створюють планувальну опору для частини інфраструктурних завдань ПЗ та розвитку економічних зон.

Узагальнено: змістова відповідність між місцевими програмами і Планом заходів висока, але окремі сучасні напрями — зокрема енергетична модернізація, системний розвиток водопостачання та управління відходами — у програмній базі висвітлені слабше.

2. Фінансова узгодженість місцевих програм із Планом заходів та СППІ

Фінансова частина місцевих програм Шептицької громади значною мірою відповідає структурі ПЗ і СППІ:

- соціальні програми, традиційно найбільш ресурсні, підтримують стабільність соціального блоку ПЗ;
- програми охорони здоров'я забезпечують фінансування пріоритетів ПЗ у медичному секторі;
- програми благоустрою, житлово-комунального господарства та дорожньої інфраструктури створюють базу для виконання більшості інженерних і комунальних технічних завдань;
- комплексна програма «Безпечна громада» забезпечує бюджетні передумови для реалізації безпечових проєктів ПЗ;
- програми цифровізації й інформування населення дають змогу розвивати напрям цифрових послуг, що присутній у ПЗ.

При цьому фінансова основа для водопостачання, водовідведення, тепlopостачання та управління відходами залишається менш структурованою, що обмежує можливість реалізації частини інженерних завдань ПЗ і СППІ.

3. Здатність місцевих програм підтримувати великі інвестиційні проєкти

Місцеві програми Шептицької громади здатні підтримувати великі проєкти передусім у таких секторах:

- охорона здоров'я (капітальні ремонти, оновлення обладнання);
- комунальна та дорожня інфраструктура (ремонти доріг, благоустрій об'єктів, інженерні мережі);
- безпека та цивільний захист (інфраструктура оповіщення, відеонагляд);
- просторове планування (містобудівна документація як ключовий підготовчий елемент).

У той же час проєкти з модернізації тепlopостачання, систем водозабезпечення і водовідведення, екологічної інфраструктури та відходів не мають окремих спеціалізованих програм-інструментів, що ускладнює їх реалізацію на рівні «проєкт під програму».

4. Повнота, системність і стабільність програмної бази

Програмна база є достатньо об'ємною, структурованою та стабільною:

- охоплює всі операційні сфери,
- має безперервність у соціальних і медичних програмах,
- забезпечує виконання низки інфраструктурних та планувальних завдань,
- підтримує безпекові й оборонні функції громади.

Слабкі місця — модернізація систем тепlopостачання, водопостачання, водовідведення та управління відходами, для яких програмного інструментарію недостатньо.

5. Відображення регіональних та субрегіональних пріоритетів

Більшість місцевих програм відповідають підходам державної та обласної політики розвитку:

- соціальна підтримка,
- інклюзивність,
- охорона здоров'я,

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- цифрові послуги,
- безпека,
- благоустрій і дорожня інфраструктура.

Менш виражена відповідність у сферах інженерної екологічної модернізації, ресурсоефективності та відходів — напрямках, які особливо важливі для субрегіонального контексту Шептицького мікрорегіону.

6. Роль місцевих програм у формуванні інвестиційної спроможності громади

Місцеві програми створюють достатньо сильну інвестиційну та операційну основу для реалізації Плану заходів у соціальній, медичній, культурній, безпековій та комунальній сферах.

Водночас відсутність спеціалізованих програм у ключових інженерних секторах (теплопостачання, водоінфраструктура, відходи) обмежує спроможність громади впроваджувати масштабні капітальні проекти та повною мірою використовувати можливості СППІ.

Місцеві програми розвитку Сокальської міської територіальної громади

План заходів впровадження Стратегії розвитку Сокальської міської територіальної громади завершився у 2024 році; нового на 2026–2028 роки немає. Тому базою оцінки слугує актуальний портфель місцевих програм розвитку на 2025 рік (офіційний реєстр), а інвестиційною «мовою» — Середньостроковий план пріоритетних публічних інвестицій на 2026–2028 роки (СППІ) з його секторами, підсекторами та індикаторами.

1. Портфель місцевих програм: структура та охоплення

Офіційний перелік програм Сокальської громади містить повноцінний спектр секторів: соціальний захист, охорона здоров'я, освіта/молодь/спорт/культура, благоустрій і ЖКГ, вулиці та дороги, економіка/комунальні підприємства, доквілля, містобудування і землеустрій, безпека/цивільний захист. Це забезпечує широку операційну основу для щоденної політики і створює «коридор» для інвестицій, які прописані у СППІ.

2. Покриття стратегічних цілей розвитку громади

Відштовхуючись від загальних стратегічних осей громад (економіка, людський капітал, інженерна інфраструктура, просторовий розвиток, доквілля/енергетика, безпека), портфель програм розвитку Сокальської громади забезпечує таке покриття:

- *Людський капітал* (освіта, культура, спорт, молодь): стабільні програми підтримки учнівської молоді, спорту і культури; на цій базі реально виконувати заходи зі шкільної інфраструктури, НУШ/STEM-оснащення, дозвілля та культурних просторів.
- *Соціальна політика/інклюзія*: адресні виплати, підтримка ВПО, перевезення пільгових категорій, інклюзія — один із найкраще інституційно підкріплених блоків.
- *Медицина*: програми підтримки комунальних закладів і закупівель формують реальну основу для модернізаційних проектів у секторі здоров'я.
- *Комунальна/інженерна інфраструктура*: благоустрій, дороги, підтримка КП створюють канал для виконання капітальних та експлуатаційних заходів; однак мережеві модернізації (теплопостачання, системне водопостачання/водовідведення, ТПВ) виявлені радше через загальноекологічні чи «базові» програми, ніж через спеціалізовані інструменти.
- *Просторове планування/землеустрій*: окремі програми по містобудівній документації та землевпорядкуванню надають «планувальну опору» для інвестицій.
- *Безпека та цивільний захист*: функціонують окремі програми оповіщення/мобілізаційної готовності — це відповідає оновленим потребам безпеки.

Таким чином, стратегічні цілі «соціальна/гуманітарна інфраструктура» та «базові комунальні послуги» покриті програмами добре; інженерно-енергетичне ядро (тепло, вода/каналізація, відходи) потребує сильніших спеціалізованих програмних рамок.

3. Узгодженість із СППІ: сектори, підсектори, індикатори

СППІ Сокальської громади описує середньострокові інвестиційні пріоритети з цільовими індикаторами (типу «база → 2028») і граничними сукупними обсягами за секторами. Мапування місцевих програм на сектори СППІ дає таку картину:

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

- **Освіта і наука (СППІ):** локальні програми освіти/молоді/спорту забезпечують «підхоплення» інвестиційних цілей (середовище НУШ, укриття, харчоблоки, обладнання, підвезення учнів, спортивні об'єкти).
- **Охорона здоров'я (СППІ):** програми підтримки медзакладів дають організаційно-бюджетну опору для модернізації інфраструктури й обладнання, передбачених у СППІ.
- **Муніципальна інфраструктура та послуги (СППІ):** місцеві програми благоустрою/доріг/КП релевантні підмережевим задачам (ремонт, оновлення елементів мереж), але для мережесистемних проєктів СППІ (КОС, реконструкція/будівництво мереж, роздільний збір/переробка ТПВ, відновлювана енергетика) потрібні спеціалізовані місцеві програми, щоб зменшити ризики «безпрограми» видатків.
- **Безпека/Цивільний захист (СППІ):** локальні програми оповіщення та готовності узгоджуються з індикаторами СППІ (інфраструктура безпеки).

Таким чином, логічна відповідність «програми ↔ СППІ» висока у соціальних секторах і базовій інфраструктурі. Для мережесистемних інфраструктурних цілей СППІ (тепло, вода/каналізація, ТПВ, ВДЕ) — бракує окремих місцевих програм як постійних механізмів фінансування/співфінансування.

4. Інвестиційна спроможність програм: великі проєкти

З огляду на формати програм у переліку Сокальської громади:

- підтримка великих капітальних проєктів найбільш імовірна через програми благоустрою, доріг, підтримки медзакладів та комунальних підприємств — там природно закладаються ПД/ПКД, експертизи, нагляд, співфінансування;
- соціальні та культурно-освітні програми — здебільшого для поточних послуг та середніх за масштабом модернізацій;
- спеціалізовані мережесистемні інвестиції (КОС, мережі води/каналізації, системне управління ТПВ, децентралізація тепла/ВДЕ) потребують окремих локальних програм, щоб «зашити» багатетапність і багатоджерельність фінансування (місцеві кошти + трансферти + МТД) під цілі СППІ.

5. Фінансова визначеність і стабільність

Реєстр програм — це не лише назви, а **закріплені бюджетні рамки**, що дає передбачуваність для соціального, медичного й «базово-комунального» блоків. Проте щоб **гарантовано** проводити великі мережесистемні інвестиції 2026–2028 років, місцеві програми мають:

- містити чітко визначені капітальні заходи (етапи/ПКД/експлуатація),
- передбачати комбінування джерел (місцевий бюджет, обласні/державні інструменти, МТД),
- спиратися на індикаторну логіку СППІ (цілі «база →2028»).

Додаток 3.12

Дерево цілей Плану дій справедливої трансформації до 2030 р. Червоноградської міської територіальної громади

Стратегічна ціль 1. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації.	
Оперативна ціль	Завдання / сфери реалізації проєктів
А.1. Диверсифікована економіка громади та розвиток нових інноваційних кластерів	Створення системи підтримки нової моделі економіки, заснованої на засадах замкнутого циклу, декарбонізації та інноваційності
	Створення системи підтримки кластерів і виробничої кооперації
	Проведення аналізу розвитку виробничих кластерів
	Підтримка розвитку сільськогосподарських і переробних підприємств
	Формування привабливої туристичної інфраструктури
	Створення нових туристичних продуктів і започаткування нових послуг для туристів
	Створення умов для розвитку інноваційних експортоорієнтованих виробництв

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Стратегічна ціль 1. Диверсифікована економіка громади на засадах розвитку нових інноваційних кластерів замкнутого циклу, декарбонізації.	
Оперативна ціль	Завдання / сфери реалізації проєктів
A.2. Розвиток МСП і підтримка стартапів	Створення логістичного хабу
	Підтримка меблевого виробництва
	Підтримка жіночого підприємництва, зокрема створення Центру жіночого підприємництва
	Підтримка розвитку бізнес інфраструктури
	Створення молодіжних центрів інновацій, стартапів, креативної економіки та робототехніки
	Створення системи залучення ВПО до економічної діяльності
A.3. Ефективне використання постіндустріальних територій	Створення умов для роботи фрілансерів – постійні місця для коворкінгу
	Впровадження переробки тереконів з використанням інноваційних технологій, зокрема виробництво будівельних матеріалів
	Підготовка промислових майданчиків на базі закритих шахт
	Розробка сучасної планувальної документації
A.4. Привабливий бізнес клімат і інвестиційні продукти громади	Створення привабливих продуктів індустріального туризму
	Формування реєстрів даних у муніципальній інформаційній системі
	Підготовка найбільш привабливих земельних ділянок, промислових майданчиків і об'єктів для інвестування
	Створення індустріального парку
	Створення ефективної системи інвестиційного супроводу та якісних послуг для інвестора
	Активний маркетинг території Червоноградського субрегіону (бренд, промоція, активна виставкова діяльність тощо)
	Створення системи підтримки та супроводу релокованого бізнесу
Стратегічна ціль 2. Сучасна, комфортна соціальна інфраструктура та енергоефективна система життєзабезпечення громади.	
Оперативна ціль	Завдання / сфери реалізації проєктів
B.1. Безпечна та комфортна транспортна система громади	Створення доступної дорожньої інфраструктури (ремонт доріг та тротуарів орієнтованих на потреби людей із інвалідністю)
	Формування сучасної системи громадського транспорту
	Велогромада – розвиток велоінфраструктури
	Безпека громади (засоби обмеження руху, відеоспостереження в громаді, громадський порядок)
	Розвиток зеленого транспорту (електромобілі, заправки для електромобілів)
B 2. Енергоефективна комунальна інфраструктура	Енергоефективність системи водозабезпечення
	Реформування системи тепlopостачання громади
	Енергоефективні та термомодернізовані будівлі громади (комунальні будівлі та житловий фонд)
	Резервне енергозабезпечення
	Ефективна система управління житловим фондом (створення ОСББ, управляючі компанії)
B 3. Ефективна соціально відповідальна система управління трансформацією громади	Запровадження сучасного ефективного управління громадою на засадах SMART (ефективні організаційні структури, мережі, бази даних, SMART-громада)
	Впровадження нових форм прямої демократії, громадської участі (партиципації) та ефективна комунікація з громадою
	Створення Агенції справедливої трансформації

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

	Молодіжне самоуправління та молодіжний розвиток (молодіжна рада)
	Зміцнення систем цивільного захисту та запобігання надзвичайним ситуаціям
В 4. Ефективні соціальні сервіси, орієнтовані на потреби громади	Модернізація об'єктів соціальної інфраструктури
	Цифровізація адміністративних і соціальних послуг (ЦНАП, кабінет мешканця, колцентр)
	Створення сучасної системи надання послуг з охорони здоров'я
	Сучасні освітні простори для розвитку
	Розвиток культурних просторів
В.5. Сучасна система підготовки кадрів, орієнтована на нову модель економіки	Створення ефективної системи підготовки кваліфікованих кадрів, орієнтованої на потреби бізнесу
	Сприяння модернізації професійно-технічної освіти
	Реформування системи профорієнтації молоді на базі сучасних модернізованих мереж та закладів освіти
	Створення системи перекваліфікації вивільнених працівників вугледобувних і суміжних підприємств
Стратегічна ціль 3. Чисте довкілля, розвиток зеленої енергетики.	
Оперативна ціль	Завдання / сфери реалізації проєктів
С.1. Ефективна система контролю за станом довкілля	Формування світогляду людини, дружнього до довкілля та енергоефективної поведінки
	Впровадження системного контролю за якістю повітря
	Впровадження системного контролю за якістю води і ґрунтів
С 2. Ефективний енергоменеджмент громади	Створення муніципальної системи енергменеджменту
	Енергомоніторинг
	Розробка та ухвалення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату
	Впровадження системи навчання енергоменеджерів
	Створення системи навчання енергоефективної поведінки населення
С.3. Розвиток альтернативних джерел енергії, зеленої енергетики	Встановлення біогазових установок
	Встановлення сонячних електричних станцій на дахах будівель
	Перетворення ТПВ у RDF (refuse derived fuel) – паливо, отримане із подрібнених і спресованих ТПВ в брикети / гранули
	Впровадження теплових насосів
	Розробка концепції переходу громади на альтернативні джерела енергії
	Пілотне створення громадської будівлі за принципом «NZEB» з використанням теплових насосів і фотовольтаїчних панелей
С.4. Сучасні екологічно дружні простори для дозвілля та відновлення	Осучаснення паркових і рекреаційних зон
	Створення умов для дозвілля та відпочинку, орієнтованих на потреби громади
	Рекультивация забруднених промисловою діяльністю земельних ділянок
	Реконструкція набережної
	Збереження екосистем громади (водойми, лісові масиви)
	Протидія просіданню ґрунтів
С.5. Сучасна система поводження з ТПВ	Впровадження системи роздільного збору ТПВ
	Впровадження ефективної системи переробки ТПВ
	Очищення території від стихійних сміттєзвалищ

Аналітичне дослідження «Регіональний розвиток у програмній логіці Політики згуртованості Європейського Союзу: виклики та можливості для України»

Матеріал підготовлено за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження» в рамках спільної ініціативи «Вступаємо в ЄС разом». Матеріал представляє позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу чи Міжнародного фонду «Відродження».